

รายงานการพิจารณาการศึกษา
เรื่อง การศึกษาของกองทัพเรือรับศตวรรษที่ ๒๑
โดย คณะกรรมการการศึกษาและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

**รายงานการพิจารณาการศึกษา
เรื่อง การศึกษาของกองทัพเรือรับศตวรรษที่ ๒๑
โดย คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา**

**สำนักกรรมการ ๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา**

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๙๘ - ๙

ที่ สว (กมธ ๒) ๐๐๑๐/ (ร ๕๑)

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การศึกษาของกองทัพครองรับศตวรรษที่ ๒๑

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๗) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุทสาหกรรมป้องกันประเทศ และการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายถวิล เปลี่ยนศรี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	เลขาธิการคณะกรรมการ
๖. ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์	โฆษกคณะกรรมการ
๗. พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	รองโฆษกคณะกรรมการ
๘. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	กรรมการ
๑๒. พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์	กรรมการ
๑๓. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	กรรมการ
๑๔. นายเชิดศักดิ์ สันติวรฤทธิ	กรรมการ
๑๕. นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี	กรรมการ
๑๖. ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชักดิ์	กรรมการ
๑๗. นางสาวปิยฉัตร วันเฉลิม	กรรมการ

บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง การศึกษาของกองทัพพระร่วงศตวรรษที่ ๒๑ และได้จัดทำรายงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

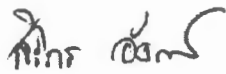
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์

(บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์)

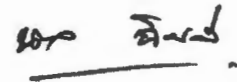
ประธานคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางสิริกร อังกาบ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการทหาร
และความมั่นคงของรัฐ

(นายนพดล ฉิมมี)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการทหาร
และความมั่นคงของรัฐ

กลุ่มงานคณะกรรมการการทหาร
สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๗๘ - ๙
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๗๘

นพดล ฉิมมี
นพดล ทาน

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
ประธานคณะกรรมการ

พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายถวิล เป็ี่ยนศรี
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

พลเอก สมหมาย เกาฏีระ
เลขาธิการคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์นิสดาร์ก เวชยานนท์
โฆษกคณะกรรมการ

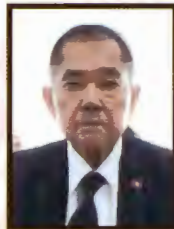
พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรชต์
รองโฆษกคณะกรรมการ

พลเอก อู๊ด เบื้องบน
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก วัฒนา สรรพานิช
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ
กรรมการ

พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
กรรมการ

นายเชิดศักดิ์ สันติวรุฒิ
กรรมการ

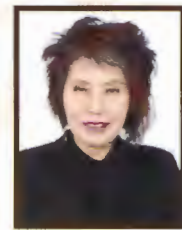
นายทวีวงศ์ จุลมนตร์
กรรมการ

ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชกิติ
กรรมการ

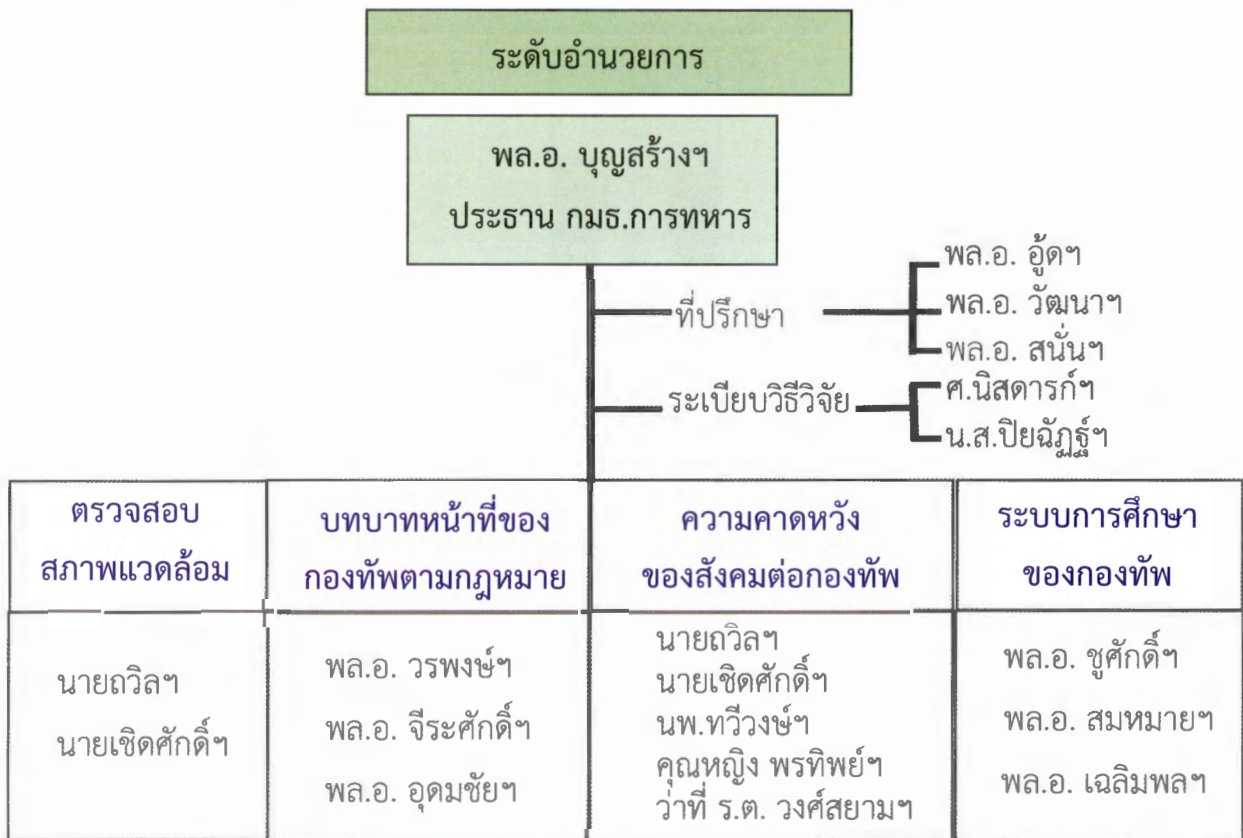

นางสาวปิยฉุฎฐ์ วันเฉลิม
กรรมการ

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
กรรมการ

โครงสร้างคณะกรรมการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑”

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑
ของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้พิจารณาและมีมติตั้งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๗) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอเสนอหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. การดำเนินงาน

๑.๑ คณะกรรมการได้มีมติเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑. พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายถวิล เปลี่ยนศรี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. ศาสตราจารย์นิสตาร์ เวชยานนท์	โฆษกคณะกรรมการ
๗. พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	รองโฆษกคณะกรรมการ
๘. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	กรรมการ
๑๒. พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์	กรรมการ
๑๓. คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	กรรมการ
๑๔. นายเชิดศักดิ์ สันติวรุฒิ	กรรมการ
๑๕. นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี	กรรมการ
๑๖. ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์	กรรมการ

๑๗. นางสาวปิยนัญญ์ วันเฉลิม กรรมการธิการ

๑.๒ คณะกรรมการธิการได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวสิริกร อังกาบ นิตกรชำนาญการพิเศษ และ นายนพตล ฉิมมี วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานคณะกรรมการธิการการทหาร สำนักกรรมการธิการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗ วรรคสี่

๑.๓ คณะกรรมการธิการได้มีมติตั้งคณะกรรมการศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการระดับอำนาจการ และคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อพิจารณาศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถปฏิบัติการกิจของกองทัพให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ รวมทั้งจัดทำรายงานการพิจารณา ศึกษา พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ตลอดจนดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย เพื่อพิจารณาและรายงานต่อคณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐทราบต่อไป

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ ประธานคณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ได้มอบนโยบายและแนวทางการศึกษาไว้ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม ๔๓๒ ชั้น ๓ อาคารอเนกประสงค์ สำนักการศึกษาทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ประกอบด้วยคณะกรรมการธิการและคณะกรรมการศึกษาวิจัยได้พิจารณาถึงปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขต รวมทั้งองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการพิจารณาศึกษา โดยให้คณะกรรมการระดับปฏิบัติการ จำนวน ๕ คณะ บูรณาการแบ่งกลุ่มการศึกษาออกเป็น ๕ กลุ่ม ตามหัวข้อการศึกษาที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันเป็นลำดับ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

กลุ่มที่ ๒ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย

กลุ่มที่ ๓ การศึกษาความหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

กลุ่มที่ ๔ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

กลุ่มที่ ๕ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

คณะกรรมการศึกษาวิจัยและคณะกรรมการระดับปฏิบัติการได้จัดให้มีการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งแถลงสรุปผลการศึกษา เรื่อง การศึกษาของกองทัพเรือรับศตวรรษที่ ๒๑ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา จำนวน ๑๘ ครั้ง

- ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๒ วันพุธที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๓ วันพุธที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๔ วันศุกร์ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๕ วันพุธที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๖ วันพุธที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๗ วันอังคารที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๘ วันพุธที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๙ วันอังคารที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๐ วันพุธที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๑ วันพุธที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๓ วันศุกร์ที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๕ วันพุธที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๖ วันศุกร์ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๗ วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ครั้งที่ ๑๘ วันพฤหัสบดีที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

จากการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมาธิการจึงขอรายงานผลการพิจารณา ศึกษา เรื่อง การศึกษาของกองทัพเรือรับศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้วุฒิสภาได้พิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามแต่จะเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

พลเอก

(วรพงษ์ สง่าเนตร)

รองประธานคณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา คนที่หนึ่ง
และประธานคณะอนุกรรมาธิการติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ
และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

บทสรุปผู้บริหาร

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ กองทัพอากาศจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและปรับเปลี่ยนตนเอง ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นในทุกมิติและทุกรูปแบบภายใต้กรอบแนวคิดสำคัญที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม” และโดยที่การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะกรรมการธิการทหารและความมั่นคงของรัฐจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพอากาศในศตวรรษที่ ๒๑” โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) เพื่อพิจารณาศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพอากาศสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ๒) เพื่อศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพอากาศต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถปฏิบัติภารกิจของกองทัพอากาศให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ และ ๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพอากาศให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

ในการนี้ คณะกรรมการได้มีมติตั้งคณะกรรมการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการระดับอำนวยการและคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ พร้อมทั้งได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการพิจารณาศึกษา โดยให้คณะกรรมการระดับปฏิบัติการบูรณาการแบ่งกลุ่มการศึกษาออกเป็น ๕ กลุ่ม ตามหัวข้อการศึกษาที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันเป็นลำดับ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

กลุ่มที่ ๒ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพอากาศตามกฎหมาย

กลุ่มที่ ๓ การศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

กลุ่มที่ ๔ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพอากาศ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

กลุ่มที่ ๕ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพอากาศ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพอากาศในปัจจุบัน

สำหรับขั้นตอนและวิธีการศึกษา ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจาก การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ดังนั้น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจึงได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของกองทัพอากาศ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษาของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group

discussion) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และผู้ตอบแบบสอบถามผ่านเครื่องมือ Google form โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured interview) ผ่านระบบออนไลน์ในรูปแบบแอปพลิเคชันไลน์และ Google form โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิ (Primary data) และแบบทุติยภูมิ (Secondary data)

ในส่วนของขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษานั้น เมื่อคณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๑ (การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑) กลุ่มที่ ๒ (การศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย) และกลุ่มที่ ๓ (การศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ) ได้รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในแต่ละหัวข้อเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะส่งผลการศึกษานั้นให้กับคณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๔ (การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์) เพื่อนำผลการศึกษาของทั้ง ๓ กลุ่มมาบูรณาการเข้าด้วยกันและทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ จากนั้น จึงนำผลการศึกษาของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๔ ดังกล่าวไปเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๕ (การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน) ผลลัพธ์ที่ได้คือ ข้อมูลของสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม ซึ่งเมื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ดังกล่าวมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาในภาพรวม ทำให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพิ่มเติมระบบการศึกษาของกองทัพ เพื่อให้สามารถพัฒนากำลังพลชั้นสัญญาบัตรให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ สามารถปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนสามารถเอาชนะภัยคุกคามและสิ่งท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างสมบูรณ์

จากผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ (๑) ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (๒) ความเป็นผู้นำ (๓) การทำงานเพื่อบูรณาการสัมฤทธิ์ (๔) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน หน้าที่และความรับผิดชอบ (๕) ความรอบรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงแบบองค์รวม (๖) กระบวนการคิดวิเคราะห์ เสนอแนะ ตกลงใจที่เหมาะสม (๗) การวางแผน อำนวยการ สั่งการ ควบคุมการปฏิบัติ (๘) การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ (๙) การปฏิบัติงานภายใต้ความกดดัน (๑๐) การทำงานร่วมกับทุกส่วนราชการและภาคประชาชน (๑๑) มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ มีจิตสาธารณะจิตอาสา และ (๑๒) รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้

ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองในศตวรรษที่ ๒๑ แต่ทั้งนี้ ในสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ ทหารต้องมีบทบาทหน้าที่เพิ่มเติม โดยเฉพาะการดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชน หรือยามเกิดภัยพิบัติ ทหารมีภารกิจสำคัญในการช่วยเหลือและเยียวยาประชาชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

ผลการศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องพัฒนาเพิ่มเติม พบว่าความเป็นทหารอาชีพ การปฏิบัติกรร่วม การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทหาร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นสิ่งที่กำลังพลชั้นสัญญาบัตรต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้มากขึ้น เพื่อนำไปสู่การเป็น “ผู้นำพอเพียง” ได้อย่างสมบูรณ์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน

สำหรับผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพ ให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตร พบว่า จะต้องเริ่มต้นพิจารณาตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) อันได้แก่ โครงสร้างระบบการพิจารณาบุคคลเข้าศึกษาในทุกระดับหลักสูตร เข้าสู่กระบวนการศึกษา (Process) ซึ่งประกอบด้วย (๑) การบริหารจัดการ (๒) ครูผู้สอน (๓) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และ (๔) ผู้เรียน เพื่อให้ได้ปัจจัยนำออก (Output) โดยเริ่มตั้งแต่การพิจารณาโครงสร้างของกระบวนการผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพที่มุ่งเน้นให้กำลังพลดังกล่าวมีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะในภาพรวมเป็นทหารอาชีพ มีความจงรักภักดี กล้าหาญ และทำงานเป็นทีม ซึ่งถ้าหากกองทัพได้นำไปปรับใช้ก็จะทำให้ระบบการศึกษาของกองทัพสามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะสูงอย่างรอบด้าน เป็นผู้นำหน่วยที่ดี มีความรอบรู้ในสหวิทยาการต่าง ๆ เข้าใจและสามารถแก้ไขทุกสถานการณ์ของชาติได้ ตลอดจนสามารถพัฒนากองทัพไปสู่ความทันสมัย ในอนาคตซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีระบบ

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” คณะกรรมาธิการ มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ๔ ประการ ได้แก่ (๑) การปรับแผน/ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพ ให้มีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในอนาคตและบทบาทหน้าที่ของกองทัพ (๒) การจัดทำประเมินสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk analysis) ที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างสม่ำเสมอ (๓) การกำหนดภารกิจของกองทัพให้ชัดเจน และจัดลำดับความสำคัญของภารกิจให้สอดคล้องกับการประเมินสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง และ (๔) การปรับระบบการบริหารการศึกษาของกองทัพให้มีเอกภาพ สามารถตอบสนองต่อการพัฒนากำลังพลให้มี สมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ ๒๑

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพ ให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับ สถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น คณะกรรมาธิการได้แบ่งตามองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

(๑) การบริหารจัดการ สภาการศึกษาวิชาการทหาร กระทรวงกลาโหม ควรมีบทบาทสำคัญ ในการกำหนดนโยบายในภาพรวมให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หรือ Outcome based education (OBE) และสถาบันวิชาป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ควรเป็นองค์กรขับเคลื่อนการศึกษาหลักของกองทัพที่มีเอกภาพ

(๒) ผู้สอน ต้องปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนในการศึกษา เรียนรู้ หรือ Facilitator ที่มุ่งสอนวิธีการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างความรู้โดยผู้เรียนหรือ Constructivist Theory และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการจัดการ ด้วยการเรียนรู้ในฐานการทำงาน (Work – based learning) ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ (OBE) ตามที่ กำหนด

(๓) หลักสูตรและการเรียนการสอน ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้หรือ Knowledge management (KM) การสร้างความรู้โดยผู้เรียนตามแนวทางการสร้างความรู้ โดยผู้เรียนหรือ Constructivist Theory และการเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการ จัดการด้วยการเรียนรู้ในฐานการทำงาน (Work – based learning) และต้องมุ่งไปสู่แนวทางแบบ เชิงรุก (Active learning) ให้มากขึ้น

(๔) ผู้เรียน ต้องพัฒนาระดับตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต ผ่านทางแหล่งเรียนรู้ ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และลงมือปฏิบัติให้เกิดทักษะที่จำเป็นหรือ Active learning นอกจากนี้ ผู้เรียนต้องสามารถมีส่วนร่วมในการระบุนผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการตามแนวทางของ Outcome based education และการสร้างความรู้ที่จำเป็นด้วยตนเองตามแนวทางของ Constructivist Theory ตลอดจนการเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการจัดการด้วยตนเองตามแนวทาง Work – based learning

ทั้งนี้ โดยกองทัพจะต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบสำคัญทั้ง ๔ ประการดังกล่าว รวมทั้ง องค์ประกอบพื้นฐานทางการศึกษาในทุกมิติ เพื่อยกระดับผลิตภาพ (Productivity) ชีตความสามารถ (Capability) ไปจนถึงกระบวนทัศน์ (Paradigm) ต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้สามารถตอบโจทย์ การพัฒนากำลังพลชั้นสัญญาบัตรให้มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติภารกิจ ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
รายนามคณะกรรมการ	(๑)
รายงานการพิจารณาศึกษา	(๓)
บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
กรอบแนวทางการศึกษา	๔
ขอบเขตการศึกษา	๕
ประโยชน์ที่ได้รับ	๘
นิยามศัพท์	๙
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑
การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑	๑๒
บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย	๑๖
ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ	๑๙
ขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์	๒๗
ขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากกระบวนการศึกษาของ กองทัพในปัจจุบัน	๓๑
บทที่ ๓ ขั้นตอนและวิธีการศึกษา	๖๙
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๙
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๒
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๗๒
ขั้นตอนการศึกษา	๗๙
รูปแบบและวิธีดำเนินการศึกษา	๘๒
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๔
วิธีการเสนอผลการศึกษา	๘๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๘๗
ผลการศึกษาด้านการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง ในศตวรรษที่ ๒๑	๘๘
ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย	๙๐
ผลการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชน ที่มีต่อกองทัพ	๙๓
ผลการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์	๑๐๓
ผลการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจาก ระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน	๑๒๖
บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	๑๕๓
สรุปผลการศึกษา	๑๕๓
ข้อเสนอแนะ	๑๖๑
บรรณานุกรม	๑๖๕
ภาคผนวก	๑๗๓
ภาคผนวก ก รูปภาพการดำเนินการ “การศึกษาของกองทัพรองรับ ศตวรรษที่ ๒๑”	๑๗๕

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ ๓.๑	พื้นที่การศึกษาในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)	๗๓
ตารางที่ ๓.๒	รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต	๗๖

สารบัญแผนภาพ

	หน้า	
แผนภาพที่ ๑.๑	กรอบแนวทางการศึกษา	๕
แผนภาพที่ ๒.๑	วิธีการกำหนดขีดความสามารถของกองทัพ	๒๙
แผนภาพที่ ๒.๒	ขีดความสามารถของกองทัพ	๓๑
แผนภาพที่ ๒.๓	โครงสร้างระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน	๔๘
แผนภาพที่ ๒.๔	หลักสูตรการศึกษาทางทหารในปัจจุบัน	๕๑
แผนภาพที่ ๓.๑	ขั้นตอนวิธีการศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑”	๘๑
แผนภาพที่ ๔.๑	ระบบการศึกษาของกองทัพหลักสูตรระดับพื้นฐานในปัจจุบัน และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรระดับพื้นฐาน	๑๒๙
แผนภาพที่ ๔.๒	ระบบการศึกษาของกองทัพหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธีในปัจจุบัน และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี	๑๓๑
แผนภาพที่ ๔.๓	ระบบการศึกษาของกองทัพหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการในปัจจุบัน และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ	๑๓๓

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

	หน้า
แผนภาพที่ ๔.๔ ระบบการศึกษาของกองทัพหลักสูตรระดับสูงหรือระดับ ยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรระดับสูงหรือ ระดับยุทธศาสตร์	๑๓๕
แผนภาพที่ ๔.๕ ความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน กับสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตร ที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษา	๑๔๒
แผนภาพที่ ๔.๖ ความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน กับสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตร ของกองทัพที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม	๑๔๘
แผนภาพที่ ๔.๗ โมเดลการพัฒนาปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพรองรับ ศตวรรษที่ ๒๑	๑๕๒
แผนภาพที่ ๕.๑ โมเดลการพัฒนาปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพรองรับ ศตวรรษที่ ๒๑	๑๖๐

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“...ประเทศชาตินั้นประกอบด้วย ผืนแผ่นดินกับประชาชน และผืนแผ่นดินนั้นเป็นที่เกิดที่อาศัย ที่อำนวยประโยชน์สุข ความมั่นคง ร่มเย็นแก่ประชาชน ให้สามารถรวมกันอยู่เป็นปึกแผ่นเป็นชาติได้ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศจึงมิได้อยู่ที่การปกป้องรักษาแผ่นดินไว้ด้วยแสนยานุภาพแต่เพียงอย่างเดียว หากจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีความวัฒนาผาสุก ปราศจากทุกข์ยากเข็ญด้วย...” พระราชดำรัสอธิบายความหมายของ “ความมั่นคงแห่งชาติ” ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณและสวนสนามของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๔๔ ณ ลานพระราชวังดุสิต

ในทางกฎหมาย คำว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ” หมายถึง ภาวะที่ประเทศปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตยบูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัยของประชาชน การดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน หรือที่กระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งความพร้อมของประเทศที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ (มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสภาพความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙^{*}) ซึ่งคำว่า “ภัยคุกคาม” นั้น กฎหมายฉบับที่อ้างถึงดังกล่าวได้กำหนดความหมายไว้ว่า หมายถึงภาวะหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงซึ่งเป็นปัญหาที่มีความรุนแรง สลับซับซ้อน หากไม่ดำเนินการแก้ไขจะเกิดผลกระทบในวงกว้างต่อความมั่นคงแห่งชาติ

ภัยคุกคามในช่วงก่อนศตวรรษที่ ๒๑ ส่วนใหญ่เป็นภัยคุกคามจากภายนอก กล่าวคือ ภัยคุกคามในประวัติศาสตร์ก่อนกรุงรัตนโกสินทร์และในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นภัยคุกคามจากประเทศเพื่อนบ้าน ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ภัยคุกคามได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นภัยคุกคามจากลัทธิล่าอาณานิคมของประเทศมหาอำนาจตะวันตก และได้มาสู่ภัยคุกคามจากสงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ครั้งที่ ๒ ในสมัยรัชกาลที่ ๖ รัชกาลที่ ๗ และรัชกาลที่ ๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ภายหลังจากนั้นได้เปลี่ยนเป็นภัยคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามเย็น

ต่อมา เมื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ ถึง พ.ศ. ๒๖๔๓) สถานการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมากและเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๘๕ ก หน้า ๑ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๙

ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึงสิ่งแวดล้อม รูปแบบของภัยคุกคามในศตวรรษที่ ๒๑ ก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเช่นเดียวกัน คำว่า “ภัยคุกคาม” ในศตวรรษที่ ๒๑ มีได้หมายความถึงเฉพาะภัยคุกคามทางทหาร (Military threats) ที่กระทำโดยรัฐต่อรัฐ ต่ออำนาจอธิปไตยและบูรณภาพเหนือดินแดนของรัฐ ซึ่งเป็นภัยคุกคามในรูปแบบเดิม (Traditional threats) เท่านั้น แต่ยังหมายถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional threats) ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยตรงอีกด้วย ซึ่งสภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยไว้ ๙ ประการ ได้แก่ (๑) ความแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม (๒) ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันการเมือง (๓) การขาดการสมดุลของการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๔) ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและโรคระบาด (๕) ความมั่นคงในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (๖) การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ (๗) แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง (๘) ยาเสพติด และ (๙) ความยากจน ซึ่งภัยคุกคามรูปแบบใหม่นี้มีแนวโน้มที่จะเป็นภัยที่มีความซับซ้อน หลากหลายมิติร่วมกัน และจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมไทยโดยตรง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^๖ และพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑^๗ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของทหารไว้ สรุปได้ดังนี้ (๑) การพิทักษ์ รักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ (๒) การพิทักษ์ รักษา เอกราชอธิปไตยบูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย และความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักร ปราบปราม การกบฏและการจลาจล (๓) การปกป้อง พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ (๔) การปกป้อง พิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๕) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (๖) การพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง การป้องกันและแก้ไขปัญหากจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน (๗) การศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และด้านกิจการอวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ (๘) ปฏิบัติการอื่นที่เป็น การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติคณะรัฐมนตรี

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ กองทัพในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ตลอดจนพัฒนา

^๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก หน้า ๑ วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐

^๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๒๖ ก หน้า ๓๕ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ขีดความสามารถให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นในทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับ ความรุนแรง ซึ่งกรอบแนวคิดสำคัญด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ นั้นได้ถูกอธิบายอย่างเชื่อมโยงกับมิติต่าง ๆ ในทุกด้าน ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และการทหาร หรือที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม”^๔

สำหรับขีดความสามารถของกองทัพที่จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น ประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ เช่น กำลังพล ยุทธโศปกรณ์ หลักนิยม การฝึกศึกษา การส่งกำลังบำรุง เป็นต้น โดยปัจจัยด้านกำลังพลถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ ซึ่งกำลังพลในระดับชั้นสัญญาบัตร (ผู้ที่ได้รับพระราชทานยศทหารตั้งแต่ร้อยตรี หรือเรือตรี หรือเรืออากาศตรี ขึ้นไป) เป็นกำลังพลที่มีบทบาทรับผิดชอบในการบริหารเริ่มตั้งแต่หน่วยขนาดเล็กจนถึงระดับสูงสุด จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับเปลี่ยนเป็นลำดับแรกเพื่อให้บังเกิดผลต่อเนื่องทั่วทั้งกองทัพ

โดยที่การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งของสังคมโลกและสังคมไทย ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาของกองทัพสามารถผลิตกำลังพลที่มีขีดความสามารถตรงตามความต้องการและสามารถตอบสนองต่อสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพทรงรับศตวรรษที่ ๒๑” เพื่อแสวงหาคำตอบว่า การศึกษาแบบใดที่จะสามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายใต้สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถปฏิบัติการกิจของกองทัพให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

^๔ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐. เอกสารอัสานา, ผู้แต่ง.

๑.๓ กรอบแนวทางการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพ ให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ อันเป็นการยกระดับและพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพ ทั้งในส่วนของ การบริหารจัดการระบบการศึกษา ผู้เรียน ผู้สอน และหลักสูตรการศึกษา โดยคำนึงถึงสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงและรูปแบบของภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็น ๕ หัวข้อ ดังนี้

๑.๓.๑ การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อศึกษา สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาสถานการณ์ที่เกี่ยวกับ ความมั่นคงระดับโลก ระดับภูมิภาค ความมั่นคงในประเทศเพื่อนบ้านและความมั่นคงภายในประเทศ จัดลำดับความสำคัญของภัยคุกคามความมั่นคงในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านไซเบอร์และ ด้านการทหารทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อประเมินแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคง ทุกมิติในอนาคต รวมถึงภัยคุกคามหรือสิ่งท้าทายที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศและที่กองทัพจะต้อง เผชิญในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๓.๒ บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย เพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของกองทัพ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

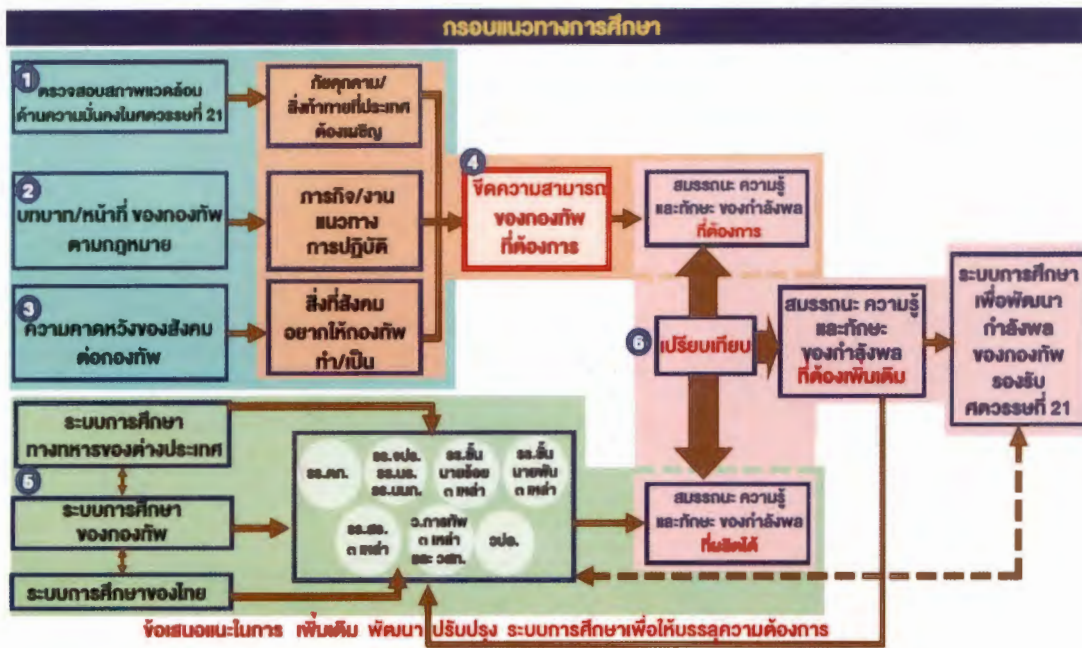
๑.๓.๓ ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ เพื่อให้ทราบถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของกองทัพกับสังคม รวมทั้งความคาดหวังของสังคมและ ประชาชนที่มีต่อกองทัพ

๑.๓.๔ ชีตความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพล ชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

๑.๓.๕ ชีตความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพล ชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

ทั้งนี้ เมื่อนำสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ตาม ๑.๓.๔ ไปเปรียบเทียบกับสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิต มาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบันตาม ๑.๓.๕ จะทำให้ทราบถึงสมรรถนะ ความรู้ และ ทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม และเมื่อนำสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมดังกล่าวมาวิเคราะห์ประกอบกับสมรรถนะ ความรู้ และ

ทักษะของกำลังพลขั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน ก็จะทำให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิต กำลังพลขั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์และสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภาพที่ ๑.๑ : กรอบแนวทางการศึกษา

๑.๔ ขอบเขตการศึกษา

๑.๔.๑ ขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ (๑) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ และ (๒) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ โดยสามารถอธิบายตามหัวข้อที่ทำการศึกษาทั้ง ๕ หัวข้อ ได้ดังต่อไปนี้

(๑) การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

๑) ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านความมั่นคง สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง และเทคนิคในการตรวจสอบสถานะแวดล้อมในอนาคต

๒) รวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน ๑๐ คน ตามแนวทางของ American Statistical Association (1997)^๕ ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้แทนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

^๕ American Statistical Association. (1997). ASA Series: What Is a Survey?. Online. Retrieved May 1, 2021, from <http://www.prm.nau.edu/prm447/asa%20brochures/focusgroups.pdf>. pp. 6 – 7.

๓) รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) ตามแนวทางของ Bernard (2011)^๖ จำนวน ๕ คน เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

(๒) บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย

โดยเป็นการศึกษาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๓) ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

๑) ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง ผลสำรวจ Super poll จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ประชาชนมองอย่างไรต่อกองทัพไทย : เกียรติภูมิกองทัพไทย” ช่วงวันที่ ๒๐ - ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และผลสำรวจของสวนดุสิตโพล จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ทหารในสายตาประชาชน” ช่วงวันที่ ๖ - ๙ ตุลาคม ๒๕๕๓

๒) การรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion)

๒.๑) กลุ่มจังหวัด

ด้านพื้นที่ศึกษา แบ่งออกเป็น ๕ พื้นที่ ประกอบด้วย ๔ ภาค ได้แก่ (๑) ภาคเหนือ (๒) ภาคใต้ (๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ (๔) ภาคกลาง โดยแต่ละภาค ทำการศึกษา ๒ จังหวัด จังหวัดละ ๒ เวที สำหรับพื้นที่ที่ ๕ คือ ในส่วนของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำการศึกษาทั่วไป ๑ เวทีและเวทีเยาวชนอีก ๑ เวที รวมทั้งสิ้น ๑๐ เวที

ด้านประชากร จำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน ๒๐ คน ต่อ ๑ เวที โดยมีองค์ประกอบของการสนทนา ได้แก่ (๑) เยาวชน (๒) สตรี (๓) ข้าราชการ (๔) นักวิชาการ (๕) สื่อมวลชน (๖) ภาคประชาสังคม (๗) ทหาร (๘) ผู้สูงอายุ หรือผู้นำชุมชน (๙) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือข้าราชการท้องถิ่น (๑๐) นักธุรกิจเอกชน (๑๑) ผู้นำศาสนา (๑๒) นักการเมือง

๒.๒) กลุ่มนายทหาร แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ นายทหารชั้นสัญญาบัตร ได้แก่ นายทหารนักเรียนจากวิทยาลัยเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ หน่วยละ ๒ นาย (รวม ๘ นาย) ซึ่งเป็นนายทหารที่จบจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช และมีชั้นยศระดับพันตรี นาวาตรี นาวาอากาศตรี หรือ

^๖ Bernard, H.R. (2011). Research Methods in Anthropology: Qualitative and quantitative approaches. 5th edition. Altamira Press, United Kingdom. pp. 143 – 155.

พันโท นาวาโท นาวาอากาศโท และกลุ่มที่ ๒ นายทหารชั้นประทวน ได้แก่ นักเรียนจากโรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนช่างฝีมือทหาร และโรงเรียนนายสิบแผนที่ หน่วยละ ๓ นาย (รวม ๙ นาย)

๓) รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๕ ท่าน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน ๗ ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน ๘ ท่าน

๔) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามผ่านเครื่องมือ Google Form จำนวน ๘๑๐ คน

(๔) **ขีดความสามารถของกองทัพและสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์**

๑) รวบรวมข้อมูลจากผลการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ (ดำเนินการโดยคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๑) ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย (ดำเนินการโดยคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๒) และผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ในหัวข้อ “ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ” (ดำเนินการโดยคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๓ ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ร่วมกับ สถาบันพระปกเกล้า)

๒) รวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน ๒๐ คน ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้แทนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

๓) รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงในระดับนโยบาย จำนวน ๕ คน เป็นผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

(๕) **ขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน**

๑) เอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของประเทศไทย ระบบการศึกษาทางทหารในปัจจุบัน การศึกษาทางทหารในต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒) รวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน ๒๕ คน ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้แทนจากสถาบันการศึกษาของกองทัพ รวม ๑๒ สถาบัน ที่มีหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะขีดความสามารถของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพ ครบทั้ง ๓ ด้าน (ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะทางร่างกาย) จำนวน ๓๔ หลักสูตร

๓) รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในส่วนของหลักสูตรที่ศึกษา โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้แทนของแต่ละสถาบัน ที่ทำการศึกษา จำนวน ๑๒ คน

๔) รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ในส่วนของหลักสูตรทางการทหารในต่างประเทศ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรทางการทหารในต่างประเทศ จำนวน ๖๕ คน

๑.๔.๒ ขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ตามรายงานนี้ เป็นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพเพื่อให้สามารถผลิต กำลังพลระดับนายทหารชั้นสัญญาบัตรให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ สอดคล้อง เหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ไว้ดังนี้

(๑) เป็นการศึกษากระบวนการศึกษา การผลิตและการพัฒนา กำลังพล ชั้นสัญญาบัตรจากสถานศึกษาของกองทัพ ตั้งแต่การรับเข้าเป็นนักเรียนเตรียมทหาร การศึกษา ตามหลักสูตรแนวทางการรับราชการ จนกระทั่งจบการศึกษาจากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

(๒) เป็นการศึกษาสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงระดับโลก ระดับภูมิภาค และ ภายในประเทศ รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศเพื่อประเมินภัยคุกคาม ความท้าทาย และความเสี่ยงที่ประเทศและกองทัพจะต้องเผชิญในอนาคต ในทศวรรษ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๘๐

(๓) เป็นการศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพเฉพาะที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการจัดระเบียบข้าราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

๑.๔.๓ ขอบเขตของระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการเริ่มตั้งแต่ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ รวม ๗ เดือน

๑.๕ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ

๑.๕.๒ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ของ กำลังพลชั้นสัญญาบัตร เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๕.๓ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาเพิ่มเติมระบบการศึกษาของกองทัพ เพื่อให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสามารถปฏิบัติการกิจตามสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงวในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ

กองทัพ หมายถึง กองทัพไทย ซึ่งประกอบด้วย กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศของประเทศไทย

ขีดความสามารถของกองทัพ หมายถึง ระดับความสามารถของกองทัพในการใช้เครื่องมือ และทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหา ความเสียหาย หรือภัยคุกคาม ที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น ให้บังเกิดผลตามที่ต้องการหรือบรรลุเป้าหมาย ภายใต้การดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติ หรือหลักนิยามที่กำหนดและภายใต้สภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งอย่างใด

ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ หมายถึง ระดับความสามารถของกองทัพที่ต้องการให้มีอยู่อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้พร้อมที่จะปฏิบัติการกิจตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น

ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ หมายถึง ความมุ่งหวังที่ดิงามหรือความต้องการให้เป็นหรือความน่าจะเป็นของกองทัพที่เกิดจากความรู้สึกหรือความคิดเห็นของประชาชนในสังคม

สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพล หมายถึง บุคลิกภาพ ความสามารถ และทักษะทางด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในตัวกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ อันจัดเป็นลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะ ขีดความสามารถของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องการให้ปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในตัวกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพ อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้สามารถปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภารกิจของกองทัพ หมายถึง บทบาทหน้าที่ของกองทัพที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ระบบการศึกษาของกองทัพ หมายถึง กลุ่มขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรองต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกัน ในการดำเนินการด้านการศึกษาของกองทัพไทยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง หมายถึง สภาพการณ์ที่ห้อมล้อมอยู่ และจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยก่อให้เกิดภาวะที่ประเทศเผชิญภัยคุกคามต่อเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขต สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความปลอดภัย และการดำรงชีวิตโดยปกติสุข

ของประชาชน ตลอดจน ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

องค์ประกอบหลัก หมายถึง องค์ประกอบของระบบการศึกษาของกองทัพไทย ที่ทำการศึกษ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้านหลักสูตร

องค์ประกอบรอง หมายถึง องค์ประกอบย่อยที่อยู่ภายในองค์ประกอบหลักแต่ละด้าน

องค์ประกอบรองด้านการบริหารจัดการ หมายถึง (๑) วิสัยทัศน์/นโยบาย/เป้าหมาย (๒) กลยุทธ์การบริหารจัดการ (๓) ทรัพยากรสนับสนุนการเรียนรู้ และ (๔) หลักสูตรที่จัดการศึกษา

องค์ประกอบรองด้านผู้เรียน หมายถึง (๑) คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา (๒) คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา (๓) การวัด การประเมินผลผู้เรียน และ (๔) มาตรการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน

องค์ประกอบรองด้านผู้สอน หมายถึง คุณสมบัติ/มาตรฐานคุณภาพของผู้สอนและการพัฒนาคุณภาพผู้สอน

องค์ประกอบรองด้านหลักสูตร หมายถึง โครงสร้างหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ตามรายงานนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบแนวคิดในการศึกษา รวม ๕ หัวข้อ ได้แก่ (๑) การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย (๓) ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ (๔) ชีตความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ และ (๕) ชีตความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

- ๒.๑ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑
 - ๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคง
 - ๒.๑.๒ สถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง
 - ๒.๑.๓ เทคนิคในการตรวจสอบสถานะแวดล้อมในอนาคต
- ๒.๒ บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย
 - ๒.๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 - ๒.๒.๒ พระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑
 - ๒.๒.๓ กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๓ ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ
 - ๒.๓.๑ แนวคิดและ ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
 - ๒.๓.๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง
 - ๒.๓.๓ ผลสำรวจ Super poll จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ประชาชนมองอย่างไรต่อกองทัพไทย : เกียรติภูมิกองทัพไทย” ช่วงวันที่ ๒๐ - ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
 - ๒.๓.๔ ผลสำรวจของสวนดุสิตโพล จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ทหารไม่สายตาประชาชน” ช่วงวันที่ ๖ - ๙ ตุลาคม ๒๕๕๓
- ๒.๔ ชีตความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ โดยศึกษาจากแนวคิดหลักนิยมทางทหาร เรื่อง Capability Based Planning
- ๒.๕ ชีตความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน ได้แก่

- ๒.๕.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
- ๒.๕.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของประเทศไทย
- ๒.๕.๓ ระบบการศึกษาทางทหารในปัจจุบัน
- ๒.๕.๔ การศึกษาทางทหารในต่างประเทศ
- ๒.๕.๕ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาทางทหาร

๒.๑ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

ในการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงตามรายงานนี้เป็นการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวถือเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายในระดับต่าง ๆ ได้ ในการนี้ ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาเรื่องดังกล่าวในประเด็นสำคัญ ได้แก่ (๑) แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคง (๒) สถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง และ (๓) เทคนิคในการตรวจสอบสถานะแวดล้อมในอนาคต

๒.๑.๑ แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคง

ปัจจุบันสถานะแวดล้อมและภัยคุกคามได้เปลี่ยนรูปแบบไปอย่างสิ้นเชิงทั้งภัยคุกคามในรูปแบบเดิม (Traditional threats) ที่ยังดำรงอยู่ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non - Traditional threats) ที่เกิดขึ้นในหลายรูปแบบและหลายมิติ อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ จนก่อให้เกิดพลวัตในการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและยากต่อการคาดเดา (Disruptive change) ไม่ว่าจะเป็นภัยคุกคามด้านไซเบอร์ การก่ออาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาการก่อการร้าย รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ และสาธารณภัยต่าง ๆ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามดังกล่าว*

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ กล่าวถึงความหมายของ “ความมั่นคง” ไว้ว่า หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ ในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคง เป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศ

* อรยา พูลทรัพย์. (๒๕๖๓). การจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อนกองทัพภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔, จาก

<http://www.awc.ac.th/webpc/showResearch.php?id=505&info=pdf&path=http://www.awc.ac.th/awcdita/research/>

ที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ด้วยเหตุนี้ กรอบแนวคิดความมั่นคงแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมเป็นกรอบแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า “ความมั่นคงแบบองค์รวม”

สรุป ความมั่นคงเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต่อทุกสังคมโลก โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายสำคัญเพื่อบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ไปจนถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์ และทุกมิติทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการทหาร ด้วยในปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ทำให้มิติทั้งปวงถูกเชื่อมต่อกัน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคามในทุก ๆ ด้าน

๒.๑.๒ สถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการกำหนดภัยคุกคาม ปัญหาและความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

สมพร เพ็องจันทร์ (๒๕๔๗)^๒ ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการทุกประเภทเกิดขึ้นภายใต้สถานะแวดล้อมเสมอ ซึ่งสถานะแวดล้อมก็มีการผันแปรอยู่เสมอเช่นกัน เป็นเหตุให้การบริหารจัดการต้องปรับเปลี่ยนตาม เพื่อให้เกิดงานและการคงอยู่ขององค์กร ปัจจัยสถานะแวดล้อมมี ๒ กลุ่มกลุ่มที่หนึ่ง ได้แก่ สถานะแวดล้อมทั่วไป เช่น การเมือง เทคโนโลยี เศรษฐกิจ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ เป็นต้น กลุ่มที่สอง ได้แก่ สถานะแวดล้อมเกี่ยวกับงาน เช่น คู่แข่งขัน ลูกค้า Supplier ผู้ควบคุมกำกับกฎระเบียบ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

Peter and Waterman (2017)^๓ ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายนอก โดยอาศัยกรอบความคิดของ PEST Analysis ซึ่งประกอบด้วยสถานะแวดล้อมด้านการเมือง (Political environment) เป็นการวิเคราะห์นโยบาย และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งในและระหว่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ (Economic environment) เป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อสถานะแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคม และด้านเทคโนโลยี (Technological environment) ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน

^๒ สมพร เพ็องจันทร์. (๒๕๔๗). แนวคิดและหลักการจัดการในองค์กรสาธารณะ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า ๔๘-๕๒.

^๓ Peter and Waterman. (2017). อ้างถึงใน เอกกมล เอี่ยมศรี. “กรอบแนวคิด 7s McKinsey”. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔, จาก <https://eiamsri.wordpress.com/2011/07/15กรอบแนวคิด-7s-mckinsey/>

ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม กองบัญชาการทหารสูงสุด (๒๕๕๐) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการรักษาความมั่นคงด้านการทหารนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง และโดยส่วนใหญ่การรักษาความมั่นคงภายในจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือไปจากการสงคราม (Military Operations Other Than War. : MOOTW)^๔

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (๒๕๕๒)^๕ ได้กล่าวถึงการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงไว้ว่า เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อประเมินและวิเคราะห์คาดการณ์ (Outlook) ถึงสถานการณ์ในอนาคต ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการฉายภาพเพื่อ “จำลองเหตุการณ์” (Simulation technique) ขับเคลื่อนประเทศ ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ และเน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวม โดยการพิสูจน์ทราบและการบรรยายให้เห็นถึงแรงผลักดัน และแนวโน้มที่สำคัญ เรื่องท้าทายต่อการที่ชาติจะต้องเข้าดำเนินการในโอกาสต่าง ๆ กับปัญหาต่าง ๆ (การคุกคาม) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะระดมข่าวสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดให้สามารถชี้ชัดลงไปได้ว่า อะไรเป็นแรงผลักดันและจะมีแนวโน้มไปในทิศทางใด

กล่าวโดยสรุป การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงเป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทั่วไปทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการทหารภายใต้กระบวนการทัศนความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ความมั่นคงระดับโลกระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ที่เป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ซึ่งผลจากการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปใช้ในการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพเพื่อให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะ และมีความพร้อมในการปฏิบัติการกิจที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การพัฒนาประเทศ และการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้นำไปสู่ความพยายามในการพัฒนาระดับการศึกษาของกองทัพ ตลอดจนการนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดและใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งนำไปพัฒนากองทัพสู่ความทันสมัยในอนาคต

^๔ อ้างถึงใน ณัฐพล นาคพาณิชย์. (๒๕๕๔). การบริหารจัดการความมั่นคงรูปแบบใหม่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๐). ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔, จาก http://www.dsdw.2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8123/ALL.pdf. หน้า ๒๖.

^๕ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (๒๕๕๒). คู่มือการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ. เอกสารอัดสำเนา, ผู้แต่ง. หน้า ๖.

๒.๑.๓ เทคนิคในการตรวจสอบสถานะแวดล้อมในอนาคต

สำหรับเทคนิคในการตรวจสอบสถานะแวดล้อมในอนาคต มีวิธีดำเนินการได้หลายวิธี ซึ่งอาจดำเนินการด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือดำเนินการร่วมกันหลายวิธีการก็ได้ เช่น

(๑) **Back casting** เป็นวิธีการที่ทำย้อนหลังจากการกำหนดภาพอนาคตตามจินตนาการ และหาหนทางไปให้ถึงจุดหมายปลายทางจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แนวคิดในการดำเนินการแบบ Back casting นี้ จะเกี่ยวข้องกับการจัดทำแบบจำลองในอนาคต โดยแนวคิดนี้ มักจะใช้คู่กับรูปแบบการวางแผน อาจกล่าวได้ว่า Back casting จะใช้ในการสร้างภาพสถานการณ์ในการทำ Workshop

(๒) **Brainstorming** เป็นวิธีการเชิงสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วม ด้วยวิธีสนทนา (แบบเห็นหน้า) หรือ แบบ Online เพื่ออธิบายแนวคิดใหม่ๆ ในประเด็นที่สนใจ เป็นวิธีการที่ต้องการนำมาใช้แทนการประชุมปรึกษาหารือแบบเก่า ๆ เพราะวิธีการนี้จะเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และสามารถคิดนอกกรอบได้ เพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ

(๓) **Conferences /Workshops** เป็นรูปแบบของการประชุมที่อาจใช้เวลามากกว่าวิธีการอื่น ในรูปแบบที่ผสมผสานกันระหว่าง การพูด การนำเสนอข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการถกแถลง ในเรื่องหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง การดำเนินการสามารถกระทำได้ทั้งแบบมีกำหนดการหรือแบบไม่มีกำหนดการ โดยผู้เข้าร่วมการประชุมอาจได้รับมอบหมายให้นำเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะตัวก็ได้

(๔) **Expert Panel** เป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้อรรถความรู้ของแต่ละคน ในประเด็นที่กำหนด Panel จะเป็นการนำผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการยอมรับ รวมทั้งนักคิด นักจินตนาการ และผู้มีวิสัยทัศน์ มาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วย

(๕) **Interview** เป็นการสนทนาแบบมีโครงสร้าง และถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในการทำ Foresight การ Interview จะใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนากับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง อาจทำให้ได้องค์ความรู้ที่ไม่ได้ถูกเขียนไว้ในตำราหรือค้นพบได้ง่ายกว่า Literature review

(๖) **Literature review** เป็นส่วนสำคัญของ Scanning power ผู้ review ที่ดี จะใช้วิธีการเขียนเพื่ออธิบายความเชื่อมโยงระหว่างเรื่องที่จะทำการศึกษากับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ในบางครั้ง ผู้ review ก็อาจจะหาคำอธิบายในความคิดเห็นในประเด็นหนึ่ง ๆ จากผู้เขียนที่แตกต่างกัน

(๗) **Scenario** เป็นรูปแบบในการหาคำตอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและใช้ภาพสถานการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างเป็นระบบ ความน่าจะเป็นหรือความน่าจะเป็นเกิดเรื่องดังกล่าวขึ้นในอนาคต โดยปกติ Scenario จะประกอบด้วยมิติที่ต้องศึกษาหรือทำความเข้าใจในหลาย ๆ มิติ ไม่ใช่เพียงมิติเดียว Scenario อาจสร้างขึ้นจากการทำงาน การทำ Workshop รวมทั้งอาจใช้คอมพิวเตอร์ในการช่วยออกแบบก็ได้

(๘) SWOT Analysis เป็นวิธีการที่เริ่มจากการกำหนดปัจจัยภายในองค์กร หรือในหน่วยงานที่ต้องการหาคำตอบ (เช่น ทรัพยากรหรือขีดความสามารถ เป็นต้น) และระบุให้ได้ว่าปัจจัยดังกล่าวเป็น Strengths หรือ Weakness ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดปัจจัยภายนอกองค์กร (สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม ตลาด คู่แข่ง) โดยกำหนดปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้น ให้เป็น Opportunities หรือ Threats

(๙) Wild Card & Weak Signals (Wi-We) เป็นรูปแบบของการวิเคราะห์ที่ดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญกลุ่มเล็ก ๆ ที่สามารถรวบรวมแรงบันดาลใจ ข้อมูล และความคิดสร้างสรรค์เข้าด้วยกัน โดย Wild Card หมายถึง สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย แต่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อคนข้างมาก Weak Signals เป็นสัญญาณหรือสิ่งบอกเหตุที่ไม่ชัดเจนว่าในอนาคตจะเกิดขึ้นหรือไม่ (หมายความรวมถึง Wild Card ด้วย) ซึ่งทั้ง Wild Card และ Weak Signals จะถูกนำมาพิจารณาร่วมกันเพื่อหาความเป็นไปได้ที่จะเกิดสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิเคราะห์ผลกระทบที่จะตามมา^๖

โดยสรุป เทคนิคการตรวจสอบสถานะแวดล้อมในอนาคตทั้ง ๙ วิธีการดังกล่าวมาข้างต้นเป็นวิธีการที่สำคัญและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยใช้แนวความคิดและเทคนิคต่างๆ ผสมผสานกัน ได้แก่ (๑) การจัดการประชุม (Conferences /Workshops) เพื่อทำการทบทวนการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงล่าสุดที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว (Literature review) ร่วมกับ สถานการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากการตรวจสอบสถานะแวดล้อมครั้งล่าสุด (๒) การปรึกษาหารือระดมความคิดร่วมกัน (Brainstorming) เพื่อกำหนดภาพสถานการณ์ (Scenario) ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งทำการวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk analysis) ว่าเหตุการณ์ใดจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใด ในเวลาใด และทำการประเมินความเสี่ยง (Risk assessment) ที่อาจจะเกิดขึ้นอันเป็นผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และ (๓) การหารือกับผู้เชี่ยวชาญ (In-depth interview) เพื่อให้ข้อคิดเห็นต่อการประเมินสถานะแวดล้อมอันจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ได้ข้อสรุปต่อไป โดยผู้ศึกษาได้ดำเนินการด้วยวิธีการตาม (๑) (๒) และ (๓) ตามลำดับ

๒.๒ บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย

ทหารของประเทศจะมีบทบาทหน้าที่หลักที่เหมือนกันประการหนึ่งคือ การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ นอกเหนือไปกว่านั้น แต่ละประเทศอาจกำหนดให้ทหารมีบทบาทหน้าที่เพิ่มเติมในบางเรื่อง บางกรณี หรือในบางเหตุการณ์ โดยเฉพาะในสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ

^๖ Popper, R. (2008). Foresight methodology. in Georghiou, L., Cassingena, J., Keenan, M., Miles, I. and Popper, R. (Eds), The Handbook of Technology Foresight, Edward Elgar, Cheltenham. pp. 44-88.

เพราะทหารมีอาวุธยุทโธปกรณ์ มีเครื่องมือที่จำเป็น และที่สำคัญมีความพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วเมื่อได้รับคำสั่ง โดยทั่วไปแต่ละประเทศจะกำหนดบทบาทหน้าที่ของทหารไว้ อย่างชัดเจนในกฎหมายเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน บทบาทหน้าที่ของกองทัพได้ถูกระบุไว้ในกฎหมายหลักที่สำคัญ ๒ ฉบับ ซึ่งการศึกษาในหัวข้อบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ (๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (๒) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และ (๓) กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เนื่องจากกองทัพเป็นส่วนราชการหนึ่งตามกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพจึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๒ บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตยบูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์แห่งชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย” จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพเพื่อ พิตักษ์รักษาไว้ซึ่ง (๑) สถาบันพระมหากษัตริย์ (๒) เอกราช อธิปไตยบูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย (๓) เกียรติภูมิและผลประโยชน์แห่งชาติ (๔) ความมั่นคงของรัฐ (๕) ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และ (๖) เพื่อการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษามีข้อสังเกตว่า บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังคงหลักการเดิมของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไว้ไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะสถานการณ์ทางการเมืองจะเปลี่ยนแปลงอย่างไรก็ตาม

๒.๒.๒ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมและส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงกลาโหมไว้ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะใน มาตรา ๘ ที่บัญญัติว่า

“กระทรวงกลาโหม มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิตักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักร ปรามปรามการกบฏและการจลาจล โดยจัดให้มีและใช้กำลังทหารตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือตามที่มีกฎหมายกำหนด

(๒) พิตักษ์รักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

(๓) ปกป้อง พิทักษ์รักษาผลประโยชน์แห่งชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง ตลอดจนสนับสนุนภารกิจอื่นของรัฐในการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน

(๔) ศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และด้านกิจการอวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ

(๕) ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติคณะรัฐมนตรี

ในการดำเนินการตาม (๔) กระทรวงกลาโหมอาจมอบหมายให้ส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมหรือหน่วยงานอื่นในกำกับของกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ดำเนินการก็ได้หรืออาจร่วมงาน ร่วมทุนหรือดำเนินการกับภาคเอกชนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายก็ได้”

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ นี้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามมาตรา ๕๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒.๒.๓ กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากกฎหมายหลักทั้ง ๒ ฉบับแล้วยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเพิ่มเติมให้กับกองทัพด้วย ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ (๒) พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๖๒ (๓) กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๗ (๔) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ (๕) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ และ (๖) พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐ ทั้งนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าบทบาทหน้าที่ดังกล่าวจะมีขึ้นก็ต่อเมื่อได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินการตามกฎหมายนั้น ๆ

จากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่ากองทัพมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้ (๑) พิทักษ์ รักษา ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ (๒) พิทักษ์ รักษา เอกราชอธิปไตยบูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย และความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในราชอาณาจักรปราบปรามการกบฏและการจลาจล (๓) ปกป้อง พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์แห่งชาติ (๔) ปกป้อง พิทักษ์รักษา การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๕) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (๖) การพัฒนา

ประเทศ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง การป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน (๗) ศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และด้านกิจการอวกาศเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ (๘) ปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติคณะรัฐมนตรี

๒.๓ ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

การที่กองทัพจะสามารถปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นผลสำเร็จ ได้รับการสนับสนุนและได้รับการยอมรับจากประชาชนนั้น การปฏิบัติงานของกองทัพดังกล่าวนอกจากจะมุ่งหวังให้บรรลุภารกิจแล้ว ยังต้องสามารถตอบสนองต่อความคาดหวังหรือความต้องการของสังคมและประชาชนได้ด้วย ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ทำให้แนวคิด วิธีการ ความต้องการ มุมมองของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของคนแต่ละยุคแต่ละรุ่นมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก Gen B (พ.ศ. ๒๕๔๙-๒๕๐๗), Gen X (พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๒๒), Gen Y (พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๔๓), Gen Z (พ.ศ. ๒๕๔๔-ปัจจุบัน) ดังนั้น การสำรวจความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพจึงจำเป็นที่จะต้องสามารถแยกแยะความคาดหวังของคนแต่ละยุคแต่ละรุ่นที่มีต่อกองทัพได้ด้วย

ในการศึกษาเรื่องความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ ผู้ศึกษาได้รวบรวมวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพในภาพรวม โดยการศึกษาในส่วนนี้ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่มีประเด็นการศึกษา ได้แก่ (๑) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง และ (๒) เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

(๑) ความหมายของความคาดหวัง

ฟิชไบน์ และเอจเซน (Fishbein & Ajzen, ๑๙๗๕)^๑ ได้อธิบายคำว่า “ความคาดหวัง” ไว้ว่า หมายถึง การที่บุคคลรับรู้คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใด เป็นการคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตนเอง ซึ่งอาจจะแตกต่างจากผลที่บุคคลปรารถนามุ่งหวังที่จะได้

^๑ อ่างถึงโน นพรัตน์ ผลากพิบูลย์ และคณะ. (๒๕๒๗). รายงานการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของนักศึกษาต่อการศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (การพยาบาลและผดุงครรภ์). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรีย กัญจนวงศ์ (๒๕๔๑)^๙ กล่าวว่า ความคาดหวัง หมายถึง โอกาสหรือความเป็นไปได้ (ที่ถูกรับรู้) อย่างคลุมเครือว่า การเสริมแรงที่แน่นอนอย่างหนึ่งจะเกิดขึ้น เนื่องจาก การกระทำเฉพาะอย่าง ความคาดหวัง ตามแนวคิดของรอยเตอร์ เป็นสิ่งคลุมเครือที่อาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงก็ได้ ความคาดหวังเกิดขึ้นบนพื้นฐานของประสบการณ์เดิม ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

ซาร์บิน (Sarbin, ๑๙๗๐)^๙ ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมของผู้ใดก็ตามที่มักจะแสดงออกโดยอาศัยความนึกคิดคาดคะเน สังเกตได้ว่ามักจะ ไม่สบายใจเวลาดำเนินการอย่างไรลงไปที่ไม่ตรงกับการคาดคะเน ความไม่สบายใจเช่นนี้มีผล กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของผู้นั้นด้วย

พจนานุกรมของโคลิน (Collins English Dictionary, ๑๙๙๗: ๕๘๐)^{๑๐} ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า ความคาดหวังเป็นสิ่งที่ได้คาดหวังเอาไว้ เป็นความเชื่อว่าสิ่งใด น่าจะเกิดขึ้น และเป็นไปตามความต้องการที่ได้คาดหวังเอาไว้

พจนานุกรมของเวสเตอร์ (Webster's New World Dictionary, ๑๙๗๖: ๑๗๒)^{๑๑} ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่คิดเอาไว้ล่วงหน้า เหตุผลที่คาดเอาไว้ ในบางเรื่อง

พัชรินทร์ คำภิชัย (๒๕๓๘)^{๑๒} ได้ให้ความหมายของความคาดหวังไว้ว่า เป็นความเชื่อของมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคนที่ตั้งใจทำอะไรแล้วจะมีความคาดหวังว่าคงได้รับ ผลตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ทำนายไว้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นกำลังใจที่จะนำไปสู่ความภาคภูมิใจ ของตนเองตามความสามารถที่มีอยู่ของบุคคลนั้น ๆ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกระทำและกลยุทธ์ ในการใช้สติปัญญาที่มีเป้าหมาย

^๙ สุรีย กัญจนวงศ์. (๒๕๔๑). "จิตวิทยาการมุ่งใจเพื่อการบริหาร: ความคิดพื้นฐานและความต้องการพื้นฐานของ มนุษย์. ใน เอกสารประกอบการบรรยาย วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑, ๑- ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ณ ภาควิชา สังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

^{๑๐} ภิญโญ สาร. (๒๕๑๗). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

^{๑๑} อ่างถึงใน เอี่ยมพร นาคสุขศรี. (๒๕๔๖). ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ สำนักงานที่ดิน จังหวัดตราด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย บูรพา.

^{๑๒} เอี่ยมพร นาคสุขศรี. (๒๕๔๖), อ่างแล้ว

^{๑๓} ฉัตรขวัญ พูลเพิ่ม. (๒๕๕๔). ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีในการให้บริการของ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาหนองแขม. สารนิพนธ์, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม.

Merray (๑๙๖๒)^{๑๓} กล่าวว่า ความคาดหวัง คือ ระดับงานที่บุคคลกำหนดหรือคาดหวังว่าจะทำได้ เมื่อบุคคลที่ทำงานกำหนดไว้ในการทำงานแต่ละครั้ง บุคคลจะรู้สึกสำเร็จหรือล้มเหลวในการที่จะไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะบุคคลจะไม่รู้สึกว่างานนั้นเป็นสิ่งท้าทายความสามารถ ด้วยความรู้สึกที่แม้ทำไม่สำเร็จก็ไม่คิดว่าเป็นความล้มเหลว ดังนั้น ความรู้สึกที่ว่าตนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจะเกิดขึ้นเมื่อทำงานระดับกลาง ๆ

โดยสรุป ความคาดหวัง หมายถึง การคาดคะเนหรือการทำนายล่วงหน้าต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยบุคคลมีความต้องการและมีความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้น จึงต้องพยายามกระทำการด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองตามที่ตั้งความหวังไว้นั้น บุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจ และขณะเดียวกันก็คาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ความคาดหวังจึงเป็นสิ่งที่คลุมเครือที่อาจจะสอดคล้องกับโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงหรืออาจไม่สอดคล้องกับโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริงก็ได้

(๒) องค์ประกอบของความคาดหวัง

วิกเตอร์ เอช. วรูม (Victor H. Vroom, ๑๙๖๔: ๙๑-๑๐๓)^{๑๔} ได้กล่าวถึงคาดหวังว่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ (๑) Valance หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ของการกระทำที่เกิดจากการทำงาน ระดับความพอใจที่บุคคลคาดหวังจะมาจากการให้คุณค่าต่อการทำงาน ถ้าเป็นงานที่มีคุณค่าสูงก็จะมีค่าสูงมากตามไปด้วย (๒) Instrumentality หมายถึง สื่อ เครื่อง อุปกรณ์ วิธีทางที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ (๓) Expectancy หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้น ๆ บุคคลมีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง ทุกชีวิตพยายามดิ้นรนแสวงหาอย่างน้อยที่สุดก็คือ ความต้องการ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค เมื่อปัจจัยเหล่านั้นได้รับการตอบสนองแล้วก็จะมีค่าสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ และจากความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างนี้เองทำให้เกิดความพยายามที่จะดำเนินการด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดด้วยสื่อหรือเครื่องมืออย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้บรรลุความพอใจหรือเพื่อให้ได้รับผลของการดำเนินการนั้นตามที่ได้แสดงความพยายาม

วรูม (Vroom, ๑๙๗๐)^{๑๕} ทฤษฎีความคาดหวังของเขานั้น ได้รับอิทธิพลจากความคิดของนักจิตวิทยาหลายคน เช่น Lewin & Tolman ซึ่งเขาได้นำมาปรับปรุง จนทำให้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนี้ให้มีความสมบูรณ์ โดยมีสมมติฐาน ๓ ข้อ ดังนี้ (๑) บุคคลจะตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ เพื่อจะให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับพวกเขา

^{๑๓} อ้างถึงใน ศิริรัตน์ รัชตประทาน. (๒๕๕๐). ความคาดหวังต่อองค์กรของพนักงานในร้านอาหารเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

^{๑๔} ธันยาพร ศิริหล่อ และธีระวัฒน์ จันทร์ทิพย์. (๒๕๕๙), อ้างแล้ว

^{๑๕} อ้างถึงใน ยอดขวัญ เรืองรัตน์. (๒๕๕๗). ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อคุณภาพการบริการของโรงพยาบาล: กรณีศึกษาโรงพยาบาลพญาไท ๑. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- (๒) พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวเองและแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม
 (๓) มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการ ความปรารถนาและเป้าหมายที่แตกต่างกัน

วรูม (Vroom, ๑๙๗๐)^{๑๖} ยังกล่าวอีกว่า การที่มนุษย์จะเลือกหรือตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นมีสาเหตุหรือแรงจูงใจโดยอาศัยเหตุผลและปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบกัน มิได้เกิดจากปัจจัยหนึ่งปัจจัยใดเพียงปัจจัยเดียว โดยบุคคลนั้นจะต้องมีความคาดหวังดังต่อไปนี้ (๑) ผลตอบแทนที่จะได้รับ (๒) ความพอใจหรือความไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่ได้รับ (๓) ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น (๔) โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

ทั้งนี้ วรูม (Vroom, ๑๙๗๐)^{๑๗} เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความโน้มเอียงเข้าหาความสุข และพยายามหลีกเลี่ยงความทุกข์ทั้งหมดเท่าที่จะทำได้ และเพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญา ใช้ความคิด หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้ (๑) พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้นจากแรงผลักดันทั้งภายในและภายนอก (๒) มนุษย์แต่ละคนนั้นมีความต้องการ ความปรารถนา และเป้าหมายต่างกัน (๓) การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดเนื่องจากการประเมินคุณค่าของผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

นอกจากนี้ วรูม (Vroom, ๑๙๗๐)^{๑๘} ยังได้กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน ๓ ประการ คือ (๑) ความคาดหวังในความพยายามต่อการกระทำหรือการปฏิบัติการ เป็นการประมาณการหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดต่อการแสดงพฤติกรรมหรือการลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยพิจารณาระหว่างความสามารถของตนเองกับความพร้อมแต่ละด้านในสถานการณ์ต่าง ๆ (๒) ความคาดหวังในการกระทำต่อผลลัพธ์หรือผลการปฏิบัติงาน เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานว่า ถ้ากระทำแล้วจะได้รับผลลัพธ์อย่างไร (๓) ความคาดหวังในคุณค่าของผลลัพธ์หรือรางวัล เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์หรือรางวัลจากการกระทำนั้น ๆ ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความคาดการณ์ หรือประมาณการคุณค่าของผลลัพธ์แตกต่างกันออกไป และหากสิ่งใดที่มีการให้คุณค่าสูงก็จะจูงใจให้บุคคลเกิดการตัดสินใจเลือก

^{๑๖} อ้างถึงใน พรพิมล ภาชนะ. (๒๕๕๔). ความคาดหวังของผู้เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓ ของจังหวัดพะเยาเกี่ยวกับคุณสมบัติและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

^{๑๗} พรพิมล ภาชนะ. (๒๕๕๔), อ้างแล้ว

^{๑๘} พรพิมล ภาชนะ. (๒๕๕๔), อ้างแล้ว

สันติชัย คำสมาน (๒๕๓๔).^{๑๙} กล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังว่า เป็นทฤษฎีที่ช่วยในการตัดสินใจของบุคคลแต่ละคนว่าจะเลือกกระทำหรือไม่กระทำในสิ่งที่คาดหวังไว้ โดยมีข้อพิจารณาเกี่ยวเนื่องกับความคาดหวัง ๒ ประการ คือ (๑) พิจารณาว่าเป้าหมายที่จะไปสู่นั้นเป็นสิ่งที่มีความคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด (Valence) (๒) พิจารณาว่าสิ่งที่กระทำสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงใด (Expectancy)

รัตนา สุขะนินทร์ (๒๕๔๗)^{๒๐} กล่าวว่า องค์ประกอบของความคาดหวัง (The component of expectation) ประกอบด้วย (๑) บริการที่พึงประสงค์ (Desired service) เป็นสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับหรือปรารถนาที่จะได้รับ ซึ่งระดับความปรารถนานั้นขึ้นอยู่กับความต้องการส่วนบุคคลและความเชื่อของลูกค้าที่มีต่อการบริการที่ได้รับนั้น (๒) บริการที่เพียงพอ (Adequate service) เป็นระดับต่ำสุดของการบริการที่ลูกค้าจะยอมรับได้โดยไม่เกิดความรู้สึกไม่พอใจ ซึ่งความคาดหวังระดับนี้เกิดจากการรับรู้ของผู้บริโภคต่อทางเลือกของผู้ให้บริการอื่น ๆ (๓) บริการที่คาดการณ์ (Predicted service) เป็นระดับการให้บริการที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะได้รับจากผู้ให้บริการ ในขณะที่ลูกค้าพบปะกับผู้ให้บริการ การบริการที่คาดการณ์นี้มีผลกระทบโดยตรงต่อการกำหนดระดับการบริการที่พึงประสงค์

โดยสรุป องค์ประกอบของความคาดหวัง ประกอบด้วย ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ของการกระทำ วิธีการที่นำไปสู่ผลลัพธ์ และความคาดหวังภายในตัวบุคคล โดยการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ นั้นก็เพื่อจะให้เกิดผลลัพธ์ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวเองและสิ่งแวดล้อม และมนุษย์แต่ละคนมีความต้องการและเป้าหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งหากสิ่งใดที่มีการให้คุณค่าสูงก็จะเป็นการจูงใจให้บุคคลตัดสินใจเลือกสิ่งนั้น โดยมีข้อพิจารณาอยู่ ๒ ลักษณะ คือพิจารณาว่าเป้าหมายจะนำไปสู่สิ่งที่มีคุณค่ามากน้อยเพียงใดและสิ่งที่กระทำสามารถคาดหวังให้ไปถึงจุดหมายได้เพียงใด

๒.๓.๒ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง

อภิวัฒน์ สมานธิ และคณะ (๒๕๖๑).^{๒๑} ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อแนวทางการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัด

^{๑๙} สันติชัย คำสมาน. (๒๕๓๔). ความคาดหวังของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

^{๒๐} ธันยาพร ศิริหล่อ และธีระวัฒน์ จันทร์ทิพย์. (๒๕๕๙). ปัจจัยความคาดหวังที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าแม่เหล็กก่อนใน

ระบบอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์. Veridian E-Journal, Silpakorn University (ฉบับภาษาไทย), สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๕๙.

^{๒๑} อภิวัฒน์ สมานธิ และคณะ. (๒๕๖๓). ความคาดหวังของประชาชนต่อแนวทางการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๓).

ชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเพื่อเสนอบทบาทที่สอดคล้องกับแนวทางการเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสานผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของความคาดหวังของประชาชนต่อการเสริมสร้างสันติสุขและสมานฉันท์โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ระดับมาก โดยด้านพัฒนาเศรษฐกิจ การลงทุนและการพาณิชย์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์และความเข้มแข็งทางสังคม ด้านสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมการบริหารและการปกครองตามหลักธรรมาภิบาล และด้านอำนวยความสะดวกและความเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

บัณฑิต ทิศภาค (๒๕๔๒)^{๒๖} ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร อำเภออมก๋อเหล็ก จังหวัดสระบุรี ในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย จำนวน ๒๐๐ คน และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนและการวิเคราะห์จำแนกหมู่ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ ๐.๐๕ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อบทบาทและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานด้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรมทั้ง ๔ ด้านอยู่ในระดับสูง เรียงตามลำดับ ดังนี้ (๑) ด้านพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ (๒) หน้าที่ความรับผิดชอบ (๓) บุคลิกภาพ และ (๔) มนุษยสัมพันธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ คือ การศึกษา ที่อยู่อาศัย อาชีพ ความพึงพอใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจและความรู้สึกต่อการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ธีระ สิ้นเดชารักษ์ (๒๕๖๓)^{๒๗} ได้ทำโครงการวิจัยสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของกองทัพบก (๒) เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นและความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติภารกิจของกองทัพบก และ (๓) เพื่อนำไปใช้กำหนดแนวทางการสื่อสารและแนวทางการดำเนินงานของกองทัพบกในอนาคต ผลการศึกษาพบว่า คาดหวังที่มีต่อกองทัพบก

^{๒๖} บัณฑิต ทิศภาค. (๒๕๔๒). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร อำเภออมก๋อเหล็ก จังหวัดสระบุรี ในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ (อาชีววิทยาและงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยมหิดล.

^{๒๗} ธีระ สิ้นเดชารักษ์. (๒๕๖๓). โครงการวิจัยสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของกองทัพบก ประจำปี งบประมาณ ๒๕๖๓ (กรุงเทพฯ: สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักงานเลขานุการกองทัพบก).

ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ (๑) สร้างภาพลักษณ์ของกองทัพบกให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น (๒) เสริมภาพลักษณ์ของกองทัพบกในด้านที่ติดอยู่แล้วให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และ (๓) การแก้ไขภาพลักษณ์ที่เสียไป เช่น ด้านความโปร่งใสขององค์กร ความเชื่อมั่นในการสื่อสาร และด้านประสิทธิภาพกระบวนการสื่อสารองค์กร เป็นต้น

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักงานเลขาธิการกองทัพบก (๒๕๖๓)^{๒๔} ได้จัดทำโครงการสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นที่มีต่อกองทัพบก โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของกองทัพบก รวมถึงความเชื่อมั่นและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติการของกองทัพบก เพื่อที่จะนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการสื่อสารและการดำเนินงานต่อไปในอนาคต โดยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) และการจัดสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของประชาชนพบว่า ความคาดหวังของประชาชนต่อกองทัพบกแบ่งออกเป็น ๓ มิติ คือ มิติในเรื่องของบทบาท มิติในเรื่องของการปฏิบัติ และมิติความคาดหวังที่มีต่อผลลัพธ์ โดยทั้ง ๓ มิติ ประชาชนมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๗.๖๘ ซึ่งความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อกองทัพบก สรุปได้ดังนี้ (๑) มุ่งปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของตนตามกฎหมาย พันธกิจและความรับผิดชอบ โดยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ อุดหนุน กล้าหาญ เสียสละ (๒) สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจให้กับประชาชนเมื่อเกิดเหตุหรือสถานการณ์ต่าง ๆ (๓) ความมีจิตอาสาของกองทัพในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลประชาชนในยามวิกฤติที่กองทัพได้ปฏิบัติอยู่แล้วให้ดำรงต่อไป (๔) ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง (๕) บริหารงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ (๖) เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยเคลื่อนที่เร็วในการช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ และ (๗) เพิ่มและพัฒนายุทธโธปกรณ์สำหรับการช่วยเหลือประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๓ สำนักวิจัยซูเปอร์โพล สถาบันวิจัยความสุขชุมชนและความเป็นผู้นำ และศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (๒๕๖๔)^{๒๕} สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ประชาชนมองอย่างไรต่อกองทัพไทย: เกียรติภูมิกองทัพไทย” โดยมีประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑,๒๔๗ คน ดำเนินการระหว่างวันที่ ๒๐-๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ สรุปผลได้ดังนี้ (๑) ความคิดเห็นต่อขีดความสามารถด้านการศึกษาของกำลังพล กองทัพไทย พบว่าร้อยละ ๓๙.๐ ระดับมากถึงมากที่สุด

^{๒๔} สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักงานเลขาธิการกองทัพบก. (๒๕๖๓). โครงการวิจัยสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของกองทัพบก ประจำปี งบประมาณ ๒๕๖๓. เอกสารอัดสำเนา, ผู้แต่ง.

^{๒๕} สำนักวิจัยซูเปอร์โพล สถาบันวิจัยความสุขชุมชนและความเป็นผู้นำ และศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (๒๕๖๔) ประชาชนมองอย่างไรต่อกองทัพไทย: เกียรติภูมิกองทัพไทย. เอกสารอัดสำเนา, ผู้แต่ง.

ร้อยละ ๒๖.๓ ระดับค่อนข้างมาก และร้อยละ ๒๓.๙ ระดับปานกลาง (๒) ความคิดเห็นต่อเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีของกองทัพไทย พบว่าร้อยละ ๓๕.๙ มากถึงมากที่สุด ร้อยละ ๒๘.๖ ระดับค่อนข้างมาก และร้อยละ ๒๓.๑ ระดับปานกลาง (๓) ความต้องการของประชาชนทั่วไปในการเข้ารับราชการ ในกองทัพไทย พบว่าร้อยละ ๓๙.๕ ระดับมากถึงมากที่สุด ร้อยละ ๒๖.๕ ระดับค่อนข้างมาก และ ร้อยละ ๒๕.๔ ระดับปานกลาง (๔) มุมมองต่อภาพลักษณ์ที่ดีเปรียบเทียบระหว่างทหารไทยกับทหาร ประเทศอื่น พบว่าร้อยละ ๓๑.๐ ระดับมากถึงมากที่สุด ร้อยละ ๒๔.๔ ระดับค่อนข้างมาก และ ๒๗.๔ ระดับปานกลาง และ (๕) ควรปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพไทยรองรับการเปลี่ยนแปลง ๑๐-๒๐ ปี ข้างหน้า พบว่าร้อยละ ๔๙.๐ ระดับมากถึงมากที่สุด ร้อยละ ๒๖.๓ ระดับค่อนข้างมาก และร้อยละ ๒๐.๕ ระดับปานกลาง

๒.๓.๔ สวนดุสิตโพลล์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (๒๕๕๓)^{๒๖} สสำรวจความคิดเห็นของ ประชาชนในหัวข้อ “ทหารในสายตาประชาชน” โดยมีประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒,๔๐๘ คน ดำเนินการระหว่างวันที่ ๖-๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ สรุปผลจากค่าร้อยละสูงสุดได้ดังนี้

(๑) ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาททหาร ณ วันที่ทำการสำรวจ

๑) ด้านการเมือง ร้อยละ ๕๕.๑๖ เห็นว่า ทหารถูกการเมืองแทรกแซง/ถูกดึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การเมืองมากขึ้น ๒) ด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ ๓๘.๕๒ เห็นว่า ทหารให้ความคุ้มครองดูแลชาวบ้าน ที่ค้าขายอยู่ตามชายแดนให้ได้รับความสะดวกและปลอดภัย ๓) ด้านสังคม ร้อยละ ๕๘.๐๘ เห็นว่า ทหารให้ความช่วยเหลือหรือแจกของเมื่อประชาชนประสบความเดือดร้อน เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ไฟไหม้ป่า เป็นต้น

(๒) จากสถานการณ์ระเบิดในปัจจุบัน ประชาชนต้องการให้ทหารเข้ามา มีส่วนแก้ไขอย่างไร ร้อยละ ๔๐.๔๘ ต้องการให้ทหารร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเฝ้าระวัง สอดส่องดูแลป้องกันไม่ให้ผู้ไม่หวังดีมาทำลายบ้านเมือง

(๓) ประชาชนอยากให้ทหารเข้ามามีส่วนในการสร้างความปรองดองของ คนในชาติอย่างไร ร้อยละ ๔๕.๖๘ ต้องการให้ทหารวางตัวเป็นกลาง รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย เพื่อนำมาหาข้อยุติหรือทางออกที่ดีและเหมาะสม

(๔) ประชาชนคิดว่า “ทหารในปัจจุบัน” เมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมา เป็นอย่างไร ร้อยละ ๔๒.๑๘ เห็นว่า ปัจจุบันทหารถูกแทรกแซงทางการเมือง มีนายทหารชั้นผู้ใหญ่ หรือระดับสำคัญ ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมากขึ้น

(๕) บทบาทของ “ทหาร” ที่ประชาชนพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ ๓๖.๗๐ เห็นว่า ต้องการให้ทหารเป็นกองกำลังที่เข้มแข็ง ทำหน้าที่ปกป้อง ดูแลประเทศชาติและประชาชน ไม่ให้ใครมารุกราน

^{๒๖} สวนดุสิตโพลล์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (๒๕๕๓). “ทหาร” ในสายตาประชาชน. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๔, จาก <https://www.ryt9.com/s/sdp/1002552>.

(๖) บทบาทของ “ทหาร” ที่ประชาชนอยากให้เร่งแก้ไขปรับปรุงมากที่สุด ร้อยละ ๔๙.๑๙ ต้องการให้ทหารมีการวางตัวที่เหมาะสม ไม่ปล่อยให้การเมืองเข้ามาแทรกแซง

(๗) สิ่งที่ประชาชนอยากฝากถึง “พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา” ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกคนใหม่ ร้อยละ ๔๐.๒๐ ประชาชนขอให้ท่านปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ ตั้งใจทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

โดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นภาพลักษณ์ ความคาดหวัง และความเชื่อมั่นของสังคมและประชาชนที่มีต่อด้านความมั่นคง และจากการสำรวจความคิดเห็นที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อรับรู้ถึง ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ ให้มีความสอดคล้องกับภารกิจและการดำเนินงานของหน่วยงานหรือภารกิจต่าง ๆ ทางด้านความมั่นคง ตลอดจนนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาต่อยอดในส่วนที่เหมาะสม หรือปรับปรุง หรือบูรณาการให้เกิดความร่วมมือกัน ในทุกภาคส่วน โดยภาพรวมประชาชนมีความคาดหวังให้กองทัพปฏิบัติภารกิจการปกป้อง ดูแล ประเทศชาติ และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ พร้อมทั้งช่วยเหลือประชาชนทั้งในยาม วิกฤติและในยามปกติเป็นสำคัญ

๒.๔ ขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพล ชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดหลักนิยมทางทหาร เรื่อง Capability Based Planning (ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้กองทัพของแต่ละประเทศส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศไทย) มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ อันประกอบไปด้วยการดำเนินการ ๙ ขั้นตอนหลัก ดังนี้

๒.๔.๑ นโยบายรัฐบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบนโยบายรัฐบาล บทบาทหน้าที่ของ กองทัพตามกฎหมาย มาวิเคราะห์ภารกิจหรืองานที่จะต้องดำเนินการให้ชัดเจน

๒.๔.๒ การตรวจสอบสถานะแวดล้อม หน่วยงานที่รับผิดชอบทำการตรวจสอบสถานะแวดล้อมในอนาคต (๒๐ - ๓๐ ปี) เพื่อกำหนดภัยคุกคาม ปัญหาหรือความท้าทายที่ประเทศและ กองทัพอาจต้องเผชิญในอนาคต

๒.๔.๓ กำหนดภาพสถานการณ์/เหตุการณ์ จากภัยคุกคาม ปัญหาหรือความท้าทาย ที่วิเคราะห์มานั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องนำภัยคุกคาม ปัญหา หรือความท้าทายดังกล่าว ไปประเมินเพื่อกำหนดเป็นภาพสถานการณ์หรือภาพเหตุการณ์ ในแต่ละภัยคุกคาม ปัญหาหรือ ความท้าทาย ให้ชัดเจนว่าเป็นอย่างไร

๒.๔.๔ การกำหนดขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ นำภาพสถานการณ์ที่ประเมินไปพิจารณาร่วมกับหลักนิยมในการปฏิบัติการทางทหารและขีดความสามารถที่กองทัพมีอยู่ จะได้แนวทางปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติในหลาย ๆ รูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบจะมีความต้องการใช้ขีดความสามารถทางทหารแตกต่างกันออกไป

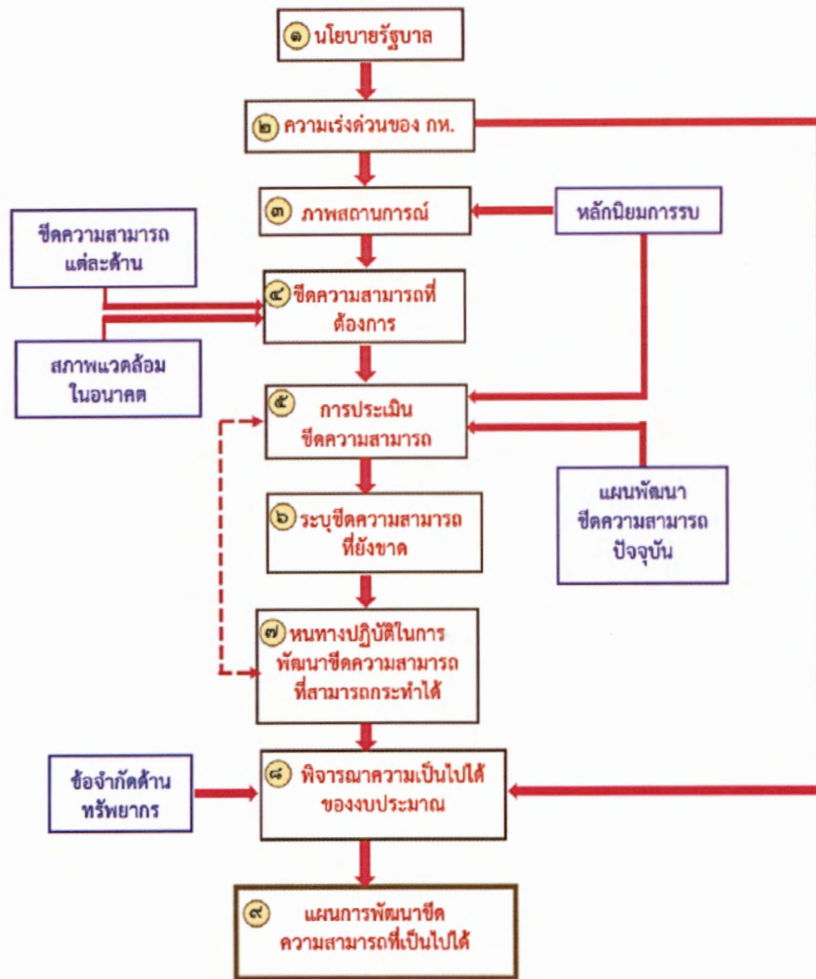
๒.๔.๕ การประเมินขีดความสามารถของกองทัพในภาพรวม หน่วยงานที่รับผิดชอบทำการประเมินขีดความสามารถที่พึงประสงค์ด้วยองค์ประกอบของขีดความสามารถที่ให้น้ำหนักแตกต่างกัน จะได้ขีดความสามารถที่พึงประสงค์อันจะนำไปใช้แก้ไขปัญหาหรือภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่สุด

๒.๔.๖ การระบุขีดความสามารถของกองทัพที่ควรเพิ่มเติม จากการประเมินขีดความสามารถที่พึงประสงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอันเกิดจากภัยคุกคามหรือความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เปรียบเทียบกับขีดความสามารถของกองทัพที่มีอยู่ในปัจจุบัน และ/หรือขีดความสามารถของกองทัพที่มีแผนจะพัฒนาในอนาคต ตามแผนพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ (ที่มีอยู่ในปัจจุบัน) จะทำให้ทราบถึงขีดความสามารถของกองทัพที่ควรเพิ่มเติม

๒.๔.๗ กำหนดแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ ในการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพนั้น ในขีดความสามารถหนึ่ง ๆ อาจมีวิธีการดำเนินการได้หลายแบบ เนื่องจากขีดความสามารถหนึ่ง ๆ มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการ ซึ่งอาจจะพิจารณาให้น้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างกันก็ได้ ทำให้ขีดความสามารถเดียวกันอาจกำหนดวิธีการพัฒนาได้หลายวิธี ผลลัพธ์ที่ได้คือการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปได้อย่างน้อย ๒ แนวทางสำหรับการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพในแต่ละเรื่อง

๒.๔.๘ พิจารณาความเป็นไปได้ของทรัพยากรและงบประมาณ นำแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพที่กำหนดมาพิจารณาร่วมกับทรัพยากรและงบประมาณที่มีอยู่ เพื่อจะได้ทราบว่า แนวทางปฏิบัติใดมีความเป็นไปได้มากที่สุด อย่างไรก็ตาม ทุกแนวทางปฏิบัติจะต้องสามารถตอบสนองขีดความสามารถที่พึงประสงค์ทั้งสิ้น

๒.๔.๙ การจัดทำหรือพัฒนาแผนพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ นำแนวทางปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดไปจัดทำหรือพัฒนาแผนพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพให้ทันสมัยต่อไป

แผนภาพที่ ๒.๑ : วิธีการกำหนดขีดความสามารถของกองทัพ

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้จะเน้นขั้นตอนหลักที่สำคัญคือการตรวจสอบสถานะแวดล้อมเพื่อประเมินภัยคุกคาม ปัญหาและความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต แล้วนำมากำหนดขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย นอกจากนี้ ยังได้นำความต้องการและความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพมาร่วมพิจารณาด้วย เพราะการที่กองทัพจะอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี จะต้องได้รับการสนับสนุนและการยอมรับจากประชาชนในสังคม ผู้ศึกษาจึงได้นำผลการศึกษาทั้ง ๓ หัวข้อ ได้แก่ (๑) การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย และ (๓) ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ มาพิจารณาร่วมกันเพื่อกำหนดขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

องค์ประกอบขีดความสามารถของกองทัพ แต่ละประเทศได้กำหนดไว้คล้ายคลึงกัน เช่น

(๑) องค์ประกอบขีดความสามารถของกองทัพสหรัฐอเมริกา ได้แก่ หลักนิยม (Doctrine) การจัดหน่วย (Organization) การฝึก (Training) ยุทโธปกรณ์ (Material and equipment) ลักษณะผู้นำและการศึกษา (Leadership) กำลังพล (Personnel) และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) : (DOTMLPF)

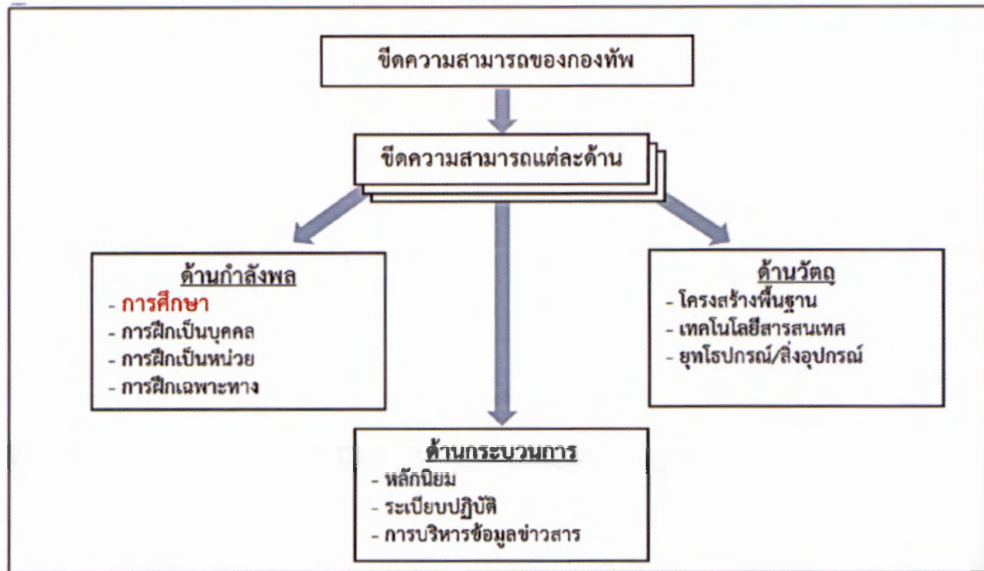
(๒) องค์ประกอบขีดความสามารถของกองทัพ NATO ได้แก่ หลักนิยม (Doctrine) การจัดหน่วย (Organization) การฝึก (Training) ยุทโธปกรณ์ (Material and equipment) ลักษณะผู้นำและการศึกษา (Leadership) กำลังพล (Personnel) และสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) : (DOTMLPF) เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา แต่ได้เพิ่มการปฏิบัติร่วม (Interoperability) เข้าไปด้วย

(๓) องค์ประกอบขีดความสามารถของกองทัพออสเตรเลีย ได้แก่ กำลังพล (Personnel) การจัด (Organization) การฝึก (Collective training) ระบบปฏิบัติการหลัก (Major systems) สิ่งอุปกรณ์ (Supplies) สิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ฝึก (Facilities and training area) การสนับสนุนต่าง ๆ (Support) และระบบควบคุมบังคับบัญชา (Command and management)

(๔) องค์ประกอบขีดความสามารถของกองทัพสหราชอาณาจักร ได้แก่ การฝึก (Training) ยุทโธปกรณ์ (Equipment) กำลังพล (Personnel) ข้อมูลข่าวสาร (Information) แนวความคิดและหลักนิยม (Concept and doctrine) การจัด (Organization) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) และการส่งกำลังบำรุง (Logistics) : (TEPIDOIL)

(๕) องค์ประกอบขีดความสามารถของกองทัพแคนาดา ได้แก่ กำลังพล (Personnel) การวิจัยและพัฒนา (Research and development) โครงสร้างพื้นฐานและการจัด (Infrastructure and Organization) แนวความคิด หลักนิยม และการฝึก (Concepts, doctrine and collective training) โครงสร้างพื้นฐานด้านสารสนเทศ (IT infrastructure) ยุทโธปกรณ์ สิ่งอุปกรณ์ และการบริการ (Equipment , supplies and services) : (PRICIE)

โดยสรุป องค์ประกอบขีดความสามารถของกองทัพดังกล่าวข้างต้นมีกำลังพลเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญประการหนึ่ง จึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพกำลังพลอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลง

แผนภาพที่ ๒.๒ : ขีดความสามารถของกองทัพ

อนึ่ง การศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยจำกัดเฉพาะขีดความสามารถของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์เท่านั้น ซึ่งขีดความสามารถของกำลังพลดังกล่าวจะได้รับการพัฒนาโดยผ่านระบบการศึกษาและระบบการฝึก (การฝึกเป็นบุคคล การฝึกเป็นหน่วย การฝึกเฉพาะทาง) เป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดด้านเวลา ผู้ศึกษาจึงจะทำการศึกษาเฉพาะสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ที่ควรได้รับจากระบบการศึกษาเท่านั้น (โดยไม่รวมถึงระบบการฝึก) ทั้งนี้ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑ ต่อไป

๒.๕ ขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

การศึกษาในหัวข้อขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากระบบการศึกษาในสถานศึกษาของกองทัพในปัจจุบันตามรายงานนี้เป็นการศึกษาจากข้อมูลระบบการศึกษาของกองทัพทั้งในประเทศและต่างประเทศ (ทั้งในภาพรวมและในแต่ละหลักสูตร) โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาของเหล่าทัพและของกระทรวงกลาโหมว่ามีระบบการจัดการศึกษาและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาอย่างไร เพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน ขณะเดียวกัน ผู้ศึกษาก็ได้ทำการศึกษานโยบาย แนวคิดและแนวทางการพัฒนาการศึกษาของไทยในภาพรวมตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ตลอดจนระบบการศึกษาทหารของ

ต่างประเทศ เพื่อเป็นองค์ความรู้และข้อมูลในการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถพัฒนา กำลังพลให้มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะในการปฏิบัติการกิจในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่าง มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาในหัวข้อนี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรม ดังนี้

- ๒.๕.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
- ๒.๕.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของประเทศไทย
- ๒.๕.๓ ระบบการศึกษาทางทหารของประเทศไทยในปัจจุบัน
- ๒.๕.๔ การศึกษาทางทหารในต่างประเทศ
- ๒.๕.๕ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาทางทหาร

๒.๕.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการศึกษา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือ มาตรฐานการเรียนรู้ ต่างก็มีความสำคัญหรือความหมายที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ความมุ่งหวังหรือ เป้าหมายเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะที่ประสงค์จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากผ่านการศึกษา ในหลักสูตรนั้น ๆ ซึ่งพฤติกรรมที่คาดหวังนี้แสดงได้ด้วยคำกริยาต่าง ๆ บ่งบอกว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้ อย่างไร มีพัฒนาการอย่างไรหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน

การศึกษาในส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมที่มีประเด็นการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ (๑) ความหมายกระบวนการเรียนรู้ (๒) การจำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ และ (๓) องค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้

(๑) ความหมายกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของแต่ละคน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางกระแส ของการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งนักคิดหลายท่านได้เสนอความหมายของการเรียนรู้^{๒๗} ไว้ดังนี้

ประตินันท์ อุปรมัย กล่าวว่า การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงของบุคคลอันเป็น ผลมาจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเหตุทำให้บุคคลสามารถเผชิญ สถานการณ์ที่แตกต่างไปจากเดิมได้ ทั้งนี้ ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่นี้ หมายรวมถึงประสบการณ์ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อม

ฮิลการ์ด และ เบาเวอร์ ได้สรุปว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอันเป็นผลมาจากประสบการณ์และการฝึก ทั้งนี้ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม ที่เกิดจากการตอบสนองตามสัญชาตญาณ ฤทธิ์ของยา หรือสารเคมี หรือปฏิกิริยาสะท้อน ตามธรรมชาติของมนุษย์

^{๒๗} กลัณญ เพชรภรณ์. เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู (EDP1103) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔, จาก http://www.eledu.ssru.ac.th/kalanyoo_pe/file.php/6/_4_.pdf

พจนานุกรมของเว็บสเตอร์ กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้ คือ กระบวนการเพิ่มพูน และปรุงแต่งระบบความรู้ ทักษะ นิสัย หรือการแสดงออกต่าง ๆ อันมีผลมาจากสิ่งกระตุ้นอินทรีย์โดยผ่าน ประสบการณ์ การปฏิบัติ หรือการฝึกฝน

โดยสรุป กระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ บุคคลอันเป็นผลจากการได้รับประสบการณ์และการฝึกฝน

(๒) การจำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้

สิ่งที่พัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้จะอยู่ในขอบเขตของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านความรู้ความคิด (พุทธิพิสัย) ด้านความรู้สึกรหรือคุณลักษณะที่ต้องการเน้น (จิตพิสัย) และด้านการปฏิบัติในสถานการณ์ต่าง ๆ ทางร่างกาย (ทักษะพิสัย) ทั้งนี้ เป็นไปตาม การศึกษาของเบนจามิน บลูม และคณะ^{๒๔}

เบนจามิน บลูมและคณะ นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้ร่วมกันศึกษาเรื่อง “Taxonomy of Educational Objectives” จัดกลุ่มพฤติกรรมเป็น ๓ หมวดหมู่ ได้แก่ (๑) ด้าน พฤติกรรมพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นกลุ่มพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้สมองหรือสติปัญญา (๒) ด้านพฤติกรรมจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นกลุ่มพฤติกรรมที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิด หรือ ความรู้สึกทางจิตใจ (๓) ด้านพฤติกรรมทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นกลุ่มพฤติกรรม ที่เกิดจากการใช้กล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส หรือพฤติกรรมจากการได้ลงมือปฏิบัติ โดยมีสิ่งที่ เรียกว่าจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Education objectives) เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอย่างยิ่งในการ จัดกิจกรรมเพื่อการศึกษา เป็นสื่อให้นักพัฒนาหลักสูตรและครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกัน สามารถ ยึดถือเป็นแนวกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกันทุกระดับ

(๒.๑) พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากพฤติกรรม ด้านสมองเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถ ในการคิดเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญา พฤติกรรม ทางพุทธิพิสัยแบ่งออกเป็น ๖ ระดับ ดังนี้

(๒.๑.๑) ความรู้ ความจำและความสามารถในการเก็บรักษา ประสบการณ์ต่าง ๆ จากที่ได้รับรู้ไว้และระลึกถึงสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการ

(๒.๑.๒) ความเข้าใจ เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของ สื่อและสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ การตีความ การคาดคะเน การขยายความหรือ การกระทำอื่น ๆ

^{๒๔} Bloom et al. (1956). Taxonomy of Educational Objectives. Retrieved April 5, 2021, from <http://elearning.psu.ac.th/courses/105/Chapter2.pdf>

(๒.๑.๓) การนำความรู้ไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจจึงจะสามารถนำไปใช้ได้

(๒.๑.๔) การวิเคราะห์ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดหรือแยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อยที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน

(๒.๑.๕) การสังเคราะห์ เป็นความสามารถในการผสมผสานส่วนย่อย ๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิม อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย การกำหนดหรือวางแผนวิธีการดำเนินงานชิ้นใหม่หรืออาจเกิดความคิดในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในรูปแบบใหม่หรือแนวคิดใหม่

(๒.๑.๖) การประเมินค่า เป็นความสามารถในการตัดสินใจ ตีราคา หรือสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับ

(๒.๒) จิตพิสัย (Affective Domain) หมายถึง พฤติกรรมทางด้านจิตใจ เช่น ค่านิยมความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นในทันทีทันใด ดังนั้น การส่งข่าวสารที่สอดแทรกสิ่งที่ดึงดูดตลอดเวลาโดยใช้รูปแบบการโฆษณาที่เหมาะสม จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ พฤติกรรมด้านจิตพิสัยแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

(๒.๒.๑) การรับรู้ เป็นกระบวนการที่ผู้รับข่าวสารเลือกที่จะให้ความสนใจต่อข่าวสารใดข่าวสารหนึ่ง เลือกที่จะรับรู้และตีความหมายของข่าวสารโดยการใช้ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความเชื่อ ทศนคติ แรงจูงใจในขณะนั้น และหลังจากเลือกตีความข่าวสารแล้ว ผู้รับข่าวสารจะเลือกที่จะจดจำข่าวสารบางอย่างไว้ในความทรงจำของตน

(๒.๒.๒) การตอบสนอง เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจยินยอมและพอใจต่อสิ่งเร้าที่เร้าซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

(๒.๒.๓) การเกิดค่านิยม เป็นการเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น

(๒.๒.๔) การจัดระบบ เป็นการสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้กับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้นั้นหรือเข้ากันได้กับค่านิยมเดิม ก็จะมีการยึดถือต่อไป แต่ถ้าค่านิยมใหม่ขัดกันกับค่านิยมเดิม ก็อาจเกิดการไม่ยอมรับหรืออาจรับค่านิยมใหม่แล้วเลิกค่านิยมเดิมไป

(๒.๒.๕) บุคลิกภาพ เป็นการนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัวให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม พฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ เริ่มด้วยการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นการควบคุมทิศทางพฤติกรรมของผู้นั้น โดยแต่ละคนจะรู้ตัวช่วยอย่างไรก็เป็นผลของพฤติกรรมด้านนี้

(๒.๓) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือ พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ เป็นการแสดงออกมาได้โดยตรง มีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ พฤติกรรมด้านทักษะพิสัยแบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

(๒.๓.๑) การรับรู้ เป็นการให้ผู้รับข่าวสารได้รับรู้เกี่ยวกับข่าวสารที่น่าสนใจ

(๒.๓.๒) กระทำตามแบบหรือตามข่าวสารโฆษณา

(๒.๓.๓) การหาความถูกต้อง พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะเมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

(๒.๓.๔) การกระทำอย่างต่อเนื่อง หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับตนเองจนสามารถปฏิบัติงานที่ยู่ยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

(๒.๓.๕) การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ สามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว ซึ่งเป็นไปโดยอัตโนมัติและเป็นไปอย่างธรรมชาติ

โดยสรุป การเรียนรู้แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านพฤติกรรมพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) (๒) ด้านพฤติกรรมจิตพิสัย (Affective Domain) และ (๓) ด้านพฤติกรรมทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) อีกทั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ทั้ง ๓ ด้านนี้สามารถนำไปประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ซึ่งคำสั่งกระทรวงกลาโหมที่ ๒๒๐/๔๕ เรื่อง นโยบายด้านการศึกษา ที่ได้มีการกล่าวถึง “การประเมินผลการเรียนรู้” ว่าต้องให้ครอบคลุมด้านสติปัญญา เจตคติ และบุคลิกภาพ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง “Taxonomy of Educational Objectives” ของเบนจามิน บลูมและคณะ ดังที่กล่าวมาข้างต้น

(๓) องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้

การสอนเป็นหนึ่งในกระบวนการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความหมายของการศึกษา คือการส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาทางกาย ทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา อันนำไปสู่การพัฒนาความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การสอนจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษาเพราะเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผลตามที่มุ่งหวังไว้ ดังนั้น ในการสอน

แต่ครั้งไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาวิชาใดก็ตามควรมีองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งนักคิดหลายท่านได้เสนองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ไพศาล หวังพานิช.^{๒๙} กล่าวว่ากระบวนการเรียนการสอนควรมีองค์ประกอบจัดการเรียนรู้พื้นฐาน ดังนี้

๑. จุดมุ่งหมายการสอน ก่อนจะเริ่มต้นการสอน ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร แล้วกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนให้ชัดเจนว่าหลังจากสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว ครูผู้สอนประสงค์จะให้นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถทำอะไรได้บ้าง จุดมุ่งหมายในการสอนควรกำหนดให้อยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral objectives) ซึ่งสามารถสังเกตได้และวัดได้

๒. พฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียน ก่อนที่ครูจะทำการสอนในเรื่องใด หากครูได้ทราบสภาพพื้นฐานของผู้เรียนก่อน ก็จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่

๓. การเรียนการสอน เป็นขั้นตอนที่ครูจะทำการสอนในเนื้อหาวิชา ครูผู้สอนอาจเลือกใช้เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยและสภาพพื้นฐานของผู้เรียน โดยคำนึงถึงลักษณะของเนื้อหาวิชาด้วยว่าจะแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยย่อยได้อย่างไร หน่วยย่อยใดควรสอนก่อนหรือหลัง และเนื้อหาในแต่ละหน่วยย่อยนั้นจะใช้อุปกรณ์ชนิดใดเข้าช่วย

๔. การวัดและประเมินผล เป็นการตรวจสอบผลการเรียนการสอนเพื่อจะได้ทราบว่าภายหลังจากผ่านการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ดีขึ้นเพียงใด อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจหรือไม่เมื่อเทียบกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ครูกำหนดไว้ก่อนการเรียนการสอน

เอกศักดิ์ บุตรลับ^{๓๐} กล่าวว่า องค์ประกอบที่เป็นตัวบ่อนในระบบการเรียนการสอน ได้แก่ ครู นักเรียน บุคลากรในโรงเรียนอื่น ๆ หลักสูตร และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

๑. ครู เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. นักเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญและจะขาดมิได้ เพราะถ้าหากไม่มีผู้เรียนแล้ว การสอนก็จะไม่เกิดขึ้น

๓. หลักสูตร เป็นสื่อกลางที่จะนำนักเรียนไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่ตั้งคมคาดหวังไว้

๔. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ การจัดห้องเรียน การจัดเวลาเรียน การเลือกแหล่งวิทยาการ และการบริการสนับสนุนการเรียนการสอน

^{๒๙}ไพศาล หวังพานิช. (๒๕๒๖). *การวัดผลทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

^{๓๐}เอกศักดิ์ บุตรลับ. (๒๕๓๗). *ครูและการสอน*. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

ประไพ ฉลาดคิด.^{๓๑} กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอนควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ในชั้นเรียน

๑. ผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการสอน เพราะต้องเป็นผู้รู้หลักสูตรและนำเนื้อหาสาระมาดำเนินการสอน มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตลอดเวลาของการเรียนการสอน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียน มีทักษะกระบวนการ และมีเจตคติที่ดีตามเจตนารมณ์ของบทเรียนและหลักสูตร นอกจากนี้ ครูยังต้องมีความสามารถใช้สื่อประกอบการสอน และสอนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ทำให้การสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น

๒. ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอน เพราะการสอนจะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีผู้เรียนเป็นผู้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดให้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการสอนที่ตั้งไว้

๓. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากต่อการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นออกแบบโดยผู้สอนและให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีการวัดผลและประเมินผลตามที่ผู้สอนได้วางแผนไว้

๔. บริบทในการเรียนการสอน ในการสอนที่ต้องการให้เกิดผลที่ดีทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียนนั้น สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องคำนึงถึง อันได้แก่ ความเหมาะสมของสีในห้องเรียน การถ่ายเทของอากาศ ทิศทางลม เสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน เป็นต้น

โดยสรุป จากการศึกษาในเรื่องขององค์ประกอบการจัดการเรียนรู้สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้มี ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ (๑) การบริหารจัดการ (๒) ผู้สอน (๓) ผู้เรียน และ (๔) หลักสูตร

๒.๕.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของประเทศไทย

เนื่องจากการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ต้องมีการพัฒนาด้านการศึกษาให้กับประชาชนในทุกช่วงวัย ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยทุกคน ต่อยอดการเพิ่มต้นทุนทางสังคมและประเทศชาติ ซึ่งการศึกษาส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้มีการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ (๑) บริบทการศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (๒) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๘๐) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (๓) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และ (๔) นโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

^{๓๑} ประไพ ฉลาดคิด. (๒๕๔๘). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: เกษมศรี ซี.พี.

(๑) บริบทการศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สรุปสาระสำคัญได้ว่า บุคคลย่อมมีความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา โดยมุ่งหมายให้ขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และให้โอกาสทางการศึกษาของทุกคนทัดเทียมกันอย่างแท้จริง โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการเข้ามาดูแลและพัฒนาตั้งแต่เด็กเล็กก่อนวัยเรียนให้สามารถมีสติปัญญาที่พัฒนาและมีวินัยที่ดีงามอย่างเสมอภาคกันตั้งแต่ก่อนชั้นอนุบาล นอกจากนี้ ภาครัฐจะต้องจัดให้มีโครงการศึกษาโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเป็นระยะเวลา ๑๒ ปี โดยกำหนดเป้าหมายของการให้การศึกษาและผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาไว้ว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และสามารถสร้างความเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน อันเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการจัดการศึกษาจากการมุ่งเข้าสู่มหาวิทยาลัยให้เป็นลักษณะการศึกษาตามความถนัด นอกจากนี้ ยังต้องจัดให้มีกองทุนเพื่อใช้เป็นแหล่งเงินในการปฏิรูปการศึกษาสำหรับผู้เรียนและครู และเพื่อให้การศึกษาเป็นเรื่องของการวางอนาคตของชาติในระยะยาว เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษหน้า ซึ่งจำเป็นต้องมีทักษะที่แตกต่างจากทักษะที่ได้รับจากการศึกษาในระบบปัจจุบัน

ในส่วนของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาตินั้น อย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งให้มีการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย ทั้งนี้ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาสำหรับผู้ขาดแคลนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประกอบกับเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูโดยใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุนดังกล่าวได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีด้วย

นอกจากนี้ รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม ตลอดจนดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของสังคมและเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ ดังนั้น บริบทการศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย^{๓๖} จึงเป็นกฎหมายให้ทุกองค์กรของรัฐนำไปใช้ในการบริหารและจัดการการศึกษาให้มีความสอดคล้องและปฏิบัติได้จริง

^{๓๖} ราชกิจจานุเบกษา. (๒๕๖๐). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๔, จาก <http://www.ratchakittha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>. หน้า ๑ - ๖๘.

สำหรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๓๓} ที่ใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินกิจกรรมทางด้านการศึกษาซึ่งกองทัพต้องรับมาดำเนินการด้วย เช่นกันนั้น มีจำนวนทั้งสิ้น ๔ หมวด ได้แก่ หมวด ๑ บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ หมวด ๒ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา หมวด ๓ ระบบการศึกษา หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา หมวด ๕ การบริหารและการจัดการศึกษา โดยในหมวดนี้แบ่งออกเป็น ส่วนที่ ๑ การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ ส่วนที่ ๒ การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนที่ ๓ การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน หมวด ๖ มาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา หมวด ๗ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา หมวด ๘ ทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา หมวด ๙ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และบทเฉพาะกาล จะเห็นได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษามีหน้าที่ที่จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในมิติต่าง ๆ เพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนและนโยบายในการดำเนินการบริหาร การแสวงประโยชน์ และนำไปปรับใช้กับสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบ อันจะทำให้สามารถมองเห็นทิศทางและอนาคตการศึกษาของประเทศไทยได้ดีมากยิ่งขึ้น การนำบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมาใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดการศึกษาจะทำให้คนไทยเกิดการพัฒนาที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและบรรลุเป้าหมายตามที่ประสงค์ไว้

โดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมในเรื่องบริบทการศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พบว่า บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทัพอยู่หลายประการซึ่งกองทัพจะต้องรับไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรม เช่น การพัฒนาคน การพัฒนาครูอาจารย์และการพัฒนาสังคมในหลากหลายรูปแบบที่เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐและเอกชน มุ่งเน้นให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณธรรม โดยใช้การสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน เป็นปัจจัยให้เกิดการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นสหวิทยาการ เพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความต้องการของผู้เรียน และชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด

(๒) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ (ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบ

^{๓๓} ราชกิจจานุเบกษา, (๒๕๖๒), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒, เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๗ ก, ออนไลน์, ค้นเมื่อ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๔, จาก

ในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาคนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังพลของกองทัพด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๒.๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครอบคลุมและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษภาษาถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกร ยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

(๒.๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย ๗ ประเด็นยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (๒) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๓) ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ (๔) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย (๕) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (๖) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๗) การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ และได้นำไปจัดทำแผนแม่บทรองรับอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งแผนแม่บทที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ (๑) แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือการให้คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และ (๒) แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ ๒ ประการ ประการที่หนึ่ง ให้คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัวสื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และประการที่สอง ให้คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น

โดยสรุป ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป้าหมายที่ต้องการไว้อย่างชัดเจน ซึ่งกองทัพจะต้องรับไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรมด้วยเช่นกัน

(๓) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ได้บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อีกทั้งให้ดำเนินการตรากฎหมายจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ตลอดจนให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู นอกจากนี้ ยังให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่^{๓๔}

โดยที่การปฏิรูปการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้

ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาดับ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (Enhance quality of education) (๒) เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Reduce disparity in education) (๓) เพื่อมุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Leverage excellence and competitiveness) และ (๔) เพื่อปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (Improve efficiency, agility and good governance) ซึ่งมีประเด็นการปฏิรูป ได้แก่ (๑) การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และกฎหมายลำดับรอง (๒) การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน (๓) การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (๔) การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ (๕) การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ (๖) การปรับโครงสร้างของหน่วยงาน

^{๓๔} คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (๒๕๖๑). แผนการปฏิรูปการศึกษา. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๔, จาก

https://drive.google.com/file/d/1q_4TFya_ugGnQr8wpgHxmWgnDYnRxbWK/view. หน้า ๑.

ในระบบการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา และ (๗) การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล

สำหรับแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ของไทย ในปัจจุบันมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยมีกิจกรรมปฏิรูป คือ (๑) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย (๒) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ (๓) การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน (๔) การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน และ (๕) การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน

โดยสรุป แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี หมายความว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการศึกษาถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และมีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต ซึ่งกองทัพจะต้องรับประเด็นการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

(๔) นโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงกลาโหม

กระทรวงกลาโหมได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสถาบันการศึกษาของกองทัพ เพื่อให้สถาบันการศึกษาของกองทัพและผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กองทัพต้องการ โดยนโยบายที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๒๒๐/๔๕ เรื่อง นโยบายด้านการศึกษากระทรวงกลาโหม ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษา ดังนี้

(๔.๑) ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการให้การศึกษาแก่กำลังพลด้วยการจัดให้มีระบบการศึกษาที่ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับแผนพัฒนากองทัพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว รวมถึงแนวทางการปฏิบัติด้านการศึกษาอื่น ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(๔.๒) ให้มีการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา ระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการผลิตและหลักสูตรเพิ่มพูนความรู้ ทั้งหลักสูตรตามแนวทางรับราชการและหลักสูตรอื่น ๆ ของกองทัพให้แก่กำลังพล โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่กำลังพลและหน่วย

จะได้รับ ให้ความสำคัญกับความรู้ด้านการทหาร ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย การสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม และศาสนาในเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีคุณค่า

(๔.๓) ให้ปรับปรุงระบบการศึกษาตามแนวทางรับราชการ ให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพสูงขึ้นเพื่อให้กำลังพลของกระทรวงกลาโหม มีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ และบริหารงานหน่วยในระดับสูงขึ้นได้ และมีมาตรฐานเดียวกัน

(๔.๔) ให้คำนึงถึงมาตรฐานทางทหาร ความเป็นสากลในด้านการศึกษา และการเทียบโอนผลการศึกษาระหว่างสถาบันที่จัดการศึกษาในสาขาวิชาเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ทั้งใน และนอกกองทัพเพื่อประโยชน์ในการเทียบโอนผลการศึกษา

(๔.๕) ให้จัดระบบการศึกษาสำหรับผู้บังคับบัญชาหน่วย ฝ่ายอำนวยการ ทุกระดับ โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ทหาร หลักนิยมทางทหารของกองทัพไทย และ ความสามารถในการยุทธร่วม-ยุทธผสม รวมทั้งการปฏิบัติภารกิจต่างๆที่จะต้องประสานการปฏิบัติ ทั้งสามเหล่าทัพและมิตรประเทศ

(๔.๖) พิจารณาจัดให้มีระบบคลังสมองของหน่วยและสถานศึกษาในระดับ ที่เหมาะสม โดยระดมความคิดจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน เพื่อให้มีการพัฒนา ความรู้ทางวิชาการประสบการณ์ ความรู้ทางยุทธศาสตร์ และหลักนิยมของกองทัพไทยอย่างต่อเนื่อง^{๓๔}

จากนโยบายการศึกษาของกระทรวงกลาโหมดังกล่าว กองทัพไทยจึงต้อง เตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และยกระดับการศึกษาของกำลังพล ให้มีความรู้ด้านการทหาร เพื่อให้เกิดความร่วมมือและมีการบูรณาการด้านการศึกษาของกำลังพล จึงมีการออกคำสั่งกองทัพไทย (เฉพาะ) ที่ ๕๕/๕๑ เรื่อง นโยบายการศึกษาของกองทัพไทย เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของกองทัพ ได้แก่

๑. ให้มีหน่วยดำเนินการด้านการศึกษารับผิดชอบงานของสภาการศึกษา วิชาการทหาร กระทรวงกลาโหม เพื่อทำหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษา ของกระทรวงกลาโหม วิเคราะห์ วิจัย และรับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา การศึกษา เฉพาะทาง การเทียบโอนหน่วยการศึกษา การอนุมัติหรือเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพอาจารย์ รวมทั้ง การติดตามประเมินผลผู้สำเร็จการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ให้หน่วยรับผิดชอบด้านการศึกษาของกองทัพไทยประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น ๆ นอกกองทัพทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้อง

^{๓๔} คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๒๒๐/๔๕. (๒๕๔๕).นโยบายด้านการศึกษา กระทรวงกลาโหม. ออนไลน์. ค้น เมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔, จาก http://jsc.rtarf.mi.th/upload/File/JSC_QC_2.pdf. หน้า ๓ - ๔.

อาจารย์ นักวิชาการ หลักสูตรการศึกษา การวิจัยและพัฒนา และทุนการศึกษาวิจัย เพื่อประโยชน์
ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และวิชาการของกองทัพ

๓. ให้นำหน่วยรับผิดชอบด้านการศึกษาของกองทัพไทยเตรียมความพร้อม
ให้สามารถจัดการศึกษาหลักสูตรในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สำหรับกำลังพล ตลอดจน
ประชาชนที่สนใจในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับกิจการทหาร ความมั่นคง การปกครองและการบริหาร
ทรัพยากรเพื่อการป้องกันประเทศ และการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลในกองทัพไทย

๔. ให้มีการวางแผนและจัดทำงบประมาณด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับ
แผนงานการศึกษาของกองทัพไทยและยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ

๕. ให้การสนับสนุน ส่งเสริมกระบวนการผลิต การพัฒนาและดำรงรักษา
ครูอาจารย์ นักวิชาการ บุคลากรด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันในกองทัพ
ไทยได้ยาวนาน และมีระบบการประเมินค่ากำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านการศึกษาที่ชัดเจน เป็นธรรม และ
มีค่าตอบแทนที่ใกล้เคียงกับสถานศึกษาอื่นนอกกองทัพไทย

โดยสรุป ในปัจจุบันนโยบายการศึกษาที่เป็นกรอบนำหลักของกองทัพคือ
คำสั่ง กระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๒๒๐/๔๕ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เรื่อง นโยบายด้าน
การศึกษากระทรวงกลาโหม ที่มุ่งให้กำลังพลกระทรวงกลาโหมมีความรู้ความสามารถ ทักษะ
และวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติภารกิจที่กองทัพมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ
แผนพัฒนาประเทศ แผนพัฒนากองทัพ ตลอดจนสามารถปฏิบัติตามนโยบายความมั่นคง
ของประเทศร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ ซึ่งต่อมากองบัญชาการกองทัพไทยได้มีคำสั่งกองทัพไทย
(เฉพาะ) ที่ ๕๕/๕๑ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๑ เรื่อง นโยบายการศึกษาของกองทัพไทย
กำหนดนโยบายการศึกษาของกองทัพไทยเพื่อให้ทุกเหล่าทัพยึดถือปฏิบัติตามเป็นแบบแผน
เดียวกัน ทั้งนี้ ระบบการศึกษาของกองทัพไทยได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้าน
กำลังพลให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจและหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๕.๓ ระบบการศึกษาทางทหารของประเทศไทยในปัจจุบัน

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า เป็นประโยชน์
ในการนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ การศึกษาในส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวน
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (๑) ความเป็นมาทางด้านการศึกษาของกองทัพไทย (๒) หลักการและ
แนวคิดการฝึกและศึกษาทางทหาร (๓) ระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน (๔) การจัดการศึกษา
ในสถาบันการศึกษาของกองทัพ สังกัดกระทรวงกลาโหม และ (๕) ความเชื่อมโยงของการศึกษา
ทางทหาร สรุปได้ดังนี้

(๑) ความเป็นมาทางด้านการศึกษาของกองทัพไทย

การศึกษาทางทหารถือกำเนิดมาตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาหลายยุคหลายสมัย เริ่มต้นจาก

เมื่อปี พ.ศ.๒๔๓๘ พระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งกรมยุทธศึกษาขึ้น มีภารกิจในการเรียบเรียงตำราวิชาการและวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนแก่นักเรียนนายทหารบก ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๙๕ ได้เปลี่ยนแปลงนามหน่วยเป็นกรมยุทธศึกษาทหารบก จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้เพิ่มภารกิจให้รับผิดชอบในการเตรียมกำลังของกองทัพบกด้วยการฝึกและการศึกษาบนพัฒนาการของหลักนิยมและวิทยาการ ให้กำลังพลของกองทัพบกมีความรู้ มีคุณธรรม มีความพร้อม มีความทันสมัย พร้อมปฏิบัติภารกิจที่จะได้รับจากกองทัพบกอย่างรอบด้าน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๖ ได้มีการจัดตั้งกรมยุทธศึกษาทหารเรือขึ้นเป็นกรมอิสระ และในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ กรมยุทธศึกษาทหารเรือได้เข้ามาอยู่ในส่วนการศึกษารูปแบบเป็นทางการ เป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือ ปัจจุบันมีหน้าที่อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการฝึกและศึกษาในด้านต่าง ๆ ของกองทัพเรือ

สำหรับกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองทัพอากาศ ปัจจุบันมีภารกิจหน้าที่วางแผนการอำนวยความสะดวกและดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกและศึกษาของกองทัพอากาศ

กระทั่งในปี พ.ศ.๒๕๓๓ ได้มีการจัดตั้งสถาบันวิชาการป้องกันประเทศเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกองบัญชาการกองทัพไทย ในปัจจุบันมีหน่วยขึ้นตรง ๗ หน่วย ได้แก่ (๑) โรงเรียนช่างฝีมือทหาร (๒) โรงเรียนเตรียมทหาร (๓) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ (๔) สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง (๕) วิทยาลัยเสนาธิการทหาร (๖) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร และ (๗) สำนักการศึกษาทหาร มีหน้าที่เสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย และดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นองค์กรการบริหารการศึกษาระดับสูงสุดของกองทัพที่มีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับสูงของกองทัพที่มีการจัดการศึกษาระดับยุทธศาสตร์ ความมั่นคงแห่งชาติให้กับภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

(๒) หลักการและแนวคิดการฝึกและศึกษาทางทหาร

กองทัพเป็นองค์กรภาครัฐเหมือนองค์กรภาครัฐอื่น ๆ แต่ในทางวิชาการมีการศึกษาที่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่า องค์กรภาครัฐฝ่ายทหารและองค์กรภาครัฐฝ่ายพลเรือนมีความแตกต่างกัน โดย แซมมวล พี. ฮันติงตัน (Samuel P. Huntington)^{๓๖} ได้อธิบายความแตกต่างระหว่างทหารกับอาชีพอื่น กล่าวคือ แนวคิดความเป็นทหารอาชีพ (Professionalism) มีคุณลักษณะสำคัญ ๓ ประการ ที่มีความเป็นสากล ได้แก่ (๑) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) ทหารเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้และความชำนาญพิเศษ ที่มาจากการศึกษาและประสบการณ์ที่ยาวนาน โดยเป็นความเชี่ยวชาญเพื่อจัดการกับความรุนแรง ซึ่งมีความแตกต่างจากความเชี่ยวชาญในอาชีพอื่น (๒) ความรับผิดชอบ (Responsibility) ทหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ไม่สามารถบอกละทิ้งได้ ซึ่งแตกต่าง

^{๓๖} Samuel P. Huntington, *The soldier and the state: The theory and politics of civil-military relations*, pp. ๗-๑๘, ๗๐.

จากอาชีพอื่น และ (๓) ความเป็นหมู่คณะ (Corporateness) การทำงานของทหารที่เป็นหมู่คณะ ในรูปแบบขององค์การมืออาชีพ การมีเครื่องแบบและชั้นยศที่เปิดเผย ทำให้ทหารมีความแตกต่างไป จากอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ แซมมวล พี. ฮันติงตัน ยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การเป็นทหารอาชีพ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่จำกัดอยู่ในสมาชิกของกองทัพ ซึ่งมีขีดความสามารถเฉพาะในสาขาของทหาร ดังนั้น การนำระบบการศึกษาของพลเรือนมาใช้ในกองทัพจึงต้องพิจารณาถึงความแตกต่างดังกล่าวด้วย

โดยสรุป หลักการและแนวคิดการฝึกและศึกษาทางทหารจะมีคุณลักษณะ สำคัญ ๓ ประการที่มีความเป็นสากล ได้แก่ (๑) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) (๒) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และ (๓) ความเป็นหมู่คณะ (Corporateness)

ในส่วนของ การฝึกและการศึกษาทางทหารของกองทัพบก กองทัพเรือ และ กองทัพอากาศไทยนั้น เนื่องจากกองทัพนอกจากจะเป็นองค์การภาครัฐเช่นเดียวกับองค์การภาครัฐอื่น ที่มีพื้นฐานมาจากหลักทฤษฎีองค์การแล้ว กองทัพยังมีพื้นฐานการบริหารงานบุคคลตามที่ได้กล่าวมา ข้างต้น ดังนั้น ระบบการฝึกและการศึกษาทางทหารจึงเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องโดยตรงทั้งก่อนการ บรรจุในหลักสูตรการผลิตกำลังพลและภายหลังจากการบรรจุในหลักสูตรเพิ่มพูนความรู้ ปัญหา ที่เกิดขึ้นในระบบการฝึกและการศึกษาทางทหารของกองทัพ นอกจากการนำระบบการฝึกและ การศึกษาของพลเรือนเข้ามาใช้ในกองทัพซึ่งทำให้เกิดปัญหาความไม่สอดคล้องกับระบบทางทหาร ที่ใช้กันเป็นสากลแล้ว ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ระบบการฝึกและการศึกษาทางทหารของ แต่ละเหล่าทัพที่มีความแตกต่างกันอย่างเป็นสากล กล่าวคือ กองทัพบกไทย และกองทัพบก มิตรประเทศจะมีลักษณะของการฝึกเป็นรายบุคคลมากกว่าเป็นการศึกษา ส่วนกองทัพเรือและ กองทัพอากาศซึ่งเป็นเหล่าเทคนิคจะมีลักษณะของการศึกษามากกว่าการฝึก

นอกจากปัญหาในระบบการฝึกและการศึกษาทางทหารระหว่างเหล่าทัพแล้ว ยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการฝึกและการศึกษาระหว่างสำนักงานปลัดกระทรวง กลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพอีกด้วย ดังนั้น การกำหนดนโยบายด้านการฝึกและ การศึกษาในระดับกระทรวงกลาโหมจึงมุ่งเน้นเพื่อให้แต่ละเหล่าทัพพัฒนาบุคลากรของตนให้มี ขีดความสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบตามคุณลักษณะเฉพาะและหลักนิยมการปฏิบัติการ ของแต่ละเหล่าทัพเป็นลำดับแรก และจะต้องเพิ่มการฝึกและศึกษาเพื่อให้ทุกเหล่าทัพสามารถปฏิบัติงาน ร่วมกันได้ตามหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมและผสมอย่างมีประสิทธิภาพโดยการบูรณาการ ขีดความสามารถของแต่ละเหล่าทัพเข้าด้วยกันในลักษณะของการทวีกำลัง (Synergy) ซึ่งแต่ละเหล่าทัพ จะต้องนำนโยบายดังกล่าวไปประชุมหารือร่วมกันและจัดระบบการศึกษาของแต่ละเหล่าทัพและระหว่าง เหล่าทัพให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่กำหนดต่อไป ทำให้การจัดระบบการฝึกและการศึกษาทาง ทหารของกระทรวงกลาโหมมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

โดยสรุป การฝึกและการศึกษาทางทหารของกองทัพบก กองทัพเรือและ กองทัพอากาศต่างมีเอกลักษณ์เป็นของตนเองตามคุณลักษณะของแต่ละเหล่าทัพ ซึ่งอาจทำให้

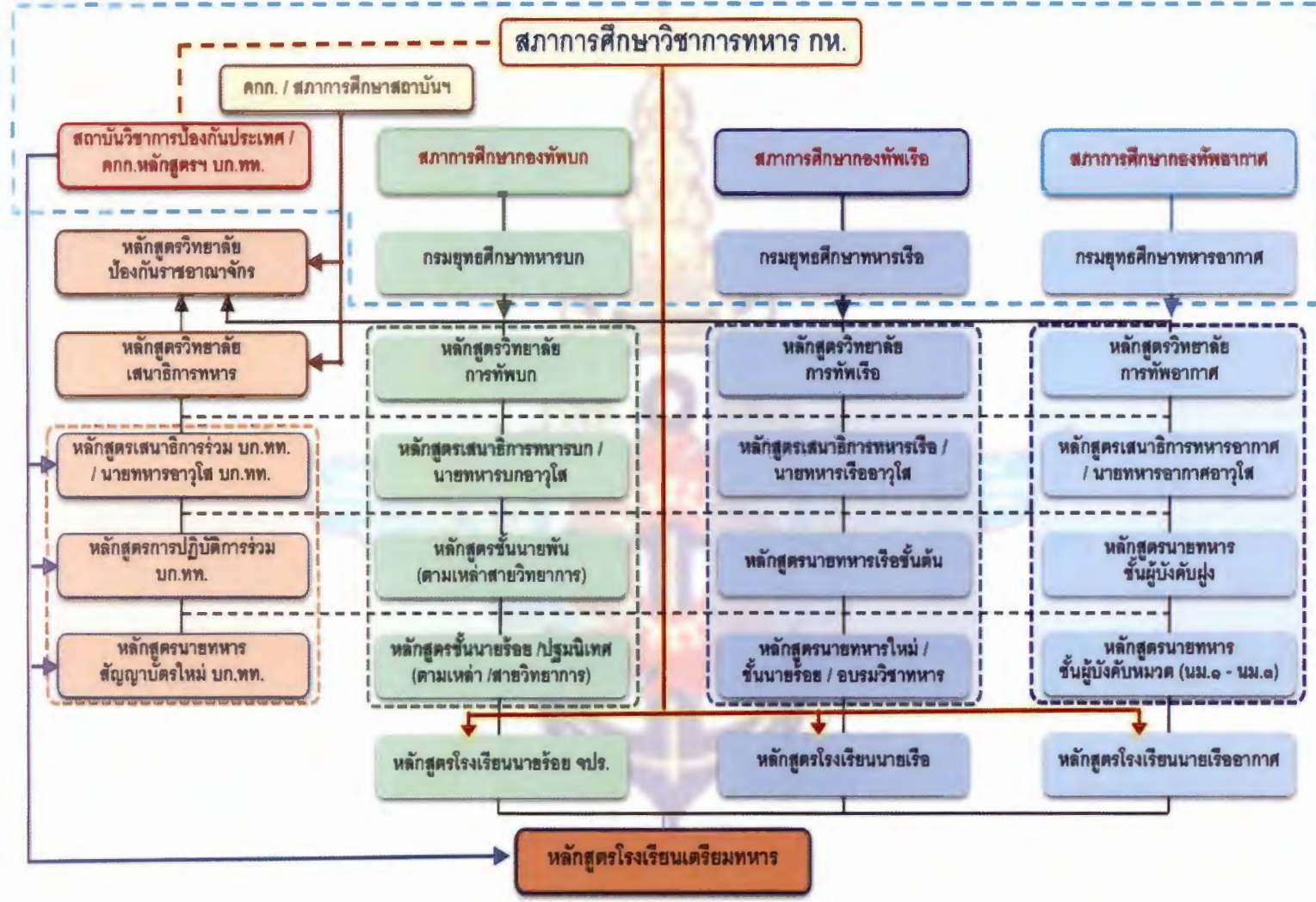
ระบบการศึกษามีความแตกต่างกันบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม หากระบบการศึกษาของแต่ละเหล่าทัพที่มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนากำลังพลของตนให้มีคุณลักษณะขีดความสามารถที่แต่ละเหล่าทัพต้องการ สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของแต่ละเหล่าทัพและปฏิบัติงานร่วมกันได้ ก็ถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่สมบูรณ์แล้ว

(๓) ระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบันพบว่า แนวทางการศึกษาของกองทัพประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) โครงสร้างระบบการศึกษาของกองทัพ และ (๒) หลักสูตรการศึกษาตามแนวทางรับราชการ สรุปได้ดังนี้

(๓.๑) โครงสร้างระบบการศึกษาของกองทัพ

ในปัจจุบันโครงสร้างสายการบังคับบัญชาในภาคส่วนการศึกษาของกองทัพ ในระดับสูงสุดที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องหลักสูตรและการรับผู้เข้ารับการศึกษา ประกอบไปด้วย สภาการศึกษาวิชาการทหารของกระทรวงกลาโหม มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะ พ.ศ.๒๕๔๘ ดูแลหลักสูตรโรงเรียนนายร้อย ๓ เหล่าทัพ ในส่วนหลักสูตรการศึกษาในระดับสูงของกองบัญชาการกองทัพไทย คือ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรและวิทยาลัยเสนาธิการทหาร มีสภาการศึกษาของสถาบันเป็นผู้พิจารณาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและพิจารณาผู้เข้ารับการศึกษาโดยไม่ผ่านคณะกรรมการการศึกษาหรือคณะกรรมการหลักสูตรของกองบัญชาการกองทัพไทยที่มีเสนาธิการทหารเป็นประธาน เช่นเดียวกับในส่วนของแต่ละเหล่าทัพที่มีสภาการศึกษาของแต่ละเหล่าทัพ ซึ่งมีโครงสร้างแตกต่างกันไป โดยสภาการศึกษาของกองทัพบก มีผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก (๑) เป็นประธาน สภาการศึกษาของกองทัพเรือและของกองทัพอากาศ มีเสนาธิการกองทัพเรือ และเสนาธิการทหารอากาศเป็นประธาน สภาการศึกษาของแต่ละเหล่าทัพจะดำเนินการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและพิจารณาผู้เข้ารับการศึกษาผ่านทางฝ่ายเลขา คือ กรมยุทธศึกษาของแต่ละเหล่าทัพที่มีหน้าที่ในการพิจารณาหลักสูตรตามแนวทางรับราชการทั้งหมดของแต่ละเหล่าทัพในปัจจุบัน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ระบบการศึกษาในสถานศึกษาของกองทัพ

(๓.๒) หลักสูตรการศึกษาตามแนวทางรับราชการ

จากภาพโครงสร้างระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบันพบว่า แนวทางการศึกษาของกำลังพลทั้งกองทัพจะเริ่มต้นตั้งแต่หลักสูตรในระดับพื้นฐานเพื่อผลิตกำลังพลหลักเข้าสู่กองทัพ คือ หลักสูตรเตรียมทหารของโรงเรียนเตรียมทหาร เมื่อสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเตรียมทหารจะเข้ารับการศึกษาต่อในระดับโรงเรียนนายร้อยของเหล่าทัพ ได้แก่ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าของกองทัพบก โรงเรียนนายเรือของกองทัพเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราชของกองทัพอากาศ เมื่อจบการศึกษาจากหลักสูตรโรงเรียนนายร้อยเหล่าทัพ ผู้สำเร็จศึกษาจะเข้ารับการศึกษาต่อในหลักสูตรชั้นนายร้อยของเหล่าทัพ ซึ่งในกรณีของกองทัพอากาศจะเป็นหลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับหมวด ในส่วนของกำลังพลที่บรรจุใหม่หรือเลื่อนฐานะจะมีหลักสูตรปฐมนิเทศของกองทัพบก หลักสูตรนายทหารใหม่ของกองทัพเรือ และกองทัพอากาศ รวมไปถึงหลักสูตรนายทหารสัญญาบัตรใหม่ของกองบัญชาการกองทัพไทยที่เริ่มต้นผลิตกำลังพลเข้าสู่ระบบอีกทางหนึ่ง หลังจากกำลังพลทั้งหมดดังกล่าวจบการศึกษาจากหลักสูตรในระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่า จะเริ่มมีการเรียนข้ามเหล่าทัพ กล่าวคือ ผู้จบการศึกษาหลักสูตรชั้นนายร้อยของกองทัพบก เมื่อเข้ามารับราชการในกองทัพไทยสามารถไปศึกษาต่อในหลักสูตรระดับเทียบเท่าชั้นนายพันของกองทัพไทย คือ หลักสูตรปฏิบัติการร่วมได้ หรือผู้ที่จบหลักสูตรนายทหารสัญญาบัตรใหม่ของกองทัพไทยสามารถไปศึกษาหลักสูตรในระดับเทียบเท่าของเหล่าทัพได้ เช่นเดียวกัน ได้แก่ หลักสูตรปฏิบัติการร่วม หลักสูตรชั้นนายพันตามเหล่า หรือตามสายวิทยาการของกองทัพบก หลักสูตรนายทหารเรือชั้นต้นของกองทัพเรือ และหลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับฝูงของกองทัพอากาศ หลังจากจบการศึกษาในหลักสูตรระดับชั้นนายพันของทุกเหล่าทัพดังกล่าว ผู้จบการศึกษาจะเข้าสู่การศึกษาในหลักสูตรระดับกลาง อันประกอบไปด้วย หลักสูตรนายทหารอาวุโสของโรงเรียนเสนาธิการเหล่าทัพ หลักสูตรเสนาธิการของแต่ละเหล่าทัพ รวมไปถึงหลักสูตรเสนาธิการร่วมของกองบัญชาการกองทัพไทย ที่แนวทางการเข้ารับการศึกษาจะเป็นเช่นเดียวกันกับการจบหลักสูตรชั้นนายร้อย คือ สามารถเรียนข้ามเหล่าทัพได้ เมื่อจบการศึกษาในหลักสูตรระดับกลาง ก็จะเข้าสู่หลักสูตรระดับสูง คือ หลักสูตรระดับวิทยาลัยการทัพของแต่ละเหล่าทัพ รวมถึงวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย สำหรับหลักสูตรในระดับสูงสุดของกองทัพไทย ได้แก่ หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรของกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งรับผู้สำเร็จการศึกษาทั้งจากวิทยาลัยการทัพ และหลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหาร

หลักสูตรการจัดการศึกษาของกองทัพในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔ หลักสูตร และสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ ระดับ ได้แก่ ๑) หลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) ๒) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ๓) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการทหารร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และ

หลักสูตรนายทหารอาวุโส) และ ๔) หลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ซึ่งการแบ่งกลุ่มของหลักสูตรนี้มีความสอดคล้องกับการจำแนกหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาการ การศึกษา และระดับของผู้เรียนทั้ง ๔ ระดับ ดังนี้

๑. หลักสูตรระดับพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

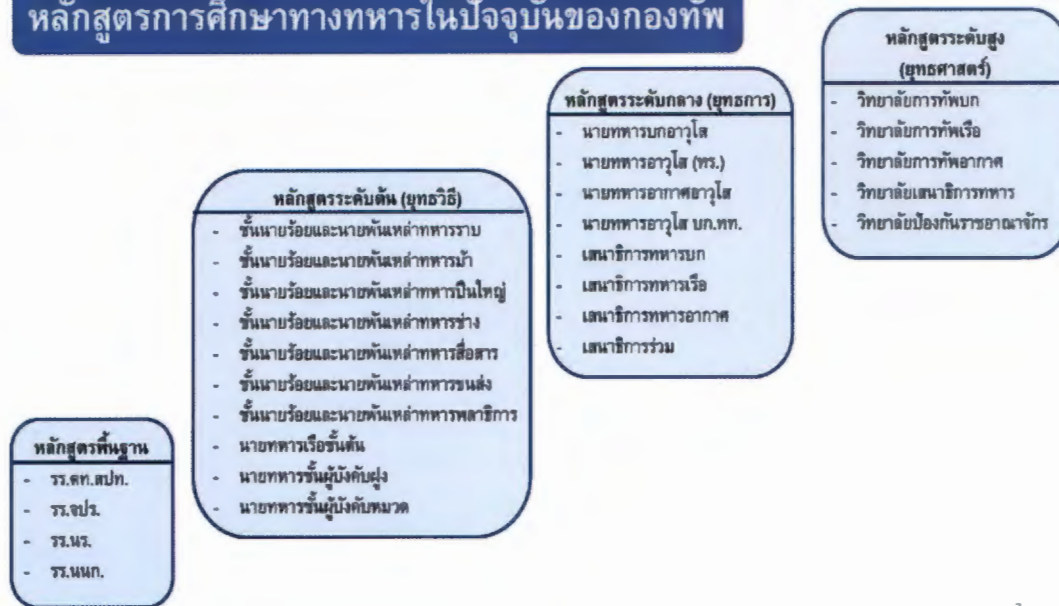
๒. หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ได้แก่ (๑) หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารราบของโรงเรียนทหารราบศูนย์การทหารราบ (๒) หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารราบของโรงเรียนทหารราบศูนย์การทหารราบ (๓) หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารม้าของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า (๔) หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารม้าของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า (๕) หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารปืนใหญ่ของโรงเรียนทหารปืนใหญ่ ศูนย์การทหารปืนใหญ่ (๖) หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารปืนใหญ่ของโรงเรียนทหารปืนใหญ่ ศูนย์การทหารปืนใหญ่ (๗) หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารสื่อสารของโรงเรียนทหารสื่อสาร (๘) หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารสื่อสารของโรงเรียนทหารสื่อสาร (๙) หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารพลาธิการของโรงเรียนพลาธิการทหารบก (๑๐) หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารพลาธิการของโรงเรียนพลาธิการทหารบก (๑๑) หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารขนส่งของโรงเรียนขนส่งทหารบก (๑๒) หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารขนส่งของโรงเรียนขนส่งทหารบก (๑๓) หลักสูตรชั้นนายร้อยเหล่าทหารช่างของโรงเรียนทหารช่าง (๑๔) หลักสูตรชั้นนายพันเหล่าทหารช่างของโรงเรียนทหารช่าง (๑๕) หลักสูตรนายทหารเรือขั้นต้นของโรงเรียนนายทหารเรือขั้นต้น (๑๖) หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับหมู่ของโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับหมู่ และ (๑๗) หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับหมวดของโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับหมวด

๓. หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ได้แก่ (๑) หลักสูตรนายทหารอาวุโสของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก (๒) หลักสูตรนายทหารอาวุโสของโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ (๓) หลักสูตรนายทหารอากาศอาวุโสของโรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส (๔) หลักสูตรนายทหารอาวุโส กองบัญชาการกองทัพไทยของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ (๕) หลักสูตรเสนาธิการทหารบกของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก (๖) หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือของโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ (๗) หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศของโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ และ (๘) หลักสูตรเสนาธิการร่วมของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๔. หลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของ

กองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ได้แก่ (๑) หลักสูตรหลักประจำวิทยาลัยการทัพบกของวิทยาลัยการทัพบก (๒) หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือของวิทยาลัยการทัพเรือ (๓) หลักสูตรการทัพอากาศของวิทยาลัยการทัพอากาศ (๔) หลักสูตรเสนาธิการทหารของวิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และ (๕) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการศึกษาทางทหารในปัจจุบันของกองทัพ

2

แผนภาพที่ ๒.๕ : หลักสูตรการศึกษาทางทหารในปัจจุบัน

กระทรวงกลาโหมมีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยแต่ละระดับมีการกำหนดคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้

๑. ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ๑.๑ มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพตามมาตรฐานที่กำหนด
 - ๑.๒ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้า

๑.๓ มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สามารถเสียสละเพื่อประเทศชาติและราชบัลลังก์ รวมทั้งดำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๔ มีความรู้วิชาพื้นฐานวิชาการทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์

๑.๕ มีวินัยทหารและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร

๑.๖ มีภาวะผู้นำ ซื่อสัตย์ สุจริต กล้าหาญ เสียสละ รับผิดชอบ มีจิตสำนึกในความเป็นทหาร และรู้จักสามัคคี

๑.๗ มีความเข้มแข็ง อดทน และความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๒. ระดับปริญญาตรี

๒.๑ มีอุดมการณ์ จงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒.๒ มีคุณลักษณะผู้นำทางทหารที่ดี มีวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม กล้าหาญ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมทหาร มีความสามัคคีในหมู่คณะ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

๒.๓ มีความรู้ความสามารถในวิชาซีพทหาร เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของการรักษาความมั่นคงและการป้องกันประเทศ

๒.๔ มีความรู้ในฐานะผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และมีความรู้ในศาสตร์ของวิชาการและวิชาชีพของตน สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ของตนในการปฏิบัติงาน และการศึกษาต่อได้

๒.๕ มีความใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ มีความคิดริเริ่ม สามารถวิเคราะห์และประมวลผลความรู้ และใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

๒.๖ มีทักษะในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และสามารถใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

๒.๗ มีสมรรถนะทางกายและสุขภาพจิตที่ดี มีบุคลิกลักษณะและการวางตัวที่เหมาะสม

๓. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

๓.๑. มีอุดมการณ์ จงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๓.๒ มีภาวะผู้นำ มีวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตรับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถประสานความร่วมมือกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกกองทัพ

๓.๓ มีความรอบรู้ในกิจการทางด้านความมั่นคง ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

๓.๔ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถพัฒนางานในหน้าที่ให้ก้าวทันกับ บริบททางด้านความมั่นคง และการบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง

๓.๕ มีความสามารถในการวิจัยและการให้คำปรึกษา เพื่อแก้ปัญหา ทางด้านการทหารและความมั่นคงแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๗}

โดยสรุป จากบริบทนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงกลาโหม ทำให้ทราบถึงการแบ่งประเด็นการพัฒนาทางการศึกษาออกเป็น ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่ (๑) การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถด้านผู้เรียน/ผู้เข้ารับการฝึกอบรม (๒) การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถด้าน ครู/อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา (๓) การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถด้านหลักสูตรการศึกษา และ (๔) การพัฒนาสมรรถนะขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติด้านการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอดคล้องกับแผนแม่บทและแผนการปฏิรูปประเทศด้าน การศึกษา ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

(๔) การจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาของกองทัพ สังกัดกระทรวงกลาโหม

สถาบันการศึกษาของกองทัพ สังกัดกระทรวงกลาโหม ได้แก่ โรงเรียนทหาร ตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยโรงเรียนทหาร สถาบัน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาอื่นในสังกัด กระทรวงกลาโหมที่ให้การศึกษา หรือจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญา ซึ่งกระทรวงกลาโหม มีสถาบันการศึกษาของกองทัพที่รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในรวม ๒๓ สถาบัน แบ่งออกเป็น ๔ ระดับตามลักษณะของการจัดการศึกษา ดังนี้

(๔.๑) สถาบันการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนเตรียมทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

(๔.๒) สถาบันการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (สายวิชาชีพ) จำนวน ๑๐ สถาบัน ได้แก่ ๑) โรงเรียนแผนที่ กรมแผนที่ทหาร ๒) โรงเรียนนาวิกเวชกิจ ศูนย์วิทยาการ กรมแพทย์ทหารเรือ ๓) โรงเรียนช่างฝีมือทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ๔) โรงเรียนช่าง กรมอุทกทหารเรือ กองการศึกษากรมพัฒนาการช่าง กรมอุทกทหารเรือ ๕) โรงเรียนจำอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ ๖) โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ๗) โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ กองดุริยางค์ทหารเรือ ฐานทัพเรือกรุงเทพ ๘) โรงเรียนดุริยางค์ทหารอากาศ กองดุริยางค์ทหารอากาศ

^{๓๗} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพทหารระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาสังกัด

กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๖. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔, จาก

<http://dag.rtarf.mi.th/dlfiles/thurakan/articles/ข้อบังคับ%20กท.มาตรฐานวิชาชีพทหารระดับอุดมศึกษา ๒๕๕๖.pdf>. หน้า ๑-๔.

หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน ๙) โรงเรียนนายสิบทหารบก และ ๑๐) โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

(๔.๓) สถาบันการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน ๘ สถาบัน ได้แก่ ๑) โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (ส่วนบัณฑิตศึกษา) ๒) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ๓) โรงเรียนนายเรือ ๔) โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช ๕) วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า ๖) วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ๗) วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ศูนย์วิทยาการกรมแพทย์ทหารเรือ และ ๘) วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ

(๔.๔) สถาบันการศึกษาทางทหารระดับสูงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จำนวน ๔ สถาบัน ได้แก่ ๑) วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ๒) วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ๓) สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และ ๔) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สถาบันการศึกษาของกองทัพทั้ง ๒๓ สถาบันตั้งที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จำเป็นต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สำหรับสถาบันการศึกษาทางทหารระดับสูงของสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในตามที่สถาบันวิชาการป้องกันประเทศกำหนด^{๓๔}

ทั้งนี้ การจัดการศึกษาภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การผลิตกำลังพลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความพร้อมให้กับกำลังพลให้สามารถตอบสนองแนวทางการใช้กำลังของกองทัพในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การพัฒนาประเทศ และการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม โดยมีแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการเตรียมกำลังพลให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งของตน อันจะส่งผลให้ทุกหน่วยสามารถปฏิบัติภารกิจตามคำสั่งและแผนยุทธการของกองทัพได้อย่างเต็มขีดความสามารถ และส่งผลเป็นส่วนรวมให้กองทัพมีความพร้อม ปฏิบัติภารกิจได้อย่างต่อเนื่องและมีความทันสมัย จึงได้มีการยกระดับความรู้ความสามารถและเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ของกำลังพลให้สามารถใช้งาน บำรุง และรักษา ยุทธโธปกรณ์ที่กองทัพมีอยู่ในปัจจุบันหรือจำเป็นต้องมีในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปลูกฝังให้กำลังพลมีความรู้ทางวิชาการทหาร มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดี ตลอดจนมีอุดมการณ์ ความรักชาติ ศาสนา และมีความรู้

^{๓๔} กรมยุทธศึกษาทหารเรือ. (๒๕๕๙). การประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพ. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔, จาก http://www.navedunavy.mithv/qedu/book59-63/manual_4-59/manual4_pdf/04-chapter_02_P14-33.pdf. หน้า ๒๒.

ในสาขาวิชาต่าง ๆ นอกเหนือจากวิชาการทหาร อันจะเป็นผลให้กำลังพลได้รับการพัฒนาทางความคิดและมีความรู้ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง และมีความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพ ซึ่งจะเป็นการพัฒนากองทัพให้ไปสู่ความทันสมัยในอนาคต

โดยสรุป ระบบการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาคุณภาพคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล รวมทั้งการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีและสมานฉันท์ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ต้องนำนโยบายด้านการศึกษาในมิติของกระทรวงกลาโหมเข้ามาศึกษาปรับใช้ในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพทหารระดับอุดมศึกษาของสถาบันการศึกษาของกองทัพ สังกัดกระทรวงกลาโหมทุกสาขาวิชา เพื่อให้กำลังพลกระทรวงกลาโหมมีความรู้ความสามารถ ทักษะคิดและวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติการกิจที่กองทัพมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ แผนพัฒนากองทัพ ตลอดจนสามารถปฏิบัติการกิจตามนโยบายความมั่นคงของประเทศร่วมกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนได้ทุกมิติ

(๕) ความเชื่อมโยงของการศึกษาทางทหาร

สถาบันการศึกษาของทหาร แบ่งออกได้เป็น ๔ ระดับ ได้แก่ ระดับพื้นฐาน ระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี ระดับกลางหรือระดับยุทธการ และระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์

(๕.๑) ระดับพื้นฐาน ได้แก่

๑) โรงเรียนเตรียมทหาร รับสมัครจากพลเรือนที่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ หรือเทียบเท่า นักเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารประกอบไปด้วยนักเรียนเตรียมทหาร ๔ เหล่า ได้แก่ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศและตำรวจ การศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารจึงเทียบเท่าหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สายวิทย์ - คณิต เมื่อเรียนจบ ๒ ปี ก็ส่งเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเหล่า (โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช และ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ)

๒) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นหลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่บูรณาการร่วมกับสถาบันและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดของสภาการศึกษาวิชาทหาร กระทรวงกลาโหม คณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) และสภาวิศวกร

ด้านวิชาการทั่วไป เป็นการให้ความรู้ระดับพื้นฐานในเรื่องวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย วิชาวิศวกรรมเครื่องกล

วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมอุตสาหการ วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมสำรวจ(แผนที่) วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ด้านวิชาทหาร เป็นการให้ความรู้ทั่วไประดับผู้นำหน่วยทหาร ขนาดเล็กพื้นฐานเหล่าทางเทคนิคและยุทธวิธี เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำหน่วยทหารและมีความสามารถในการฝึก การสอน และอบรมผู้ใต้บังคับบัญชา

ด้านเจตคติ เน้นความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความกล้าหาญ มีความเสียสละ มีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ และระบบเกียรติศักดิ์

ด้านประวัติศาสตร์และสถาบัน เน้นเนื้อหาไทยศึกษา ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย ประวัติศาสตร์สงครามสากลและประวัติศาสตร์สงครามไทย นอกจากนี้ ยังมีวิชาประวัติศาสตร์ไทยเป็นวิชาเลือกเพิ่มเติม ได้แก่ ธรรมเนียมทหารมหาดเล็ก การปฏิบัติหน้าที่ในเขตพระราชฐาน และการเสริมสร้างความจงรักภักดี อีกด้วย

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นเทคโนโลยีสารสนเทศ ในชีวิตประจำวัน การรู้เท่าทันสื่อโซเชียลมีเดีย ความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการพัฒนานวัตกรรม

ด้านภาษา เน้นภาษาอังกฤษระดับพื้นฐาน มีห้องเรียนสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภาคภาษาอังกฤษที่สอนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีภาษาเวียดนามเป็นวิชาเลือกเสรี

ด้านกฎหมาย เน้นกฎหมายทหารและกฎหมายที่จำเป็นต่อการรับราชการทหาร และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป

ด้านการเมืองการปกครอง เน้นจัดการเรียนในส่วนของสาขาวิชา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ได้แก่ วิชาการเมืองการปกครองไทย การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น การเมืองการปกครองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ด้านสถานการณ์ความมั่นคง เน้นประวัติศาสตร์ร่วมสมัย ประวัติศาสตร์สงครามสากล และประวัติศาสตร์สงครามไทย

ระบบการศึกษาในปัจจุบัน : ในปีแรกนักเรียนนายร้อยจะเรียน รายวิชาเหมือนกันทั้งหมด ซึ่งการเรียนในปีแรกนี้จะมีผลต่อลำดับที่ในการเลือกเหล่าและสังกัดในการรับราชการเมื่อจบการศึกษา ในชั้นปีที่ ๒ นักเรียนนายร้อยจะเลือกเรียนสาขาวิชาตามความชอบ เช่น กลุ่มวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ เป็นต้น โดยจะแยกเรียนตามสาขาวิชาที่เลือก ดังกล่าวไปจนถึงชั้นปีที่ ๕ แต่จะยังคงมีวิชาบังคับที่นักเรียนนายร้อยทุกคนจะต้องเรียนร่วมกัน เช่น วิชาประวัติศาสตร์ การทหาร พลศึกษา เป็นต้น เมื่อจบชั้นปีที่ ๕ นักเรียนนายร้อยจะเลือกเหล่าและสังกัดในการบรรจุเข้ารับราชการทหารเป็นครั้งแรก (ในกองทัพบกมี ๑๗ เหล่า ซึ่งผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจะสามารถเลือกได้ ๑๒ เหล่า) การเลือกเหล่านี้ขึ้นอยู่กับนโยบายในแต่ละปี เช่น เหล่าทหารช่างต้องจบวิศวกรรมโยธา เหล่าสรรพวุธต้องจบวิศวกรรมอุตสาหการ

เป็นต้น ในขณะที่บางเหล่า เช่น เหล่าทหารราบ ทหารพลธิการ เป็นต้น ไม่ได้บังคับสาขาวิชาที่จบ นอกจากนี้ ในบางปียังถือเอาคะแนนที่สอบได้เป็นสำคัญอีกด้วย โดยคิดจากคะแนนของวิชาที่เรียนร่วมกันเท่านั้น โดยมีแนวคิดหรือหลักการ เพื่อผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีความรู้ทั้งทางด้านวิชาการและวิชาทหารสามารถเป็นผู้นำหน่วยทหารระดับยุทธวิธี เมื่อสำเร็จการศึกษา นักเรียนนายร้อยจะได้รับพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีตามสาขาวิชาที่เลือกศึกษาและได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรยศร้อยตรีในกองทัพบก

๓) โรงเรียนนายเรือ เป็นหลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของสภาการศึกษาวิชาทหาร กระทรวงกลาโหมและคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

ด้านวิชาการทั่วไป เป็นการให้ความรู้ทั่วไประดับพื้นฐานครอบคลุมด้านสังคม สถาบัน และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศาสตร์พระราชา นอกจากนี้ยังเน้นในสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมเครื่องกลเรือ วิศวกรรมอุทกศาสตร์ และบริหารศาสตร์

ด้านวิชาการทหาร เป็นการให้ความรู้ทั่วไประดับผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็กหลักของกองทัพเรือ

ด้านเจตคติ เน้นความเป็นทหารอาชีพ มีความจงรักภักดี ความเป็นผู้นำ ความกล้าหาญ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ และระบบเกียรติศักดิ์

ด้านวิชาประวัติศาสตร์ เน้นวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยและศาสตร์พระราชา วิชาวิถีไทยและวิถีอาเซียน

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่าง ๆ ในปัจจุบัน

ด้านภาษา เน้นภาษาอังกฤษระดับพื้นฐานในทุกชั้นปี

ด้านกฎหมาย เน้นกฎหมายกับสังคมไทย กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายทะเลระดับเบื้องต้น

ทั้งนี้ โดยมีแนวคิดหรือหลักการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนนายเรือมีความสามารถปฏิบัติงานในระดับผู้บังคับหมวดเรือของกองทัพเรือทั้งในด้านวิชาการพื้นฐานและวิชาทหารเรือ เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีตามสาขาวิชาที่เลือกศึกษา และได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรยศเรือตรีในกองทัพเรือ นอกจากนี้ ผู้จบการศึกษาจากโรงเรียนนายเรือยังมีสิทธิที่จะสมัครเข้ารับการศึกษาเพิ่มเติมตามความสามารถของตนในสาขาอาชีพพิเศษต่าง ๆ อีกด้วย

๔) โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช เป็นหลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของสภาการศึกษาวิชาทหาร กระทรวงกลาโหมและ

คณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวง
อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

ด้านวิชาการทั่วไป เป็นการให้ความรู้ทั่วไประดับพื้นฐาน โดย
เน้นความรู้ด้านวิชาวิศวกรรมเพื่อรองรับยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)
ให้มีความรู้ทั้งในมิติทางอากาศ (Air power domain) มิติไซเบอร์ (Cyber domain) และมิติอวกาศ
(Space domain)

ด้านวิชาทหาร เป็นการให้ความรู้ทั่วไประดับผู้นำหน่วยทหาร
ขนาดเล็กของกองทัพอากาศ มีการฝึกทหารพื้นฐานและกลุ่มฝึกบินขั้นพื้นฐาน การฝึกอบรมผู้นำและ
การฝึกอบรมพลศึกษา

ด้านเจตคติ เน้นความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความซื่อสัตย์
มีจิตสำนึก มีความจงรักภักดี ยึดมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระบบเกียรติศักดิ์

ด้านประวัติศาสตร์และด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
เน้นวิชาประวัติศาสตร์ทางทหารและการสงคราม และวิชาประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย สถาบัน
พระมหากษัตริย์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งวิชาเศรษฐศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาหลักด้านมนุษย
ศาสตร์และสังคมศาสตร์

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการเรียนการสอนโปรแกรม
คอมพิวเตอร์เบื้องต้น และการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลางและสงครามไซเบอร์ นอกจากนี้
มีการสอบวัดมาตรฐานสมรรถนะด้านการใช้ดิจิทัล (Digital literacy) ระดับสากลด้วย

ด้านภาษา เน้นการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และ
ภาษาอังกฤษ

ด้านกฎหมาย เน้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมาย
ว่าด้วยวินัยทหาร และกฎหมายทั่วไป

ด้านสถานการณ์ความมั่นคง เน้นการปฏิบัติการทางทหาร
นอกเหนือจากสงคราม ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาทหาร

นอกจากนี้ โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราชยังได้
มีการปรับปรุงหลักสูตรทางวิชาการและหลักสูตรทางทหารต่อการปฏิบัติหน้าที่นายทหารสัญญาบัตร
ทั้งในมิติทางอากาศ (Air power) มิติไซเบอร์ (Cyber) และมิติอวกาศ (Space) อบรมด้านวิชาการ
และการฝึกปฏิบัติในการพัฒนาภาวะผู้นำโดยสอดแทรกหลักคิด 5C (Critical thinking, Creativity,
Communication, Collaboration & Digital Citizenship) และหลักคิด CDIO (Conceive Design
Implement Operate) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนนายเรืออากาศเป็นศูนย์กลางในภาควิชาการและกิจกรรม
ทุกภาคส่วน โดยเน้นการพัฒนาทักษะตามหลักคิด Growth mindset ในระดับเบื้องต้น เพื่อให้
สามารถนำไปต่อยอดในภายหน้าได้

การศึกษาในโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช มีแนวคิดหรือหลักการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนนายเรืออากาศเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษา เมื่อสำเร็จ การศึกษาจะได้รับพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตร โดยมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามสาขาวิชาที่เลือกศึกษาและได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตรยศเรืออากาศตรีในกองทัพอากาศที่มีความสามารถปฏิบัติงานในระดับผู้บังคับหมวดของกองทัพอากาศ

(๕.๒) ระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี ได้แก่ หลักสูตรชั้นนายร้อย ชั้นนายพัน ของกองทัพบก หลักสูตรนายทหารเรือชั้นต้นของกองทัพเรือ หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับหมวด และชั้นผู้บังคับฝูงของกองทัพอากาศ เป็นหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความรู้เฉพาะเหล่าทัพ เนื่องจากการเรียนวิชาทหารตามหลักสูตรในโรงเรียนนายร้อยของแต่ละเหล่าทัพจะเป็นการปูพื้นฐานความรู้เบื้องต้นของแต่ละเหล่าทัพเท่านั้น เมื่อจบการศึกษาและเข้ารับราชการจึงจำเป็นต้องสร้างความรู้ ความสามารถพิเศษเฉพาะเหล่าของแต่ละเหล่าทัพเป็นการเฉพาะเพิ่มเติม ในหลักสูตรชั้นนายร้อย (ผู้เรียน ได้แก่ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรยศร้อยตรีถึงร้อยโท เรือตรีถึงเรือโท เรืออากาศตรีถึง เรืออากาศโท และนายทหารจบใหม่) และชั้นนายพัน (ผู้เรียน ได้แก่ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรยศร้อยเอกถึงพันตรี เรือเอกถึงนาวาตรี และเรืออากาศเอกถึงนาวาอากาศตรี) ตัวอย่างของหลักสูตร ชั้นนายร้อยและชั้นนายพันของกองทัพบก เช่น หลักสูตรชั้นนายร้อยและหลักสูตรชั้นนายพันเหล่า ทหารราบ ของโรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ หลักสูตรชั้นนายร้อยและหลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารม้า ของโรงเรียนทหารม้า ศูนย์การทหารม้า หลักสูตรชั้นนายร้อยและหลักสูตรชั้นนายพัน เหล่าทหารปืนใหญ่ ของโรงเรียนทหารปืนใหญ่ ศูนย์การทหารปืนใหญ่ เป็นต้น และหลักสูตร นายทหารเรือชั้นต้นของกองทัพเรือ หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับหมวดและชั้นผู้บังคับฝูงของ กองทัพอากาศ

(๕.๓) ระดับกลางหรือระดับยุทธการ ได้แก่ หลักสูตรเสนาธิการร่วม และ หลักสูตรเสนาธิการเหล่าทัพ ทั้งของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ ซึ่งต่างก็เป็นหลักสูตรตามแนวทางรับราชการของแต่ละเหล่าทัพที่ นายทหารในตำแหน่งฝ่ายอำนวยการและตำแหน่งผู้บังคับบัญชาตามที่แต่ละเหล่าทัพจะกำหนด ต้องจบการศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวก่อน จึงจะสามารถดำรงตำแหน่งตามที่ระบุได้ ทั้งนี้ หลักสูตร เสนาธิการเหล่าทัพเป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างความชำนาญการทางทหารให้กับนายทหารฝ่ายเสนาธิการ และผู้บังคับหน่วยในระดับกองพันหรือเทียบเท่าของเหล่าทัพต่าง ๆ ขึ้นไป โดยเน้นการศึกษาไปที่ กระบวนการวางแผนทางทหารเป็นสำคัญ โดยหลักสูตรนี้ถือได้ว่าเป็นหลักสูตรขั้นสูงสุดของระดับ ยุทธวิธี และยังเป็นหลักสูตรหลักในระดับยุทธการอีกด้วย

(๕.๔) ระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑) หลักสูตรเสนาธิการทหาร เดิมเป็นหลักสูตรเสริมสร้างความรู้ เพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทหาร และการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพ แต่จากการที่ ปัจจุบันการปฏิบัติการร่วมถือเป็นการปฏิบัติงานหลักของกองบัญชาการกองทัพไทย หลักสูตร

เสนาธิการทหารจึงถูกยกระดับให้เป็นหลักสูตรตามแนวทางการรับราชการของกองบัญชาการกองทัพไทย กล่าวคือ นายทหารระดับผู้อำนวยการกองในกรมฝ่ายเสนาธิการของกองบัญชาการกองทัพไทย ถูกกำหนดให้ต้องจบการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหารหรือหลักสูตรในระดับเดียวกัน ทั้งนี้ หลักสูตรเสนาธิการทหารยังถือเป็นหนึ่งในหลักสูตรระดับยุทธศาสตร์ของกองทัพไทย

๒) หลักสูตรวิทยาลัยการทัพ ทั้ง วิทยาลัยการทัพบก วิทยาลัยการทัพเรือ และวิทยาลัยการทัพอากาศ เดิมเป็นหลักสูตรสร้างความรู้เพิ่มเติม เน้นความรู้ด้านยุทธศาสตร์ทหารและความรู้ในระดับยุทธการ เป็นหลักสูตรที่เทียบเท่าหลักสูตรเสนาธิการทหาร แต่ไม่ได้เน้นการปฏิบัติการร่วม ซึ่งหลักสูตรนี้มีข้าราชการพลเรือนและเอกชนร่วมเรียนด้วย

๓) หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นหลักสูตรการศึกษาในระดับยุทธศาสตร์ เน้นการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ การทำงานร่วมกันของกองทัพกับข้าราชการพลเรือนและเอกชน

๒.๕.๔ การศึกษาทางทหารในต่างประเทศ

แนวทางในการพัฒนาการศึกษาของกองทัพควรมีการศึกษาด้านข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบการศึกษาทางทหารจากประเทศตะวันตกมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยด้วย ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ (๒๕๖๑)^{๓๙} ได้กล่าวว่า การมีทหารอาชีพตามแบบตะวันตกที่มีลักษณะเป็นทหารวิชาการนั้น ย่อมถือว่าเป็นเรื่องดีทั้งกับกองทัพและประเทศชาติเสมอ โดยเฉพาะในยุคการเมืองเศรษฐกิจของกระแส "Democratization" "Mobile economy" และรหัสใหม่ "ประเทศไทย ๔.๐" ซึ่งทำให้ไทยจำเป็นต้องมีพลเมืองและทหารอาชีพที่มีความรู้ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ด้วยตนเองเป็นพื้นฐาน

ชนาวุธ บุตรกีนรี (๒๕๖๐)^{๔๐} ได้กล่าวว่า การศึกษาของกองทัพต่างประเทศเป็นการศึกษาวิชาทหารเพียงอย่างเดียว โดยการเรียนและการวัดผลจะเป็นไปในรูปแบบของการฝึกและการปฏิบัติมากกว่าความสัมพันธ์ในรูปแบบของอาจารย์และนักเรียน โดยบทบาทของอาจารย์จะเป็นไปในรูปแบบของผู้ฝึกหัด (Instructor) ซึ่งในปัจจุบันกองทัพบกมิตรประเทศทั้งในและนอกอาเซียนได้แยกงานการฝึกและการศึกษาออกเป็นสายงานกรมฝ่ายเสนาธิการเฉพาะ เช่น กองทัพบกสหรัฐ จัดเป็น G-7 Training กองทัพบกสิงคโปร์ จัดเป็น G-6 Training กองทัพบก

^{๓๙} สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. (๒๕๖๑). การออกแบบระบบการศึกษาทางทหารของไทยใหม่ เพื่อการผลิตทหารอาชีพและการปฏิรูปกองทัพ. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔, จาก https://so01.tci-thaiihttps://so01.tci-thaii.org/index.php/CRMA_HUSO/article/view/154540. หน้า ๑ - ๓๑.

^{๔๐} พลตรี ชนาวุธ บุตรกีนรี. (๒๕๖๐). การศึกษาทางทหารต่อความมั่นคงของรัฐ : ความหมาย ปัญหา และแนวทางการแก้ไข. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๑๒ พ.ค.๖๔, จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561.pdf. หน้า ๑ - ๙.

ฟิลิปปินส์ จัดเป็น G-8 Training ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของกองทัพไทยที่พยายามจะอิงกับการศึกษาของพลเรือนมากขึ้น

วิชัย ชูเชิด (๒๕๖๐).^{๔๙} ได้กล่าวว่า กลไกความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาเป็นอีกกลไกความร่วมมือหนึ่งที่น่ามาใช้สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความเข้าใจ ไว้วางใจกัน และความคุ้นเคยของกำลังพลในระดับตัวบุคคลของกองทัพ อีกทั้งยังเป็นการช่วยพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลแต่ละฝ่ายไปด้วย โดยมีการแลกเปลี่ยนการศึกษาในหลายระดับ ตั้งแต่การแลกเปลี่ยนระดับนักเรียนนายร้อย การแลกเปลี่ยนทุนการศึกษาทั้งหลักสูตรทางทหารในระดับผู้บังคับหน่วยขั้นต้น หลักสูตรส่งทางอากาศจูโจม หลักสูตรเสนาธิการ ไปจนถึงหลักสูตรในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เช่น การแลกเปลี่ยนในหลักสูตรเสนาธิการทหาร หลักสูตรเสนาธิการเหล่าทัพ หรือหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร กับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน มาเลเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐอินเดีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เครือรัฐออสเตรเลีย ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สหพันธรัฐรัสเซีย หรือการแลกเปลี่ยนการศึกษาในหลักสูตรภาษากับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาชนจีน รวมถึงการไปศึกษาภาษาอังกฤษที่ประเทศบรูไน สาธารณรัฐสิงคโปร์ เครือรัฐออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และการให้ความรู้กับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและราชอาณาจักรกัมพูชาในเรื่องของการพัฒนาทางการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรทางพลเรือนอีกด้วย เช่น ปริญญาโทด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคง เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทางทหารในต่างประเทศ จำนวน ๙ ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น เครือรัฐออสเตรเลีย อังกฤษ และสาธารณรัฐอิตาลี โดยอ้างอิงข้อมูลจากกระทรวงกลาโหม^{๕๐} พร้อมทั้งได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรทางทหารในระดับต่าง ๆ จากสถาบันการศึกษาของต่างประเทศดังกล่าวและยังคงรับราชการอยู่ในกองทัพไทย จำนวน ๖๕ คน สรุปลข้อมูลที่สำคัญได้ ดังนี้

^{๔๙} วิชัย ชูเชิด. (๒๕๖๐). แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการทูตฝ่ายทหาร เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติระยะและการปฏิรูปกองทัพ. ออนไลน์. ค้นเมื่อ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔, จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/8514st/รวม.pdf. หน้า ๑๒๕.

^{๕๐} หลักสูตรของสถาบันการศึกษาทางทหารในต่างประเทศ. ค้นเมื่อ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔, จาก เอกสารอัดสำเนา กองทัพเรือกระทรวงกลาโหม

(๑) หลักสูตรระดับโรงเรียนนายร้อยซึ่งเป็นหลักสูตรระดับพื้นฐาน (ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น เครือรัฐออสเตรเลีย อังกฤษ และสาธารณรัฐอิตาลี)

(๑.๑) เนื้อหาหลักสูตร : เน้นการสร้างผู้นำหน่วยระดับหมวดที่มีคุณลักษณะตามค่านิยม (Core value) ที่ต้องการ เช่น ระบบเกียรติศักดิ์ ความเป็นทหารอาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ บางประเทศยังจัดให้มีการฝึกปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหมวด โดยเป็นการฝึกจากผู้บังคับหมวดที่ปฏิบัติงานจริงในสนามรบ

สำหรับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ได้แก่ ความรู้วิชาทหารเบื้องต้น ความเข้าใจบทบาทของกองทัพที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของรัฐบาล (พลเรือน) ความสามารถในการนำหน่วยทหารระดับหมู่และหมวด ความเข้าใจถึงหลักการระเบียบการนำหน่วย และการออกคำสั่งยุทธการเบื้องต้น หลักสูตรโรงเรียนนายร้อยของประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้นำที่ดี มีความคิดที่ดี มีการตัดสินใจที่ดี และเป็นตัวอย่างที่ดี ตลอดจนมีทักษะภาษาอังกฤษที่ดี นอกจากนี้ เนื้อหาวิชาในหลักสูตรจะครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะต้องไปปฏิบัติงานจริง เช่น วิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การปฏิบัติการในพื้นที่สิ่งปลูกสร้างหรือพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งเนื้อหาหลักสูตรจะต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมของกองทัพแต่ละประเทศด้วย และโดยที่เนื้อหาหลักสูตรในบางประเทศเป็นการให้ความรู้ทั่วไปในวิชาการระดับปริญญาตรีตามสาขาที่เลือกเรียน ดังนั้น ผู้สำเร็จการศึกษาจึงได้รับวุฒิปริญญาตรีเมื่อจบการศึกษาด้วย และนอกเหนือไปจากเนื้อหาหลักสูตรที่เป็นวิชาการแล้ว นักเรียนจะได้รับการพัฒนาสมรรถภาพร่างกายและจิตใจควบคู่กันไปด้วย

(๑.๒) การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ครู อาจารย์ : กองทัพของทั้ง ๘ ประเทศตามที่ระบุข้างต้นมีการคัดสรรและคัดเลือกครู อาจารย์ ที่จะมาทำการสอนเป็นอย่างดี ทั้งนี้ โดยครู อาจารย์อาจเป็นทหารหรือพลเรือนก็ได้ขึ้นอยู่กับวิชาที่จะทำการสอน ซึ่งในบางประเทศจะมีการคัดเลือกครู อาจารย์จากนายทหารชั้นดีที่มีความรู้และประสบการณ์ในสนามรบหรือนายทหารบังคับบัญชาที่มีประสบการณ์ในสนามรบ โดยนายทหารที่เก่งและดี รวมทั้งมีประสบการณ์จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาเป็นครูนายทหารทุก ๆ ๒-๓ ปี ส่วนครูอาจารย์ที่เป็นพลเรือนนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์อันเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้ ในบางประเทศยังมีการประเมินศักยภาพผู้สอนทั้งด้านความรู้ ประสบการณ์ และเทคนิคการสอน ก่อนมาทำการสอน อีกทั้งในบางประเทศยังเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินครูผู้สอนด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ครูอาจารย์จะได้รับการพัฒนาความรู้ อย่างสม่ำเสมออีกด้วย

สำหรับระบบการศึกษา หลักสูตรระดับโรงเรียนนายร้อยดังกล่าว ส่วนใหญ่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี มีเวลาให้เวลานักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาตนเอง มีการฝึกงาน ฝึกปฏิบัติจริงในพื้นที่ มีการสัมมนาและฝึกการคิดวิเคราะห์ รวมทั้งรับฟังความเห็นของผู้อื่น มีการทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเสนออาจารย์

นอกจากนี้ ในส่วนของวิชาทหารจะเน้นการปฏิบัติทั้งจากเครื่องฝึกจำลอง (Simulator) ในห้องเรียนและการฝึกในภูมิประเทศจริง

การศึกษาหลักสูตรระดับโรงเรียนนายร้อยมีการวัดผลอย่างจริงจังในหลายรูปแบบ เช่น ข้อสอบแบบอัตนัย การอภิปรายถกแถลงกับอาจารย์ การสอบปากเปล่า การทดสอบด้วยการปฏิบัติ เป็นต้น รวมทั้งมีการประเมินด้านความแข็งแรงของร่างกายและจิตใจด้วย

(๑.๓) สิ่งอำนวยความสะดวก : โรงเรียนนายร้อยประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวจะมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกไว้ให้นักเรียนอย่างครบถ้วน เช่น ห้องสมุดขนาดใหญ่ ศูนย์ค้นคว้าวิจัย ฐานข้อมูลสนับสนุน เป็นต้น รวมทั้งมีศูนย์กีฬาและสนามฝึกที่ได้มาตรฐานอีกด้วย

(๒) หลักสูตรชั้นนายร้อย (ประเทศสหรัฐอเมริกา)

(๒.๑) เนื้อหาหลักสูตร : เน้นการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับหลักนิยม (ที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย) ในระดับกองร้อย

(๒.๒) การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ครูอาจารย์ : ครูอาจารย์ได้รับการคัดเลือกมาจากอดีตผู้บังคับหน่วยที่มีผลงานดี โดยจะหมุนเวียนกันมาทำการสอนและถ่ายทอดประสบการณ์ ทั้งนี้ การศึกษาหลักสูตรชั้นนายร้อยในประเทศสหรัฐอเมริกาจะเน้นการถกแถลงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามหลักการ Active learning และมีการประเมินผลเป็นรายบุคคล ทั้งแบบข้อสอบและการปฏิบัติจริง

(๒.๓) สิ่งอำนวยความสะดวก : หลักสูตรชั้นนายร้อยในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอย่างเพียงพอและมีระบบสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัยให้กับผู้เรียน

(๓) หลักสูตรชั้นนายพัน (ประเทศสหรัฐอเมริกา)

(๓.๑) เนื้อหาหลักสูตร : เน้นการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับหลักนิยม (ที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย) เพิ่มเติมด้วยการทำงานในหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการในระดับกองพัน

(๓.๒) การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ครูอาจารย์ : ครูอาจารย์ในหลักสูตรชั้นนายพันของประเทศสหรัฐอเมริกามาจากอดีตผู้บังคับหน่วยที่มีผลงานดี โดยจะหมุนเวียนกันมาทำการสอนและถ่ายทอดประสบการณ์ ทำหน้าที่เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ (Facilitator) มากกว่าเป็นผู้สอน การศึกษาเน้นการถกแถลงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามหลักการ Active learning และมีการประเมินผลเป็นรายบุคคล ทั้งแบบข้อสอบและการปฏิบัติจริง

(๓.๓) สิ่งอำนวยความสะดวก : หลักสูตรชั้นนายพันของประเทศสหรัฐอเมริกา มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอย่างเพียงพอและมีระบบสืบค้นข้อมูลที่ทันสมัยให้กับผู้เรียน

(๔) หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการ (ประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เครือรัฐออสเตรเลีย อังกฤษ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอิตาลี)

(๔.๑) เนื้อหาหลักสูตร : หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการของประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวเน้นการเรียนการสอนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการในหน่วยระดับกรม กรมผสม กองพลน้อย กองพล และหน่วยที่สูงกว่าหรือเทียบเท่า ในการปฏิบัติการรบร่วม/ผสม เป็นหลัก สำหรับเนื้อหาหลักที่ทำการศึกษา เช่น หลักนิยมการปฏิบัติการทางทหาร ในรูปแบบและในระดับต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและฝ่ายเสนาธิการในการปฏิบัติการรบ การวางแผน การควบคุมอำนาจการยุทธ เป็นต้น นอกจากนี้ หลายประเทศยังได้เพิ่มการเรียนการสอนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของทหารในการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากการสงครามที่จำเป็นด้วย เช่น การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ เป็นต้น สำหรับวิชาอื่น ๆ ที่ทำการศึกษา เช่น ยุทธศาสตร์ หลักการสงคราม ประวัติศาสตร์สงคราม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง เทคโนโลยีการทหาร วิชาอนาคตศึกษา กำลังอวกาศ ไชเบอร์ เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนเสนาธิการของประเทศเหล่านี้จะมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยในทุก ๆ ๓ - ๕ ปี

(๔.๒) การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ครูอาจารย์ : หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการในหลาย ๆ ประเทศจะคัดเลือกครูอาจารย์จากนายทหารทั้งประจำการและนอกประจำการหมุนเวียนกันมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้นายทหารนักเรียนฟัง ในขณะที่บางประเทศคัดเลือกครูอาจารย์ฝ่ายพลเรือนจากผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ และคัดเลือกครูอาจารย์ฝ่ายทหารจากนายทหารที่มีประสบการณ์การรบจริง และบางประเทศมีการจัดการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยภายนอกทำให้นายทหารนักเรียนได้รับความรู้วิชาการทั่วไปที่ได้มาตรฐานโดยไม่ต้องใช้ทรัพยากรของกองทัพ ส่วนระบบการศึกษาใช้ระบบ Active Learning มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการถกแถลงเป็นหลัก โดยอาจารย์จะเป็นผู้ให้คำแนะนำเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาด้วยตนเองและมีการศึกษาดูงานหน่วยทหารที่ปฏิบัติงานจริงทั้งในและนอกประเทศ รวมทั้งการศึกษาดูงานส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สำหรับการประเมินผลนั้นมีหลายรูปแบบ ทั้งแบบที่เป็นข้อเขียนเชิงวิเคราะห์ การทดสอบปฏิบัติจริง และการสังเกตการปฏิบัติในระหว่างการศึกษา

(๔.๓) สิ่งอำนวยความสะดวก : หลักสูตรโรงเรียนเสนาธิการของทั้ง ๘ ประเทศนี้มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการเรียนการสอนไว้ให้กับนายทหารนักเรียนอย่างครบถ้วนทุกด้าน

(๕) หลักสูตรวิทยาลัยการทัพ (ประเทศสหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐประชาชนจีน)

(๕.๑) เนื้อหาหลักสูตร : เป็นเรื่องของยุทธศาสตร์ของมหาอำนาจ ระบบจำลองยุทธ การใช้กำลังทางอากาศและอวกาศ

(๕.๒) การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ครูอาจารย์ : การบริหารการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยการทัพของทั้ง ๒ ประเทศนี้จะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์

(๕.๓) สิ่งอำนวยความสะดวก : หลักสูตรวิทยาลัยการทัพของทั้ง ๒ ประเทศ มีการจัดเตรียมห้องสมุดขนาดใหญ่ไว้เพื่อใช้ร่วมกันหลายหลักสูตรและมีระบบคอมพิวเตอร์พร้อม อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนายทหารนักเรียน

(๖) หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรของประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน และเครือรัฐออสเตรเลีย

(๖.๑) เนื้อหาหลักสูตร : หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรของทั้ง ๓ ประเทศ จะเน้นศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในมิติต่าง ๆ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และภายในประเทศ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อประเทศของตน และเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาที่สมเหตุสมผลและมีความเป็นไปได้ โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ในมิติของความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ ประเทศในภูมิภาคกับประเทศของตน ให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการคิดวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาที่เป็นระบบ สามารถมีข้อเสนอแนะ ในเชิงยุทธศาสตร์และนโยบายระดับสูงได้ นอกจากนี้ ยังเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้รู้และเข้าใจหลักการ ในการหาคำตอบผ่านระบบการวิจัย ทั้งนี้ โดยนักศึกษาแต่ละคนจะต้องทำรายงานการวิจัยในเรื่องที่ ตนเองสนใจและมีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคง ผ่านการค้นคว้าเชิงลึกและการคิดวิเคราะห์ ตามหลักการและเหตุผลเพื่อเสนอทางออก และ/หรือ แนวทางในการแก้ไขปัญหาในประเด็นที่ศึกษา

(๖.๒) การบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ครูอาจารย์ : ครู อาจารย์หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรทั้งจากภายในและภายนอกและจากต่างประเทศ เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอน

ส่วนนักศึกษาของหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรเป็น ข้าราชการระดับกลางถึงระดับสูงที่มีความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายตามสายงานในอาชีพ ทำให้เอื้อประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในระหว่างการศึกษา ส่งผลให้ นักศึกษามีความรู้ที่กว้างขวางและหลากหลายลึกซึ้งเพิ่มขึ้นด้วย

วิธีการศึกษา เน้นการถกแถลงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาดูงานหน่วยทหารที่ปฏิบัติงานจริงทั้งในและนอกประเทศ และส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

(๖.๓) สิ่งอำนวยความสะดวก : หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรของประเทศเหล่านี้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครันและมีสื่อการเรียนการสอนครบถ้วนทุกด้าน

โดยสรุป การศึกษาทางทหารในแต่ละระดับของกองทัพต่างประเทศจะมีความ หลากหลายแตกต่างกันไปตามบริบทของประเทศนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาส่วนใหญ่ จะมีลักษณะเป็นมาตรฐานสากลที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบบการศึกษาทางทหารของไทย ได้ โดยมีกลไกความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาเป็นอีกกลไกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ ในการพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลแต่ละฝ่ายได้

๒.๕.๕ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาทางทหาร.

ดวงพร ศรีชัย (๒๕๖๒)^๓ ทำการศึกษาเรื่อง “สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตร กองทัพบกไทยในศตวรรษที่ ๒๑” โดยการวิจัยเรื่องนี้ใช้แนวทางการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ผลการศึกษาสรุปสมรรถนะนายทหารชั้นสัญญาบัตรกองทัพบกไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ดังนี้ (๑) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous learning) (๒) ความตระหนักรู้ (Awareness) (๓) ความยืดหยุ่น (Flexibility) (๔) การปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว (Resilience) (๕) ความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ (Initiative and creativity) (๖) ความสามารถในการบริหารจัดการ (Management skills) (๗) ความเป็นผู้นำ (Leading others) (๘) ความเป็นพันธมิตร (Partnering) และ (๙) พันธะสัญญาและความจงรักภักดีต่อกองทัพ และสถาบันหลักของชาติ (Organizational commitment and loyalty) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อกองทัพบกในการที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางกำหนดสมรรถนะของกองทัพบก รวมถึงโรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กองทัพบก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการสร้างและพัฒนานายทหารชั้นสัญญาบัตรกองทัพบกให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ ๒๑ ต่อไป

ชนาวุธ บุตรกนิรี (๒๕๖๑)^๔ ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบการฝึกและศึกษาทางทหารของกองทัพบกไทยรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙)” การวิจัยเรื่องนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาระบบฝึกและศึกษาทางทหารของกองทัพบกไทยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในฐานะส่วนราชการที่เป็นเหล่าทัพหลักในกระทรวงกลาโหม ผลการศึกษารูปได้ว่าการฝึกศึกษาของกองทัพบกมีความแตกต่างจากการศึกษาของพลเรือน การที่กระทรวงกลาโหมนำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้กับการฝึกศึกษาทุกประเภทในกองทัพบกจึงเป็นปัญหา โดยงานวิจัยเรื่องนี้ได้เสนอให้กำหนดความหมายของการศึกษาในกระทรวงกลาโหมให้ชัดเจน กำหนดสายงานฝ่ายอำนวยการที่รับผิดชอบให้เหมือนกับกองทัพบกมิตรประเทศ และทำการพัฒนาระบบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระบบอัตรากำลังพลและระบบการบริหารงานบุคคลไปพร้อมกับการฝึกและการศึกษาทางทหาร เพื่อสร้างความพร้อมให้กับกองทัพบกให้สามารถ

^๓ ดวงพร ศรีชัย, อีรภัทร ฤโกลาส และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (๒๕๖๒). สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 25(1), 54-71.

^๔ ชนาวุธ บุตรกนิรี. (๒๕๖๑). การพัฒนาระบบการฝึกและศึกษาทางทหารของกองทัพบกไทยรองรับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙). ออนไลน์. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑. ค้นเมื่อ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๔, จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_25602561/PDF/m8370/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1.pdf

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดและรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงต่อไป

เมธินี เจริญวัฒน์ (๒๕๖๐).^{๔๔} ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดการศึกษาที่เหมาะสมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนนายร้อย” โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เพื่อเรียนรู้โครงสร้างการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (๒) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในปัจจุบัน และ (๓) เพื่อพิจารณาการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนนายร้อย ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการจัดการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มี ๓ องค์กรประกอบหลัก คือ วิชาการ วิชาทหาร และการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ โดยมีส่วนการศึกษา (สกศ.) ส่วนวิชาทหาร (สวท.) และกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ (กรม นนร.) ดูแลและรับผิดชอบตามลำดับ สำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยได้ฝึกฝนทักษะทั้งสี่คือ ฟัง พูด อ่าน เขียนและนักเรียนนายร้อยมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศทั้งในและนอกห้องเรียน ทั้งนี้ การปฏิบัติที่ประสานกันอย่างใกล้ชิดและสอดคล้องของส่วนการศึกษา (สกศ.) ส่วนวิชาทหาร (สวท.) และกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ (กรม นนร.) การบูรณาการภาษาอังกฤษกับการเรียนการสอนวิชาอื่น ๆ การจัดสภาพแวดล้อมที่ช่วยกระตุ้นและเอื้อต่อการเรียนรู้และการฝึกฝนเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนนายร้อยให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม กิจกรรมเสริมนอกเวลาของนักเรียนนายร้อยควรจัดให้มีแต่พอประมาณ เพื่อให้นักเรียนได้มีเวลาสำหรับการพักผ่อนและการฝึกฝนทักษะของตนเอง

นภวรรณ พนาสถิต (๒๕๖๓).^{๔๖} ทำการศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาทหารในศตวรรษที่ ๒๑ กรณีศึกษา โรงเรียนช่างฝีมือทหาร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ครูอาชีวศึกษาทหารที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ควรมีสมรรถนะอย่างไร สภาพปัจจุบันและปัจจัยใดที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาทหารในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูอาชีวศึกษาทหารที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ข่าวสาร ข้อมูล บทสัมภาษณ์ บทความ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า

^{๔๔} เมธินี เจริญวัฒน์. (๒๕๖๐). การจัดการศึกษาที่เหมาะสมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนนายร้อย. ออนไลน์. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก. ค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๔, จาก <http://www.awc.ac.th/awcdata/research/117.pdf>

^{๔๖} นภวรรณ พนาสถิต. (๒๕๖๓). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาทหารในศตวรรษที่ ๒๑ กรณีศึกษา โรงเรียนช่างฝีมือทหาร. ออนไลน์. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยการทัพบก. ค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๔, จาก <http://www.awc.ac.th/webpc/showResearch.php?id=409&info=pdf&path=http://www.awc.ac.th/awcdata/research/>.

สภาพและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูอาชีวศึกษานั้นมีสาเหตุมาจากครูขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน ครูประจำการบางส่วนมีศักยภาพไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน ระบบการคัดเลือกครูไม่ตรงตามการของสถานศึกษาในการพัฒนาครู เนื้อหาหลักสูตรในการพัฒนาไม่ตรงกับความต้องการของครูอย่างแท้จริง การจัดอบรมพัฒนาครูยังขาดการกำกับติดตาม ขาดการวางระบบการพัฒนาครู ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาทหารในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ ดังนี้ (๑) ครูอาชีวศึกษาต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยผู้เรียนต้องได้รับประโยชน์สูงสุด (๒) ควรผลิตและบรรจุครูให้ตรงกับสาขาที่ต้องการ (๓) หลักสูตรในการพัฒนาครูต้องสอดคล้องกับความต้องการของครูและสามารถนำไปพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ ๒๑ และเน้นให้ครูมีจิตสำนึกในจรรยาบรรณวิชาชีพมีจิตวิญญาณความเป็นครู (๔) ควรร่วมมือกับสถานประกอบการในการออกแบบการพัฒนาครูให้มีความหลากหลายโดยใช้สถานที่จริงในเรียนรู้และการปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นระบบการศึกษาของกองทัพ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อพัฒนาและผลิตนายทหารชั้นสัญญาบัตรให้มีคุณภาพ มีแนวทางในการพัฒนาระบบฝึกและศึกษาทางทหารของกองทัพให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในฐานะส่วนราชการที่เป็นเหล่าทัพหลักในกระทรวงกลาโหม และข้อเสนอแนะจากเอกสารงานวิจัยส่วนใหญ่ล้วนเป็นประโยชน์ต่อกองทัพในการนำไปใช้เป็นแนวทางกำหนดสมรรถนะของกองทัพในหลักสูตรต่าง ๆ และใช้ในการวางแผน การสร้าง และพัฒนานายทหารชั้นสัญญาบัตรกองทัพให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ ๒๑ ต่อไป

บทที่ ๓

ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ โดยมี พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ เป็นประธาน ได้มอบนโยบายและแนวทางการศึกษาไว้ ประกอบกับ ผู้ศึกษาได้พิจารณาปัญหาวัตถุประสงค์ ขอบเขต ตลอดจนองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วจึงกำหนดขั้นตอนและวิธีการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ โดยบูรณาการแบ่งกลุ่มการศึกษาออกเป็น ๕ กลุ่ม ตามหัวข้อการศึกษา ซึ่งแต่ละหัวข้อมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันเป็นลำดับ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

กลุ่มที่ ๒ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย

กลุ่มที่ ๓ การศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

กลุ่มที่ ๔ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

กลุ่มที่ ๕ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

ทั้งนี้ โดยมีขั้นตอนและวิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ (กลุ่มที่ ๑) ได้แก่

(๑) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านความมั่นคง สถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง และเทคนิคในการตรวจสอบสถานะแวดล้อมในอนาคต

(๒) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน ๑๐ คน ตามแนวทางของ American Statistical Association (1997)^๑ ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้แทนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

(๓) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) ตามแนวทางของ Bernard (2011)^๒ จำนวน ๕ คน เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

^๑ American Statistical Association. (1997). ASA Series: What Is a Survey?. Online. Retrieved May 1, 2021, from <http://www.prm.nau.edu/prm447/asa%20brochures/focusgroups.pdf>. pp. 6 – 7.

^๒ Bernard, H.R. (2011). Research Methods in Anthropology: Qualitative and quantitative approaches. 5th edition. Altamira Press, United Kingdom. pp. 143 – 155.

๓.๑.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย (กลุ่มที่ ๒) ได้แก่

- (๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- (๒) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑
- (๓) กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๓ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ (กลุ่มที่ ๓) ได้แก่

(๑) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง ผลสำรวจ Super poll จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ประชาชนมองอย่างไรต่อกองทัพไทย : เกียรติภูมิ กองทัพไทย” ช่วงวันที่ ๒๐ - ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และผลสำรวจของสวนดุสิตโพล จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ทหารในสายตาประชาชน” ช่วงวันที่ ๖ - ๙ ตุลาคม ๒๕๕๓

(๒) ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามผ่านเครื่องมือ Google form จำนวน ๘๑๐ คน (โดยมีศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ)

(๓) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) จำนวน ๑๐ เวที โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เวทีละ ๒๐ คน รวมจำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งองค์ประกอบของการสนทนา ได้แก่ (๑) เยาวชน (๒) สตรี (๓) ข้าราชการ (๔) นักวิชาการ (๕) สื่อมวลชน (๖) ภาคประชาสังคม (๗) ทหาร (๘) ผู้สูงอายุ หรือผู้นำชุมชน (๙) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือข้าราชการท้องถิ่น (๑๐) นักธุรกิจเอกชน (๑๑) ผู้นำศาสนา (๑๒) นักการเมือง

(๔) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากกลุ่มนายทหาร จำนวน ๒ กลุ่ม กลุ่มที่ ๑ เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ประกอบด้วย นายทหารนักเรียนจากวิทยาลัยเสนาธิการทหาร โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ จำนวนหน่วยละ ๒ นาย ซึ่งเป็นนายทหารที่จบจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช และมีชั้นยศระดับพันตรี นาวาตรี นาวาอากาศตรี หรือ พันโท นาวาโท นาวาอากาศโท และกลุ่มที่ ๒ เป็นนายทหารชั้นประทวน ประกอบด้วย นักเรียนจากโรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนช่างฝีมือทหาร และโรงเรียนนายสิบแผนที่ จำนวนหน่วยละ ๓ นาย

(๕) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๗ ท่าน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน ๗ ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน ๑๐ ท่าน

๓.๑.๔ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการศึกษาศีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ (กลุ่มที่ ๔) ได้แก่

(๑) ข้อมูลผลการศึกษาด้านการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ ของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๑

(๒) ข้อมูลผลการศึกษาทบทวนหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมายของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๒

(๓) ข้อมูลผลการศึกษาด้านการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ ของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๓

(๔) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน ๒๐ คน ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้แทนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง

(๕) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงในระดับนโยบาย จำนวน ๕ คน เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

๓.๑.๕ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการศึกษาศีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน (กลุ่มที่ ๕) ได้แก่

(๑) เอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของประเทศไทย ระบบการศึกษาทางทหารในปัจจุบัน การศึกษาทางทหารในต่างประเทศ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๒) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน ๒๕ คน ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้แทนจากสถาบันการศึกษาของกองทัพ รวม ๑๒ สถาบันที่มีหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพครบ ทั้ง ๓ ด้าน (ด้านความรู้ เจตคติ และทักษะทางร่างกาย) จำนวน ๑๗ หลักสูตร

(๓) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ในส่วนของหลักสูตรที่ศึกษา โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้แทนของแต่ละสถาบันที่ทำการศึกษา จำนวน ๑๒ คน

(๔) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ในส่วนของหลักสูตรทางการทหารในต่างประเทศ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรทางการทหารในต่างประเทศ จำนวน ๒๕ คน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้

แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured interview) ผ่านทางออนไลน์ในรูปแบบแอปพลิเคชันไลน์ และผ่าน Google form เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม - ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔ และได้ทำแบบการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผ่านการประชุมคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาธิการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการด้านการศึกษารับผิดชอบ จำนวน ๑๕ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๑๐ มีนาคม ถึงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

นอกจากนี้ ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพผลิตได้ (กลุ่มที่ ๕) คณะกรรมการระดับปฏิบัติการได้ใช้แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured interview) โดยส่งแบบสอบถามผ่านทางออนไลน์ในรูปแบบแอปพลิเคชันไลน์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม ถึงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔ ซึ่งได้แบ่งแบบสอบถามดังกล่าวออกเป็น ๒ ชุด ได้แก่ (๑) แบบสอบถามองค์ประกอบระบบการศึกษาของกองทัพ (ห้วงปัจจุบัน) และ (๒) สมรรถนะ ความรู้ และทักษะกำลังพลของกองทัพไทย (ที่คาดหวัง/ผลิตได้) (ดังภาคผนวก) และได้ทำแบบการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผ่านการประชุมคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาธิการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการหน่วยงานบริหารการศึกษาของกองทัพไทย

๓.๓ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection) ดังนี้

๓.๓.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ โดยกระบวนการจัดการประชุมและการสัมมนาที่เกิดขึ้น จัดให้อยู่ในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เพื่อช่วยกันระดมความคิดร่วมกัน การวิพากษ์ การถกแถลง อันทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การศึกษาของเอกสารฉบับนี้ การดำเนินการเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการทั้ง ๕ กลุ่ม

๓.๓.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย บทความ สรุปผลการประชุมสัมมนา และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓.๓.๓ นอกจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาพรวมดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการระดับปฏิบัติการในกลุ่มที่ ๓ กลุ่มที่ ๔ และกลุ่มที่ ๕ ยังได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรายละเอียดเพิ่มเติมตามหัวข้อที่ศึกษา ดังนี้

(๑) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ (กลุ่มที่ ๓) มีดังนี้

๑) การรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion)

๑.๑) กลุ่มจังหวัด

๑.๑.๑) ด้านพื้นที่ศึกษา แบ่งออกเป็น ๕ พื้นที่ ประกอบด้วย ๔ ภาค ได้แก่ (๑) ภาคเหนือ (๒) ภาคใต้ (๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ (๔) ภาคกลาง โดยแต่ละภาค ทำการศึกษา ๒ จังหวัด จังหวัดละ ๒ เวที สำหรับพื้นที่ที่ ๕ คือ ในส่วนของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำการศึกษาทั่วไป ๑ เวทีและเวทีเยาวชนอีก ๑ เวที รวมทั้งสิ้น ๑๐ เวที โดยใช้วิธีในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ ๒ ส่วน ได้แก่ เทคนิคการคัดเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling technique) โดยเลือกจังหวัดที่มีหน่วยทหารปฏิบัติการ และเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เพื่อกำหนดจังหวัดในการจัดสนทนากลุ่มตามภาคนั้น ๆ สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาค	จังหวัดที่มีหน่วยทหารปฏิบัติการ	การสุ่มจังหวัด
ภาคเหนือ	พะเยา	แพร่
ภาคใต้	ยะลา	พังงา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สกลนคร	กาฬสินธุ์
ภาคกลาง	ลพบุรี	พระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ ๓.๑ พื้นที่การศึกษาในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

๑.๑.๒) ด้านประชากร จำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน ๒๐ คนต่อเวที โดยมีองค์ประกอบของการสนทนาครั้งนี้ (๑) เยาวชน (๒) สตรี (๓) ข้าราชการ

(๔) นักวิชาการ (๕) สื่อมวลชน (๖) ภาคประชาสังคม (๗) ทหาร (๘) ผู้สูงอายุ หรือผู้นำชุมชน (๙) ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือข้าราชการท้องถิ่น (๑๐) นักธุรกิจเอกชน (๑๑) ผู้นำศาสนา (๑๒) นักการเมือง เป็นต้น

๑.๒) กลุ่มนายทหาร แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ (๑) นายทหารชั้นสัญญาบัตร ประกอบด้วย นายทหารนักเรียนวิทยาลัยเสนาธิการทหาร เสนาธิการทหารบก เสนาธิการทหารเรือ และเสนาธิการทหารอากาศ จำนวนหน่วยละ ๒ นาย ซึ่งเป็นนายทหารที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศ นวมินทกษัตริยาธิราช และมีชั้นยศระดับพันตรี นาวาตรี นาวาอากาศตรี หรือ พันโท นาวาโท นาวาอากาศโท และ (๒) นายทหารชั้นประทวน ประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนช่างฝีมือทหาร และโรงเรียนนายสิบแผนที่ จำนวนหน่วยละ ๓ นาย

๒) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด ๑๗ ท่าน โดยแบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิภายใต้สังกัดกระทรวงกลาโหมจำนวน ๗ ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสังกัดกระทรวงกลาโหมจำนวน ๑๐ ท่าน

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิภายใต้สังกัดกระทรวงกลาโหมจำนวน ๗ ท่าน คัดเลือกจากผู้บังคับหน่วยภายใต้สังกัดกระทรวงกลาโหมที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการของกองทัพในด้านต่าง ๆ และกำหนดสัดส่วนตามของกำลังพลฯ ดังนี้ กองบัญชาการกองทัพไทยจำนวน ๒ ท่าน กองทัพบก จำนวน ๒ ท่าน สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม จำนวน ๑ ท่าน กองทัพเรือ จำนวน ๑ ท่าน และกองทัพอากาศ จำนวน ๑ ท่าน รวมทั้งสิ้น ๗ ท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

๑. พลเอก พงษ์สวัสดิ์ พรรณจิตต์
๒. พลเอก นเรนทร์ สิริภูบาล
๓. พลเรือเอก สุทธินันท์ สมานรักษ์
๔. พลโท วัฒนะ พลจันทร์
๕. พลโท อุกฤษฏ์ บุญตานนท์
๖. พลตรีอุดม แก้วมหา
๗. นาวาอากาศเอก พุทธพงศ์ ผลชีวิน

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสังกัดกระทรวงกลาโหมจำนวน ๑๐ ท่าน คัดเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับมิติทางด้านความมั่นคงของชาติ ทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม กฎหมาย และภาคประชาสังคม ดังมีรายนามต่อไปนี้

๑. ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ นายแพทย์ ประเวศ วะสี
๒. ศาสตราจารย์พิเศษ นรนิติ เศรษฐบุตร
๓. ศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข

๔. ศาสตราจารย์ ดร.จิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา เทวานฤมิตร
๖. นายณัฐวุฒิ บัวประทุม
๗. นายสุพันธุ์ มงคลสุธี ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
๘. นายภูมรินทร์ หะรินสุต รองประธานกรรมการหอการค้าไทย
๙. นายจิรพันธ์ อัคระธนกุล ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ประกันภัยไทยวิวัฒน์ จำกัด (มหาชน)
๑๐. ไม่ประสงค์ออกนาม

๓) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต (Foresight) หัวข้อ “การศึกษาของกองทัพไทยในปี ค.ศ.๒๐๔๐” ระหว่างวันที่ ๕-๘ เมษายน ๒๕๖๔ ณ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์กองทัพไทย เณลินพระเกียรติ ๘๐ พรรษา จังหวัดชลบุรี

๓.๑) ด้านประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคง ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในงานด้านการศึกษา รวมถึงเป็นผู้มีบทบาทอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและการตอบสนองนโยบายต่าง ๆ ของประเทศ เป็นอย่างดี ทั้งจากหน่วยงานด้านความมั่นคง สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติตาม STEEP analysis ได้แก่ ๑) สังคม (Social: S) ๒) เทคโนโลยี (Technology: T) ๓) สิ่งแวดล้อม (Environments: E) ๔) เศรษฐกิจ (Economics: E) ๕) การเมือง (Politics: P) โดยกำหนดผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) จำนวน ๓๑ ท่าน แบ่งออกเป็น (๑) หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงกลาโหม ๑๒ ท่าน และ (๒) ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญในมิติต่าง ๆ ภายนอกกองทัพ ๑๙ ท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงกลาโหม จำนวน ๑๒ ท่าน	ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิในมิติต่าง ๆ ภายนอกกองทัพ จำนวน ๑๙ ท่าน	
<p>๑. พล.อ. เจริญ คุราประยูร ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองบัญชาการกองทัพไทย</p> <p>๒. พล.ท. ไพศาล งามวงษ์วาน ผู้แทนสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ</p> <p>๓. พล.ต. สุรัฐ สิริโกสินทร์ ผู้แทนกรมยุทธศึกษาทหารบก</p> <p>๔. พล.ร.ต. สุพัต ยุทธวงศ์ ร.น. ผู้แทนกรมยุทธศึกษาทหารเรือ</p> <p>๕. น.อ. (พ) ยุทธศักดิ์ พูลสุวรรณ ผู้แทนยุทธศึกษาทหารอากาศ</p> <p>๖. น.อ. สุทธิชาติ จิตแก้ว ผู้แทนวิทยาลัยเสนาธิการทหาร</p> <p>๗. พล.อ. ฉกาจ ชันดี ผู้แทนวิทยาลัยการทัพบก</p> <p>๘. น.อ. พีระพล ไบก์กว้าง ร.น. ผู้แทนวิทยาลัยการทัพอากาศ</p> <p>๙. น.อ. อัมพร เพ็ชรราช ผู้แทนวิทยาลัยการทัพอากาศ</p> <p>๑๐. พล.ต ศุภชัย ศรีหอม ผู้แทนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า</p> <p>๑๑. พล.ร.ต ประชา สว่างแจ้ง ร.น. ผู้แทนโรงเรียนนายเรือ</p> <p>๑๒. พล.อ.ต. จักรกฤษณ์ ธรรมวิชัย ผู้แทนโรงเรียนนายเรืออากาศ นามินทกษัตริยาธิราช</p>	<p>๑. ร.ศ. ดร.คมสัน มาลีสี รองอธิการบดีอาวุโสฝ่ายบริหารทรัพยากรและ บริการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง</p> <p>๒. ผศ.ดร.รักษพงศ์ วงศาโรจน์ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผน สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์</p> <p>๓. ผศ.ดร. ภัณณิน สุนนะเศรษฐกุล ผู้อำนวยการวิจัย ศูนย์วิจัยอนาคตศึกษา (FutureTales LAB by MQDC)</p> <p>๔. ดร.ศุภธิดา พรหมพยัคฆ์ CEO & Founder บริษัท ดี เอส เคิร์ฟ จำกัด และที่ปรึกษาด้านกลยุทธ์การบริหารองค์กร และการพัฒนาทักษะบุคคลากรในยุคดิจิทัล</p> <p>๕. นายบรรเจิด ถมปัด ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมพัฒนาโครงการ พระราชดำริและกิจการพิเศษ กรมป่าไม้</p> <p>๖. นายแทนคุณ จิตต์อิสระ เลขาธิการคณะทำงานประสานสภาแทนราษฎร/ รัฐสภา</p> <p>๗. ว่าที่ ร้อยตรี เสกสรร อานันทศิริเกียรติ นักวิจัย ศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ กระทรวงการ ต่างประเทศ</p> <p>๘. นายกอบศักดิ์ ดวงดี เลขาธิการ สมาคมธนาคารไทย</p> <p>๙. นายจิรวัดน์ ตั้งกิจงามวงศ์ นายกสมาคมธุรกิจไม้ และนายกสมาคม เฟอร์นิเจอร์ไทย</p> <p>๑๐. นายนรภัทร ลีธีระโชติ ประธานบริษัทผลไม้กระป๋องประจวบจำกัด</p>	<p>๑๑. ดร. สันติ กนกธนาพร</p> <p>๑๒. พล.ร.อ. ประสาน สุขเกษตร ร.น.</p> <p>๑๓. พล.ท. นพดล มังคละทน</p> <p>๑๔. พล.ท. ศุภชัย นรินทรภักดี ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองบัญชาการกองทัพไทย</p> <p>๑๕. นายปริญญา พานิชภักดี ที่ปรึกษา รองนายกรัฐมนตรี จุรินทร์ ลักษณะวิเศษ และประธานคณะกรรมการ ขับเคลื่อนธุรกิจการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์</p> <p>๑๖. นายกอบชัย ชูโต ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วย ผู้พิพากษาศาลฎีกา / กองผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง ศาลฎีกา</p> <p>๑๗. นายอภิชาติ ประสบรัตน์ รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย</p> <p>๑๘. นายสัตวแพทย์ปราโมทย์ ตาพวัฒน์ สัตวแพทย์</p> <p>๑๙. นายกมล วรรัตนคุณิน ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมหินแกรนิตและ หินอ่อน และกรรมการสภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย</p>

ตารางที่ ๓.๒ : รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต

(Foresight)

หัวข้อ “การศึกษาของกองทัพไทยในปี ค.ศ.๒๐๔๐”

๓.๒) การดำเนินงานจัดทำภาพอนาคต (Foresight) มีขั้นตอน

ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนของ Strategic foresight และการตรวจสอบสถานะ

แวดล้อมทางยุทธศาสตร์

Module 1: Workshop overview

Module 2: Overview of strategic foresight

Module 3: Setting context

ขั้นตอนของ Strategic intelligence

Module 4: Strategic intelligence scanning (SIS) system

Module 5: Environmental scanning โดยการถกแถลง

ประเด็นของเหตุการณ์สำคัญ (Events)

Module 6: Emerging issues and trends

ขั้นตอนของ Strategic thinking

Module 7: Driving forces

Module 8: Critical uncertainty/ Scenario matrix และ

High uncertainty high impact

Module 9: Developing scenarios/ Scenario stories

Module 10: Developing scenarios

Module 11: Developing scenarios

ขั้นตอนของ Strategic options

Module 12: Strategic options/ Selecting strategic

options

Module 13: Selecting strategic options เพื่อนำมาสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเชิงนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพไทยทั้งในภาพรวมของกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ จาก Strategic options ที่ดีที่สุด

๓.๒) การสำรวจความคิดเห็นผ่าน Google form ภายใต้อำนาจการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อภารกิจของกองทัพไทย ระหว่างวันที่ ๓๑ มีนาคม - ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๘๑๐ คน (รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ก)

(๒) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ (กลุ่มที่ ๔) มีดังนี้

๑) รวบรวมข้อมูลและผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มที่ ๑ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ กลุ่มที่ ๒ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย และกลุ่มที่ ๓ การศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพบาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ ด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนรวม ๒๐ คน ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้แทนจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยหน่วยงานด้านยุทธการ ด้านนโยบายและแผน ด้านกำลังพล และส่วนการศึกษา

๒) รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน ๕ คน ในระดับผู้บริหารของกองทัพ เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ

(๓) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน (กลุ่มที่ ๕) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection) ดังนี้

๑) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจากทุกภาคส่วนของกองทัพ โดยมีการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

๑.๑) การประชุมคณะอนุกรรมการ ในคณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา การประชุมหัวข้อเรื่อง “ระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน” ในวันที่ ๒๖ มี.ค.๒๕๖๔ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ (สว.) หมายเลข ๔๑๑ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา โดยมีสำนักการศึกษาทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เป็นเลขานุการการประชุมกลุ่มย่อย (ครั้งที่ ๑) “ด้านระบบการศึกษาของกองทัพ” รวมทั้งสรุปผลการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และกำหนดประเด็นการพิจารณาแนวทางการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนข้อคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒) การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการหน่วยงานบริหารการศึกษาของกองทัพไทย ในหัวข้อเรื่อง “ระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน” ภายใต้การดำเนินงานของสำนักการศึกษาทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในวันที่ ๙ เม.ย.๖๔ ผ่านระบบทางไกล (ZOOM) ณ ห้องประชุม ๔๓๒ และ ๔๔๑ อาคารอเนกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยมีการแบ่งกลุ่มตามเหล่าทัพ และแบ่งกลุ่มตามประเภทระดับปฏิบัติการด้านการศึกษา

กระบวนการจัดการประชุมและการสัมมนาดังกล่าวจัดให้อยู่ในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เพื่อช่วยกันระดมความคิดร่วมกัน การวิพากษ์ การถกแถลงในประเด็นองค์ประกอบการศึกษาของกองทัพไทย และสมรรถนะความรู้ และทักษะกำลังพลของกองทัพไทย (ทั้งในประเด็นที่คาดหวังและที่ผลิตได้ในปัจจุบัน) ทำให้เกิดองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างเหล่าทัพและสถาบันการศึกษา เอื้อประโยชน์ให้สถาบันการศึกษา

นำข้อคิดเห็นเพิ่มเติมไปปรับใช้กับสถาบันการศึกษาของตนเอง และสิ่งที่สำคัญที่ได้รับคือความคิดเห็นในภาพรวมของระบบการศึกษาของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพ อันทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การศึกษาของเอกสารฉบับนี้

๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย บทความ สรุปลงการประชุมสัมมนา และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์

๓.๔ ขั้นตอนการศึกษา

๓.๔.๑ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการทั้ง ๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ กลุ่มที่ ๒ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย กลุ่มที่ ๓ การศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ กลุ่มที่ ๔ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ และกลุ่มที่ ๕ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน ได้ทำการค้นคว้าองค์ความรู้จากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ และจัดประชุมสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาคำตอบที่ต้องการ รวมถึงจัดสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในแต่ละเรื่อง เพื่อยืนยันผลการศึกษาที่ดำเนินการ

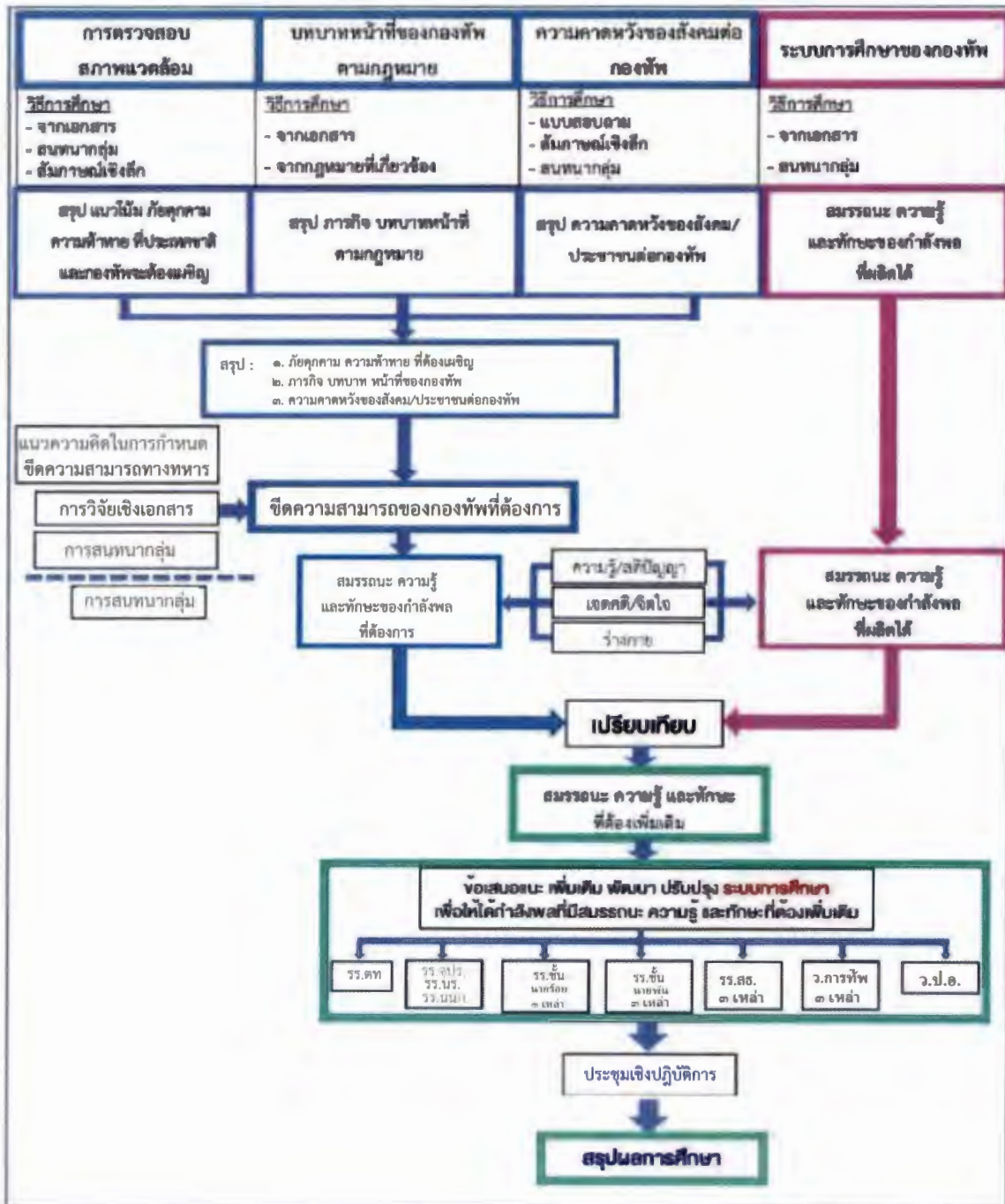
๓.๔.๒ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๑ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ กลุ่มที่ ๒ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย และกลุ่มที่ ๓ การศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ ได้ทำการรวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล สรุปลงที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาของแต่ละด้าน และส่งผลการศึกษาให้กับคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๔ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ เพื่อนำผลการศึกษาของทั้ง ๓ กลุ่มนั้นมาบูรณาการเข้าด้วยกัน และทำการวิเคราะห์จนได้ข้อสรุปเป็นขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ในแต่ละบทบาทหน้าที่และแต่ละภัยคุกคามหรือสิ่งท้าทายที่ต้องเผชิญ รวมทั้งตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคมและประชาชนด้วย โดยผลลัพธ์สำคัญที่ได้ คือ สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ (ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านร่างกาย) ในแต่ละบทบาทหน้าที่ และสอดคล้องกับภัยคุกคามหรือสิ่งท้าทายที่จะต้องเผชิญในศตวรรษที่ ๒๑

๓.๔.๓ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๕ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน ได้ทำการรวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์จากข้อมูลระบบการศึกษาของกองทัพทั้งในประเทศและต่างประเทศ (ทั้งในภาพรวมและในแต่ละหลักสูตร) ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ คือ

สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพผลิตได้ (ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านร่างกาย) ของแต่ละหลักสูตรในปัจจุบัน

๓.๔.๔ จากนั้น นำผลการศึกษาที่ได้จากคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๔ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตร ที่พึงประสงค์และผลการศึกษาที่ได้จากคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๕ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิต มาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน มาเปรียบเทียบกัน จะพบข้อมูลของสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาในภาพรวม เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพิ่มเติมระบบการศึกษาของกองทัพ เพื่อให้สามารถพัฒนา กำลังพลชั้นสัญญาบัตรให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ สามารถปฏิบัติภารกิจ ตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนสามารถเอาชนะภัยคุกคามและสิ่งท้าทายที่อาจเกิดขึ้น ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างสมบูรณ์

ขั้นตอนการศึกษา

ภาพที่ ๓.๑ : แผนภาพแสดงขั้นตอนวิธีการศึกษาเรื่องการศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑

๓.๕ รูปแบบและวิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษาที่นำมาใช้ในครั้งนี้ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร (Documentary research) ร่วมกับการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) ผ่านการจัดประชุมและสัมมนา ณ ที่ตั้งของหน่วยที่รับผิดชอบ และในรูปแบบออนไลน์ ทั้งกับระดับผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย ระดับผู้ปฏิบัติ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการศึกษาในครั้งนี้

สำหรับวิธีดำเนินการศึกษา ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๕.๑ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๑ การตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ มีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

(๑) ขั้นตอนที่ ๑ เป็นการศึกษาทบทวนเอกสารการประเมินสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงทั้งของไทยและต่างประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนเทคนิค วิธีการและขั้นตอนในการจัดทำเอกสารการประเมินสถานะแวดล้อม ผลที่ได้คือ ร่างเอกสารประเมินสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงของประเทศไทยใน ๒๐ ปีข้างหน้า

(๒) ขั้นตอนที่ ๒ เป็นการดำเนินการในรูปแบบของการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อพิจารณาร่างเอกสารประเมินสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงของประเทศไทยใน ๒๐ ปีข้างหน้า ให้มีความชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

(๓) ขั้นตอนที่ ๓ เป็นการดำเนินการในรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงให้ได้เอกสารการประเมินสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงของประเทศไทยใน ๒๐ ปีข้างหน้าที่มีความสมบูรณ์ที่สุด

๓.๕.๒ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๒ การศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย เป็นการศึกษาทบทวนบทบาทหน้าที่ของกองทัพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนด บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมายแต่ละฉบับ

๓.๕.๓ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๓ การศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ มีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

(๑) ขั้นตอนที่ ๑ เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง ผลสำรวจ Super poll จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ประชาชนมองอย่างไรต่อกองทัพไทย : เกียรติภูมิกองทัพไทย” ช่วงวันที่ ๒๐ - ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และผลสำรวจของสวนดุสิตโพล จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในหัวข้อ “ทหารในสายตาประชาชน” ช่วงวันที่ ๖ - ๙ ตุลาคม ๒๕๕๓

(๒) ขั้นตอนที่ ๒ เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทของ กองทัพในศตวรรษที่ ๒๑ โดยแบ่งวิธีดำเนินการศึกษาออกเป็น ๓ ส่วน

(๒.๑) ส่วนที่หนึ่ง เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนด้วย แบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google form เพื่อให้ทราบถึง ๑) ความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อภารกิจของกองทัพ ๒) ความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อกองทัพ ๓) ความคาดหวังของประชาชน ที่มีต่อกองทัพ และ ๔) สิ่งที่กองทัพไม่ควรดำเนินการ

(๒.๒) ส่วนที่สอง เป็นการดำเนินการในรูปแบบของการสนทนากลุ่มเฉพาะ ซึ่งเป็นกลุ่มภาคประชาชนจาก ๔ พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัด สกลนคร จังหวัดลพบุรี จังหวัดพังงา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดยะลา และกรุงเทพมหานคร พื้นที่ละ ๒๐ คน รวม ๑๘๐ คน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเยาวชนอีก จำนวน ๒๐ คน ที่เข้าร่วมการสนทนา ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของกองทัพ การมีส่วนร่วม ของประชาชน กองทัพไทยในอนาคต และคุณลักษณะเด่นหรือคุณลักษณะพิเศษของกองทัพ ที่แตกต่างจากกลุ่มวิชาชีพอื่น ๆ

(๒.๓) ส่วนที่สาม เป็นการดำเนินการในรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านรัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง และ กองทัพไทย จำนวน ๑๗ คน และสัมภาษณ์นายทหารรุ่นใหม่ระดับชั้นสัญญาบัตรและนายทหาร ชั้นประทวน จำนวน ๑๘ คน เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นในประเด็นบทบาทของกองทัพที่ผ่านมา ความเหมาะสมของภารกิจของกองทัพในปัจจุบัน บทบาทของกองทัพและทหารเมื่อเกิดวิกฤติ ภาพอนาคตของกองทัพ ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประเด็น การสัมภาษณ์ดังกล่าว

๓.๕.๔ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๔ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ มีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

(๑) ขั้นตอนที่ ๑ เป็นการศึกษาทบทวนผลการตรวจสอบสถานะแวดล้อม ด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย และ ผลการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาของ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๑ กลุ่มที่ ๒ และกลุ่มที่ ๓ (ตามลำดับ)

(๒) ขั้นตอนที่ ๒ เป็นการดำเนินการในรูปแบบของการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูลดังกล่าว โดยกำหนดงานหรือภารกิจที่กองทัพจะต้องดำเนินการ ในอนาคต ภายใต้สถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น และตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน ตามบทบาทและหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย และกำหนดขีดความสามารถของกองทัพ ที่พึงประสงค์

(๓) ขั้นตอนที่ ๓ เป็นการดำเนินการในรูปแบบของการสนทนากลุ่มเฉพาะ ต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ ๒ โดยนำขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ มาพิจารณาในประเด็น

ของกำลังพลจะต้องมีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะอย่างไร สำหรับการปฏิบัติการในแต่ละบทบาท และหน้าที่ และต่อสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น

(๔) ขั้นตอนที่ ๔ เป็นการดำเนินการในรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

จากนั้นผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้ไปประชุมร่วมกับคณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๕ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน เพื่อให้ได้บทสรุปเกี่ยวกับขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรด้วยระบบการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่พึงประสงค์ต่อไป

๓.๕.๕ คณะกรรมการระดับปฏิบัติการกลุ่มที่ ๕ การศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน มีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

(๑) ขั้นตอนที่ ๑ เป็นการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบริบทการศึกษาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงกลาโหมและมาตรฐานการศึกษาของกองทัพไทย การศึกษาทางทหารในต่างประเทศ และแนวคิดทฤษฎีกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(๒) ขั้นตอนที่ ๒ เป็นการดำเนินการในรูปแบบของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมคณะอนุกรรมการ ในคณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา และการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ กระบวนการที่เกิดขึ้นจัดให้อยู่ในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อช่วยกันระดมความคิดร่วมกัน การวิพากษ์ การถกเถียง

(๓) ขั้นตอนที่ ๓ เป็นการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยใช้กรอบแนวคิดการศึกษา การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลจากการประชุมและการจัดสัมมนา เพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องพัฒนาเพิ่มเติมโดยผ่านระบบการศึกษา ตลอดจนเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อนำมาซึ่งการรวบรวมองค์ความรู้จัดทำเป็นรูปเล่มเอกสารการศึกษานี้

๓.๖ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปในลักษณะของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นหลังจากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ทุกครั้ง โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

๓.๖.๑ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจำแนกและจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบ เพื่อให้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาอยู่ในสภาพที่สะดวกและง่ายต่อการนำไปวิเคราะห์ภายหลัง

๓.๖.๒ สร้างบทสรุปโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) และรวบรวมข้อมูลในเชิงประจักษ์ จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลในเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น

๓.๖.๓ นำข้อสรุปที่ได้มาเรียบเรียงและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

๓.๗ วิธีการเสนอผลการศึกษา

สรุปผล อภิปรายผล นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

บทที่ ๔ ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่

๑. เพื่อศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

๒. เพื่อศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถปฏิบัติภารกิจของกองทัพให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาคำตอบว่าระบบการศึกษาแบบใดที่จะสามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ภายใต้สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ จำนวน ๕ กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้ทำการศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งแต่ละหัวข้อการศึกษามีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันเป็นลำดับ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ศึกษาด้านการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อประเมินแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงทุกมิติในอนาคต รวมถึงภัยคุกคามหรือสิ่งท้าทายที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศและที่กองทัพจะต้องเผชิญในศตวรรษที่ ๒๑

กลุ่มที่ ๒ ศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย เพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มที่ ๓ ศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของกองทัพกับสังคม รวมทั้งความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

กลุ่มที่ ๔ ศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

กลุ่มที่ ๕ ศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

๔.๑ ผลการศึกษาด้านการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

จากการศึกษาด้านการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อประเมินแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงทุกมิติในอนาคต รวมถึงภัยคุกคามหรือสิ่งท้าทายที่อาจส่งผลกระทบต่อประเทศและที่กองทัพจะต้องเผชิญในศตวรรษที่ ๒๑ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการศึกษาดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๓ สามารถสรุปสถานการณ์ด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ ออกเป็น ๔ ระดับ ได้ดังนี้

๔.๑.๑ สถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับโลก

จากการประเมินแนวโน้มสถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับโลกในทศวรรษ ๒๐ ปีข้างหน้า พบว่าความขัดแย้งและการแข่งขัน อิทธิพลระหว่างมหาอำนาจจะทวีความเข้มข้นมากขึ้นในทุกมิติและทุกพื้นที่ ทั้งภาคพื้นดิน ทางทะเล น่านฟ้าและอวกาศ และทุกภูมิภาครวมถึงทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างสหรัฐอเมริกากับสาธารณรัฐประชาชนจีน และระหว่างสหรัฐอเมริกากับรัสเซีย แม้จะไม่ถึงขั้นเผชิญหน้าสู้รบหรือขัดแย้งรุนแรง แต่ก็ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของโลกและภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งจะมีส่วนทำให้เกิดจุดขัดแย้ง (Hotspot) ในพื้นที่ต่าง ๆ ประกอบกับทิศทางกระแสนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมหาอำนาจ ตลอดจนแนวยุทธศาสตร์ความมั่นคงและแนวคิดทางการเมือง เศรษฐกิจและการพัฒนาจะปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการแสวงหาช่องทางปฏิสัมพันธ์ (Engagement) การสกัดกั้นและพัวพัน (Concealment) และการปิดล้อม (Containment) อันจะส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศระดับกลางและประเทศเล็กจำเป็นต้องดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจอย่างสมดุลควบคู่ไปกับการป้องกันการแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจเหล่านั้น

สำหรับประเด็นความมั่นคงของมนุษย์ (Human security) มีแนวโน้มที่จะเผชิญกับปัญหามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาวิกฤติด้านสาธารณสุข (Health crisis) อันเนื่องมาจากโรคระบาดต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานที่เป็นผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพันธุกรรมสิ่งมีชีวิตระบบนิเวศและโรคติดต่ออุบัติใหม่แล้ว ภาวะโลกร้อนก็ยังคงเป็นที่น่ากังวลและจะทวีความรุนแรงมากขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดภัยพิบัติอย่างหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัยและภัยแล้ง และจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิต เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ รวมถึงเกิดภาวะความขาดแคลนอาหาร รวมไปถึงความเดือดร้อนของประชากรโลก

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นไปอย่างรวดเร็วฉับพลัน แม้จะเป็นโอกาสสำหรับประเทศต่าง ๆ ในการพัฒนา แต่ในขณะเดียวกัน ก็จะทำให้ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้านที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น เพราะจะมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระทำการทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมายเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาระบบอัจฉริยะ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล

การก่อการร้าย อาชญากรรม และการก่อความไม่สงบด้วยแรงจูงใจและเป้าประสงค์อื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความเคลื่อนไหวทางการเมือง กระแสชาตินิยม และความต้องการที่จะให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ภัยคุกคามร่วมในโลกยุคดิจิทัลที่จะสร้างปัญหาให้กับประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวจะเป็นภัยคุกคามที่ผสมผสานกันระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเก่ากับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่สำคัญ ได้แก่ การก่อการร้าย การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อก่ออาชญากรรม การโจมตีเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ และการแสวงประโยชน์จากการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เกิดผลในทางความคิดความเชื่อของคนในสังคม

๔.๑.๒ สถานการณ์ด้านความมั่นคงระดับภูมิภาค

จากการประเมินแนวโน้มสถานการณ์ความมั่นคงระดับภูมิภาคในห้วง ๒๐ ปีข้างหน้า พบว่าผลกระทบจากการแข่งขัน อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เข้มข้นและทวีความรุนแรงในหลากหลายมิติและหลายภูมิภาค รวมถึงการแย่งชิงบทบาทและพันธมิตรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะสุ่มเสี่ยงต่อการทำให้เกิดความตึงเครียดในภูมิภาคและในพื้นที่หรือจุดขัดแย้งต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ ตลอดจนจะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์หรือบรรยากาศทางการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศโดยรวม รวมถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกที่มีปัจจัยเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของนานาประเทศทั่วโลกทั้งด้านการค้า การลงทุน การเงินและการบริการต่าง ๆ ในขณะที่การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติจะเป็นภัยคุกคามความมั่นคงในทุกระดับและจะเพิ่มมากขึ้นเพราะมีความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มก่อการร้ายระดับโลกและระดับภูมิภาค รวมถึงกลุ่มที่มีแนวคิดนิยมความรุนแรงในท้องถิ่น ซึ่งอินเทอร์เน็ตจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายความเคลื่อนไหวของกลุ่มคนเหล่านี้

๔.๑.๓ สถานการณ์ด้านความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้าน

จากการประเมินแนวโน้มสถานการณ์ความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านในห้วง ๒๐ ปีข้างหน้า พบว่าปัญหาความไม่มั่นคงในประเทศเพื่อนบ้านจะมีผลกระทบต่อประเทศไทยทั้งด้านปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย ปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ และปัญหาการลักลอบค้าออปิโตนของกองกำลังต่างชาติทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา ความขัดแย้งกรณีพื้นที่ทับซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านยังเป็นความเสี่ยงที่จะกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกัน และอาจบานปลายกลายเป็นการกระทบกระทั่งกันด้วยอาวุธได้ อาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมข้ามชายแดนจะยังเป็นปัญหาอย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องของยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้ามนุษย์ การฉ้อโกงข้ามชาติ การฟอกเงิน และอาชญากรรมทางไซเบอร์ กรณีพิพาทในทะเลจีนใต้จะมีผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคจากการเคลื่อนไหวของประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์และการเข้ามาแสวงประโยชน์เพื่อแสดงบทบาทของประเทศนอกภูมิภาค

๔.๑.๔ สถานการณ์ด้านความมั่นคงภายในประเทศ

จากการประเมินแนวโน้มสถานการณ์ความมั่นคงในประเทศในท้วง ๒๐ ปีข้างหน้า พบว่าสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความมั่นคงภายในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ การละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ในขณะที่กระแสเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิมนุษยชนจะเป็นปัจจัยเอื้อให้มีการละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์มากขึ้น ความขัดแย้งทางการเมืองและความแตกแยกในประเทศจะยังคงเป็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ ส่วนความเห็นต่างระหว่างรุ่นอายุ (Generation) ในประเด็นต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะเป็นปัญหามากขึ้นจนอาจทำให้เกิดความตึงเครียดเป็นระยะ ๆ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะยังเกิดขึ้นแม้จะมีความพยายามผลักดันกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขมาอย่างต่อเนื่องก็ตาม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเติบโตของคนรุ่นใหม่และชนชั้นกลาง และการเข้าสู่ยุคดิจิทัล การผันผวนทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจมีโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ผันผวน และปัจจัยเศรษฐกิจภายในของประเทศไทย ทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเกิดขึ้นของธุรกิจอุตสาหกรรมใหม่ และการล่มสลายของธุรกิจเดิม ภัยคุกคามทางไซเบอร์และความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี จะมีความซับซ้อน สร้างความเสียหายรุนแรง และคาดการณ์ได้ยาก การก่อการร้าย การปรับตัวและพัฒนาการของกลุ่มก่อการร้าย และกลุ่มหัวรุนแรงต่างชาติ รวมทั้งการแสวงประโยชน์จากเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์จะทำให้ประเทศไทยยังมีความเสี่ยงที่จะเผชิญภัยคุกคามจากการก่อการร้าย โดยมีรูปแบบหรือวิธีการก่อเหตุที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและเทคโนโลยี อาชญากรรมข้ามชาติ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี รวมทั้งการสื่อสารสมัยใหม่เอื้อให้อาชญากรรมข้ามชาติขยายตัวและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

๔.๒ ผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย

จากการศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของกองทัพได้ ๘ ประการ ดังนี้

๔.๒.๑ การพิทักษ์รักษาปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ตลอดจนสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์

๔.๒.๒ การพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดนและเขตที่ประเทศไทย มีสิทธิอธิปไตย ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรไทยจากภัยคุกคามทั้งภายนอกและภายในประเทศ รวมทั้งการปราบปรามการกบฏและการจลาจล

๔.๒.๓ การปกป้องพิทักษ์รักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ

๔.๒.๔ การปกป้องพิทักษ์การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔.๒.๕ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

๔.๒.๖ การพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง การป้องกันแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน

๔.๒.๗ การศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีป้องกันประเทศและด้านกิจการอวกาศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนภารกิจของกระทรวงกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ

๔.๒.๘ การปฏิบัติการอื่นที่เป็นการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามเพื่อความมั่นคงของประเทศ หรือการปฏิบัติการอื่นใด ทั้งนี้ ตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามมติคณะรัฐมนตรี

จากผลการศึกษาด้านการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ ทั้ง ๔ ระดับดังกล่าว ผู้ศึกษาสรุปสถานการณ์ประเด็นปัญหา ภัยคุกคามหรือสิ่งท้าทายที่คาดว่าจะต้องเผชิญในศตวรรษที่ ๒๑ ตามบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเพื่อกำหนดขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ รวม ๗ ภารกิจ ดังนี้

๑. ภารกิจที่หนึ่ง การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล : โดยมีสถานการณ์/ภัยคุกคาม ได้แก่

๑.๑ การแย่งชิงบทบาทและการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ในทะเลจีนใต้) จะสร้างความตึงเครียดให้เกิดขึ้นในแต่ละภูมิภาค ซึ่งอาจมีการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธและลูกกลามขยายตัวออกไปจนถึงขั้นการสู้รบในรูปแบบสงครามจำกัดได้

๑.๒ ปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลอาจส่งผลให้เกิดการรุกรานอธิปไตยและการลักลอบเข้ามาแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล อีกทั้งยังอาจมีการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธและลูกกลามขยายตัวออกไปจนถึงขั้นการสู้รบในรูปแบบสงครามจำกัดได้

๑.๓ การสู้รบในรูปแบบสงครามจำกัดทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ (การปฏิบัติการร่วม) อันเกิดจากความขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ จนลูกกลามบานปลายเป็นสงครามขนาดใหญ่

๑.๔ ภัยคุกคามทางบก อันเกิดจากการรุกรานอาณาเขตทางบก เขตรอยต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๕ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กระทบต่อความปลอดภัยและผลประโยชน์ของชาติทางบก

๑.๖ ภัยคุกคามทางทะเล อันเกิดจากการรุกรานอาณาเขตทางทะเลระหว่างประเทศ

๑.๗ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กระทบต่อความปลอดภัยและประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมทางทะเล เช่น การพาณิชย์นาวี การประมง การท่องเที่ยว การแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากร

ที่ไม่มีชีวิต การวางสายเคเบิลใต้ท้องทะเล การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น

๑.๘ ปัญหาการรุกรานทางอากาศและอวกาศ โดยมีได้รับอนุญาตหรือมีอาจพิสูจน์ทราบได้

๑.๙ ปัญหาการโจมตีทางอากาศจากอาวุธปล่อยนำวิถีที่มีระยะไกลและมีความทันสมัย

๑.๑๐ ปัญหาการแอบแฝง ลักลอบ โจมตี หรือการกระทำใด ๆ ทางไซเบอร์ที่กระทบต่อความมั่นคงและการดำรงชีวิตของคนในชาติ

๒. ภารกิจที่สอง การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ : โดยมีสถานการณ์/ภัยคุกคาม ได้แก่ การละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์จะทวีความรุนแรงและขยายตัวในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินการที่เป็นระบบ โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความก้าวหน้า

๓. ภารกิจที่สาม การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร : โดยมีสถานการณ์/ภัยคุกคาม ได้แก่

๓.๑ ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นปัญหาหลักและเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการแก้ไขให้เป็นรูปธรรมและยุติโดยเร็ว

๓.๒ ปัญหายาเสพติด

๓.๓ ปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน

๓.๔ ปัญหาการก่อการร้าย

๓.๕ ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์

๓.๖ ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กระทบต่อความมั่นคงในเขตทางทะเล

๔. ภารกิจที่สี่ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ : โดยมีสถานการณ์/ภัยคุกคาม ได้แก่ ปัญหาการเดินขบวน ทั้งแบบสงบและไม่สงบ

๕. ภารกิจที่ห้า การพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน : โดยมีสถานการณ์/ภัยคุกคาม ได้แก่

๕.๑ ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญและดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

๕.๒ ปัญหาซึ่งเป็นผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน เช่น ภัยแล้งและปัญหาภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะยังคงมีอยู่ต่อไปและอาจมีความรุนแรงมากขึ้น

๕.๓ ปัญหาโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่

๖. ภารกิจที่หก การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร การวิจัยและพัฒนา : โดยมีสถานการณ์/ภัยคุกคาม ได้แก่

๖.๑ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

๖.๒ การพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ใหม่

๖.๓ ความต้องการเครื่องมืออาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย

๖.๔ การหาพลังงานทดแทนพลังงานสำรอง

๗. ภารกิจที่เจ็ด ภารกิจอื่น ๆ ได้แก่ การสร้างกองทัพให้เป็นกองทัพในใจประชาชน

๔.๓ ผลการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

จากการศึกษาด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็นผ่าน Google form การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) กับพื้นที่ศึกษาต่างๆ รวม ๔ พื้นที่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกกระทรวงกลาโหม และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต (Foresight) ในหัวข้อ “การศึกษาของกองทัพไทยในปี ค.ศ. ๒๐๔๐” ปรากฏผลดังนี้

๔.๓.๑ ผลจากการสำรวจความคิดเห็นผ่าน Google form

การสำรวจความคิดเห็นผ่าน Google form มีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการทำงานของกองทัพ โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ส่งไปยังกลุ่มสังคมออนไลน์ผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ Facebook และ Line ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่ใช้การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น โดยเป็นการสำรวจระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ถึง ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔ สรุปจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ รวม ๘๑๐ คน ทั้งนี้ ใน Google form ได้กำหนดภารกิจที่กองทัพเป็นผู้รับผิดชอบไว้ จำนวน ๓๓ ภารกิจ เช่น การเงินทุนและพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ การพิทักษ์รักษาความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน การต่อต้านการก่อการร้าย เป็นต้น โดยแบ่งความคิดเห็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีต่อภารกิจของกองทัพในแต่ละภารกิจนั้น ออกเป็น ๖ ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่ค่อยเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยเลย ไม่ทราบ และไม่ตอบ

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการทำงานของกองทัพ พบว่า เมื่อนึกถึงกองทัพไทย ประชาชนจะนึกถึงทหารมากที่สุด และมีความเชื่อมั่นในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ภารกิจที่มีผู้แสดงความเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งคือการพิทักษ์รักษาเอกราชและอธิปไตย เกียรติภูมิ ผลประโยชน์ของชาติ การบริหารจัดการชายแดน การเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันประเทศ ตลอดจนการเสริมสร้างขีดความสามารถในการป้องกันประเทศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมทั้งการต่อต้านการก่อการร้าย อีกทั้งให้มีและสนับสนุนด้านการแพทย์ทหารในการช่วยเหลือประชาชน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนระหว่างช่วงกลุ่มอายุในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีอายุมากกว่ามีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับการให้ทหารมีภารกิจในเรื่องของการป้องกันสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่นเดียวกับการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติและการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ กล่าวคือ ประชาชนที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปีจะให้ความสำคัญกับเรื่องของการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด ในขณะที่ประชาชนอายุระหว่าง ๔๖ ถึง ๖๐ ปี

จะให้ความสำคัญกับการปกป้องอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติมากกว่ากลุ่มอื่น แต่หากวิเคราะห์ตามช่วงวัยหรือช่วงอายุ (Generation) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ (Gen Y, Gen X และ Baby Boomer) มีความเห็นว่า การปกป้องอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ทั้งทางบกและทางทะเลเป็นภารกิจที่สำคัญของกองทัพ แตกต่างจาก Gen Z ที่มีความเห็นว่าการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศเป็นภารกิจของกองทัพที่สำคัญมากกว่า นอกจากนี้ ประเด็นที่น่าสนใจคือ Gen X และ Baby Boomer มีความเห็นว่าการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นภารกิจที่สำคัญของกองทัพควบคู่กับการปกป้องอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล สำหรับภารกิจของกองทัพที่ประชาชนส่วนใหญ่ (Gen Y, Gen X และ Baby Boomer) เห็นด้วยน้อยที่สุดคือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ Gen Z กลับเห็นด้วยน้อยที่สุดว่าการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามควรเป็นภารกิจของกองทัพ

เมื่อพิจารณาแยกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาให้ความสำคัญกับการปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์สูงสุด รองลงมา คือ กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี สำหรับกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการปกป้องอธิปไตย และรักษาผลประโยชน์ของชาติสูงสุดคือกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี รองลงมา คือ กลุ่มปริญญาตรี ในขณะที่กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรสูงกว่ากลุ่มอื่น

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาคตามที่พักอาศัยของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ประชาชนทุกภาคให้ความสำคัญกับเรื่องของการปกป้องอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติ อย่างไรก็ตาม ในภาคเหนือภารกิจที่ประชาชนให้ความสำคัญในลำดับรองลงมาคือการรักษาความสงบเรียบร้อยและการพัฒนาประเทศ การแก้ปัญหาภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชน ส่วนภาคกลางประชาชนให้ความสำคัญกับภารกิจการรักษาความสงบเรียบร้อยและการปฏิบัติการอื่น นอกเหนือจากสงครามเป็นลำดับรองจากการปกป้องอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาชนในภาคนี้ให้ความสำคัญกับภารกิจการรักษาความมั่นคง และการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นลำดับรองจากการปกป้องอธิปไตย ส่วนภาคตะวันออกให้ความสำคัญกับภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเป็นลำดับรอง ส่วนภาคใต้ประชาชนให้ความสำคัญกับภารกิจการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติและช่วยเหลือประชาชน และการปฏิบัติในภารกิจที่นอกเหนือจากสงครามเป็นลำดับรอง ส่วนภารกิจที่ประชาชนทุกภาคมีระดับการเห็นด้วยน้อยที่สุดคือการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาลพิษทางอากาศ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการปกป้องอธิปไตยและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเลเป็นภารกิจที่สำคัญของกองทัพ ซึ่งสอดคล้องกับการพิจารณาตามกลุ่มช่วงอายุ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่มีอาชีพแม่บ้านหรือพ่อบ้านให้ความสำคัญกับการกิจการพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไข ปัญหาภัยพิบัติและการช่วยเหลือประชาชนเป็นหลัก สำหรับกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ได้ ประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มข้าราชการบำนาญหรือกลุ่มเกษียณอายุ เป็นต้น และกลุ่มอาชีพอิสระ ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน มีความเห็นว่า การป้องกันสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นภารกิจสำคัญของกองทัพ สำหรับประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยน้อยที่สุดสำหรับภารกิจของกองทัพก็คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อนึ่ง ผู้ศึกษามีข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่ง กล่าวคือ กลุ่มอาชีพแม่บ้านหรือ พ่อบ้าน และกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา เห็นด้วยน้อยที่สุดว่าภารกิจการป้องกันสถาบัน พระมหากษัตริย์ควรเป็นภารกิจของกองทัพ

๔.๓.๒ การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion)

การสนทนากลุ่มเฉพาะมีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเด็นเรื่องบทบาทและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อกองทัพ จัดขึ้น ในระหว่างวันที่ ๑ พฤษภาคม ถึง ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ โดยเป็นการดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ ในพื้นที่กรณีศึกษา จำนวน ๙ พื้นที่ รวมจำนวน ๑๘๐ คน และกลุ่มเยาวชน ๑ กลุ่ม จำนวน ๒๐ คน รวมจำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะทั้งสิ้น ๒๐๐ คน ซึ่งประเด็นในการสนทนากลุ่มเฉพาะ มี ๖ ประเด็น ดังนี้

- (๑) กองทัพในมุมมองของประชาชน
- (๒) บทบาทหรือภารกิจของกองทัพ
- (๓) บทบาทของทหารในทางการเมือง
- (๔) บทบาทของกองทัพในยามที่ประเทศประสบปัญหา เช่น ภัยพิบัติต่าง ๆ
- (๕) การมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจของกองทัพ
- (๖) กองทัพไทยในอนาคตที่ประชาชนพึงปรารถนา

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง บทบาทและความคาดหวังของประชาชน ที่มีต่อกองทัพ พบว่า โดยส่วนใหญ่ประชาชนยังคงนึกถึงภาพของกองทัพในฐานะที่เป็นหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่ในการปกป้อง ค้ำครอง ป้องกันอธิปไตยของชาติ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ และดูแล ปกป้องค้ำครองประชาชนในฐานะ “รั้วของชาติ” และในยามที่ประเทศเกิดปัญหาหรือวิกฤติต่าง ๆ ประชาชนยังคงนึกถึงบทบาทของทหารในการช่วยเหลือประชาชน ดังนั้น ในสายตาของประชาชน ทหารจึงยังคงเป็นผู้เสียสละ มีความอดทน มีระเบียบวินัย แข็งแรง และปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา อย่างเคร่งครัด

สำหรับประเด็นเรื่องบทบาทและภารกิจของทหารนั้น พบว่า กองทัพต้อง ให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ปกป้องและพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ รักษาเอกราช อธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะยังเสนอให้

กองทัพเป็นหน่วยงานหลักในการทำงานด้านการปราบปรามยาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมืองในพื้นที่หรือเขตติดต่อชายแดน อีกทั้งเสนอให้กองทัพมีภารกิจเพิ่มเติมในส่วนของการสร้างความมีวินัยให้แก่เด็กและเยาวชน ส่วนในกรณีของการช่วยเหลือประชาชน หรือการสนับสนุนส่วนราชการอื่น ๆ ตามการร้องขอนั้น ไม่ควรกำหนดเป็นภารกิจหลักของกองทัพเพราะมีหน่วยราชการอื่น ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานหลักอยู่แล้ว

ประเด็นเรื่องบทบาทของทหารในทางการเมือง จากการสนทนากลุ่ม พบว่าทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าทหารไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวและไม่ควรเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง และแม้ว่าทหารจะเข้ามาเพื่อการแก้ไขวิกฤติทางการเมืองก็ควรจะคืนอำนาจให้ประชาชนและปล่อยให้มีการแก้ไขปัญหาทางการเมืองด้วยระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และสำหรับประเด็นบทบาทของกองทัพในยามวิกฤติต่าง ๆ นั้น ประชาชนเห็นว่าทหารควรเข้ามาช่วยเหลือประชาชนและประเทศชาติในยามที่ประเทศกำลังเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติดังกล่าวเพราะทหารมีความพร้อมทางด้านกำลังพล งบประมาณ อุปกรณ์ และยุทธโศปกรณ์ต่าง ๆ แต่ข้อพึงระวังก็คือกองทัพควรมีบทบาทในฐานะผู้สนับสนุนเท่านั้น

สำหรับประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจของกองทัพนั้น ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กองทัพควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของกองทัพ รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในภารกิจของกองทัพในส่วนที่ประชาชนสามารถช่วยเหลือได้ เช่น การสนับสนุนด้านการข่าวในพื้นที่ชายแดนหรือในพื้นที่เฝ้าระวัง เป็นต้น อีกทั้งยังมีข้อเสนอจากประชาชนว่ากองทัพควรจะเป็นที่พึงความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันมากยิ่งขึ้น

ประเด็นสุดท้ายที่ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นประเด็นเกี่ยวกับกองทัพในอนาคตที่ประชาชนพึงปรารถนา โดยประชาชนเห็นว่ากองทัพที่อยากเห็นคือกองทัพที่มีขนาดเล็กมีประสิทธิภาพการทำงานที่ตั้งอยู่บนฐานการศึกษาวิจัย มีความสามารถในการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่ององค์ความรู้ของบุคลากรและกองทัพส่วนระบบการบริหารงานภายในกองทัพนั้น ประชาชนมุ่งหวังให้เป็นการบริหารงานที่โปร่งใส มีธรรมาภิบาล และเน้นการประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น พัฒนาสวัสดิการให้แก่ทหารชั้นผู้น้อย พร้อมทั้งเสนอให้มีการยกเลิกการเกณฑ์ทหาร ระบบทหารรับใช้ และเสนอว่ากองทัพไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แต่ควรสนับสนุนการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้ยั่งยืน

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ศึกษาสรุปความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพในประเด็นหลัก ๆ ได้แก่ บทบาทหรือภารกิจของกองทัพตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บทบาทของทหารในยามเกิดวิกฤติทางการเมือง และบทบาทของกองทัพในยามที่ประเทศเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ดังนี้

๑. ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพตามบทบาทหรือภารกิจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่ (๑) การพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ (๒) การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ (๓) การป้องกันภัยคุกคามทั้งภัยคุกคามรูปแบบเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทั้งจากภายนอกประเทศและภายในประเทศ (๔) การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ (๕) การรักษาความมั่นคงให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (๖) การพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๗) การป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม (๘) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (๙) การแก้ไขปัญหาการเคลื่อนย้ายประชากรข้ามแดน และ (๑๐) การรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน

๒. ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพในยามเกิดวิกฤติทางการเมือง ได้แก่ (๑) กองทัพควรวางตัวเป็นกลางทางการเมือง (๒) การสร้างความเข้มแข็งและระเบียบวินัยให้แก่เยาวชนไทย (๓) การเข้ามาสนับสนุนความเป็นสังคมประชาธิปไตย (๔) กองทัพควรเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน (๕) การดูแลความปลอดภัยของประชาชนในการแสดงออกทางการเมือง และ (๖) กองทัพควรปรับบทบาทการเมือง โดยควรใช้อำนาจตามหน้าที่ตามกฎหมาย

๓. ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพในยามเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ได้แก่ (๑) การช่วยเหลือในพื้นที่ที่หน่วยงานภาครัฐอื่นเข้าไม่ถึง (๒) การช่วยเหลือเพื่อเยียวยาประชาชนในถิ่นทุรกันดาร (๓) การสนับสนุนกำลังพลทางทหารในการสนับสนุนภาครัฐในการแก้ไขปัญหาวิกฤติในประเทศ (๔) การสนับสนุนพื้นที่ค่ายทหาร โรงพยาบาลทหาร และ อาคารสถานที่ (๕) กองทัพควรผลิตกำลังพลในมิติด้านการแพทย์ทางทหาร (Military medicine) เพิ่มเติม และ (๖) กองทัพมีความพยายามจะปรับบทบาทจากการใช้กำลังทางทหาร (Hard site) ไปสู่บทบาททางการบริหารหรือการพัฒนา (Soft site)

๔.๓.๓ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ

เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ และด้านนิติศาสตร์ จำนวน ๑๗ คน โดยแบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นพลเรือน จำนวน ๑๐ คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นทหาร จำนวน ๗ คน นอกจากนี้ยังเป็นการสัมภาษณ์กลุ่มคน ๒ กลุ่ม อีกจำนวน ๑๔ คน โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

- (๑) บทบาทของกองทัพที่ผ่านมา
- (๒) ความเหมาะสมของภารกิจในปัจจุบัน
- (๓) ภารกิจที่ควรเป็นภารกิจหลักและภารกิจรอง
- (๔) บทบาทของกองทัพในยามวิกฤติ เช่น ภัยพิบัติ การเมือง เป็นต้น
- (๕) กองทัพไทยในอนาคต
- (๖) อุปสรรคที่อาจขัดต่อการพัฒนากองทัพในอนาคต

- (๗) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อพัฒนากองทัพให้ดีขึ้น
- (๘) คุณลักษณะเด่นของทหารที่ต่างจากอาชีพกลุ่มอื่น
- (๙) ประเด็นอื่น ๆ

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นทหารในเรื่องบทบาทของกองทัพสรุปได้ว่า ทหารมีความสัมพันธ์กับพลเรือนมานับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และบทบาทของกองทัพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนั้นมีความเหมาะสมอยู่แล้ว โดยเฉพาะภารกิจการป้องกันราชอาณาจักร การปกป้องเขตทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การเตรียมความพร้อมด้านกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์เพื่อรักษาอธิปไตยของชาติ การพัฒนาประเทศ และดำเนินการเพื่อการช่วยเหลือประชาชน แต่ควรมีการปรับให้ทันสมัยขึ้นเพราะปัจจุบันมีภัยคุกคามทั้งรูปแบบเดิมที่ต้องเตรียมกำลังและใช้กำลังและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น ภัยพิบัติ การแพร่ระบาดของโรค และความแตกแยกทางความคิด เป็นต้น นอกจากนี้ หากพิจารณาในมิติภารกิจหลักและภารกิจรอง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การพิทักษ์รักษาปกป้องเขตทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ การป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ยังคงเป็นภารกิจหลักของกองทัพ ในขณะที่การกำกับดูแลวินัยกำลังพล การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การส่งเสริมความร่วมมือทางการทหารกับต่างประเทศ การพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชนเป็นภารกิจรอง อย่างไรก็ตาม หากประเทศประสบกับสาธารณภัยขนาดใหญ่ ภารกิจในการช่วยเหลือประชาชนก็อาจกลายเป็นภารกิจหลักของกองทัพได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของกองทัพในยามที่ประเทศประสบกับภาวะวิกฤติ โดยมองว่าเป็นเรื่องที่กองทัพดำเนินการอยู่แล้ว เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และมีความจำเป็นต้องประสานงานร่วมกับคนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการทำงานที่สอดคล้องกัน ส่วนในกรณีที่เกิดภัยพิบัติ กองทัพซึ่งมีความพร้อมทั้งกำลังพลและอาวุธยุทโธปกรณ์จะสามารถเข้าสู่พื้นที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็วและทันท่วงทีกว่าหน่วยงานรัฐอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม กองทัพควรกำหนดแนวทางความร่วมมือกับฝ่ายพลเรือนให้มีการบูรณาการร่วมกัน ทั้งการสื่อสารข้อมูลและระบบการทำงานร่วมกันในทุกระดับของภัยพิบัติ ตั้งแต่ขั้นเตรียมการขั้นปฏิบัติการ และขั้นการฟื้นฟูและการบูรณะ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ภัยพิบัติมากที่สุด ส่วนวิกฤติทางการเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นที่หลากหลาย โดยเห็นว่าทหารก็คือประชาชน แต่ต้องยึดหลักการของระบอบประชาธิปไตย มีการใช้กระบวนการรับฟัง กระบวนการคิด ตัดสินใจแล้วค่อยสั่งการ ที่สำคัญคือต้องฟังอย่างตั้งใจเพื่อนำไปประมวล

สำหรับกองทัพในอนาคต ในมุมมองของทหาร ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า กองทัพต้องมีความทันสมัยและเป็นกองทัพของประชาชน มีความเป็นมืออาชีพทางการทหารและปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วน มีกองกำลังทหารที่ทัดเทียมกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค นอกจากนี้ กำลังพลของกองทัพควรมีความเข้มแข็งและ

มีความรู้ความสามารถตามตำแหน่งหน้าที่ มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีการพัฒนาศักยภาพและบุคลิกภาพของทหารให้เหมาะสม มีการจัดการภายในกองทัพด้วยความยุติธรรม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนากองทัพก็คือกฎหมายในภาพรวมของประเทศ การมีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกันระหว่างกองทัพกับภาคพลเรือนและมุมมองของรัฐบาลและประชาชนต่อการดำเนินงานของกองทัพ ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ควรมีการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนและหน่วยงานภายนอกให้ทราบถึงความจำเป็นและความสามารถในการตรวจสอบข้อมูลได้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการพัฒนากองทัพก็คือความสมดุลระหว่างการเตรียมกำลังกับการใช้กำลังของกองทัพ ต้องให้มีความเหมาะสมกับขีดความสามารถของหน่วยงานด้วยการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงรุกและมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ความพร้อมด้านกำลังพลก็เป็นสิ่งสำคัญ นับตั้งแต่การคัดเลือกกำลังพล การพัฒนาระบบการฝึกศึกษาของกองทัพให้มีความทันสมัยและเข้ากับยุคสมัย และควรเสริมสร้างความสามารถพิเศษส่วนบุคคลเพื่อให้ทหารสามารถออกไปทำงานในแขนงอื่นและเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่นได้ ประการสุดท้าย บุคลิกลักษณะของทหาร ทำให้ทหารมีความแตกต่างจากกลุ่มอาชีพอื่นได้แก่ การมีระเบียบวินัย มีระดับอาวุโสหรือการให้เกียรติผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่า มีระบบเกียรติศักดิ์และการดำรงไว้ซึ่งเกียรติยศของทหาร มีความเป็นผู้นำทางทหาร เด็ดขาด กล้าหาญ เสียสละตัวเองเพื่อการปฏิบัติตามคำสั่ง ทหารมีความเป็นกลุ่มก้อน มีความอดทนอดกลั้น มีความแข็งแกร่งทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สามารถพึ่งพาตนเองและมีความเป็นมิตรกับประชาชน

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของการเรียนรู้เนื้อหาวิชาใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเพื่อให้กองทัพสามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนมีบุคลากรจากนอกกองทัพเข้ามาเป็นผู้สอนวิชาที่ควรเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น เรื่องการเมือง รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ ธรรมาภิบาล การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ภาษาต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะภาษาของชนกลุ่มน้อย

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตั้งกล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปความคาดหวังที่สังคมและประชาชนมีต่อกองทัพในประเด็นหลัก ๆ ได้แก่ บทบาทหรือภารกิจของกองทัพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บทบาทของทหารในยามเกิดวิกฤติทางการเมือง และบทบาทของกองทัพในยามที่ประเทศเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ได้ ดังนี้

๑. ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพตามบทบาทหรือภารกิจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่ (๑) การพิทักษ์รักษาปกป้องเขตดินแดนสถาบันพระมหากษัตริย์ (๒) การป้องกันประเทศทั้งในภาวะวิกฤติและภาวะปกติ (๓) การฝึกกำลังและการใช้กำลังตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (๔) การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (๕) การแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงในมิติต่าง ๆ (๖) การเตรียมความพร้อมด้านอาวุธ

ยุทธศาสตร์ (๗) การพัฒนาประเทศ (๘) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผล และ (๙) การดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒. ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพบกในยามเกิดวิกฤติทางการเมือง ได้แก่ (๑) การส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (๒) การใช้ศักยภาพของกองทัพในการวางรากฐานประชาธิปไตย (๓) การดำรงเสถียรภาพทางการเมือง (๔) การปลูกฝังให้กำลังพลของกองทัพเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองภาคพลเมือง (๕) การสนับสนุนกลไกทางการเมืองในการแก้ปัญหาทางการเมือง (๖) การยึดมั่นในนิติรัฐและการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาทางการเมืองอย่างสันติวิธี (๗) กองทัพสามารถที่จะดำเนินการเสริมสร้างความปรองดองในชาติได้ด้วยแนวทางของสันติวิธี (๘) การรักษาภาพลักษณ์ของกองทัพด้วยการไม่ทำรัฐประหาร (๙) กองทัพมีหน้าที่ช่วยเหลือในภาวะที่ประเทศประสบภัยพิบัติตามคำร้องขอของรัฐบาล (๑๐) การมีส่วนร่วมในการปฏิรูปภาคความมั่นคง” (Security sectors reform: SSR) มากกว่าการปฏิรูปทางการเมือง และ (๑๑) การบังคับใช้กฎหมายควบคุมการชุมนุมประท้วงหากสถานการณ์นั้นมีความรุนแรงและเกินขีดความสามารถของหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ

๓. ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพบกในยามเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ได้แก่ (๑) การดำเนินการช่วยเหลือประชาชน โดยการนำทรัพยากรของกองทัพมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (๒) การร่วมสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยแก่ส่วนราชการอื่น (๓) การสนับสนุนด้านการอพยพผู้ประสบภัย สนับสนุนด้านการแพทย์ และการจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม (๔) การใช้ศักยภาพของตัวองในการเข้าไปช่วยเหลือประชาชนเป็นลำดับแรก เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับประชาชน (๕) การฟื้นฟูและการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคง และ (๖) การปฏิบัติงานเพื่อคลี่คลายสถานการณ์ ให้กลับเข้าสู่สภาวะปกติ

๔.๓.๔ ผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต (Foresight) ในหัวข้อ “การศึกษาของกองทัพไทยในปี ค.ศ.๒๐๔๐” เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอในเชิงยุทธศาสตร์ ในประเด็น “Next Generation Forces 2040” โดยใช้ศาสตร์และเครื่องมือมองอนาคตเป็นการดำเนินการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การมองอนาคตร่วมทำให้เส้นทางจากปัจจุบันไปสู่อนาคตสามารถบูรณาการ ประสานงาน ส่งต่อความรู้ แนวคิด เชื่อมผลลัพธ์ และนำไปปฏิบัติได้ตรงกัน อันจะส่งผลให้เกิดอนาคตที่ต้องการ โดยผลการศึกษาทำให้ผู้ศึกษามองเห็นทิศทางการเปลี่ยนแปลงในอนาคตทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม โดยกองทัพควรปรับระบบการศึกษาของกองทัพเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ด้วยการผลิตบุคลากรให้เป็นทหารในยุคปี ค.ศ. ๒๐๔๐ หรือ พ.ศ. ๒๕๘๓ ที่มีคุณลักษณะ ดังนี้ (๑) เป็นทหารของชาติและประชาชน (๒) มีจิตสำนึกในธรรมาภิบาล (๓) มีความห่วงใยสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๔) มีขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อวกาศ วิเคราะห์ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) และไซเบอร์ (Cyber) (๕) เป็นทหารที่มีทักษะด้านปัญญาประดิษฐ์ระดับสูงสุด (Artificial super intelligence (ASI)) (๖) มีสถานะผู้นำด้านสติปัญญา

ด้านความฉลาดทางดิจิทัล (Digital intelligence quotient: DIQ) ด้านกายภาพ และด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ (๗) เป็นทหารที่มีหลักคิดและค่านิยมสู่การเป็นชาติแห่งความสุข (Global happy destination) (๘) มีการพัฒนานวัตกรรมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยให้มีความทันสมัยและมีมาตรฐานสากล

อย่างไรก็ตาม จากภาพอนาคตของประเทศไทยในปี ค.ศ. ๒๐๔๐ และประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของกองทัพไทยในการเป็น “Next Generation Forces 2040” ซึ่งเป็นการวางแผนยุทธศาสตร์การศึกษาของกองทัพไทยในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า นั้น เหล่าทัพและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมแผนในการจัดทำยุทธศาสตร์รองรับในระยะ ๕ ปี และ ๑๐ ปี ตามลำดับ เพื่อให้สอดคล้องกับภาพอนาคตที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยสามารถกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์สำหรับอีก ๕ ปี ข้างหน้าได้ดังนี้

(๑) ประเทศสีเขียว ได้แก่ การเปลี่ยนรูปแบบการฝึก การศึกษาที่นำไปสู่การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๒) ประเทศสีขาว ได้แก่ การดำเนินงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นหลักธรรมาภิบาล

(๓) Bio-diversity city ได้แก่ การศึกษาการบริหารพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีอาวุธชีวภาพ และการบรรจุแผนการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development goals หรือ SDGs) ในยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหม

(๔) Smart capital city หมายถึง การพัฒนาเมืองหลวงให้เป็นเมืองหลวงอัจฉริยะ โดยมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้อย่างกว้างขวางในการบริหารจัดการ ดังนั้น การศึกษาของกองทัพไทยควรมีการปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะประเด็นของเมืองหลวงอัจฉริยะ ด้วยการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในกองทัพให้มีขีดความสามารถในด้านดิจิทัลเพื่อสามารถสนับสนุนและส่งเสริมต่อการเป็นเมืองหลวงอัจฉริยะ (Smart capital city) ได้ในอนาคต

(๕) Global happy destination เป็นประเทศที่คนอยากมาอาศัยอยู่ โดยมีแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงเพิ่มเติมหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้กำลังพลชั้นสัญญาบัตรได้รับการฝึกอบรมและเข้าใจเนื้อหาเหล่านี้อย่างแท้จริง ได้แก่ ๑) สร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางสังคม ทั้งความเชื่อ วัฒนธรรม และศาสนา ๒) ปลุกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ธรรมาภิบาล และจิตอาสา ๓) ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบท เช่น การทำประชาพิจารณ์ ๔) วิชา Foresight ๕) วิชา Deliberate dialogue ๖) วิชามนุษยกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ๗) Multi – languages ๘) โคกหนองนาโมเดล ๙) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ๑๐) กิจกรรมฝึกปฏิบัติประกอบหลักสูตรที่ส่งเสริมค่านิยม

(๖) ระบบอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยมีความพร้อมในการสร้างนวัตกรรมทางทหารและยุทธโศปกรณ์ โดยมีแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง เพิ่มเติมหลักสูตรการศึกษา ดังต่อไปนี้ ๑) วางแผนเตรียมการ ๒) นโยบายที่ชัดเจนจากรัฐบาล ๓) เตรียมบุคลากรด้านการวิจัย และการพัฒนา และผู้เชี่ยวชาญ ๔) สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับ และ ๕) ส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศด้านการป้องกันประเทศ

จากการสำรวจความคิดเห็นผ่าน Google form การจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) กับพื้นที่ศึกษาต่าง ๆ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกกระทรวงกลาโหม และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต (Foresight) ในหัวข้อ “การศึกษาของกองทัพไทยในปี ค.ศ. ๒๐๔๐” สรุปความคาดหวังของสังคม และประชาชนที่มีต่อกองทัพ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

(๑) ประเด็นบทบาทของกองทัพตามที่เป็นอยู่ทั่วไปในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แก่ การพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย เกียรติภูมิ ผลประโยชน์ชาติ ปกป้องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ผนึกกำลังตามที่กำหนด ป้องกันประเทศจากภัยคุกคาม การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การพัฒนาประเทศ และการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

(๒) ประเด็นบทบาทของกองทัพที่สังคมคาดหวังในยามเกิดวิกฤติหรือสถานการณ์สำคัญทางการเมือง ได้แก่ การส่งเสริมรากฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การวางตัวเป็นกลาง รักษาภาพลักษณ์เสถียรภาพทางการเมือง สร้างความเข้มแข็งและระเบียบวินัยให้กับเยาวชน การปลูกฝังกำลังพลของกองทัพให้ยึดมั่นในหลักนิติรัฐจะแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี รับฟังความคิดเห็นประชาชน ปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย รวมไปถึงการเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์

(๓) ประเด็นบทบาทของกองทัพที่สังคมคาดหวังในยามที่เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือเยียวยาประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ยากจะเข้าถึง การแก้ไขโดยใช้ทรัพยากรของกองทัพ ผลิตแพทย์ทหารเพิ่มเติม สร้างขวัญกำลังใจให้กับประชาชนในพื้นที่และพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เข้าสู่สภาวะปกติ และการปรับบทบาทของกองทัพไปสู่การพัฒนาให้มากขึ้น

จากการศึกษาด้วยวิธีต่าง ๆ ได้ผลที่สอดคล้องกันซึ่งเป็นการยืนยันว่าประชาชนต้องการเห็นกองทัพมีภารกิจที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การปกป้องอธิปไตย การรักษาผลประโยชน์ของชาติ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ การพัฒนาประเทศและการปฏิบัติการอื่นในการช่วยเหลือประชาชน และจากการดำเนินงานที่ผ่านมา ประชาชนมีความเชื่อมั่นในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการทำภารกิจนี้มีประสิทธิผล แต่เพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ประชาชนยังมีความคาดหวังมากขึ้นที่จะเห็นการปรับเปลี่ยนภารกิจบางประการ

๔.๔ ผลการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพล ชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

เมื่อได้ทราบถึงแนวโน้มและสภาวะแวดล้อมที่กองทัพต้องเผชิญในศตวรรษที่ ๒๑ บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย และความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลดังกล่าวมาหาความสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อกำหนดขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ตามแนวคิดหลักนิยมทางทหาร เรื่อง Capability Based Planning โดยนำสถานการณ์ ประเด็นปัญหา ภัยคุกคามหรือสิ่งที่ท้าทายที่กองทัพจะต้องเผชิญในศตวรรษที่ ๒๑ รวม ๗ ภารกิจ ที่เป็นผลจากการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ (ของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๑ ดังที่กล่าวไว้ในข้อ ๔.๑) มากำหนดเป็นเหตุการณ์ สถานการณ์หรือความท้าทายที่น่าจะเกิดขึ้น ตามแต่ละภารกิจบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย (ของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๒ ดังที่กล่าวไว้ในข้อ ๔.๒) จากนั้นได้กำหนดวิธีการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาตามแนวคิดหลักนิยมทางทหาร ประกอบกับความคาดหวังของสังคมต่อกองทัพ (ของคณะกรรมการระดับปฏิบัติการ กลุ่มที่ ๓ ดังที่กล่าวไว้ในข้อ ๔.๓) ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ คือ ขีดความสามารถของกองทัพที่สามารถเอาชนะเหตุการณ์หรือสถานการณ์หรือความท้าทายที่น่าจะเกิดขึ้นนั้นได้ อันจะนำไปสู่การกำหนดสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ต่อไป

จากการศึกษาด้วยวิธีการดังที่กล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ ได้ดังนี้

๔.๔.๑ ภารกิจ : การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล สถานการณ์/ภัยคุกคาม : (สำหรับทุกหน่วยในกองทัพ)

- การแย่งชิงบทบาทและการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ในทะเลจีนใต้) จะสร้างความตึงเครียดให้เกิดขึ้นในแต่ละภูมิภาค ซึ่งอาจมีการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธและลูกกลามขยายตัวออกไปจนถึงขั้นการสู้รบในรูปแบบสงครามจำกัดได้

- ปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลอาจส่งผลให้เกิดการรุกรานอธิปไตยและการลักลอบเข้ามาแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล อีกทั้งยังอาจมีการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธและลูกกลามขยายตัวออกไปจนถึงขั้นการสู้รบในรูปแบบสงครามจำกัดได้

(๑) ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กองทัพจะต้องมีความตระหนักรู้ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ทั้งในกลุ่มประเทศมหาอำนาจและกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งความขัดแย้งของประเทศในกลุ่ม มหาอำนาจ กลุ่มภูมิภาค และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องมีการเตรียมความพร้อมรบในด้านกำลังพล ยุทธโศปกรณ์ และระบบการควบคุมบังคับบัญชาที่เพียงพอ ทันสมัย และมีความเหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการเสริมสร้างขีดความสามารถของกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจะต้องมีการจัดเตรียมแผนเผชิญเหตุให้พร้อมอยู่เสมอ

ระดับยุทธวิธี : กองทัพจะต้องสามารถใช้ยุทธโศปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพ จะต้องรู้กฎหมายภายในประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ กฎอัยการศึก รวมถึงหลักนियมการทำการรบของนานาชาติ ประเทศ ตลอดจนจะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศมหาอำนาจ และกลุ่มประเทศที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาค รวมทั้งจะต้องสามารถแก้ไขปัญหา ในสถานการณ์วิกฤติได้

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ :
แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความรอบรู้ในสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงไปของโลกและบ้านเมืองรอบตัว อีกทั้งจะต้องมีความรู้พื้นฐานด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในภาพรวมและข้อมูลเฉพาะในแต่ละพื้นที่

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีการเรียนรู้ คุณลักษณะ ขีดความสามารถ ยุทธวิธีการทำการรบของประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่อาจเกิดการกระทบกระทั่งกัน มีการอบรมผู้นำทางทหารเพื่อสร้างกลไกทางการทูตในทุกระดับตั้งแต่ผู้นำระดับสูงจนถึงการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทหารขนาดเล็กในพื้นที่ตามแนวชายแดน มีความรู้ด้านเทคโนโลยี ทางทหาร และเทคโนโลยีของโลก มีความรู้ด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีความรู้ความเข้าใจในแผนเผชิญเหตุและสามารถอำนวยความสะดวกยุทธวิธีได้

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรต้องมีการฝึกฝนการใช้ยุทธโศปกรณ์ของหน่วย อย่างคล่องแคล่วและเชี่ยวชาญจนเกิดความชำนาญในการใช้ยุทธโศปกรณ์ของแต่ละเหล่าทัพที่มีอยู่ ทั้งนี้ เพื่อลดการสูญเสียทางธุรการ นอกจากนี้ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค หลักนियม ในการวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติและสามารถอำนวยความสะดวกยุทธวิธีได้ตามลำดับ โดยจัดกำลังพลชั้นสัญญาบัตรเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มผู้บริหาร (ยศพันเอก (พิเศษ)ขึ้นไป) จะต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ในด้านที่รับผิดชอบ มีหลักการปกครองบังคับบัญชา มีทักษะในการประเมินสถานการณ์ปัจจัยแวดล้อมได้อย่างดีเยี่ยม สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา มีความรู้และทักษะภาษาอังกฤษสำหรับการสื่อสาร ความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขั้นพื้นฐาน เข้าใจยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการ ปฏิรูปประเทศ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล และอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ความเข้าใจหลักการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ มีความเป็นผู้นำทางยุทธศาสตร์ ผู้นำทางทหาร เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม จิตอาสา จิตสำนึกสาธารณะ และมีความเป็นทหารอาชีพที่มีสุขภาพดี ลักษณะท่าทางดีและบุคลิกภาพดี

กลุ่มฝ่ายอำนวยการ (ยศพันโทขึ้นไปจนถึงยศพันเอก) จะต้องมีความรู้ฝ่ายอำนวยการในด้านที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี มีหลักการบริหารทั่วไป สามารถประเมินสถานการณ์โลก การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เป็นผู้ต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ มีภาวะผู้นำทางทหาร มีความรู้ในการปฏิบัติการร่วม การปฏิบัติการผสม มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ มีความรู้ความเข้าใจในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้มีความรู้ จิตอาสา จิตสำนึกสาธารณะ มีความภูมิใจในชาติ มีความเป็นทหารอาชีพ มีวินัย เสียสละ และมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง

กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน (ยศร้อยตรีไปจนถึงยศพันโท) จะต้องมีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี มีความรู้พื้นฐานหลักการบริหารทั่วไป มีจิตอาสาและจิตสำนึกสาธารณะ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม มีความรู้ในการปฏิบัติงานของฝ่ายอำนวยการ มีความเป็นครูทหาร มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี มีความรู้ในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และมีความเป็นทหารอาชีพ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์

สถานการณ์/ภัยคุกคาม : (การปฏิบัติการทางทหาร)

▪ การสู้รบในรูปแบบสงครามจำกัดทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ (การปฏิบัติการร่วม)

(๑) ชีตความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถและหลักนิยมในการปฏิบัติการร่วม สามารถใช้กำลังในการควบคุมพื้นที่รับผิดชอบ และปฏิบัติการร่วมทางบกกับกำลังทางเรือและกำลังทางอากาศ รวมถึงกำลังของหน่วยงานหรือส่วนราชการอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กองทัพจะต้องสามารถใช้กำลังทางบก ทางเรือ และทางอากาศ ในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันประเทศได้

กองทัพจะต้องอำนวยการ ควบคุม และกำกับดูแลการดำเนินการในภารกิจตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ

นอกจากนี้ กองทัพจะต้องสามารถประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานหรือส่วนราชการอื่น ๆ ในการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ

ระดับยุทธวิธี : กองทัพจะต้องสามารถใช้ระบบ C4I (อันได้แก่ ระบบการบังคับบัญชา (Command) การควบคุม (Control) การสื่อสาร (Communications) คอมพิวเตอร์

(Computers) และการข่าวกรอง (Intelligence)) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องทราบหลักนियม การทำการรบของประเทศคู่กรณี มีความรู้ในเรื่องของ Cyber security และมีการวางระบบรักษา ความปลอดภัยของระบบการควบคุมบังคับบัญชาขององค์กร นอกจากนี้ กองทัพจะต้องมีความเข้าใจ ในสภาพภูมิรัฐศาสตร์ ลักษณะของพื้นที่ปฏิบัติการอย่างชัดเจน และมีระบบการข่าวที่มีประสิทธิภาพ

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความรู้ความสามารถในการ อำนาจการและการปฏิบัติการร่วมและการปฏิบัติการผสม นอกจากนี้ จะต้องมีความสามารถในการใช้ ระบบเทคโนโลยีสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร มีความสามารถในการวางแผนทางทหาร และการ ตกลงใจทางทหารต่อปัญหาในการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ มีความสามารถที่จะ พึ่งฟื้นตัว (Resilience) ได้เร็ว และมีความรู้ความสามารถในความรู้พื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติ การกิจ

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความเป็นผู้นำและมีคุณลักษณะทาง ทหารที่ดี มีความแข็งแกร่งทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จะต้องมีการเรียนรู้หลักนियมการปฏิบัติการร่วม ของกองทัพไทย รอบรู้ระบบ การบังคับบัญชา (Command) การควบคุม (Control) การสื่อสาร (Communications) คอมพิวเตอร์ (Computers) และการข่าวกรอง (Intelligence) หรือระบบ C4I รอบรู้เรื่อง Cyber security และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงระบบรักษาความปลอดภัย ในองค์กร นอกจากนี้จะต้องเรียนรู้และมีความเข้าใจในระบบการข่าวกรองของกองทัพไทย ต้องเรียนรู้ ระบบส่งกำลังบำรุงร่วม และมีความสามารถในการควบคุมอำนาจการยุทธได้

สถานการณ์/ภัยคุกคาม : (สงครามจำกัดทางบก)

- ภัยคุกคามทางบก อันเกิดจากการรุกล้ำอาณาเขตทางบก เขตรอยต่อระหว่าง ประเทศเพื่อนบ้าน
- ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กระทบต่อความปลอดภัยและผลประโยชน์ของชาติ ทางบก

(๑) ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องสามารถดำเนินการตามแนวคิดในการรักษาความมั่นคง ตามแนวชายแดน สนับสนุนการแก้ปัญหาเขตแดน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึง สนับสนุนการดำเนินการของส่วนราชการในพื้นที่ชายแดนสำหรับการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อ ความมั่นคง นอกจากนี้ กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางบก

ระดับยุทธวิธี : กองทัพจะต้องมีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ มีอำนาจการยิง ที่รุนแรง แม่นยำแม้ในระยะเวลาไกล มีความต่อเนื่องในสนามรบ กล่าวคือ สามารถทำการรบได้อย่าง ยาวนาน มีระบบการส่งกำลังบำรุงที่มีประสิทธิภาพ มีเกราะป้องกัน สามารถปฏิบัติการเป็นชุด

ขนาดเล็กได้ สามารถปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมพิเศษได้ และสามารถใช้กำลังทางบกในการปฏิบัติการตามแผนป้องกันประเทศได้

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องเรียนรู้หลักนियมการปฏิบัติการทางบก รู้คุณลักษณะขีดความสามารถของเหล่าทัพ หน่วยรอง และยุทธโศปกรณ์ทั้งฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึกเป็นอย่างดี มีขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งเป็นบุคคลและหน่วย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำแผนเผชิญเหตุในสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้อย่างสมบูรณ์และฝึกทดสอบและปรับแผนอยู่เสมอ

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความเข้าใจในแนวคิดหลักการและการปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทหารเป็นชุดขนาดเล็กได้ มีความรู้ในงานด้านฝ่ายอำนวยการที่รับผิดชอบเป็นอย่างดี มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการการรบในเมือง ในป่า ภูเขาและการรบในสภาพแวดล้อมพิเศษ และจะต้องเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างต่อเนื่องและนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการได้

สถานการณ์/ภัยคุกคาม : (สงครามจำกัดทางทะเล)

- ภัยคุกคามทางทะเล อันเกิดจากการรุกล้ำอาณาเขตทางทะเลระหว่างประเทศ
- ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กระทบต่อความปลอดภัยและประโยชน์ที่จะได้รับจาก

กิจกรรมทางทะเล

(๑) ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องมีความตระหนักรู้ภาพสถานการณ์ในทะเล (Maritime Domain Awareness : MDA) มีการบูรณาการและควบคุมบังคับบัญชาการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล มีขีดความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายในทะเล รวมถึงกฎการใช้กำลังตามหลักสากลและหลักการใหม่ๆ เช่น Code for Unplanned Encounters at Sea (CUES) ที่กลุ่มสมาชิกอาเซียนให้ความเห็นชอบ รวมถึงการปฏิบัติการกิจที่นอกเหนือจากสงคราม (เช่น การรักษากฎหมาย ความมั่นคง และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น)

ระดับยุทธวิธี : กองทัพมีความต้องการระบบเชื่อมโยงข้อมูลจากทั้งในและต่างประเทศ มีระบบควบคุมบังคับบัญชาที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขนาดใหญ่ มีระบบการรวบรวมภาพสถานการณ์และข่าวทางทะเลที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลทั้งจากภายในและต่างประเทศ (เช่น สถานีตรวจการณ์ เรือ อากาศยาน อากาศยานไร้คนขับ (Unmanned aerial vehicle : UAV เป็นต้น)

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ :
แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องรู้หลักนิยมการปฏิบัติการทางทะเล มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความเข้าใจในการปฏิบัติการทางเรือ รู้คุณลักษณะ ชีตความสามารถของหน่วยรองและยุทธโศปกรณ์ ของทั้งฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึกเป็นอย่างดี มีขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งเป็นบุคคลและหน่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง มีความรู้ทั่วไป ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา เพื่อให้เข้าใจที่มา เบื้องหลังของพื้นที่ และสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง มีความรู้วิชาชีพของทหารเรือ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการทำงานในทะเลที่มีธรรมชาติเฉพาะ เพื่อให้มีความเข้าใจในการประสานงาน และควบคุมบังคับบัญชา มีการศึกษาระบบเชื่อมโยงข้อมูลจากทั้งในและต่างประเทศ ระบบควบคุมบังคับบัญชา ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขนาดใหญ่ ระบบการรวบรวมภาพสถานการณ์และข่าวทางทางทะเล เชื่อมโยงข้อมูลทั้งจากภายในและต่างประเทศ (สถานีตรวจการณ์/เรือ/อากาศยาน/UAV)

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความรู้ด้านการปฏิบัติการต่าง ๆ ในทะเล เช่น การบังคับใช้กฎหมาย การค้นหาช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมถึงองค์ความรู้เรื่องกฎการใช้กำลังตามหลักสากล และ Code for Unplanned Encounters at Sea (CUES) และมีความรู้ในเรื่องของภาษาทางทะเลเชื่อมต่อทั่วโลก ซึ่งจะนำไปสู่ผลประโยชน์ร่วมกันในระดับสากล รวมทั้งพื้นที่เฉพาะตามแนวชายแดน

สถานการณ์/ภัยคุกคาม : สงครามจำกัดทางอากาศและอวกาศ

- ปัญหาการรุกรานทางอากาศและอวกาศ โดยมีได้รับอนุญาตหรือมีอาจพิสูจน์ทราบได้
- ปัญหาการโจมตีทางอากาศจากอาวุธปล่อยนำวิถีที่มีระยะไกลและมีความทันสมัย
- ปัญหาการแอบแฝง ลักลอบ โจมตี หรือการกระทำใด ๆ ทางไซเบอร์ที่กระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในชาติ

(๑) ชีตความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องมี Air domain ที่สามารถครองอากาศได้ และมีเสรีในการปฏิบัติทางอากาศ เพื่อให้กำลังภาคพื้นและภาคทะเลปฏิบัติการได้ มี Cyber domain ที่สามารถป้องกันการถูกโจมตี และสามารถโจมตีฝ่ายตรงข้ามได้ และมี Space domain ที่สามารถตรวจค้นหาวัตถุในอวกาศ รวมทั้งลาดตระเวนถ่ายภาพ และเชื่อมโยงข้อมูลทั้งภาคอากาศ ภาคพื้นภาคทะเล ตลอดจนป้องกันการโจมตีทางอวกาศได้

ระดับยุทธวิธี : แบ่งออกเป็น ๓ มิติ ได้แก่

มิติทางอากาศ กองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการรบทางอากาศ และการป้องกันทางอากาศ สามารถเอาชนะฝ่ายตรงข้ามที่เป็นฝ่ายรุกรานได้ด้วยยุทธโศปกรณ์หลัก ระบบอาวุธ และระบบปฏิบัติการในการปฏิบัติการรบทางอากาศ ได้แก่ เครื่องบินขับไล่/โจมตี และระบบอากาศยานไร้คนขับ มีการพัฒนาระบบอาวุธที่มีความชาญฉลาด มีความแม่นยำ และสามารถใช้งานได้ในระยะไกล โดยมุ่งเน้นคุณภาพและศักยภาพของอาวุธเหนือปริมาณ มีการป้องกันทางอากาศตลอด ๒๔ ชั่วโมงในทุก ๆ วัน มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลทางยุทธวิธี (TDL) ที่ต้องเชื่อมโยงเข้ากับระบบบัญชาการและควบคุมของกองทัพอากาศ และการปฏิบัติการร่วมกับเหล่าทัพอื่น มีการยับยั้งการถูกรุกรานทางอากาศ การควบคุมทางอากาศให้เกิดความได้เปรียบ การสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด Close air support การใช้กำลังทางอากาศสนับสนุนกำลังภาคพื้น Counter land /Counter sea และจะต้องมีการปฏิบัติตามหลักสากล รวมถึง หลักการใหม่ๆ ที่ได้รับความเห็นชอบร่วม อาทิ Guidelines for Air Military Encounters (GAME) ที่ได้รับความเห็นชอบในกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น

กองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถในการลำเลียงทางอากาศทั้งในภาวะปกติและ ไม่ปกติ จะต้องมีการบินลำเลียงกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ การส่งกลับสายแพทย์ การอพยพประชาชน ออกจากพื้นที่ขัดแย้ง การขนส่งทางอากาศเพื่อช่วยเหลือประชาชนและการพัฒนาประเทศ รวมทั้ง การส่งกำลังบำรุงทางอากาศ

กองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถในการค้นหาและช่วยชีวิต ได้แก่ การปฏิบัติการ ค้นหาและช่วยชีวิตในพื้นที่การรบและพื้นที่เสี่ยงภัย การค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานที่ประสบภัย และการส่งกลับสายแพทย์

กองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถทั้งการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และการลาดตระเวน รวมทั้งสามารถบูรณาการการปฏิบัติการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และการลาดตระเวนได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนสามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร และข่าวกรองสำหรับการตัดสินใจและปฏิบัติการกิจอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

กองทัพอากาศต้องมีฐานบินและระบบการป้องกันฐานบิน ที่สามารถสนับสนุน การปฏิบัติการของกองทัพอากาศได้ โดยให้มีความพร้อมตลอดเวลาและต่อเนื่องตลอดการปฏิบัติการกิจ มีการพัฒนาสนามบินปฏิบัติการสำรองที่สำคัญเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประเทศชาติ การป้องกัน ฐานบิน การปฏิบัติการพิเศษเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางอากาศ เช่น การสนับสนุนการค้นหา และช่วยชีวิต การควบคุมการรบในการสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด การสนับสนุนการลาดตระเวน ทางอากาศ การสนับสนุนการยุทธส่งทางอากาศ และการสนับสนุนศูนย์ปฏิบัติการต่อต้าน การก่อการร้ายสากล รวมทั้งการต่อต้านการจี้ยึดอากาศยาน (Anti - Hijack) เป็นต้น

มิติไซเบอร์ กองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางไซเบอร์ ภารกิจ ภายใต้นโยบายการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง การปฏิบัติการทางไซเบอร์ โดยเฉพาะ การรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ของระบบบัญชาการควบคุม ระบบเครือข่ายของระบบป้องกัน

ภัยทางอากาศ และระบบเครือข่ายทางยุทธการอื่น ๆ และการพัฒนาเครื่องมือและโปรแกรมไซเบอร์ที่จำเป็นด้วยตนเอง

มิติวากาศ กองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถการปฏิบัติการในมิติวากาศ เพื่อวางรากฐานกิจการด้านความมั่นคงในอวกาศ รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจอื่นในมิติทางอากาศและมิติไซเบอร์ มีการปฏิบัติการทางอวกาศเชิงรับ ได้แก่ การเฝ้าระวังทางอวกาศ การลาดตระเวนทางอวกาศมีการพัฒนาดาวเทียมและควบคุมการใช้งานได้เอง เพื่อตอบสนองความต้องการของกองทัพอากาศในอนาคต

ขีดความสามารถด้านการข่าว กองทัพอากาศจะต้องมีเครื่องมือหาข่าวที่มีประสิทธิภาพสามารถหาข่าวได้รวดเร็ว ถูกต้อง ทันเวลา ครอบคลุมพื้นที่การรบ และพื้นที่ส่วนหลัง

ขีดความสามารถด้านการส่งกำลังบำรุง กองทัพอากาศจะต้องมีการจัดทำแผนหรือแนวทางการส่งกำลังบำรุงที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ สามารถส่งกำลังได้อย่างต่อเนื่องและยาวนาน มีการบริหารจัดการทรัพยากรของกองทัพอากาศและของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบควบคุมคลังสิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานด้านการส่งกำลังบำรุง

ขีดความสามารถด้านกิจการพลเรือน กองทัพอากาศจะต้องมีการปฏิบัติการจิตวิทยา และการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ต่อเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ และสามารถปฏิบัติงานมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขีดความสามารถด้านการสื่อสาร กองทัพอากาศจะต้องมีการวางแผนการใช้โครงข่ายการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้อุปกรณ์ทางการสื่อสาร (วิทยุและทางสาย) ได้เป็นอย่างดี สามารถบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ, Internet รวมถึงการใช้งานที่มีประสิทธิภาพ และสามารถใช้งานอุปกรณ์สื่อสารดาวเทียมได้

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : ระดับยุทธวิธี โดยแบ่งกำลังพลชั้นสัญญาบัตรออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่

นักบินและผู้ทำการในอากาศ

Skill : มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบิน ด้านการรบ และการบูรณาการการรบ และยุทธวิธีการรบ

Knowledge : เป็นผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ Network (NT) และการบริหาร

Self - Concept : มีความเป็นทหารอากาศ (Airmanship integrity and allegiance and responsibility : AIR) สูง

Traits : เป็นผู้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง (BMI ๑๘.๕๐ - ๒๒.๙๐) มีความสมบูรณ์ทั้งกายและใจ มีความเป็นผู้นำสูง มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นแบบอย่างทางทหารที่ดี ยอมรับความคิดเห็นและความเห็นต่างทางความคิด รวมทั้งความเห็นต่างในช่องว่างระหว่างวัย และจิตอาสา รวมถึงจิตสาธารณะ

Motives : มีความมุ่งมั่น ทำทนายเชิงนวัตกรรมการทำงาน และการปฏิบัติงาน มองยุทธศาสตร์นำการบริหารได้ดี

ส่วนสนับสนุนการบิน และสนับสนุนการรบ

Skill : มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ของแต่ละสายวิทยากรในแต่ละด้าน

Knowledge : เป็นผู้ที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี สารสนเทศ NT และการบริหาร เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละระดับ รวมทั้งกฎการใช้กำลัง ทางอากาศ และหลักการสากลต่างๆ อาทิ GAME

Self - Concept : ความเป็นทหารอากาศ (AIR) สูง

Traits : เป็นผู้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง (BMI ๑๘.๕๐ - ๒๒.๘๐) สมบูรณ์ทั้งกายและใจ ความเป็นผู้นำ มีมีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นแบบอย่างทางทหารที่ดี ยอมรับความคิดเห็นและความเห็นต่างทางความคิด รวมทั้งความเห็นต่างในช่องว่างระหว่างวัย และจิตอาสา รวมถึงจิตสาธารณะ

Motives : มีความมุ่งมั่น ทำทนายเชิงนวัตกรรมการทำงาน และการปฏิบัติงาน มองยุทธศาสตร์นำการบริหารได้ดี

กลุ่มผู้บริหาร (ยศนาวาอากาศเอก (พิเศษ) ขึ้นไป) กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้อง มีองค์ความรู้ในด้านที่รับผิดชอบ สามารถประเมินสถานการณ์ปัจจัยแวดล้อมอย่างดีเยี่ยม สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา มีความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยี สารสนเทศ ความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นทหารอากาศ (AIR) มีสุขภาพดี ลักษณะท่าทางดีและบุคลิกภาพดี

กลุ่มฝ่ายอำนวยการ (ยศนาวาอากาศโทขึ้นไป) กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้อง มีความรู้ฝ่ายอำนวยการในด้านที่รับผิดชอบอย่างดี มีความสามารถในการประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์ สังเคราะห์และหาหนทางที่ดีที่สุดให้ผู้บังคับบัญชาตัดสินใจได้ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา มีความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ความเป็นผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นทหารอากาศ (AIR) มีสุขภาพดี ลักษณะท่าทางดีและบุคลิกภาพดี

กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน (ยศเรืออากาศตรีไปจนถึงนาวาอากาศโท) กำลังพลชั้นสัญญาบัตร จะต้องมีความรู้ และเชี่ยวชาญในด้านที่รับผิดชอบอย่างดี มีความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาได้อย่างดีเยี่ยม ความเป็นผู้นำ ระดับปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นทหารอากาศ (AIR) มีสุขภาพร่างกายดีเยี่ยม พร้อมปฏิบัติภารกิจ และมีความเป็นทหารอากาศ (AIR) และมีสุขภาพร่างกายเพียงพอต่อการฝึก

นอกจากนี้ ในมิติทางอากาศ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องมี **ขีดความสามารถดังต่อไปนี้**

๑) **ขีดความสามารถในการปฏิบัติการรบทางอากาศและการป้องกันทางอากาศ** ได้แก่ การรบทางยุทธวิธี ระบบอาวุธ ระบบปฏิบัติการทางอากาศ ระบบการใช้กำลัง และระบบ

สนับสนุนการรบ ระบบอาวุธ การใช้อาวุธ และการพัฒนาอาวุธ วิวัฒนาการด้านอาวุธ การป้องกันทางอากาศ และการเฝ้าระวังป้องกันภัยทางอากาศ ระบบเชื่อมโยงข้อมูลทางยุทธวิธี (TDL) และการเชื่อมโยงข้อมูลรวมทั้งการควบคุม

๒) **ขีดความสามารถในการลำเลียงทางอากาศ** โดยกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพอากาศจะต้องมีความรู้ในเรื่องการลำเลียงทางอากาศ งานประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการจิตวิทยา การเจรจาต่อรอง รวมทั้งงานด้านกิจการพลเรือน การส่งทางอากาศ การลำเลียง กู้ภัย การสรรพาวุธ การส่งกำลังบำรุง การช่างโยธา การแพทย์ พยาบาล การปฏิบัติการพิเศษ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอก

๓) **ขีดความสามารถด้านการค้นหาและช่วยชีวิต** กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถและมีความรู้ในเรื่องของการลำเลียงทางอากาศ การค้นหาช่วยชีวิต การช่วยเหลือทางการแพทย์และการพยาบาล และการเจรจาต่อรอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ การรักษาสถาปัตยกรรมแห่งชาติ และการสาธารณสุข การลำเลียงทางอากาศ และงานประชาสัมพันธ์ รวมทั้งงานด้านกิจการพลเรือน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอก

๔) **ขีดความสามารถด้านการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และการลาดตระเวน** กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถและมีความรู้ในเรื่องของการปฏิบัติการข่าวกรอง การเฝ้าตรวจ และการลาดตระเวน การวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร การรักษาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ การรักษาสถาปัตยกรรมแห่งชาติงานบรรเทาสาธารณภัย การติดต่อสื่อสาร และการประสานงานระหว่างหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์และการรายงาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอก

๕) **ขีดความสามารถด้านด้านฐานบินและการป้องกันฐานบิน** กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถและมีความรู้ในเรื่องของการป้องกันฐานบิน การปฏิบัติการพิเศษ การลาดตระเวนทางอากาศ การข่าวกรองและการต่อต้านข่าวกรอง การช่างโยธา การส่งกำลังบำรุง การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารงบประมาณ การบริหารทรัพยากรบุคคล การลำเลียงทางอากาศ การค้นหาช่วยชีวิต การช่วยเหลือทางการแพทย์ และการพยาบาล และการเจรจาต่อรอง การต่อต้านการก่อการร้ายสากล การต่อต้านการจี้ตัวอากาศยาน (Anti-Hijack) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอก

๖) **ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นภารกิจภายใต้แนวความคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง** กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถและมียุทธศาสตร์ความรู้ในมิติไซเบอร์ ได้แก่ การปฏิบัติการทางไซเบอร์ การรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ การรักษาความลับของทางราชการ กฎหมายทางไซเบอร์ มีระบบบัญชาการควบคุม ระบบเครือข่ายของระบบป้องกันภัยทางอากาศ และระบบเครือข่ายร่วม

มีแนวความคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง มีการปฏิบัติการร่วม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอก

ส่วนในมิติด้านอวกาศ เพื่อเป็นการวางรากฐานกิจการด้านความมั่นคงในอวกาศ รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจอื่นในมิติทางอวกาศ และมิติไซเบอร์นั้น กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องมีองค์ความรู้ในเรื่องของการเฝ้าระวังทางอวกาศ การลาดตระเวนทางอวกาศ การข่าวกรองและการสนับสนุนข่าวกรอง การพัฒนาดาวเทียมและควบคุมการใช้งาน กฎหมายอวกาศ การปฏิบัติการร่วม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอก

องค์ความรู้ด้านการข่าว กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องรู้จักและมีการศึกษาเครื่องมือพิเศษในการหาข่าว เช่น Drone UAV ดาวเทียมที่เรามีอยู่ และของนานาชาติที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งการใช้ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI ช่วยเสริมในการดำเนินกรรมวิธีวิเคราะห์ข่าว

องค์ความรู้ด้านการส่งกำลังบำรุง กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องมีความรู้และทราบความต้องการของกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี รู้หลักการส่งกำลังบำรุงของกองทัพเป็นอย่างดี รู้จักใช้ IT Software ต่าง ๆ มาช่วยในระบบส่งกำลังบำรุงมีข้อมูลยานพาหนะ การขนส่งของกองทัพเป็นอย่างดีเพื่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเรียนรู้ระบบคลังต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพ และมีการหมุนเวียนกำลังพลด้านการส่งกำลังบำรุงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้ด้านงานกิจการพลเรือน กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องมีขีดความสามารถและมีความรู้ในเรื่องของหลักการของงานด้านกิจการพลเรือน รู้จักใช้ IT Software ต่าง ๆ มาช่วยงานด้านกิจการพลเรือน รู้จักวางแผนและจัดทำรูปแบบเนื้อหาสำหรับปฏิบัติการข่าวสาร (IO) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งรู้หลักการจิตวิทยามวลชนขั้นพื้นฐานและเชิงลึก

องค์ความรู้ด้านงานการสื่อสาร กำลังพลชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพอากาศจะต้องทราบหลักการสื่อสารเบื้องต้นและสำหรับผู้บริหาร เพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการประเมินจากมุมมองภายในองค์กร (Internal Integrity Assessment : IIT), Internet รวมถึงการใช้งานที่มีประสิทธิภาพ มีหลักสูตรเพิ่มพูนความรู้สำหรับการใช้งานอุปกรณ์สื่อสารที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน และของนานาชาติ และเพิ่มพูนการใช้งานอุปกรณ์สื่อสารดาวเทียม

๔.๔.๒ ภารกิจ : การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

▪ การละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์จะทวีความรุนแรงและขยายตัวในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นจากการดำเนินการที่เป็นระบบ โดยอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความก้าวหน้า

(๑) **ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์** : แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : สถาบันพระมหากษัตริย์จะต้องได้รับการพิทักษ์ รักษา ปกป้อง และเทิดทูน อย่างเป็นรูปธรรม

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการวางแผน อำนวยการ และปฏิบัติการ ในการถวายความปลอดภัย และการดำเนินการในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ เพื่อพิทักษ์ รักษา ปกป้อง และเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์ อย่างเป็นรูปธรรม

ระดับยุทธวิธี : กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการตามแผนได้ เป็นผลสำเร็จ

(๒) **สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์** :

แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กำลังพลทุกคนทุกชั้นยศจะต้องมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีขีดความสามารถในการวางแผน อำนวยการ และ ปฏิบัติการ ในการถวายความปลอดภัย และการดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับส่วนราชการอื่น ๆ เพื่อพิทักษ์ รักษา ปกป้อง และเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์ อย่างเป็นรูปธรรม

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการตามแผนได้เป็นผลสำเร็จ

๔.๔.๓ **ภารกิจ** : การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

▪ ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการแก้ไขให้เป็นรูปธรรมและยุติโดยเร็ว

(๑) **ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์** :

แบ่งออกเป็น ๖ ด้าน ดังนี้

ด้านการข่าว ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กองทัพจะต้องมีความตระหนักรู้ถึงปัญหาในแต่ละพื้นที่อย่างถูกต้องและแม่นยำ และมีงานด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพ รู้ข่าวศึกอย่างชัดเจน แม่นยำ ถูกต้องทันเวลา

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการดำเนินการตามวงรอบ
ข่าวกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการต่อต้านข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ และมีเครื่องมือที่ทันสมัย

ระดับยุทธวิธี : กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการดำเนินการตามวงรอบ
ข่าวกรองเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการระดับยุทธวิธีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการต่อต้านข่าวกรอง
ที่มีประสิทธิภาพ

ด้านยุทธการ ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ
ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กองทัพจะต้องได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติจากรัฐบาลและ
ประชาชนและนานาชาติ

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องมีความรวดเร็วในการเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่อย่าง
ทันท่วงที มีการปฏิบัติการของชุดปฏิบัติการชุดเล็กที่มีประสิทธิภาพและฝึกการปฏิบัติงานเป็นทีม
มีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่สูงในภูมิประเทศที่เป็นป่าภูเขา และสามารถปฏิบัติการได้ทุกสภาพ
ลมฟ้าอากาศ

ระดับยุทธวิธี : กองทัพจะต้องมีเกราะป้องกัน สามารถป้องกันตนเองได้ และมีการ
แสดงกำลังอย่างต่อเนื่องและมีอำนาจการยิงที่รุนแรง เพื่อช่วยผู้ก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่

ด้านการปฏิบัติการมวลชน

กองทัพจะต้องเข้าถึงจิตใจของประชาชนในพื้นที่ สามารถครองใจประชาชนได้ และ
ได้รับการยอมรับจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ด้านการบริหารทรัพยากร

กองทัพจะต้องควบคุมทรัพยากรให้ได้

ด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์

กองทัพจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจาก
ประชาชนและนานาชาติ

ด้านความต่อเนื่องในการปฏิบัติการ

กองทัพจะต้องสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน มีการส่งกำลังบำรุงที่ดี
และต่อเนื่อง

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ :
แบ่งออกเป็น ๖ ด้าน ดังนี้

ด้านการข่าว สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์
แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีขีดความสามารถในการจัดทำ
ประเมินสถานการณ์ข่าวกรองเชิงยุทธศาสตร์ได้

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีขีดความสามารถในการดำเนินการตามวงรอบข่าวกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีขีดความสามารถในการดำเนินการต่อต้านข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องรู้ขั้นตอนการดำเนินการตามวงรอบข่าวกรองอย่างลึกซึ้งและปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการปรับปรุงสิ่งอุปกรณ์ให้ทันสมัยกับสถานการณ์และเหมาะสมกับพื้นที่ สามารถเรียนรู้การใช้ยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการหาข่าวและสืบค้นบุคคลต้องสงสัย เช่น Drone กล้องส่องสองตา กล้องวงจรปิด กล้องอินฟราเรด บอลลูน ดาวเทียมสื่อสาร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องมีความสามารถในการผลิต ผู้ปฏิบัติงานด้านการข่าวเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถทดแทนกันได้ และมีความรู้และดำเนินการในด้านการต่อต้านข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ

ด้านยุทธการ สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงความเป็นมาของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง และสามารถจัดทำเอกสารรายงานให้รัฐบาลทราบและเข้าใจ และให้การสนับสนุนการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาได้

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความรู้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการและอำนวยความสะดวกปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนได้ และมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการเป็นชุดปฏิบัติการขนาดเล็ก มีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ มีเกราะป้องกันและปฏิบัติการได้ทุกสภาพภูมิประเทศและลมฟ้าอากาศ

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีการฝึกเป็นบุคคลทั้งความแข็งแรงของร่างกายและจิตใจ และสามารถใช้อาวุธยุทธโศปกรณ์ได้อย่างแม่นยำและสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการใช้อุปกรณ์พิเศษในการเข้าคลี่คลายเหตุการณ์ ช่างสังเกต มีไหวพริบ มีความกระตือรือร้น อยู่ตลอดเวลา มีลักษณะผู้นำ มีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติการด้วยชุดปฏิบัติการขนาดเล็ก การปฏิบัติการในเมืองและชุมชน การลาดตระเวน การระวังป้องกันที่ตั้ง การตรวจค้น เก็บกู้หุ้ระเบิด การปฏิบัติการในเวลากลางคืน การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ การปฐมพยาบาลขั้นต้น และการส่งกลับ

ด้านการปฏิบัติการมวลชน กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องรู้ประวัติศาสตร์ของชาติและมูลเหตุสำคัญของปัญหาในพื้นที่ มีการเรียนรู้ภาษาถิ่นที่ใช้ในการสื่อสารในแต่ละพื้นที่ รู้จิตวิทยามวลชนในพื้นที่ เรียนรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รู้ขั้นตอนและวิธีการเข้าถึงประชาชน รวมทั้งประเพณีในพื้นที่ รู้เทคนิคการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ และดำเนินการให้เป็นรูปธรรมทั้งในพื้นที่ นอกพื้นที่และต่างประเทศด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

ด้านการบริหารทรัพยากร กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องเรียนรู้รายละเอียดของทรัพยากรในพื้นที่ที่จะต้องทำการควบคุม รู้หลักการและวิธีการในการพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากรดังกล่าว รวมทั้งต้องควบคุมวัดระบุเปิดและส่วนประกอบระเบิดให้ได้

ด้านการปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องเรียนรู้หลักการปฏิบัติการจิตวิทยา การประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ ให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ และสามารถดำเนินการให้รวดเร็ว ทันเวลา มีประสิทธิภาพด้วยเทคนิค เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

ด้านความต่อเนื่องในการปฏิบัติการ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องฝึกฝนร่างกาย ให้มีความแข็งแรง และมีจิตใจที่เข้มแข็ง อุดทน สามารถปฏิบัติงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก ได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน มีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับหลักการสร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติการและดำเนินการให้เป็นรูปธรรม

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- ปัญหาเสพติด (ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย)

(๑) ชีตความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กองทัพในฐานะหน่วยร่วมดำเนินการ(ทั้งในด้านการป้องกันการสกัดกั้น ปรามปราม และบำบัดรักษา) จะต้องทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งแหล่งผลิตผู้ค้ารายใหญ่และผู้ค้ารายย่อย จะต้องมีการเสริมสร้างระบบงานด้านการข่าวอย่างต่อเนื่อง มียุทธวิธีหลากหลายเพื่อรับมือกับขบวนการค้ายาเสพติดในพื้นที่ มีการข่าวกรองยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ การป้องกันกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ มิให้เสพหรือขายยาเสพติด เช่น กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ เป็นต้น มีมาตรการสกัดกั้นตามแนวชายแดนที่มีประสิทธิภาพ การปรามปรามและจับกุมผู้ค้ายาเสพติดอย่างจริงจัง และมีกระบวนการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ

ระดับยุทธการ : กองทัพจะต้องมีการประสานงานกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนงานด้านการข่าวและการปฏิบัติงานในพื้นที่

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องจัดทำแผนแก้ไขปัญหาเสพติดเชิงยุทธศาสตร์ในระยะยาว (ในส่วนที่รับผิดชอบ) โดยให้ประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ (ร่วมกันทุกส่วนราชการ) ในการแก้ไขปัญหาเสพติด (ทั้งใน ด้านการป้องกันการสกัดกั้น ปรามปราม และ บำบัดรักษา) ให้เป็นรูปธรรม มีความเข้าใจปัญหา รู้สถานการณ์ยาเสพติดเป็นอย่างดี มีระบบงานด้านการข่าวที่มีประสิทธิภาพ รู้จักจิตวิทยามวลชน รู้ยุทธวิธีการปิดล้อม ตรวจค้น สืบสวน สอบสวน ในแต่ละพื้นที่ รู้วิธีบำบัดรักษาผู้ป่วยที่ยังไม่ถึงขั้นติดอย่างจริงจัง สามารถเสริมสร้างแหล่งข่าวเสพติดให้มีประสิทธิภาพ เรียนรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ครบถ้วน เพื่อนำไปใช้ให้ถูกต้อง มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มข้นและจริงจัง รวมทั้งจะต้องมีบุคลากรทางการแพทย์ที่พอเพียงและมีกระบวนการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ระบุในแผนบูรณาการ จัดทำแผนปฏิบัติการรองรับให้เหมาะสม สามารถปฏิบัติการตามแผนที่กำหนด และมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- ปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน

(๑) **ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ :** กองทัพในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่งในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน จะต้องมีการเชิงบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดนในระดับยุทธศาสตร์ด้วยการเฝ้าตรวจตลอดแนวชายแดนที่มีประสิทธิภาพ การจัดชุดปฏิบัติการลาดตระเวนตอบโต้ เคลื่อนที่เร็วในพื้นที่มีระบบแจ้งเตือนการบุกรุกที่มีประสิทธิภาพและมีระบบควบคุมบังคับบัญชาและสั่งการที่มีเอกภาพ

(๒) **สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ :** แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

ระดับยุทธศาสตร์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาเส้นเขตแดน ภูมิรัฐศาสตร์และสภาพแวดล้อมตามแนวชายแดน และรู้กฎหมายระหว่างประเทศ

ระดับยุทธการ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ (ร่วมกันทุกส่วนราชการ) ในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนแบบครบวงจร จะต้องเข้าใจปัญหาและบริบทของชายแดนในแต่ละพื้นที่ เรียนรู้เทคโนโลยีที่ใช้ในการเฝ้าตรวจและหาข่าว มีการอำนวยความสะดวก สั่งการที่มีเอกภาพ มีความอดทน สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ยากลำบาก ทุกรกันดารได้ เป็นระยะเวลาเวลานาน มีขีดความสามารถในการใช้อาวุธหลากหลายประเภทได้ดี รู้จิตวิญญามวลชน รู้ภาษาประเทศเพื่อนบ้าน และมีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานในพื้นที่ และรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระดับยุทธวิธี : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน รู้บทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนในการดูแลความมั่นคงตามแนวชายแดน รู้แผนปฏิบัติการและปฏิบัติตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความอดทน สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ยากลำบาก ทุกรกันดารได้เป็นระยะเวลาเวลานาน มีขีดความสามารถในการใช้อาวุธหลากหลายประเภทได้ดี รู้จิตวิญญามวลชน รู้ภาษาประเทศเพื่อนบ้าน มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงานในพื้นที่ และรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- ปัญหาการก่อการร้าย (ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย)

(๑) **ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ :** กองทัพในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ จะต้องมีความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

การก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพพร้อมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องสามารถติดตามสถานการณ์การก่อการร้ายทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ผู้ปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีความแข็งแกร่ง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีสมรรถนะสูงมีความพร้อมตลอดเวลา มีหลักนิยมในการปฏิบัติการแก้ไข ปัญหาการก่อการร้าย มีเอกภาพในการบังคับบัญชาในการบริหารจัดการสถานการณ์

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความรอบรู้สถานการณ์การก่อการร้ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นอย่างดี มีความเข้มแข็ง อดทน ทำงานเป็นทีม และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มีความชำนาญการใช้อาวุธและเครื่องมือพิเศษต่าง ๆ มีขีดความสามารถสูงในงานที่จะต้องปฏิบัติ และจะต้อง มีลักษณะผู้นำ กล้าหาญ เด็ดขาด

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์

(๑) ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : กองทัพจะต้องพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีทางไซเบอร์ ทั้งองค์ความรู้ด้านบุคคล อุปกรณ์ที่มีความทันสมัย รวมถึงความตระหนักรู้เท่าทันไซเบอร์ มีการปกป้องข้อมูลที่สำคัญของหน่วยงานด้านความมั่นคงและหน่วยงานของชาติ สามารถกู้คืนข้อมูลที่สำคัญหลังถูกโจมตีทางไซเบอร์จากผู้ไม่หวังดีได้อย่างรวดเร็ว และสามารถใช้ไซเบอร์สนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการได้ด้วย

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรทุกคนต้องมีความรู้พื้นฐานด้านไซเบอร์ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ในส่วนของกำลังพลที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์จะต้องได้รับการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางไซเบอร์ทั้งเชิงรับและเชิงรุก มีความรู้เท่าทันด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มีความรู้ด้านกฎหมายระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้งานสื่อโซเชียลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้เรื่อง Cyber security เป็นอย่างดี มีการวางแผนปกป้อง โครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ (Critical infrastructure : CI) และ โครงสร้างพื้นฐานสำคัญทางสารสนเทศ (Critical information infrastructure : CII) ในส่วนที่รับผิดชอบได้ สามารถกู้คืน CI และ CII ในส่วนที่รับผิดชอบหลังถูกโจมตีและเกิดความเสียหายได้ และสามารถใช้ Cyber security ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมการปฏิบัติการของฝ่ายเราได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กระทบต่อความมั่นคงในเขตทางทะเล

(๑) ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : กองทัพในฐานะมีส่วนร่วมที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาจะต้องมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กระทบต่อความมั่นคงในเขตทางทะเล ด้วยการตระหนักรู้ภาพสถานการณ์ในทะเล (Maritime

domain awareness : MDA) การ บูรณาการและควบคุมบังคับบัญชาการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายในทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะมีขีดความสามารถในการติดตามข้อมูลข่าวสารที่สำคัญที่เกี่ยวข้องเพื่อมาสร้างภาพสถานการณ์ในทะเล (Maritime domain awareness : MDA) ให้มีความชัดเจน มีขีดความสามารถในการวางแผน ควบคุม อำนวยการและปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดร่วมกับส่วนราชการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรู้ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและกฎหมายในทะเลอย่างถูกต้อง

๔.๔.๔ ภารกิจ : การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- ปัญหาการเดินขบวนทั้งแบบสงบและไม่สงบ

(๑) ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : กองทัพในฐานะหน่วยสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาเมื่อได้รับการร้องขอ จะต้องมีความพร้อมทั้งกำลังพล เครื่องมือที่เหมาะสม และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนตามหลักสากล สามารถออกปฏิบัติงานได้ทันที

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีทัศนคติในการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้อง โดยต้องปฏิบัติไปตามหลักมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน สิทธิของผู้ชุมนุมและกฎการใช้กำลังต่อผู้ชุมนุมอย่างเป็นขั้นเป็นตอนตามหลักสากล มีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม รวมถึงการปฏิบัติต่อประชาชนผู้ชุมนุมอย่างถูกต้อง รู้เทคนิคในการควบคุมฝูงชน และรู้พื้นฐานของปัญหา กำลังพลที่เกี่ยวข้องจะต้องทำความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติ ฝึกซักซ้อมแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอจนเกิดความชำนาญ เพื่อป้องกันความสับสนเมื่อเข้าปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่

๔.๔.๕ ภารกิจ : การพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญและดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

(๑) ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : กองทัพในฐานะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจะต้องมีขีดความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนแก้ไขปัญหาที่ทำให้เกิดความยากจนเป็นรายบุคคลหรืออย่างน้อยรายครัวเรือน โดยน้อมนำศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

เกิดความยากจนเป็นรายบุคคลหรืออย่างน้อยรายครัวเรือน โดยน้อมนำศาสตร์พระราชและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรในส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเป็นจิตอาสา มีความเป็นผู้นำพอเพียง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ศาสตร์พระราชและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนแนวคิด หลักการ วิธีการ ในการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาความยากจน อย่างลึกซึ้ง สามารถนำองค์ความรู้มาวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละกรณีได้ เช่น การสร้างงาน อาชีพ รายได้ การเกษตร การแปรรูป การตลาด การหาแหล่งทุน เป็นต้น สามารถจัดการอบรมให้ความรู้ แขนงต่าง ๆ เช่น ศาสตร์พระราช หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาตาม ยุทธศาสตร์ชาติ หรือหลักพื้นฐานการพัฒนา ให้กับประชาชนได้

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

▪ ปัญหาซึ่งเป็นผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน เช่น ปัญหาภัยแล้งและปัญหาภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจะยังคงมีอยู่ต่อไปและอาจมีความรุนแรงมากขึ้น

(๑) ชีตความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : กองทัพจะต้องมีชีตความสามารถในการป้องกัน (ก่อนเกิดสาธารณภัย/ภัยพิบัติ) แก้ปัญหาและเยียวยา (ระหว่างเกิดสาธารณภัย/ภัยพิบัติ) และฟื้นฟู (เมื่อสาธารณภัย/ภัยพิบัติ ยุติ) ในทุกรูปแบบของสาธารณภัย/ภัยพิบัติ อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในภาวะปกติและในภาวะฉุกเฉิน

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะต้องมีความเป็นจิตอาสา มีความรู้เกี่ยวกับแผนและขั้นตอนในการปฏิบัติตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (แผน ปภ.มท.) และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพอย่างถ่องแท้ มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ในการใช้เครื่องมือ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน แก้ปัญหาและเยียวยา และการฟื้นฟู ของสาธารณภัย/ภัยพิบัติ ประเภทต่าง ๆ ในระดับความรุนแรงต่าง ๆ เช่น การค้นหา และช่วยชีวิต และการส่งกลับสายแพทย์ ฯลฯ รู้เทคนิค วิธีการ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในรูปแบบต่าง ๆ (การเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย การขับเรือ เป็นต้น) ตลอดจนมีชีตความสามารถในการวางแผนร่วมกับหน่วยบรรเทาสาธารณภัยอื่น ๆ ได้

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

▪ ปัญหาโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่

(๑) ชีตความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : กองทัพในฐานะหน่วยที่มีศักยภาพจะต้องสามารถบูรณาการทรัพยากรของกองทัพร่วมกับส่วนราชการอื่นๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหายุทธศาสตร์โรคระบาดให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อได้รับการร้องขอ เช่น การขนส่ง/เคลื่อนย้ายทางการแพทย์ การให้การสนับสนุนแพทย์ทหาร และอุปกรณ์ทางการแพทย์ เป็นต้น

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตร(ทั่วไป) จะต้องมีความเป็นจิตอาสา มีความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานและส่วนราชการอื่น ๆ และประชาชนได้ มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาดในขั้นต้น

ส่วนบุคลากรทางการแพทย์(ทหาร) ให้การสนับสนุนด้านการแพทย์อย่างเต็มกำลังความสามารถ กำลังพลส่วนอื่นสนับสนุนตามที่ได้รับภารกิจตามขีดความสามารถ เช่น การเคลื่อนย้าย การจัดระเบียบ การดูแลเรื่องความปลอดภัย ฯลฯ

**๔.๔.๖ ภารกิจ : การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร การวิจัยและพัฒนา
สถานการณ์/ภัยคุกคาม :**

- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

(๑) **ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ :** กองทัพจะต้องก้าวตามให้ทันกับเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

(๒) **สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ :** กองทัพต้องพัฒนากำลังพล (ทุกระดับชั้น) ให้สนใจและมีพื้นฐานที่เพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ที่สำคัญจะต้องวางแผนพัฒนากำลังพลบางส่วนให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับกองทัพได้ และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นได้ด้วย

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- การพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ใหม่
- ความต้องการเครื่องมืออาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย

(๑) **ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ :** กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการวิจัย พัฒนา ผลิตยุทโธปกรณ์ทางทหารที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง มีการพึ่งพาเทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตจากกลุ่มประเทศมหาอำนาจ การพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการผลิต การทดสอบ และนำไปใช้ให้เกิดกระบวนการไปสู่สายการผลิตภายในประเทศ รวมทั้งเพื่อส่งออกในอนาคต การสำรวจและวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเลที่มีประสิทธิภาพ และการสำรวจความต้องการจากหน่วยใช้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในเรื่องที่มีความต้องการอย่างถูกต้อง

(๒) **สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ :** กำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พัฒนาไว้จะต้องมีความสามารถในการเป็นนวัตกรรมด้านยุทโธปกรณ์ ด้านการป้องกันประเทศและความมั่นคง เช่น UAV Drone อุปกรณ์ Hi – Tech ต่าง ๆ เป็นต้น มีการศึกษาหาความรู้และวิทยาการจากกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อนำมาถ่ายทอดให้กำลังพลในหน่วยต่อไป มีความรู้เชิงวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางความคิดสนับสนุนการปฏิบัติงาน

สถานการณ์/ภัยคุกคาม :

- การหาพลังงานทดแทนพลังงานสำรอง

(๑) **ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ :** กองทัพจะต้องมีขีดความสามารถในการวิจัย พัฒนา ค้นคว้า ผลิต พลังงานทดแทน พลังงานสำรองได้

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พัฒนาไว้จะต้องมีความรู้เรื่องพลังงาน พลังงานทดแทน มีขีดความสามารถในการวิจัย พัฒนา และผลิต ต้นแบบพลังงานทดแทนตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจในการค้นคว้าวิจัยที่สอดคล้องกับแนวนโยบาย และสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

๔.๔.๗ ภารกิจอื่น ๆ : การสร้างกองทัพให้เป็นกองทัพในใจประชาชน

(๑) ขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ : กองทัพต้องมีขีดความสามารถที่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบทั้ง ๖ ประการดังกล่าวข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเห็นผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้และเกิดประโยชน์สุขกับประเทศชาติและประชาชนอย่างชัดเจน ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นที่พึงของประชาชนในทุกโอกาส

(๒) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ : กำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพนอกจากจะต้องมีสมรรถนะ ความรู้และทักษะ ตามภารกิจทั้ง ๖ ประการดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะต้องพัฒนากำลังพลทุกคนให้มีความเป็นทหารอาชีพอย่างแท้จริง มีความจงรักภักดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตอาสา

โดยสรุป จากการศึกษาวิเคราะห์ในหัวข้อขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ ผู้ศึกษาสรุปประเด็นสำคัญได้ว่า กองทัพต้องมีขีดความสามารถที่พร้อมจะเอาชนะภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ดังกล่าว ทำให้ทราบถึงสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพเพื่อรองรับภารกิจในศตวรรษที่ ๒๑ โดยกำหนดแนวความคิดตามภารกิจหลักของกองทัพรวม ๖ ประการ สรุปได้ ดังนี้

(๑) การปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบก ทางทะเล ทางอากาศและทางอวกาศ

(๑.๑) กำลังพลของกองทัพควรมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่ปฏิบัติการและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

(๑.๒) กำลังพลต้องเรียนรู้หลักนิยมและยุทธวิธีการทำการรบของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศมหาอำนาจ และประเทศในกลุ่มอาเซียน

(๑.๓) มีการอบรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์และกลไกทางการทูต ในทุกระดับตั้งแต่ผู้นำระดับสูงจนถึงหน่วยทหารขนาดเล็กในพื้นที่ตามแนวชายแดนอย่างต่อเนื่อง

(๑.๔) มีความรู้ความสามารถใช้เทคโนโลยีสนับสนุนในการปฏิบัติการทางทหารแบบบูรณาการ การปฏิบัติการยุทธร่วม/ผสม รวมทั้งการวางแผนทางทหารและการตกลงใจของผู้บังคับบัญชา

- (๑.๕) มีความรู้ด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- (๒) การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์
- (๒.๑) มีความสามารถบูรณาการ การใช้กำลังเพื่อถวายความปลอดภัยฯ ร่วมกับหน่วยงาน/ส่วนราชการอื่น ๆ
- (๒.๒) มีความจงรักภักดี มีจิตอาสา เป็นทหารอาชีพ
- (๓) การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
- (๓.๑) มีความรู้พื้นฐานด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งเรียนรู้และเข้าใจปัญหาในบริบทของชายแดนของพื้นที่ปฏิบัติการ
- (๓.๒) สามารถใช้ยุทธโศปกรณ์ และเทคโนโลยีในการหาข่าวและสืบค้นบุคคลต้องสงสัยอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น Drone กล้องส่องสองตา กล้องวงจรปิด กล้องอินฟราเรด บอลลูน ดาวเทียมสื่อสาร เป็นต้น
- (๓.๓) ได้รับการฝึกเป็นบุคคล การฝึกเป็นหน่วยทหารขนาดเล็กและการใช้อาวุธยุทธโศปกรณ์ปกติ และยุทธโศปกรณ์พิเศษอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งเรียนรู้หลักนิยมในการปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายในรูปแบบต่าง ๆ
- (๓.๔) มีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างถูกต้อง
- (๓.๕) ต้องเรียนรู้กฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยการชุมนุมสาธารณะ กฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้น
- (๓.๖) มีความชำนาญในการใช้สื่อโซเชียลได้หลากหลายรูปแบบอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๔) การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ
- (๔.๑) กำลังพลมีความพร้อมในการปฏิบัติการ ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจควรมีทัศนคติที่ดี รวมทั้งปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมตามกฎหมายที่ใช้กำลัง หลักมนุษยธรรม และหลักสากล
- (๔.๒) มีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุม การสลายการชุมนุม รวมทั้งการปฏิบัติต่อประชาชนผู้ชุมนุมตามขั้นตอนที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- (๔.๓) ต้องเรียนรู้ กฎหมาย หลักนิยม และขั้นตอนการปฏิบัติ ที่ใช้ในการควบคุมฝูงชน และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเมื่อเกิดเหตุการณ์ รวมทั้งมีความรู้เรื่องการใช้อาวุธและอุปกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมฝูงชน
- (๕) การพัฒนาประเทศ การป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน
- (๕.๑) มีขีดความสามารถในการวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยการสร้างอาชีพ รายได้ โดยการอบรมให้ความรู้ เช่น ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ หรือหลักพื้นฐานการพัฒนา เป็นต้น

(๕.๒) มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม รวมทั้งสามารถวางแผนร่วมกับหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยอื่น ๆ ของประเทศ

(๖) การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร การวิจัยและพัฒนา

(๖.๑) มีการศึกษาหาความรู้พัฒนาต่อยอดและนำไปใช้งานได้

(๖.๒) มีขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนาการทหาร และสามารถสร้างนวัตกรรมที่นำไปสู่อุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้

(๖.๓) มีขีดความสามารถในการวิจัย พัฒนา และผลิตต้นแบบพลังงานทดแทนได้

(๗) การสร้างกองทัพให้เป็นกองทัพในใจของประชาชน

(๗.๑) กำลังพลทุกคนต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบได้บรรลุผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

(๗.๒) ปลุกฝังกำลังพลในหน่วยให้มีความจงรักภักดี มีความเป็นทหารอาชีพ มีจิตอาสา

และสามารถสรุปสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพได้ ๑๒ ประการ ดังนี้

(๑) จงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล

(๒) มีความเป็นผู้นำ

(๓) การทำงานเพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์

(๔) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน/หน้าที่ และความรับผิดชอบ

(๕) ความรอบรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงแบบองค์รวม

(๖) กระบวนการคิดวิเคราะห์ เสนอแนะ ตกลงใจ ที่เหมาะสม

(๗) การวางแผน อำนาจการ สั่งการ และควบคุมการปฏิบัติ

(๘) การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ

(๙) การปฏิบัติงานภายใต้ความกดดัน

(๑๐) การทำงานร่วมกับทุกส่วนราชการและภาคประชาชน

(๑๑) มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ มีจิตสาธารณะ และจิตอาสา

(๑๒) รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองในศตวรรษที่ ๒๑

นอกจากนี้ เมื่อผู้ศึกษาได้นำสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพ จำนวน ๑๒ ประการ มาพิจารณาและตรวจสอบเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์

ดำเนินการในปัจจุบัน พบว่า สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพดังกล่าวสามารถ แบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตร ที่กองทัพได้มีการดำเนินการเป็นอย่างดีอยู่แล้วในปัจจุบัน ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ มีจิตสาธารณะ และจิตอาสา

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตร ที่กองทัพได้มีการดำเนินการอยู่แล้วในปัจจุบัน แต่ผลการดำเนินการแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ กลุ่มสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ที่ต้องมีความเข้มข้นมากขึ้นเพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานและหน้าที่ ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ และการปฏิบัติงานภายใต้ความกดดัน และส่วนที่ ๒ กลุ่มสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่ต้องขยายให้ครอบคลุมหลักสูตรการศึกษา เนื่องจากต้องปรับให้ เป็นไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในหัวเวลานั้น ได้แก่ การทำงานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ ความรอบรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงแบบองค์รวม กระบวนการคิดวิเคราะห์ เสนอแนะ ตกลงใจที่เหมาะสม การวางแผน อำนวยการ สั่งการ และควบคุมการปฏิบัติ

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตร ที่กองทัพยังดำเนินการไม่ทันการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การทำงานร่วมกับทุกส่วนราชการและภาคประชาชน รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองในศตวรรษที่ ๒๑

ทั้งนี้ โดยผู้ศึกษาจะได้นำกลุ่มสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตร ทั้ง ๓ กลุ่มดังกล่าวไปวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับกลุ่มสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาในสถานศึกษาของกองทัพในปัจจุบันดังจะกล่าวต่อไปในข้อ ๔.๕ เพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องพัฒนาเพิ่มเติม อันจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ต่อไป

๔.๕ ผลการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของระบบการศึกษาของกองทัพไทย และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน” ผ่านระบบทางไกล (ZOOM) ณ ห้องประชุม ๔๓๒ และ ๔๔๑ อาคารเอนกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ผู้ศึกษาได้แบ่งการรายงานผลการศึกษาออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน (๒) สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม และ (๓) แนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑

๔.๕.๑ สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ ว่าระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน แบ่งหลักสูตรการศึกษาออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่ หลักสูตรระดับพื้นฐาน หลักสูตรระดับต้นหรือหลักสูตรระดับยุทธวิธี หลักสูตรระดับกลางหรือหลักสูตรระดับยุทธการ และหลักสูตรระดับสูงหรือหลักสูตรระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งแต่ละระดับหลักสูตรสามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะแตกต่างกันออกไป ดังนี้

(๑) **หลักสูตรระดับพื้นฐาน** (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) ผลิตผู้จบการศึกษาให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ โดยแบ่งเป็นด้านวิชาการทหารและด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกาย สรุปลงได้ดังนี้

(๑.๑) **ด้านวิชาการทหาร** : เป็นการให้ความรู้วิชาทหารทั่วไป อาวุธศึกษา และวิชาตามเหล่าทัพ มุ่งเน้นให้ผู้จบการศึกษาสามารถเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็กได้ เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง องค์ความรู้ทั่วไปในการปฏิบัติการทางทหาร นอกเหนือจากสงคราม โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาประเทศ ช่วยเหลือประชาชน เป็นต้น ตลอดจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กำหนด

(๑.๒) **ด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกาย** : เป็นการให้ความรู้พื้นฐานตามมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ปัจจุบันคือ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) มีความรู้ในสาขาวิชาที่เพียงพอสำหรับประกอบวิชาชีพตามสาขามีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป สามารถรู้เท่าทันและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมได้ มีความรู้ภาษาต่างประเทศเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจความสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติและสถาบันมีลักษณะผู้นำ และทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ มุ่งปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นทหารอาชีพและได้รับการยอมรับ มีความเข้มแข็ง อดทน การศึกษาด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกายนี้มุ่งเน้นให้ผู้จบการศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการทางทหาร

สำหรับสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากหลักสูตรระดับพื้นฐาน ได้แก่

สมรรถนะ : มีความเป็นผู้นำหน่วยขนาดเล็กหรือระดับหมวด สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กำหนด มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ ตัดสินและตกลงใจที่เป็นระบบ สามารถปฏิบัติงานภายใต้ภาวะกดดัน รู้จักการทำงานเป็นทีม และรู้เท่าทันเทคโนโลยีรวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

ความรู้ : มีความรู้ตามมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ปัจจุบันคือกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) พร้อมทั้งได้รับใบประกอบวิชาชีพตามสาขา มีความรู้วิชาทหารทั่วไป การใช้อาวุธ และวิชาชีพพื้นฐานตามเหล่าทัพ มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์และตระหนักถึงความสำคัญของชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป รู้สถานการณ์ความมั่นคงทั่วไป ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน

ทักษะและเจตคติ : มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (ทั้งฟัง พูด และอ่าน) เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ เรียนรู้และเข้าใจทักษะ 3R8C (3R คือ Reading-อ่านออก Riting-เขียนได้ Rithmatic-มีทักษะในการคำนวณ 8C คือ Critical thinking and problem solving-มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ไขปัญหาได้ Creativity and innovation-คิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม Collaboration teamwork and leadership-ความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ Communication information and media literacy-ทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ Cross-cultural understanding-เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม Computing and ITC literacy-ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี Career and learning skills-ทักษะทางอาชีพและการเรียนรู้ Compassion-มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย มุ่งทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นทหารอาชีพ มีวินัย กล้าหาญ เข้มแข็ง อดทน เสียสละ รู้จักรับผิดชอบต่อครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และมีจิตสาธารณะ จิตอาสา มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ และจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ

ร่างกาย : มีสมรรถนะทางร่างกายแข็งแรง อดทน สามารถปฏิบัติงานในสภาวะที่ยากลำบากได้ มีบุคลิก ลักษณะและท่าทางของความเป็นทหารที่ดี น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับ

หลักสูตร รร.ตท.-รร.นายร้อยฯ			
หลักสูตร-ระบบการเรียนการสอน		จุดเด่นของหลักสูตร	
เนื้อหา วิชาการ (ทั่วไป/ ทหาร =60/40	<ul style="list-style-type: none"> วิชาการทั่วไป: ให้ความรู้พื้นฐานตามมาตรฐานกระทรวงการศึกษา และ สกอ. เน้นให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบได้ สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาวิชาการทั่วไปมาใช้ในการปฏิบัติกรทงทหาร โดยเป็นไปตามมาตรฐานมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง วิชาทหาร: ให้ความรู้วิชาทหารทั่วไปอาวุธศึกษาและวิชาตนเองล่าทัพ เน้นให้จบไปเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็กและปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> วิชาการทั่วไป <ul style="list-style-type: none"> - เน้นที่วิชาพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด - ประยุกต์ความรู้ทั่วไป มาใช้ในการปฏิบัติการทางทหาร - มีการลงมือปฏิบัติ/ทำโครงการจริง - เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๓ - สามารถได้ใบประกอบวิชาชีพตามสาขาที่ศึกษา - นำความรู้ที่ได้รับไปศึกษาในระดับสูงขึ้นได้ 	
ลักษณะ สำคัญ/ จุดเน้น	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเจตคติ: เน้นความรู้เป็นทหารอาชีพ ซื่อสัตย์ จงรักภักดี กล้าหาญและมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยปลูกฝังผ่านทงทกรทงอ้อม ผ่านการบรรยายฝึกอบรม ลมมือปฏิบัติ ระบบเกียรติศักดิ์ กิจกรมจิตอาสา “สา ประมินผลโดยการทดสอบ การปฏิบัติ และการสังเกต (จากครู/ผบน./เพื่อน) - ประวัติศสตร์: เน้นความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นในควมสำคัญของชาติและสถาบัน โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย-ดูงาน และกิจกรรมจิตอาสา ประมินผลโดยการสอบ และปฏิบัติ - IT: เน้นความรู้ทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยปลูกฝังผ่านการปฏิบัติ “สา ประมินผลโดยการทดสอบและลมมือปฏิบัติ - ภษา: เน้นทักษะการใช้ภษา (ฟัง พูด อ่าน) ทั้งอังกฤษและประเทศเพื่อนบ้าน ให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์ที่เหล่าทัพกำหนด โดยปลูกฝังผ่านการเรียนการสอน และการปฏิบัติ ประมินผลโดยการทดสอบตามแนวทางของเหล่าทัพ - กฎหมาย: เน้นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป และกฎหมายที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย และกรณีศึกษา ประมินผลโดยการทดสอบเป็นหลัก - MOOT-W: เน้นความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การควมมั่นคงทั่วไป และการปฏิบัติการทงทหารนอกเหนือสงคราม โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน โดยปลูกฝังผ่านการบรรยายกรณีศึกษา และกรณีศึกษา ประมินผลจากการทดสอบ และรายงานผลการดูงาน - ทักษะศตวรรษ ๒๑: เน้นทักษะที่จำเป็น (3R 8B) โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย ฝึกอบรม และลมมือปฏิบัติ ประมินผลโดยการทดสอบการปฏิบัติ และการสังเกต (จากครูผู้สอน/ผบน./เพื่อน) - ด้านร่างกาย: เน้นสมรรถนะร่างกาย ความแข็งแรง แข็งแรง และอดทน โดยปลูกฝังผ่านการฝึกการออกกำลังกาย ก็ท การทดสอบกำลังใจ และผ่านหลักสูตรต่าง ๆ ประมินผล โดยการทดสอบ ทั้งกรร่างกายจิตใจ และการสังเกต (จากครู/ผบน./เพื่อน) 	<ul style="list-style-type: none"> วิชาทหาร <ul style="list-style-type: none"> - เน้นสร้างผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็ก - มุ่งความรู้พื้นฐานในระดับยุทธวิธี - ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบหลังบรรจุอยู่ในหน่วยต่างๆ ได้ - นำความรู้ไปเข้ารับกรฝึกอบรมในหลักสูตรเฉพาะทง/หลักสูตรสูงขึ้นได้ 	
		ด้าน เจตคติ	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นความเป็นทหารอาชีพ มีวินัย กล้าหาญเข้มแข็งอดทน เสียสละ - สร้างเสริมควมเป็นผู้นำ ทั้งทงร่างกายจิตใจ - มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ และจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ
		ด้าน ร่างกาย	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นสมรรถนะร่างกาย ความแข็งแรงอดทน สามารถปฏิบัติงานในสภะที่อาจลำบากได้ - มีบุคลิกลักษณะ ท้าทงควมเป็นราชการที่ดี - น้ชื่อเสียง และได้รับการยอมรับ
ระบบ การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินงาน: แยกส่วนการศึกษา ส่วนฝึกวิชาทหาร และส่วนภรมนักเรียน - แนวคิดหลักการ: จัดกรศึกษาตามนโยบายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนปฏิบัติงานได้จริง พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยประมินผลแบบผสมผสานหลากหลายรูปแบบ ทั้งผ่านการทดสอบ การลมมือปฏิบัติ และการสังเกต 	<ul style="list-style-type: none"> อื่นๆ <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ระบบเกียรติศักดิ์ในการเสริมสร้างคุณลักษณะ ทหารและเจตคติที่ดี - มีหลักสูตร / การฝึกอบรมเสริม (นักเรียนใหม่ โคตรึม จูโจม ฯลฯ) ในการเสริมสร้างคุณลักษณะ ทหาร และความเป็นผู้นำ) - เปิดหลักสูตร Inter รองรับมาตรฐานสากล - มีสถานที่ ยุทโธปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม และได้รับการสนับสนุนในเรื่องการฝึก-ดูงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 	

แผนภาพที่ ๔.๑ : ระบบการศึกษาของกองทัพหลักสูตรระดับพื้นฐานในปัจจุบัน และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรระดับพื้นฐาน

(๒) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ผลิตผู้จบการศึกษาให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ โดยแบ่งเป็นด้านวิชาการทหารและด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกาย สรุปได้ดังนี้

(๒.๑) ด้านวิชาการทหาร : เป็นการให้ความรู้เฉพาะทางทหารในระดับยุทธวิธี ความรู้เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงเชิงลึกเฉพาะพื้นที่และเฉพาะเรื่อง สามารถ

แก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ ความรู้ด้านการส่งกำลังบำรุง การปฏิบัติการข่าวสาร และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ในระดับกองร้อยและกองพันหรือเทียบเท่า รู้พื้นที่และขั้นตอนการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามหรือภารกิจ MOOT-W ที่รับผิดชอบ

(๒.๒) **ด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกาย** : เป็นการให้ความรู้เรื่องกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อประสานงานได้ รู้ประวัติศาสตร์พื้นที่ ประเทศเพื่อนบ้าน และบทเรียนจากการรบที่สำคัญ มีลักษณะผู้นำ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ มุ่งปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเป็นทหารอาชีพ บุคลิกท่าทางได้รับการยอมรับและอยู่ในใจประชาชน มีความเข้มแข็งอดทนพร้อมปฏิบัติงานในสภาวะที่ยากลำบาก

สำหรับสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี ได้แก่

สมรรถนะ : มีลักษณะผู้นำหน่วยทหารชัดเจน สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ ตัดสินและตกลงใจที่เป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ สามารถวางแผน อำนวยการ สั่งการและควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยที่รับผิดชอบ สามารถปฏิบัติงานภายใต้ภาวะกดดัน รู้จักการทำงานเป็นทีม และสามารถทำงานร่วมกับทุกส่วนราชการและประชาชนได้ รู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถนำไปใช้และประยุกต์ใช้ได้

ความรู้ : มีความรู้ทั่วไปเชิงประยุกต์กับกิจการทางทหารที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีความรู้และชำนาญในพื้นที่และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องรู้ประวัติศาสตร์สงครามและบทเรียนจากการรบสำคัญ สามารถใช้ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้านในการทำงานได้ดี มีความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องในระดับผู้ปฏิบัติและสามารถนำไปใช้งานได้จริงมีประสบการณ์จริงในการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามที่เกี่ยวข้อง

ทักษะและเจตคติ : รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะชีวิตและอาชีพที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ มุ่งทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ และมีจิตสาธารณะ จิตอาสา มีทัศนคติที่ดีและมีความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ

ร่างกาย : มีสมรรถนะร่างกายเป็นไปตามเกณฑ์อายุและมาตรฐานตามที่เหล่าทัพหรือหน่วยงานกำหนด มีบุคลิกลักษณะและท่าทางความเป็นทหารอาชีพ ได้รับการยอมรับและอยู่ในใจของประชาชน

	หลักสูตร-ระบบการเรียนการสอน	จุดเด่นของหลักสูตร	
เนื้อหา วิชาการ (ทั่วไป/ ทหาร =20/80	<p>- วิชาการทั่วไป : แนะนำความรู้ทั่วไปเชิงประยุกต์สำหรับกิจกรรมและภาพรวมแวดล้อมทางความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับระดับของหลักสูตร เน้นให้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในหลักสูตร และเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- วิชาการ : มุ่งศึกษาทฤษฎีความรู้ทางทหารเฉพาะในระดับยุทธวิธี โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร รวมถึงสถานการณ์จริงในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง (เช่น พื้นที่ประสบภัย) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชี่ยวชาญในงานในหน้าที่ที่จะต้องไปปฏิบัติต่อไป เน้น ครอบคลุมความต้องการจริงของหน่วยงานและแนวทางกรรับราชการของผู้เข้ารับการศึกษ</p>	วิชาการ ทั่วไป	<p>- เน้นความรู้ทั่วไปเชิงประยุกต์กับกิจกรรมทหาร ที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน</p> <p>- พร้อมนำความรู้ประกอบกรปฏิบัติงานจริง และศึกษาต่อในหลักสูตรระดับสูงขึ้น</p> <p>- เน้นความรู้ทั่วไปเชิงประยุกต์กับกิจกรรมทหาร ที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน</p>
ลักษณะ สำคัญ/ จุดเน้น	<p>- ด้านเจตคติ : เน้นความรับผิดชอบในหน้าที่ คุณธรรมจริยธรรมในทางปฏิบัติราชการ ทักษะและความจงรักภักดีต่อสถาบัน โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย การปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน</p> <p>- ประเมินผล โดยการทดสอบ การปฏิบัติ และการจัดทำรายงานทั้งส่วนบุคคลและกลุ่ม</p> <p>- ประวัติศาสตร์ : ประวัติศาสตร์สงครามและบทเรียนจากการรบต่าง ๆ รวมถึงความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยายดูงาน และกิจกรรมจิตอาสา ประเมินผลโดยการสอบและปฏิบัติ</p> <p>- IT : เน้นทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยปลูกฝังผ่านการปฏิบัติ ฯลฯ ประเมินผล โดยการทดสอบและลงมือปฏิบัติ</p> <p>- ภาษา : เน้นทักษะสื่อสารในการปฏิบัติงานจริง ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้าน โดยปลูกฝังผ่านการเรียนการสอน และการปฏิบัติ ประเมินผล จากเกณฑ์ที่เหล่าทัพกำหนด</p> <p>- กฎหมาย : เน้นความรู้ความเข้าใจในกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย และกรณีศึกษา ประเมินผล ในการทดสอบเป็นหลัก</p> <p>- MOOT-W : เน้นศึกษาจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การแก้ไขปัญหา จขต. การปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพ ฯลฯ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย กรณีศึกษา และการดูงาน ประเมินผล จากการทดสอบ และรายงานผลการดูงาน</p> <p>- ทักษะศตวรรษ ๒๑ : เน้นทักษะที่จำเป็นสำหรับปฏิบัติงาน เช่น การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้แก้ไขปัญหา ความร่วมมือ ทักษะชีวิต ฯลฯ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย และลงมือปฏิบัติ ประเมินผล โดยการทดสอบการปฏิบัติ และการสังเกต (จากครูผู้สอน)</p> <p>- ด้านร่างกาย : เน้นเสริมสร้างร่างกายตามเกณฑ์วิทยุณี และมาตรฐานของเหล่าทัพหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยปลูกฝังผ่านการศึกษา การทดสอบร่างกาย กีฬา ฯลฯ ประเมินผล โดยการทดสอบ</p>	วิชา ทหาร	<p>- เน้นสร้างผู้นำ/ผู้บังคับบัญชาผู้ปฏิบัติงานในระดับยุทธวิธี โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร</p> <p>- ศึกษาจากประสบการณ์ สถานการณ์จริงในพื้นที่ และสถานการณ์แวดล้อมที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- ทำความเข้าใจกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในระดับผู้ปฏิบัติ ให้สามารถนำไปใช้งานได้จริง</p> <p>- สามารถนำความรู้ไปเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรเฉพาะทาง/หลักสูตรสูงขึ้นได้</p>
		ด้าน เจตคติ	<p>- เน้นความรับผิดชอบในหน้าที่ ความซื่อสัตย์สุจริต และคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ</p> <p>- มุ่งเสริมสร้างทัศนคติที่ดี และความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ</p>
		ด้าน ร่างกาย	<p>- เน้นเสริมสร้างร่างกายตามเกณฑ์อายุ และมาตรฐานเกณฑ์เหล่าทัพหน่วยงานกำหนด</p> <p>- เสริมสร้างบุคลิกลักษณะและท่าทางความเป็นทหารอาชีพให้รับกายยอมรับและอยู่ในใจประชาชน</p>
ระบบ การศึกษา	<p>- การดำเนินการ : ใช้การบรรยาย กรณีศึกษา การปฏิบัติ และการศึกษาดูงานในพื้นที่จริง</p> <p>- แนวคิดหลักการ : ศึกษาการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี ตามนโยบายและสถานการณ์ในพื้นที่ที่ต้องปฏิบัติจริง โดยมุ่งเน้นประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยประเมินผลแบบผสมผสานหลากหลายรูปแบบ ทั้งผ่านการทดสอบ การลงมือปฏิบัติ และการสังเกต</p>	อื่นๆ	<p>- ใช้ครูผู้สอนและวิทยากรพิเศษที่มีประสบการณ์จริงในการปฏิบัติงาน</p> <p>- ใช้หลักสูตร/กรณีศึกษาเสริมต่างๆ ในการเสริมสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ</p> <p>- มีสถานที่ ยุทโธปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม</p> <p>- ทำกรณีศึกษาและศึกษาดูงานในพื้นที่จริง</p>

แผนภาพที่ ๔.๒ : ระบบการศึกษาของกองทัพหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธีในปัจจุบัน และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี

(๓) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ผลิตผู้จบการศึกษาให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ โดยแบ่งเป็นด้านวิชาการ ทหารและด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกาย สรุปได้ดังนี้

(๓.๑) **ด้านวิชาการทหาร** : เป็นการให้ความรู้เพื่อให้มีความชำนาญการทางทหารในระดับยุทธการ รู้สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในเชิงกว้างและครอบคลุมทุกมิติ มีความรู้และความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการ สามารถวางแผนและอำนวยการยุทธ (ทั้งการยุทธร่วมและการยุทธผสม) และยุทธศาสตร์ สามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ เข้าใจงานการส่งกำลังบำรุง การปฏิบัติการข่าวสาร และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ในระดับกองพลหรือเทียบเท่า สามารถวางแผนและประสานงานในภารกิจการปฏิบัติการทางทหารนอกจากสงครามหรือภารกิจ MOOT-W ได้

(๓.๒) **ด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกาย** : เป็นการให้ความรู้เพื่อให้มีความสามารถในการขับเคลื่อนงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เข้าใจภาพอนาคตของการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการประสานงานแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารได้ รู้ประวัติศาสตร์การสงครามและประวัติศาสตร์ประเทศมหาอำนาจ มีความเป็นผู้นำ รับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อโลก มุ่งปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเป็นทหารอาชีพ มีบุคลิกท่าทางที่ได้รับการยอมรับและอยู่ในใจประชาชน รวมทั้งมีความเข้มแข็งอดทนเหมาะสมกับภารกิจ

สำหรับสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ ได้แก่

สมรรถนะ : เป็นฝ่ายอำนวยการในการวางแผน อำนวยการติดต่อและประสานงานได้ดี มีลักษณะผู้นำและเป็นผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถสั่งการและควบคุมการปฏิบัติได้ มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจและตกลงใจที่เป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ และสามารถปฏิบัติงานภายใต้ภาวะกดดัน ทัศนคติการทำงานเป็นทีมสามารถทำงานร่วมกับทุกส่วนราชการและประชาชนได้ดี รู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถนำไปใช้และนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยเฉพาะในเรื่องข้อมูลและความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์

ความรู้ : รู้เทคนิคการบริหารสมัยใหม่ รู้สภาวะแวดล้อมในทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหาร รู้งานของฝ่ายอำนวยการและของผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี มีความรู้และเข้าใจกฎหมายสำคัญของชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ในการวางแผนขับเคลื่อนและประสานงานได้ รู้และชำนาญพื้นที่ ตลอดจนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง รู้ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศมหาอำนาจ สามารถใช้ภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้านในการวางแผนและติดต่อประสานงานได้ดี เข้าใจภาพรวมของการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและขับเคลื่อนได้

ทักษะและเจตคติ : มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ มีความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความถนัดในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะชีวิตและอาชีพที่ดี มุ่งทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ และ

มีจิตสาธารณะ จิตอาสา และจิตสำนึกต่อโลก มีทัศนคติที่ดีและมีความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ

ร่างกาย : มีสมรรถนะร่างกายเป็นไปตามเกณฑ์อายุและมาตรฐานตามกีฬาที่เล่นหรือหน่วยงานกำหนด มีทักษะการกีฬาเพิ่มเติมเพื่อสุขภาพและสันทนาการ มีบุคลิกลักษณะและท่าทางความเป็นทหารอาชีพ ได้รับการยอมรับและอยู่ในใจของประชาชน

หลักสูตร รร.ตท.-รร.นายร้อยฯ		
หลักสูตร-ระบบการเรียนการสอน	จุดเด่นของหลักสูตร	
<p>เนื้อหาวิชาการ (ทั่วไป/ทหาร =50/50)</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิชาการทั่วไป : เรียนรู้เทคนิคการบริหารที่ทันสมัย ความรู้เกี่ยวกับ และสภาวะแวดล้อมระดับโลก ภูมิภาค และประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหารของแต่ละหลักสูตร ตลอดจนการดำเนินการตาม กม. มั่น การนำไปใช้ในการศึกษา และเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติงานจริงต่อไป - วิชาการ : มุ่งศึกษาวิชาความทรงจำในระดับยุทธการ โดยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน และการปฏิบัติงานของฝ่ายอำนวยการทุกสายงาน เน้นความรู้ความเชี่ยวชาญในการนำไปปฏิบัติงานจริง และตอบโจทย์แนวทางการรับราชการของผู้เข้ารับการศึกษา 	<p>วิชาการทั่วไป</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นความรู้ทางการบริหารที่ทันสมัย และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการทางทหารของแต่ละหลักสูตร - ให้ความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และประเทศ มากขึ้น - ทำความเข้าใจกับนโยบายสำคัญของรัฐบาล และกฎหมายสำคัญของชาติ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ - พร้อมนำความรู้ไปประกอบการปฏิบัติงานจริง และศึกษาต่อในหลักสูตรระดับสูงขึ้น 	
<p>ลักษณะสำคัญ/จุดเน้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ด้านเจตคติ : เน้นความรับผิดชอบในหน้าที่ คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ การปกครองในระบอบ ปชต. ทัศนคติความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย การปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน ประเมินผล โดยการทดสอบ การปฏิบัติ และการจัดทำรายงานทั้งส่วนบุคคลและกลุ่ม - ประวัติศาสตร์ : เน้นประวัติศาสตร์สงครามและบทเรียนจากกรณีศึกษาต่างๆ รวมถึงขยายความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศมหาอำนาจ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยายดูงาน และกิจกรรมจิตอาสา ประเมินผล โดยการสอบ และปฏิบัติ - IT : เน้นทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การปฏิบัติงานจริงที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยปลูกฝังผ่านการปฏิบัติ "ลาประเมินผล" โดยการทดสอบและลงมือปฏิบัติ - ภาษา : เน้นทักษะการสื่อสารในการปฏิบัติงานจริงในระดับที่เชี่ยวชาญมากขึ้น ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาประเทศเพื่อนบ้าน โดยปลูกฝังผ่านการเรียนการสอน และการปฏิบัติ "ลา ประเมินผล" โดยการทดสอบและลงมือปฏิบัติ - กฎหมาย : เน้นความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับกฎหมายเฉพาะที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงการดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลและกฎหมายสำคัญ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ "ลา" โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย และการลงมือปฏิบัติ ประเมินผล โดยการทดสอบการจัดทำรายงาน "ลา" - MOOT-W : เน้นศึกษาในเชิงของกรวางแผน อำนวยการ และประสานงาน (จากกรณีการปฏิบัติงานจริงต่าง ๆ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ปัญหา จชต. การกิจรักษาสันติภาพ "ลา") โดยปลูกฝังผ่านการบรรยายกรณีศึกษา และกรณีศึกษา และการดูงาน ประเมินผล โดยการทดสอบและรายงานผลการดูงาน - ทักษะศตวรรษที่ ๒๑ : เน้นทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของฝ่ายอำนวยการ โดยเฉพาะเรื่องกรณีวิจรณ์คุณความดีไปปัญหา ร่วมมือปฏิบัติ ผลิตสื่อสาร "ลา" โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย และลงมือปฏิบัติ ประเมินผล โดยการทดสอบการปฏิบัติ และการสังเกต (จากครูผู้สอน) - ด้านร่างกาย : เน้นสมรรถนะร่างกายตามเกณฑ์อายุ ให้ได้ตามมาตรฐานของเหล่าทัพ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเสริมสร้างทักษะกีฬาเพื่อสุขภาพและสันทนาการ โดยปลูกฝังผ่านการฝึก การออกกำลังกาย การทดสอบ กีฬา "ลา" ประเมินผล โดยการทดสอบร่างกาย 	<p>วิชาทหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นสร้างฝ่ายอำนวยการผู้บังคับบัญชาในระดับ ยุทธวิธี ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร - ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับนโยบายกฎหมายกฎระเบียบและสภาพพื้นที่ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง - สามารถนำความรู้ไปรับการฝึกอบรมหลักสูตรเฉพาะทาง/หลักสูตรสูงขึ้นได้ 	
	<p>ด้านเจตคติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นความรับผิดชอบในหน้าที่ ความซื่อสัตย์สุจริตคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติงาน และความรู้ ความเข้าใจในการปกครองในระบอบ ปชต. - มุ่งเสริมสร้างทัศนคติที่ดี และความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ 	<p>ด้านร่างกาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นสมรรถนะร่างกายตามเกณฑ์อายุ และมาตรฐานเกณฑ์เหล่าทัพ/หน่วยงานกำหนด - เสริมสร้างทักษะกีฬาเพื่อเพิ่มเติมเพื่อสุขภาพและสันทนาการ - พัฒนบุคลิกลักษณะ ท่าทางความเป็นทหารอาชีพที่ได้รับการยอมรับและอยู่ในใจของประชาชน
	<p>ระบบการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินการ : ใช้การบรรยาย การฝึก การปฏิบัติ และการศึกษาดูงานในพื้นที่จริง - แนวคิดหลักการ : ศึกษาการปฏิบัติในระดับยุทธการ ให้มีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของ ผอ. ทุกสายงาน มีความเชี่ยวชาญในนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และพื้นที่ปฏิบัติการจริง สามารถไปดำเนินการวางแผน อำนวยการ และประสานงาน ในสายงานของตนเองได้จริง โดยประเมินผลแบบผสมผสานหลากหลายรูปแบบ ทั้งผ่านการทดสอบ การลงมือปฏิบัติ และการสังเกต 	<p>อื่นๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงในระดับยุทธวิธี อย่างเข้มข้น - เชิงวิทยาทักษะที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง - มีการฝึกปฏิบัติร่วมกับหลักสูตรในระดับต่างๆ เพื่อให้เกิดภาพความเข้าใจในการปฏิบัติงานจริง - มีสถานที่ ยุทโธปกรณ์ และสื่ออำนวยความสะดวกพร้อม และได้รับการสนับสนุนเต็มที่จากหน่วยงานต่าง ๆ - ทำการฝึกและศึกษาดูงานในพื้นที่จริง

แผนภาพที่ ๔.๓ : ระบบการศึกษาของกองทัพหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการในปัจจุบัน และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ

(๔) หลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ผลิตผู้จบการศึกษาให้มี

สมรรถนะ ความรู้ และทักษะ โดยแบ่งเป็นด้านวิชาการทหารและด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกาย สรุปได้ดังนี้

(๔.๑) **ด้านวิชาการทหาร** : เป็นการเรียนรู้และเข้าใจวิชาการทางทหารในระดับยุทธศาสตร์ รู้สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับนโยบาย การวางแผนและการอำนวยการยุทธ (ทั้งการยุทธร่วม/ผสม) และยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งยุทธศาสตร์ทหาร การแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ ภาพรวมของงานการส่งกำลังบำรุง การปฏิบัติการข่าวสาร การสื่อสารทางยุทธศาสตร์ สามารถตัดสินใจและสั่งการในการกิจการปฏิบัติการทางทหารนอกจากสงครามหรือภารกิจ MOOT-W

(๔.๒) **ด้านวิชาความรู้ทั่วไป เจตคติ และร่างกาย** : เป็นการให้ความรู้เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง วางนโยบายและทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสม สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการประชุมประสานงานต่าง ๆ ได้เข้าใจประวัติศาสตร์ในเชิงกว้างอย่างครอบคลุม มุ่งปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความเป็นผู้นำรับผิดชอบ และจิตสำนึกที่ดีต่อโลก

สำหรับสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ ได้แก่

สมรรถนะ : มีลักษณะเป็นผู้นำและผู้บริหารระดับสูงที่สามารถตัดสินใจสั่งการ และบริหารงานได้ดี มีมุมมองและวิสัยทัศน์แบบองค์รวม เข้าใจสภาวะแวดล้อม สามารถตรวจสอบและประเมินได้ ตลอดจนสามารถกำหนดผลประโยชน์ของชาติ ยุทธศาสตร์และกำลังอำนาจได้ มีความเชี่ยวชาญในนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนระดับชาติที่ต้องนำไปใช้ในการขับเคลื่อน สามารถคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจและตกลงใจเป็นระบบ สามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติและภัยได้ภาวะกดดันได้ดี มีความรู้และตระหนักในขีดความสามารถของเทคโนโลยีทางทหารและทิศทางการพัฒนาของโลก

ความรู้ : มุ่งองค์ความรู้สำคัญรอบด้านอย่างกว้างขวาง มีความเข้าใจกฎหมายสำคัญของชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างลึกซึ้ง สามารถนำไปประกอบการตัดสินใจและกำหนดนโยบายได้ รู้ประวัติศาสตร์โลกและประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในการประชุมและการติดต่อประสานงานได้เป็นอย่างดี สามารถชี้แนะ กำหนดนโยบายและตัดสินใจในเชิงบริหารสำหรับการปฏิบัติการทางทหารนอกจากสงครามได้

ทักษะและเจตคติ : มีความเป็นผู้นำระดับสูงของหน่วยงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์ มีคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร เน้นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มุ่งทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ รับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ และมีจิตสาธารณะ จิตอาสา และจิตสำนึกต่อโลก มีทัศนคติที่ดี มีความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ และเห็นถึงความสำคัญของกองทัพ

ร่างกาย : มีการเสริมสร้างสุขภาพร่างกายตามเกณฑ์อายุ รวมทั้งกิจกรรมกีฬาเพื่อนันทนาการ มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำองค์กรในระดับสูง และเป็นที่น่าเชื่อถือของสังคม

หลักสูตรตามแนวทางรับราชการระดับสูง/ระดับยุทธศาสตร์		
หลักสูตร-ระบบการเรียนการสอน		จุดเด่นของหลักสูตร
เนื้อหา วิชาการ (ทั่วไป/ ทหาร =20/80	<ul style="list-style-type: none"> - วิชาการทั่วไป : แล่นำความรู้ทั่วไปเชิงประยุกต์ สำหรับกิจการทหาร และสภาวะแวดล้อมทางความมั่นคง ที่เกี่ยวข้องกับระดับของหลักสูตร. เน้น ให้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในหลักสูตร และเป็นแฉะเป็นแนวทางในการกลับไปปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง - วิชาทหาร : มุ่งศึกษาวิชาความรู้ทางทหารเฉพาะในระดับยุทธวิธี โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน และการปฏิบัติงานของฝ่ายอำนาจการทุกสายงาน เน้นความรู้ความเชี่ยวชาญในการนำไปปฏิบัติงานจริง และตอบโต้แนวทางการรับราชการของผู้เข้ารับการศึกษา 	วิชาการทั่วไป <ul style="list-style-type: none"> - เน้นความรู้ทั่วไปเชิงประยุกต์กับกิจการทหาร ที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน - พร้อมนำความรู้ไปประกอบการปฏิบัติงานจริง และศึกษาต่อในหลักสูตรระดับสูงขึ้น
ลักษณะ สำคัญ/ จุดเน้น	<ul style="list-style-type: none"> - ด้านเจตคติ : เน้นความรับผิดชอบในหน้าที่ คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ ทศนคติ และความจงรักภักดีต่อสถาบันฯ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย การปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน ประเมินผล โดยการทดสอบ การปฏิบัติ และการจัดทำรายงานที่ส่วนบุคคลและกลุ่ม - ประวัติศาสตร์ : เน้นประวัติศาสตร์สงครามและบทเรียนจากกรณีต่าง ๆ รวมถึงความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย ดูงาน และกิจกรรมจิตอาสา ประเมินผล โดยการสอบ และปฏิบัติ - IT : เน้นทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยปลูกฝังผ่านการปฏิบัติ "ลา ประเมินผล โดยการทดสอบและลงมือปฏิบัติ - ภาษา : เน้นทักษะการสื่อสารในการปฏิบัติงานจริง ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน โดยปลูกฝังผ่านการเรียนการสอน และการปฏิบัติ ประเมินผล ตามเกณฑ์ที่เหล่าทัพกำหนด - กฎหมาย : เน้นความรู้ความเข้าใจในกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย และการนิเทศ ประเมินผล โดยการทดสอบเป็นหลัก - MOOT-W : เน้นศึกษาจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะการช่วยเหลือผู้ประสบภัยฯ การแก้ไขปัญหา จศต. การปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพ ฯลฯ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย การนิเทศ และการดูงาน ประเมินผล จากการทดสอบ และรายงานผลการดูงาน - ทักษะศตวรรษ ๒๑ : เน้นทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน เช่น การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ แก้ไขปัญหา ความร่วมมือ ทักษะชีวิต ฯลฯ โดยปลูกฝังผ่านการบรรยาย และลงมือปฏิบัติ ประเมินผล โดยการทดสอบการปฏิบัติ และการสังเกต (จากครูผู้สอน) - ด้านร่างกาย : เน้นสมรรถนะร่างกายตามเกณฑ์วัยวุฒิ และมาตรฐานของเหล่าทัพหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยปลูกฝังผ่านการฝึก การทดสอบร่างกาย กีฬา ฯลฯ ประเมินผล โดยการทดสอบ 	วิชาทหาร <ul style="list-style-type: none"> - เน้นสร้างฝ่ายอำนาจการผู้บังคับบัญชาผู้ปฏิบัติงานในระดับ ยุทธวิธี โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร - ศึกษาจากประสบการณ์ สถานการณ์จริงในพื้นที่ และสถานการณ์แวดล้อมที่เกี่ยวข้อง - ทำความเข้าใจกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติ ให้สามารถนำไปใช้งานได้จริง - สามารถนำความรู้ไปเข้ารับกรฝึกอบรมในหลักสูตรเฉพาะทาง /หลักสูตรสูงขึ้นได้
		ด้านเจตคติ <ul style="list-style-type: none"> - เน้นความรับผิดชอบในหน้าที่ ความซื่อสัตย์สุจริต และคุณธรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติราชการ - มุ่งเสริมสร้างทัศนคติที่ดี และความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ
		ด้านร่างกาย <ul style="list-style-type: none"> - เน้นสมรรถนะร่างกายตามเกณฑ์อายุ และมาตรฐานตามเหล่าทัพ/หน่วยงานกำหนด - เสริมสร้างบุคลิกลักษณะและท่าท่วงความเป็นทหารอาชีพให้ได้รับยอมรับและอยู่ในใจของประชาชน
ระบบ การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินการ : ใช้การบรรยาย การฝึก การปฏิบัติ และการศึกษาดูงานในพื้นที่จริง - แนวคิด/หลักการ : ศึกษาการปฏิบัติในระดับยุทธวิธี ตามนโยบายและสถานการณ์ในพื้นที่ที่ต้องปฏิบัติจริง โดยมุ่งเน้นประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดย ประเมินผล แบบผสมผสานหลากหลายรูปแบบ ทั้งผ่านการทดสอบ การสังเกตปฏิบัติ และการสังเกต 	อื่นๆ <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ครูผู้สอนและวิทยากรพิเศษที่มีประสบการณ์จริงในการปฏิบัติงาน - ใช้หลักสูตร/การฝึกอบรมเสริมต่าง ๆ ในการเสริมสร้างทศนคติเยาวชนเฉพาะทางในพื้นที่ที่จะต้องไปปฏิบัติ - มีสถานที่ ยุทโธปกรณ์ และสื่ออำนวยความสะดวกพร้อม - ทำการฝึกและศึกษาดูงานในพื้นที่จริง

แผนภาพที่ ๔.๔ : ระบบการศึกษาของกองทัพหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์

เมื่อผู้ศึกษาได้นำข้อมูลระบบการศึกษาของกองทัพมาพิจารณาพร้อมกับสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาดังกล่าว พบว่า ระบบการศึกษาของกองทัพกับสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิต มาจากระบบการศึกษานั้นมีความเชื่อมโยงกันด้วยองค์ประกอบ ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) องค์ประกอบ ด้านความรู้ (๒) องค์ประกอบด้านเจตคติ และ (๓) องค์ประกอบด้านร่างกาย ซึ่งแต่ละองค์ประกอบ นั้นมีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ผลิตได้แตกต่างกันตามระดับของ หลักสูตร ดังนี้

(๑) **องค์ประกอบด้านความรู้** แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาทางทหาร และกลุ่มวิชาการทั่วไป

(๑.๑) **กลุ่มวิชาทางทหาร** ประกอบด้วย วิชาการสงคราม และวิชาการ ปฏิบัติทางทหารนอกจากสงคราม

๑) **วิชาการสงคราม** ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางด้านความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับฝ่ายอำนวยการ การวางแผนการยุทธ (ทั้งการยุทธร่วม/ผสม) ยุทธศาสตร์ และการอำนวยการยุทธร่วม/ผสม การแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ การส่งกำลังบำรุง การปฏิบัติการข่าวสาร รวมทั้งการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ พบว่า ผู้เรียน ในหลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) ซึ่งเป็นระดับผู้ปฏิบัติมีองค์ความรู้เบื้องต้น ในการศึกษาสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงเพียงอย่างเดียว อันจะเป็นความรู้พื้นฐานให้กับการศึกษา ในทุกระดับหลักสูตรต่อไป

เมื่อนำไปเชื่อมโยงกับหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ซึ่งผู้เรียนเป็น ผู้บริหารระดับต้น จะมีองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่มีความเฉพาะเจาะจง ในพื้นที่หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นเชิงลึกมากขึ้น นอกจากนี้ การศึกษาในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับ ยุทธวิธีนี้จะเริ่มมีการเรียนการสอนวิชาการแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ การส่งกำลังบำรุง การปฏิบัติการข่าวสาร และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับกองร้อยและกองพัน หรือเทียบเท่า ยกเว้นหลักสูตรการปฏิบัติการร่วม (เป็นหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธีของ กองบัญชาการกองทัพไทย) ซึ่งเป็นการเรียนเพื่อตอบสนองภารกิจสำคัญในเรื่องของการปฏิบัติการร่วม จะเริ่มมีการเรียนการสอนในวิชาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับฝ่ายอำนวยการ การวางแผนการยุทธ (ทั้งการยุทธร่วม/ผสม) ยุทธศาสตร์ และการอำนวยการยุทธร่วม/ผสมอีกส่วน หนึ่งด้วย

เมื่อเป็นการศึกษาในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตร เสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับกลาง องค์ ความรู้

เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงจะกว้างขึ้น โดยครอบคลุมทุกมิติ นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาในเรื่องของการแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ การส่งกำลังบำรุง การปฏิบัติการข่าวสาร และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ในระดับกองพลหรือเทียบเท่า ผู้ศึกษามีข้อสังเกตว่า การศึกษาในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการนี้ เริ่มมีการเรียนการสอนในวิชาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา กับฝ่ายอำนวยการ การวางแผนการยุทธ (ทั้งการยุทธร่วม/ผสม) ยุทธศาสตร์ และการอำนวยการยุทธร่วม/ผสม ซึ่งอยู่ในระดับกองพลหรือเทียบเท่า ในขณะที่การเรียนในหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับสูง จะเป็นการศึกษาที่นำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาในแต่ละระดับหลักสูตรมาต่อยอดให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนมากขึ้น ทั้งการศึกษาสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในเชิงนโยบาย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับฝ่ายอำนวยการ การวางแผนการยุทธ (ทั้งการยุทธร่วม/ผสม) ยุทธศาสตร์ และการอำนวยการยุทธร่วม/ผสม การแก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ การส่งกำลังบำรุง การปฏิบัติการข่าวสาร และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ ซึ่งอยู่ในระดับกองทัพบก

อนึ่ง เมื่อนำความรู้ในแต่ละระดับหลักสูตรมาเชื่อมโยงกัน พบว่าการเรียนในหลักสูตรที่มีระดับสูงขึ้นจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมและสูงขึ้นจากความรู้พื้นฐานที่ได้รับจากหลักสูตรที่ผ่านมา นอกจากนี้ ผู้เรียนก็จะได้รับความรู้พื้นฐานใหม่ ๆ เพื่อนำไปต่อยอดเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้นเมื่อเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรที่มีระดับสูงขึ้น

๒) วิชาการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม เช่น การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด การต่อต้านและตอบโต้การก่อการร้าย การพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน การค้นหาและกู้ภัย การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน การช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ เป็นต้น พบว่า ผู้เรียนในหลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) ซึ่งเป็นระดับผู้ปฏิบัติมีองค์ความรู้ที่เป็นความรู้ทั่วไป เป็นความรู้แบบกว้าง ๆ และมีความเข้มข้นของความรู้เฉพาะในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่อยู่ในพื้นที่

เมื่อเป็นการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับต้น ผู้เรียนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักนิยมการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามในรูปแบบต่าง ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการ และมีทักษะขั้นตอนการปฏิบัติที่เพิ่มมากขึ้น และเมื่อเป็นการศึกษาในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับกลาง จะมีการ

เพิ่มความเข้มข้นของความรู้ให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยคาดหวังให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ความรู้ ทักษะ ในด้านการวางแผน การอำนวยความสะดวก การประสานงานให้เกิดการขับเคลื่อนภารกิจ การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างดี ในขณะที่การศึกษาในหลักสูตร ระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตร วิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และ หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับสูง จะมีการเพิ่มพูนความรู้สูงสุดในระดับยุทธศาสตร์ โดยคาดหวังให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ความรู้ ทักษะ ในด้านการตัดสินใจ การสั่งการ และสามารถควบคุมการปฏิบัติในการปฏิบัติการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และบรรลุผลสำเร็จ

(๑.๒) กลุ่มวิชาการทั่วไป เช่น วิชาการเมืองการปกครอง วิชากฎหมาย วิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ภาษา ประวัติศาสตร์ และวิชาชีพเฉพาะสาขา เป็นต้น พบว่า ผู้เรียน ในหลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) ซึ่งเป็นระดับผู้ปฏิบัติจะได้รับความรู้ ในระดับพื้นฐาน ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง กฎหมายทั่วไป การประยุกต์ใช้ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่เป็นพื้นฐานเพื่อให้นำมาปรับใช้ ในชีวิตประจำวันได้ มีความรู้ทางภาษาเพียงพอกับการปฏิบัติงาน เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยและ สถาบันพระมหากษัตริย์ และการเรียนตามวิชาชีพเฉพาะสาขา ซึ่งความรู้เหล่านี้จะมีเฉพาะ ในหลักสูตรระดับพื้นฐานเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดทางการศึกษาในโรงเรียน นายร้อยของทุกเหล่าทัพ โดยมุ่งประสงค์ให้การศึกษาในวิชาชีพเฉพาะสาขาดังกล่าว (ไม่ว่าจะเป็น สาขาวิศวกรรมเครื่องกลหรือวิศวกรรมโยธา) เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ สภาการศึกษาวิชาทหารกระทรวงกลาโหม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ปัจจุบันคือกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) และสภาวิศวกรกำหนดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถได้รับ ใบประกอบวิชาชีพ

จากนั้น เมื่อผู้เรียนได้เข้าสู่อุปการศึกษาดำเนินหลักสูตรแนวทาง รัชการของกองบัญชาการกองทัพไทยหรือตามที่เหล่าทัพกำหนด ซึ่งเป็นการศึกษาในหลักสูตร ระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับต้น องค์ความรู้จะเพิ่มพูนจากระดับพื้นฐาน เพิ่มเติม วิชาที่เกี่ยวกับการบริการ การคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์อย่างรอบด้าน โดยเน้นกฎหมายเฉพาะที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ศึกษาหลักการความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ในส่วนของภาษา เน้นการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงานทั้งภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านในส่วนที่จำเป็น เรียนรู้ ประวัติศาสตร์เชิงพื้นที่และประเทศเพื่อนบ้าน บทเรียนจากการรบ

เมื่อเป็นการศึกษาในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตร

เสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับกลาง จะเป็นการปรับระดับความรู้ให้มีความเข้มข้นมากขึ้น เพิ่มเติม วิชาที่เกี่ยวกับการบริการ การคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ รอบรู้ให้มากขึ้น โดยเน้นการเรียนเพื่อผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ตามกรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสามารถมองภาพอนาคตของเทคโนโลยีสารสนเทศในเบื้องต้นถึงระดับกลางได้ สำหรับการเรียนภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านในส่วนที่จำเป็น ก็เป็นการเรียนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการประสานงาน แลกเปลี่ยนข้อมูลและประชุมร่วมกันได้ มีการเรียนรู้ประวัติศาสตร์สงครามและประเทศมหาอำนาจ ในขณะที่การเรียนในหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับสูง จะมีการปรับระดับการศึกษาให้มีความรู้ที่เข้มข้นมากขึ้นไปอีก มีการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ การบริหาร การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพิ่มพูนความรู้ทุกด้านในขั้นสูงสุด โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อกำหนดนโยบายให้เป็นไปตามกฎหมาย และสามารถนำผลลัพธ์ที่ได้ไปดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการกำหนดทิศทางของประเทศ กำกับอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับในส่วนของภาษา ผู้เรียนจะต้องมีความรู้เพียงพอที่จะเป็นประธานในการประชุมได้ และเรียนรู้ประวัติศาสตร์โลกในเชิงวิเคราะห์มากขึ้น

(๒) องค์ประกอบด้านเจตคติ พบว่า การศึกษาใน**หลักสูตรระดับพื้นฐาน** (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) และหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) มีความเชื่อมโยงกันระหว่างระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบันกับสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษา กล่าวคือ เมื่อกำลังพลชั้นสัญญาบัตรได้รับการศึกษาในหลักสูตรที่มีระดับสูงขึ้น เจตคติพื้นฐานของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่สถาบันการศึกษาของกองทัพต่างมุ่งเน้นและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก อันประกอบไปด้วย ความจงรักภักดี (มุ่งปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์) ความเสียสละ มีจิตอาสา เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และความเป็นทหารอาชีพ (มีวินัย กล้าหาญ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบหน้าที่ รักษาดียังชีวิต) ก็จะเพิ่มพูนมากขึ้นตามไปด้วย

แต่อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบด้านเจตคติในส่วนของทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น ผู้เรียนในแต่ละระดับหลักสูตรจะมีการเพิ่มพูนด้านเจตคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐาน

(โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรือ อากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) จะมีการเรียนรู้พื้นฐานด้านทักษะการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีด้วยตนเอง เมื่อกำลังพลชั้นสัญญาบัตรระดับผู้บริหารระดับต้นเข้ารับการศึกษาคือต่อในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับ ยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) จะเพิ่มพูน เจตคติโดยเน้นทักษะชีวิต อาชีพ การปรับตัว และหมั่นหาความรู้รอบด้านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงาน ในขณะที่กำลังพลชั้นสัญญาบัตรระดับผู้บริหารระดับกลาง เมื่อเข้ารับการศึกษาคือต่อ ในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) จะเพิ่มพูนเจตคติโดยเน้นทักษะการสื่อสาร การวางแผนและการประสานงานเพื่อให้สามารถทำงาน ร่วมกับทุกภาคส่วนได้ ส่วนการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัย การทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหาร ของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหาร ระดับสูงจะเพิ่มพูนเจตคติ โดยเน้นทักษะให้เกิดความรับผิดชอบในภาพรวมมีจิตสำนึกต่อโลก มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีความเป็นผู้นำอย่างชัดเจน

(๓) องค์ประกอบด้านร่างกาย แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ๑) บุคลิกท่าทาง ความเป็นทหาร และ ๒) ความเข้มแข็งอดทนทางกาย โดยพบว่าในส่วนของบุคลิกท่าทางความเป็น ทหารนั้น ความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบันกับสมรรถนะ ความรู้ และ ทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของหลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรือ อากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือ เทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตร เสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการ ทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) และหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตร วิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัย เสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) เป็นไป ในลักษณะเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ทหารจะต้องได้รับการยอมรับ เป็นที่น่าเลื่อมใส เชื่อถือได้ คงไว้ ซึ่งบุคลิกความเป็นผู้นำ สง่าผ่าเผย และอยู่ในใจของประชาชน

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละระดับหลักสูตรแล้ว พบว่า ในส่วนของความเข้มแข็งอดทนทางกายนั้นจะมีลักษณะที่อดทนได้มากในช่วงต้นและจะลดระดับ ลงเมื่อเข้าศึกษาในระดับหลักสูตรที่สูงขึ้น กล่าวคือ ในหลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินท- กษัตริยาธิราช) ผู้เรียนซึ่งเป็นระดับผู้ปฏิบัติจะต้องมีความแข็งแรงสมบูรณ์ เข้มแข็ง อดทนและ เป็นนักกีฬา ต่อมา เมื่อกำลังพลชั้นสัญญาบัตรเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี

(หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับต้น ผู้เรียนจะมีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานในสภาวะยากลำบาก ตอบสนองคำสั่งผู้บังคับบัญชาอยู่เสมอ หากเป็นนายทหารในระดับหน่วยกำลังรบจะต้องมีร่างกายที่สามารถทนทานต่อความเหน็ดเหนื่อยจากการฝึก มีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อทุกส่วนพร้อมกับการฝึกทางยุทธวิธีในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือเป็นหน่วย และการฝึกทางยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพจะต้องฝึกซ้ำบ่อย ๆ ในขณะที่การศึกษาของ**หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ** (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับกลาง จะมีการปรับเปลี่ยนตามวัยวุฒิและความเหมาะสมกับภารกิจ แต่คงไว้ซึ่งความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายตามอายุ ส่วนการศึกษา**หลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์** (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับสูงนั้นก็ปรับเปลี่ยนตามวัยวุฒิและความเหมาะสมกับภารกิจเช่นเดียวกัน แต่จะมีกิจกรรมที่เน้นการกีฬาและสันตนาการ

๔.๕.๒ สมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ด้อยพัฒนาเพิ่มเติม

เมื่อผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษาสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์เปรียบเทียบกับผลการศึกษาสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน พบว่า กำลังพลชั้นสัญญาบัตรควรจะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมสมรรถนะ ความรู้และทักษะให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในประเด็นต่าง ๆ รวม ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) ความเป็นทหารอาชีพ (๒) การปฏิบัติการร่วม (๓) การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (๔) เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทหาร และ (๕) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ตามความเชื่อมโยงระบบการศึกษาแต่ละระดับหลักสูตร ดังนี้

(๑) **ความเป็นทหารอาชีพ** ซึ่งหมายถึง ทหารที่มีอุดมการณ์ความรักชาติ เคารพเทิดทูนสถาบัน ตระหนักในเรื่องความมั่นคงแบบองค์รวม มีความรู้ความชำนาญเชี่ยวชาญ ในวิชาชีพของตนทั้งการสงครามและการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำ มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญและเสียสละ ซึ่งสมรรถนะ ความรู้และทักษะต่างๆ เหล่านี้ จะต้องหมั่นปลูกฝัง ฝึก ศึกษาและอบรมอย่างเข้มข้น สม่ำเสมอ ในกำลังพลทุกระดับ ทุกโอกาส และทุกหลักสูตรการศึกษา ทั้ง หลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) และหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร)

(๒) **การปฏิบัติการร่วม** ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านความรู้ในกลุ่มวิชาทางทหารที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนการยุทธ (ทั้งการยุทธร่วม/ผสม) ยุทธศาสตร์ และการอำนวยความสะดวกร่วม/ผสม เป็นสมรรถนะ ความรู้และทักษะ ที่หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการทหารร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับกลางได้มีการศึกษาอยู่แล้ว และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผู้บริหารระดับสูงจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า จะต้องขยายความรู้ด้านการปฏิบัติการ
 ร่วมนี้ตั้งแต่ในหลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
 โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ
 ได้ตระหนักและทราบถึงหลักการทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการร่วม การอำนวยความสะดวกร่วม/ผสม
 และหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตร
 ชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) เพื่อให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้นได้ทราบถึงการปฏิบัติการการ
 อำนวยความสะดวกร่วม/ผสม ในระดับกองร้อย กองพันหรือเทียบเท่า ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละระดับ
 หลักสูตรมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ การเสนอแนะการวางแผน การอำนวยความสะดวกและสั่งการ รวมถึง
 การตกลงใจที่เหมาะสม สามารถควบคุมการปฏิบัติได้ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ระดับยุทธวิธี ระดับยุทธการ
 และระดับยุทธศาสตร์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ อันเป็นการเตรียมพร้อมให้กองทัพสามารถผลิตกำลัง
 พลที่สามารถปฏิบัติการร่วม/ผสม ได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับในสภาพแวดล้อมความมั่นคง
 ที่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม
 หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ
 และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) และหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก
 หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหาร
 ของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ควรให้ความสำคัญกับ
 การศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับมาตรการการทูตเชิงป้องกัน และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ให้สามารถ
 นำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้นด้วย

(๓) การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม เป็นองค์ประกอบด้าน
 ความรู้ในกลุ่มวิชาทางทหาร ซึ่งการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม มีหลายลักษณะ เช่น
 การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด การต่อต้าน
 และตอบโต้การก่อการร้าย การพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน การค้นหาและกู้ภัย
 การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน การช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ
 เป็นต้น เป็นสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ได้รับจากหลักสูตรทุกระดับ
 ทั้งหลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ
 และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) และหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี
 (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) หลักสูตรระดับกลาง
 หรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการ
 ทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) และหลักสูตรระดับสูงหรือ
 ระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัย
 การทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตร
 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ควรเพิ่มองค์ความรู้ในเรื่องของการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามในประเด็นต่างๆ ให้เข้มข้นและลึกซึ้งมากขึ้นตามระดับของหลักสูตร เพื่อให้กำลังชั้นสัญญาบัตรสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ ทั้งนี้ โดยในหลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) ผู้เรียนซึ่งเป็นระดับผู้ปฏิบัติต้องมีความรู้หลักพื้นฐานที่เกี่ยวข้องของการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามในประเด็นต่างๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน ศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การต่อต้านและตอบโต้การก่อการร้าย การปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายพลเรือน เป็นต้น ต่อมาเมื่อเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้นต้องสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในส่วนที่ตัวเองรับผิดชอบ และเมื่อศึกษาในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้บริหารระดับกลางต้องสามารถวางแผน อำนวยการ ประสานงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างชำนาญโดยทันที และในหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงต้องสามารถตัดสินใจสั่งการและควบคุมได้ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างให้กำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพมีความเชี่ยวชาญในภารกิจการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามในประเด็นต่างๆ และพร้อมเข้าแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติได้ทันทีภายใต้สภาวะการณ์กดดัน

(๔) เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทหาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านความรู้ในกลุ่มวิชาทั่วไป เป็นสมรรถนะ ความรู้และทักษะที่หลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) และหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ได้มีการศึกษาอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ผู้ศึกษาเห็นควรให้เพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาองค์ความรู้ในด้านนี้ในทุกระดับหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

หลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) ซึ่งผู้เรียนเป็นระดับผู้ปฏิบัติ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้าน IT และ AI สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่าเหมาะสม ต้องสามารถสร้างนวัตกรรมทางทหาร ขึ้นใหม่ในระดับโรงเรียนนายร้อยได้ ไม่ใช่มีความสามารถเพียงลงมือปฏิบัติจากสิ่งที่ครูผู้สอนถ่ายทอดได้เพียงอย่างเดียว รวมทั้งต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ควบคู่กันไป ด้วย และในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้นจะต้องสามารถนำนวัตกรรมทางทหารไปประยุกต์ใช้กับปฏิบัติการทางทหารของตนเองได้ ในขณะที่หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับกลาง จะต้องสามารถขับเคลื่อนผลักดันนวัตกรรมทางการทหารไปสู่การปฏิบัติ และในหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับสูงจะต้องสามารถมองเห็นภาพอนาคตของประเทศในทุกมิติ สามารถสั่งการ กำหนดนโยบายหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางทหารที่มีความจำเป็นหรือควรมีลักษณะอย่างไร เพื่อตอบสนองต่อการนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในอนาคตได้ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างให้กำลังพลของกองทัพมีความเชี่ยวชาญเทคโนโลยี ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในภารกิจทางทหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาผลประโยชน์ของชาติให้สูงขึ้น

(๕) **ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑** ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านเจตคติ เป็นสมรรถนะ ความรู้และทักษะที่หลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) และหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ได้มีการศึกษาอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าควรเพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาองค์ความรู้ในด้านนี้และเพิ่มเติมความสำคัญในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ให้กับผู้เรียนทั้ง ๔ ระดับหลักสูตร ทั้งในเรื่องทักษะการเรียนรู้ การสร้างนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี มีวิจรรย์ญาณและไหวพริบ รู้เท่าทันสื่อออนไลน์ มีทักษะชีวิต เป็นผู้นำหน่วยที่ดี รับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างสมบูรณ์แบบ กระตือรือร้น ยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี มีจิตสำนึก

ต่อโลก สามารถพึ่งพาตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่น ใช้สิทธิเสรีภาพอย่างมีความรับผิดชอบ เคารพความแตกต่าง เคารพกฎระเบียบและกติกาสากล

การดำเนินการทั้ง ๕ ประการดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะเป็นการพัฒนากำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพให้มี สมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ตามที่ต้องการแล้ว ยังทำให้สามารถพัฒนา กำลังพลไปสู่การเป็น “ผู้นำพอเพียง” ได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ เป็นกำลังพลที่มี ภาวะผู้นำสูง มีความทันสมัย เข้าใจในสถานการณ์ด้านความมั่นคงแบบองค์รวม มีความรู้ความเข้าใจงาน ในหน้าที่ความรับผิดชอบ และความรอบรู้ในสหวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รู้เข้าใจในเรื่องของ ศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ ที่ ๒๑ สามารถนำ สมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ทั้งหมดที่มีไปประยุกต์ใช้ในงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบได้อย่างแท้จริง บริหารจัดการกองทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลือกวิธีดำเนินการหรือ การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม มีเหตุผล ได้อย่างทันท่วงที และประสบผลสำเร็จ อย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน ตลอดจน มีความพร้อมที่จะขับเคลื่อนหน่วยงานของกองทัพให้ประสบความสำเร็จตามที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้

๔.๕.๓ แนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑

เมื่อได้ทราบถึงสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมแล้วผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีระบบมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) เข้ามาสู่กระบวนการศึกษา (Process) และได้ปัจจัยนำออก (Output) ที่เป็นผลผลิตที่ตอบสนองกับกองทัพในศตวรรษที่ ๒๑ ได้ผลลัพธ์เป็นแผนภาพโมเดล “การพัฒนาปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้พร้อมรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

(๑) เมื่อพิจารณาปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า โครงสร้างที่มีหน้าที่ในการประมวลผลของการศึกษาของกองทัพทั้งหมดประกอบด้วยกรมกำลังพลทหารและกรมกำลังพลเหล่าทัพ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพิจารณาผู้เข้ารับการศึกษา กำหนดคุณสมบัติและคุณสมบัติ ตั้งแต่บุคคลพลเรือนหรือผู้ที่ได้รับการเลื่อนฐานะมาศึกษาในหลักสูตรระดับพื้นฐาน เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้ระดับยศร้อยตรี เรือตรี เรืออากาศตรี (แล้วแต่กรณี) และเข้ารับการศึกษาต่อในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี เมื่อสำเร็จการศึกษา ก็จะสามารถเข้ารับการศึกษาต่อในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ ในชั้นยศพันตรี นาวาตรี นาวาอากาศตรี ถึงชั้นยศพันโท นาวาโท นาวาอากาศโท และสุดท้ายคือหลักสูตรระดับสูงสุดหรือระดับยุทธศาสตร์ ในชั้นยศพันเอก พันเอก (พิเศษ) นาวาเอก นาวาเอก (พิเศษ) นาวาอากาศเอก หรือ นาวาอากาศเอก (พิเศษ)

(๒) ในส่วนของกระบวนการศึกษา (Process) จะปรากฏเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพเพื่อให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะความรู้และทักษะรองรับศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งกระบวนการศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ การบริหารจัดการ ครูผู้สอน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และผู้เรียน

(๒.๑) การบริหารจัดการ สภาการศึกษาวิชาการทหาร กระทรวงกลาโหม สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย และกรมยุทธศึกษา สภาการศึกษาของเหล่าทัพ ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการศึกษาของกองทัพจะต้องบูรณาการการทำงานร่วมกัน ทั้งในด้านการวางแผน งบประมาณ และทรัพยากร เพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานในภาคส่วนการศึกษาของกองทัพของทุกเหล่าทัพ ให้สามารถเชื่อมโยงหรือใช้ทรัพยากรร่วมกันได้

(๒.๒) ครูผู้สอน สถาบันและสภาการศึกษาของสถาบันซึ่งมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของเนื้อหาวิชา จะต้องกำหนดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับนโยบาย ส่วนครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ ใส่ใจการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ และตอบสนองวิธีการเรียนใหม่ให้กับผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้จะต้องมีการพิจารณาคัดเลือกครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการ การถ่ายทอด การจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ในวิชาที่รับผิดชอบ และมีประสบการณ์ตรงในเรื่องที่สอน อย่างแท้จริง

(๒.๓) หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องตั้งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๓ ประการ คือ ความรู้ เจตคติ และทักษะทางร่างกาย โดยจะต้องเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะทั้ง ๓ ประการให้มีประสิทธิภาพ สำหรับข้อเสนอ

สำคัญของการศึกษามุ่งเน้นองค์ความรู้ ๕ ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ (๑) ความเป็นทหารอาชีพ (๒) การปฏิบัติกร่วม (๓) การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (๔) เทคโนโลยีนวัตกรรมทางทหาร และ (๕) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ โดยจะต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด อุปกรณ์เครื่องช่วยสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ คอมพิวเตอร์ ระบบสืบค้นข้อมูล เอกสาร ไฟล์ วิดีโอ การเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ และที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียกดูได้ตลอดเวลา รวมทั้งมีบททดสอบและประเมินผลด้วยตนเองด้วย

ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพในระดับยุทธวิธีให้มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะสำคัญในเรื่องของความเป็นดิจิทัล (Digital) ในระดับยุทธการให้มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะสำคัญในเรื่องของเครือข่าย (Network) และในระดับยุทธศาสตร์ให้มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะสำคัญในเรื่องของความชาญฉลาด (Smart) ที่จะตอบสนองกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงได้

(๒.๔) ผู้เรียน ให้มีการปรับบทบาทของผู้เรียนซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องสำคัญ ๓ ส่วน ได้แก่ ๑) ระบบการศึกษา ๒) หลักสูตรการศึกษา และ ๓) วิธีการเรียนการสอน กล่าวคือ ระบบการศึกษาที่สามารถรองรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ จะต้องปรับเป็นระบบของ ASEAN University network quality assurance ซึ่งเป็น ระบบที่ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสถาบันการศึกษาในอาเซียนใช้อยู่ในปัจจุบัน มีการจัดระบบการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์ (Outcome based education : OBE) กล่าวคือ เป็นการจัดหลักสูตรให้มีวิธีการเรียนการสอนที่มุ่งผลิตนักศึกษาให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ อันประกอบไปด้วยความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้ ในขณะเดียวกัน

นอกจากนี้ หลักสูตรการศึกษาจะต้องมีการสร้างเนื้อหาการเรียนรู้อหรือตัวหลักสูตรที่จะต้องทำการศึกษารเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้โดยตัวผู้เรียนเอง การให้ผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างความรู้โดยการนำประสบการณ์หรือสิ่งที่พบเห็นในสิ่งแวดล้อมหรือสารสนเทศใหม่ที่ได้รับมาเชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมแล้วสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญ ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวคิดของ Constructivist theory หรือ Constructivism

สำหรับเรื่องของวิธีการเรียนการสอน ได้มีการระบุไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา) กล่าวคือ เป็นวิธีการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active learning) เป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนจะต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถามและถาม อภิปรายร่วมกัน และจะต้องลงมือปฏิบัติจริง โดยคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ซึ่งการเรียนการสอนแบบเชิงรุกนี้ จะทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

(๓) สำหรับปัจจัยนำออก (Output) เป็นโครงสร้างที่มีหน้าที่ในการกำหนดการใช้งานกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ผ่านกระบวนการศึกษาจากระบบการศึกษาของกองทัพ รวมถึงมีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางที่กองทัพจะขับเคลื่อนไปในอนาคต ประกอบไปด้วยกรมยุทธการทหารและกรมยุทธการเหล่าทัพ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางตามโครงสร้างปัจจุบันให้เป็นไปตามนโยบายที่มุ่งเน้นให้กำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพมีสมรรถนะ ความรู้และทักษะในภาพรวมเป็นทหารอาชีพ จงรักภักดี กล้าหาญ และทำงานเป็นทีม โดยในส่วนของกองทัพไทยนั้น ได้มีการกำหนดเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติการกิจในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างชัดเจน คือ กองทัพไทยมุ่งสู่ความเป็นดิจิทัล Digital headquarter ในปี พ.ศ.๒๕๖๕ และความเป็นอัจฉริยะ Smart headquarter ในปี พ.ศ.๒๕๘๐ ซึ่งการพิจารณาโมเดลระบบการศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑ ในภาพรวมครั้งนี้เป็นไปเพื่อการพัฒนาปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถรองรับศตวรรษที่ ๒๑ อันจะทำให้ประเทศชาติเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ผู้ศึกษาได้แบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็น ๕ หัวข้อ ได้แก่ (๑) การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย (๓) ความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ (๔) ชีตความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะ ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ และ (๕) ชีตความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ (๒) เพื่อศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถปฏิบัติการกิจของกองทัพให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ และ (๓) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

เมื่อนำผลการศึกษาในหัวข้อการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑ บทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย และความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ มาหาความสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อกำหนดขีดความสามารถของกองทัพที่พึงประสงค์ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ตามแนวคิดหลักนิยมทางทหาร เรื่อง Capability based planning ผู้ศึกษาสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ดังนี้

๕.๑.๑ สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพและสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ สรุปได้เป็น ๑๒ ประเด็น ดังนี้

- (๑) ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- (๒) ความเป็นผู้นำ
- (๓) การทำงานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์
- (๔) การส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงาน หน้าที่และความรับผิดชอบ
- (๕) ความรอบรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านความมั่นคงแบบองค์รวม
- (๖) กระบวนการคิดวิเคราะห์ เสนอแนะ ตกลงใจที่เหมาะสม
- (๗) การวางแผน อำนาจการ สั่งการ ควบคุมการปฏิบัติ

- (๘) การแก้ไขปัญหาในสถานการณ์วิกฤติ
- (๙) การปฏิบัติงานภายใต้ความกดดัน
- (๑๐) การทำงานร่วมกับทุกส่วนราชการและภาคประชาชน
- (๑๑) มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ มีจิตสาธารณะ

จิตอาสา

(๑๒) รู้เท่าทันสื่อ รอบรู้ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองในศตวรรษที่ ๒๑

นอกจากนี้ จากการพิจารณาสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงที่มีแนวโน้มเต็มไปด้วยความขัดแย้ง การแข่งขันในทุกระดับ ทุกมิติ ทั้งทุกภูมิภาค ประกอบกับ ความผันแปรของเทคโนโลยีที่ควบคุมได้ยากหรือไม่อาจควบคุมความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับประเทศได้ ทำให้บางเรื่อง บางกรณี หรือบางเหตุการณ์ โดยเฉพาะในสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ ทหารต้องมีบทบาทหน้าที่เพิ่มเติม (นอกเหนือไปจากภารกิจหลักในการปกป้องอธิปไตยและรักษาผลประโยชน์ของชาติ) เพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร โดยเฉพาะการดูแลความปลอดภัยให้กับประชาชน หรือยามเกิดภัยพิบัติ ทหารมีภารกิจสำคัญในการช่วยเหลือและเยียวยาประชาชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพที่เป็นไปในลักษณะที่ต้องการให้กองทัพปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้ครบถ้วนสมบูรณ์

๕.๑.๒ สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่กองทัพต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สามารถปฏิบัติภารกิจของกองทัพให้เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

จากการศึกษาในหัวข้อขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน พบว่า กองทัพสามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรผ่านระบบการศึกษา ๔ ระดับหลักสูตร ได้แก่ (๑) หลักสูตรระดับพื้นฐาน (๒) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (๓) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ และ (๔) หลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งระบบการศึกษาในแต่ละระดับหลักสูตรนั้นมีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ด้าน ได้แก่

(๑) องค์ประกอบด้านความรู้ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรได้มีการเรียนวิชาความรู้ทั่วไปทางพลเรือนที่มีความเกี่ยวข้องในหลักสูตรนั้น ๆ จากนั้นจะนำวิชาความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการทางทหาร สำหรับวิชาเฉพาะทางทหาร กำลังพลชั้นสัญญาบัตรมีการเรียนตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ระดับยุทธวิธี ระดับยุทธการ จนถึงระดับยุทธศาสตร์ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการนำไปปฏิบัติงานจริง และตอบโจทย์แนวทางการรับราชการของผู้เข้ารับการศึกษา

(๒) องค์ประกอบด้านเจตคติ กำลังพลชั้นสัญญาบัตรได้ถูกปลูกฝังความเป็นทหาร อาชีพ ความเป็นผู้นำทางทหาร ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม ความอดทน กล้าหาญ มีความเสียสละ และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์อย่าง สมำเสมอ

(๓) องค์ประกอบด้านร่างกาย เน้นให้กำลังพลชั้นสัญญาบัตรมีความเข้มแข็ง อดทน ทั้งร่างกายและจิตใจ มีบุคลิกลักษณะท่าทางความเป็นทหารที่ดี น่าเชื่อถือ สง่างามและ อยู่ในใจของประชาชน ตลอดจนมีความพร้อมที่จะตอบสนองคำสั่งผู้บังคับบัญชาในทุกสภาวะการณ์

เมื่อนำข้อมูลระบบการศึกษาของกองทัพมาเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษา ทั้ง ๔ ระดับ พบว่า ในส่วนขององค์ประกอบด้านความรู้ เมื่อกำลังพลชั้นสัญญาบัตรเข้ารับการศึกษา ในหลักสูตรระดับที่สูงขึ้น กำลังพลชั้นสัญญาบัตรดังกล่าวก็จะมีสมรรถนะ ความรู้และทักษะที่เพิ่ม มากขึ้นด้วย ทั้งวิชาทางทหารและวิชาทั่วไป เช่น วิชากฎหมาย เทคโนโลยี นวัตกรรมและ ประวัติศาสตร์ ยกเว้นวิชาชีพเฉพาะสาขาซึ่งอยู่ในหลักสูตรระดับพื้นฐานจะมีการศึกษาเฉพาะ ในโรงเรียนนายร้อยเหล่าทัพที่มุ่งประสงค์ให้ผู้เข้ารับการศึกษาตามสาขา เช่น วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมอากาศยาน วิศวกรรมเครื่องกล เป็นต้น หรือเฉพาะด้านต่าง ๆ ที่วิชาการศึกษาจะต้องเป็นไป ตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้กำลังพลที่ ผ่านการศึกษาวินัยวิชาชีพดังกล่าวสามารถได้รับใบประกอบวิชาชีพด้วย

สำหรับในส่วนขององค์ประกอบด้านเจตคติ พบว่า เมื่อกำลังพลชั้นสัญญาบัตร เข้ารับการศึกษาในหลักสูตรระดับที่สูงขึ้น กำลังพลชั้นสัญญาบัตรดังกล่าวก็จะมีสมรรถนะ ความรู้และ ทักษะในด้านเจตคติเพิ่มมากขึ้นด้วย แต่ทั้งนี้ ในส่วนของเจตคติที่เป็นพื้นฐานของทหาร ได้แก่ ความเป็นทหารอาชีพ ความเสียสละ ความจงรักภักดี จะมีลักษณะที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน ตั้งแต่หลักสูตรระดับพื้นฐาน กล่าวคือ มีคุณลักษณะเด่นในเรื่องดังกล่าวตั้งแต่เป็นนักเรียนนายร้อย จนกระทั่งถึงหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ ยกเว้นในส่วนของทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ ที่ ๒๑ ที่มีลักษณะเพิ่มพูนขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ในหลักสูตรระดับพื้นฐานจะเป็นการแนะนำ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี เน้นทักษะที่ผู้เรียนจะต้องสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้ ส่วนในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ เน้นทักษะการสื่อสาร การวางแผน การประสานงาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนได้ สำหรับหลักสูตรระดับสูงหรือ ระดับยุทธศาสตร์ก็ให้ความสำคัญกับทักษะในการตัดสินใจหรือการตกลงใจที่เหมาะสมและ การควบคุมการปฏิบัติงานต่าง ๆ

ส่วนองค์ประกอบด้านร่างกาย แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) บุคลิกลักษณะ ความเป็นทหาร ซึ่งมีการสร้างให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้นหลักสูตรระดับพื้นฐาน คือ โรงเรียน เติร์มทหาร ไปจนถึงหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (เฉพาะหลักสูตรของวิทยาลัยการทัพ เท่านั้น เพราะหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรไม่มีการศึกษาในเรื่องของการสร้างบุคลิก

ความเป็นทหาร) (๒) ในเรื่องของความเข้มแข็ง อดทน โดยจะเริ่มพัฒนาตั้งแต่หลักสูตรระดับพื้นฐาน คือ โรงเรียนเตรียมทหารเช่นเดียวกัน ไปจนถึงหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี ส่วนในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการและหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์จะเป็นไปตามเกณฑ์อายุ กล่าวคือ เมื่ออายุมากขึ้นความเข้มแข็งอดทนทางร่างกายที่กองทัพจะทำการผลิตย่อมลดลงตามเกณฑ์อายุและเกณฑ์ที่เหล่าทัพกำหนด

โดยสรุป สมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน แยกตามระดับหลักสูตร ๔ ระดับ ได้ดังนี้

(๑) หลักสูตรระดับพื้นฐาน (โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช) ซึ่งผู้เรียนเป็นระดับผู้ปฏิบัติ มุ่งสร้างสมรรถนะให้ผู้เรียนในวิชาทหารทั่วไป อาวุธศึกษา การใช้อาวุธ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจบไปเป็นผู้บังคับหน่วยทหารขนาดเล็กได้ ในขณะที่องค์ความรู้ทั่วไปจะเป็นการให้ความรู้ สร้างสมรรถนะในเชิงกว้างและพร้อมที่จะปฏิบัติงานภายหลังจบหลักสูตรระดับพื้นฐานแล้ว กำลังพลชั้นสัญญาบัตรจะเข้าไปศึกษาในหลักสูตรเฉพาะตามแนวทางรับราชการ

(๒) หลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี (หลักสูตรระดับชั้นนายร้อยหรือเทียบเท่าและหลักสูตรชั้นนายพันหรือเทียบเท่า) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับต้น มุ่งที่จะสร้างสมรรถนะ ความรู้และทักษะให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานในระดับยุทธวิธีในพื้นที่จริง ในขั้นตอนการปฏิบัติจริง สามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ของตนเองได้ ในขณะที่องค์ความรู้ทั่วไปจะเป็นการศึกษาในลักษณะเชิงลึกมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำเทคนิคองค์ความรู้ที่ทันสมัยไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่หรือในภารกิจเฉพาะต่าง ๆ ต่อไป

(๓) หลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ (หลักสูตรเสนาธิการร่วม หลักสูตรเสนาธิการทหารบก หลักสูตรเสนาธิการทหารเรือ หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ และหลักสูตรนายทหารอาวุโส) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับกลาง มุ่งที่จะสร้างสมรรถนะ ความรู้และทักษะให้ผู้เรียนมีความชำนาญทางยุทธการ การวางแผน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การทูตเชิงป้องกันและการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ สามารถนำองค์ความรู้ทั่วไปที่ทันสมัยไปพัฒนางานในหน้าที่และในการวางแผนอำนวยความสะดวกประสานงานของตนเองต่อไป

(๔) หลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ (หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอากาศ หลักสูตรวิทยาลัยเสนาธิการทหารของกองบัญชาการกองทัพไทย และหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร) ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้บริหารระดับสูง มุ่งสร้างสมรรถนะ ความรู้และทักษะให้กับผู้เรียนในเรื่องของการปฏิบัติการทางทหารในระดับยุทธศาสตร์ ความรู้เรื่องการทูตเชิงป้องกัน และการสื่อสารทางยุทธศาสตร์ โดยนำองค์ความรู้ทั่วไปมาพัฒนาเสริมสร้างองค์ความรู้ให้ครอบคลุมทุกมิติ สามารถตรวจสอบและประเมินสถานะแวดล้อมที่

กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ รวมถึงกำหนดภัยคุกคาม กำหนดผลประโยชน์ของชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดพลังอำนาจแห่งชาติ ต่อไป

เมื่อนำผลการศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์ของกองทัพและผลการศึกษาสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบันมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ พบว่า สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สมบูรณ์มากขึ้นใน ๔ ประเด็น คือ (๑) ความเป็นทหารอาชีพ (๒) การปฏิบัติการร่วม (๓) การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม (๔) เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทหาร และ (๕) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

(๑) ความเป็นทหารอาชีพ ควรเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องให้สมบูรณ์ หมั่นปลูกฝัง ฝึก ศึกษาและอบรม อย่างเข้มข้น สม่ำเสมอ ทุกโอกาส และในทุกหลักสูตรการศึกษา เพื่อสร้างให้กำลังพลทุกคนทุกระดับ มีความรักชาติ เคารพเทิดทูนสถาบัน ตระหนักในเรื่องความมั่นคงแบบองค์รวม มีความรู้ ความชำนาญเชี่ยวชาญ ในวิชาชีพของตนทั้งการสงครามและการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ความเป็นผู้นำ(พอเพียง) พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนกระทำ มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ และเสียสละ

(๒) การปฏิบัติการร่วม การขยายการศึกษาในเรื่องของการปฏิบัติการและการวางแผน รวมทั้งการอำนวยความสะดวกร่วม/ผสม และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ให้ได้รับการศึกษาตั้งแต่หลักสูตรระดับพื้นฐาน ให้ผู้เรียนตระหนักและทราบถึงหลักการทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในการยุทธร่วม/ผสม และในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับระดับยุทธวิธีให้ผู้เรียนทราบถึงการปฏิบัติการอำนวยความสะดวกร่วมและผสมในระดับกองร้อยและกองพัน

(๓) การปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม เช่น การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ การสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด การต่อต้านและตอบโต้ การก่อการร้าย การพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน การค้นหาและกู้ภัย การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน การช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรม และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ เป็นต้น ซึ่งเป็นงานที่กองทัพควรที่จะพัฒนา ปรับปรุงและให้ความสำคัญ โดยการเพิ่มสมรรถนะ ความรู้และทักษะให้กับกำลังพลชั้นสัญญาบัตร โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาในหลักสูตรระดับพื้นฐาน ให้ผู้เรียนได้รู้หลักพื้นฐานที่เกี่ยวข้องของการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามในประเด็นต่าง ๆ เช่น หลักการพัฒนาประเทศ และการช่วยเหลือประชาชน ศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพิ่มองค์ความรู้ให้เข้มข้นขึ้นในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในงานส่วนที่ตนรับผิดชอบ สำหรับการศึกษาในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ จะต้องให้ผู้เรียนสามารถวางแผนอำนวยความสะดวกประสานงานในภารกิจการปฏิบัติการ

ทางทหารนอกเหนือจากสงครามในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างชำนาญโดยทันทีทั้งในส่วนของกองทัพเองและในส่วนที่ร่วมกับฝ่ายพลเรือน ส่วนการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ จะต้องให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจ สั่งการ และควบคุมการปฏิบัติการได้

(๔) เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทหาร กองทัพต้องให้ความสำคัญด้วยการพัฒนาเพิ่มเติมตั้งแต่การศึกษาในหลักสูตรระดับพื้นฐานที่จะต้องให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมทางทหารขึ้นใหม่ ไม่ใช่เพียงแค่ลงมือปฏิบัติตามสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดเพียงอย่างเดียว เมื่อถึงการศึกษาในหลักสูตรระดับต้นหรือระดับยุทธวิธี ผู้เรียนต้องสามารถนำนวัตกรรมทางทหารไปประยุกต์ใช้กับปฏิบัติการทางทหารได้ สำหรับการศึกษาในหลักสูตรระดับกลางหรือระดับยุทธการ ผู้เรียนต้องสามารถที่จะขับเคลื่อนผลักดันนวัตกรรมทางทหารไปสู่การปฏิบัติจริง และการศึกษาในหลักสูตรระดับสูงหรือระดับยุทธศาสตร์ ผู้เรียนจะต้องสามารถมองภาพทิศทางในอนาคต กำหนดทิศทางของการสั่งการและกำหนดนโยบายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางทหารได้

(๕) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ กองทัพต้องให้ความสำคัญด้วยการพัฒนาเพิ่มเติมในการศึกษาทุกระดับให้เข้มข้นมากขึ้น ทั้งในเรื่องทักษะการเรียนรู้ การสร้างนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี มีวิจารณญาณและไหวพริบ รู้เท่าทันสื่อออนไลน์ มีทักษะชีวิต เป็นผู้นำหน่วยที่ดี รับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างสมบูรณ์แบบ กระตือรือร้น ยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี มีจิตสำนึกต่อโลก สามารถพึ่งพาตนเองไม่เบียดเบียนผู้อื่น ใช้สิทธิเสรีภาพอย่างมีความรับผิดชอบ เคารพความแตกต่าง เคารพกฎระเบียบและกติกาสากล

การดำเนินการทั้ง ๕ ประการดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถพัฒนากำลังพลไปสู่การเป็น “ผู้นำพอเพียง” ได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ เป็นกำลังพลที่มี ภาวะผู้นำสูง มีความทันสมัย เข้าใจในสถานการณ์ด้านความมั่นคงแบบองค์รวม มีความรู้ความเข้าใจงานในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และความรอบรู้ในสหวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รู้เข้าใจในเรื่องของศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ สามารถนำสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ทั้งหมดที่มีไปประยุกต์ใช้ในงานในหน้าที่ความรับผิดชอบได้อย่างแท้จริง เหมาะสม มีเหตุผล ได้อย่างทัน่วงที และประสบผลสำเร็จ อย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชน

ทั้งนี้ การได้ทราบถึงสมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมทั้ง ๕ ประการ ย่อมนำไปสู่คำตอบของวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ และข้อเสนอแนะต่อไป

๕.๑.๓ แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้ศึกษาได้แผนภาพโมเดล “ระบบการศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” โดยเป็นการพิจารณาตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) อันได้แก่ โครงสร้างระบบ การพิจารณาบุคคลเข้าศึกษาในทุกระดับหลักสูตร เข้าสู่กระบวนการศึกษา (Process) ซึ่งประกอบด้วย (๑) การบริหารจัดการ (๒) ครูผู้สอน (๓) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และ (๔) ผู้เรียน เพื่อให้ได้ปัจจัยนำออก (Output) โดยเริ่มตั้งแต่การพิจารณาโครงสร้างของกระบวนการผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพที่มุ่งเน้นให้กำลังพลดังกล่าวมีสมรรถนะ ความรู้และทักษะในภาพรวมเป็นทหารอาชีพ มีความจงรักภักดี กล้าหาญ และทำงานเป็นทีม ซึ่งถ้าหากกองทัพได้นำไปปรับใช้ก็จะทำให้ระบบการศึกษาของกองทัพสามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้และทักษะสูงอย่างรอบด้าน เป็นผู้นำหน่วยที่ดี มีความรอบรู้ในสหวิทยาการต่าง ๆ เข้าใจและสามารถแก้ไขทุกสถานการณ์ของชาติได้ ตลอดจนสามารถพัฒนากองทัพไปสู่ความทันสมัยในอนาคต ซึ่งแผนภาพโมเดลที่ได้นั้นสอดคล้องและเป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีระบบ

อนึ่ง สมรรถนะ ความรู้ และทักษะของกำลังพลในกองทัพที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อันเป็นผลจากการศึกษาและแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกและสถานการณ์ภายในประเทศในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งผู้ศึกษานำเสนอในบทที่ ๔ นั้นปรากฏในแผนภาพโมเดล “ระบบการศึกษาของกองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ใน ๔ ประเด็น คือ ความเป็นทหารอาชีพ (ผู้นำพอเพียง) การปฏิบัติการร่วม การปฏิบัติการทางทหาร นอกเหนือจากสงคราม เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางทหาร และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ดังนี้

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ผู้ศึกษาสรุปข้อเสนอแนะออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(๑) ปรับแผน/ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพ ให้มีทิศทางที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในอนาคตและบทบาทหน้าที่ของกองทัพ เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนากองทัพในด้านต่างในระยะยาว

(๒) การจัดทำประเมินสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk analysis) ที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ เพื่อนำไปสู่การเตรียมความพร้อม และการวิจัยและพัฒนา (R&D) ต่อไป

(๓) กำหนดภารกิจของกองทัพให้ชัดเจน และจัดลำดับความสำคัญของภารกิจให้สอดคล้องกับการประเมินสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง เพื่อนำไปสู่การวางแผน การกำหนดขีดความสามารถของกองทัพที่ต้องการ การจัดการด้านงบประมาณ ยุทธโศปกรณ์ กำลังพล แผนปฏิบัติการ ฯลฯ

(๔) ปรับระบบการบริหารการศึกษาของกองทัพให้มีเอกภาพ สามารถตอบสนองต่อการพัฒนากำลังพลให้มี สมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ตามที่ต้องการในศตวรรษที่ ๒๑

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑

ผู้ศึกษาสรุปข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยแบ่งแยกตามองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการของโมเดล “การพัฒนาปรับปรุงการศึกษาของกองทัพพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ได้แก่ (๑) การบริหารจัดการ (๒) ผู้สอน (๓) หลักสูตรและการเรียนการสอน และ (๔) ผู้เรียน ดังนี้

(๑) การบริหารจัดการ

(๑.๑) สภาการศึกษาวิชาการทหาร กระทรวงกลาโหม ควรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายในภาพรวมให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หรือ Outcome based education (OBE) ตามระบบการศึกษาที่เป็นมาตรฐานสากลในปัจจุบัน และควรเพิ่มเติมในเรื่องของการคิดเชิงระบบ (Systematic thinking) และการจัดการ (Management) อันจะเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะและพลังสร้างสรรค์ให้กับกำลังพลชั้นสัญญาบัตร

(๑.๒) สถาบันวิชาป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย ควรเป็นองค์กรขับเคลื่อนการศึกษาหลักของกองทัพที่ต้องมีเอกภาพในการบูรณาการงานด้านการศึกษาทั้งปวงของกองทัพ รวมถึงมีขีดความสามารถในการเป็นศูนย์กลางและแหล่งผลิตองค์ความรู้ทางด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศ ผ่านทางมหาวิทยาลัยป้องกันประเทศ หรือ National Defence University (NDU) ดังที่ระบุไว้ในนโยบายการศึกษาของกองทัพไทย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ยังไม่มีการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

(๑.๓) หน่วยกำหนดนโยบาย จะต้องมีการพิจารณาและกำหนดแนวทางในประเด็นสำคัญ ทั้งในเรื่องความเหมาะสมของการมีวิชาชีพทหารและการบูรณาการทรัพยากรทางการศึกษาในภาพรวมของกองทัพและของประเทศ

(๒) ผู้สอน

(๒.๑) สภาการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษาของกองทัพควรจะต้องมีหน้าที่หลักในการพัฒนา ปรับปรุง กำกับดูแลหลักสูตรและรายวิชาในหลักสูตรให้เป็นไปตามแนวทางการสร้างความรู้โดยผู้เรียนหรือ Constructivist theory และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการจัดการด้วยการเรียนรู้ในฐานการทำงาน (Work – based learning) ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ (OBE) ตามที่กำหนด

(๒.๒) ครูผู้สอน ต้องปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนในการศึกษาเรียนรู้ หรือ Facilitator ที่มุ่งสอนวิธีการเรียนรู้มากกว่าสอนเนื้อหา โดยครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่แท้จริง มีเทคนิคการสอนที่มุ่งใจ มีการแสวงหาความรู้ให้ทันสมัยและครอบคลุมอยู่เสมอ เพื่อมาถ่ายทอดให้กับผู้เรียน และควรที่จะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริงด้วย

(๒.๓) หน่วยกำหนดนโยบาย จะต้องมีการวางแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนให้เหมาะสมและตรงกับโอกาสความเจริญก้าวหน้าในชีวิตรับราชการ (Career path) รวมถึงควรให้มีความสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ (OBE) และบริบทการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

(๓) หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก

(๓.๑) หลักสูตร ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้หรือ Knowledge management (KM) การสร้างความรู้โดยผู้เรียนตามแนวทางการสร้างความรู้โดยผู้เรียนหรือ Constructivist Theory และการเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการจัดการด้วยการเรียนรู้ในฐานการทำงาน (Work – based learning) เพื่อให้ตอบผลสัมฤทธิ์ (OBE) ตามที่กำหนด นอกจากนี้ เนื้อหาของหลักสูตรควรมีความอ่อนตัวเพื่อให้สามารถแก้ไข เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว

(๓.๒) การจัดการเรียนการสอน ต้องมุ่งไปสู่แนวทางแบบเชิงรุก (Active learning) ให้มากขึ้น โดยต้องมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงทักษะในการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสามารถในการนำไปประยุกต์ใช้ และคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ

(๓.๓) สิ่งอำนวยความสะดวก ต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด อุปกรณ์เครื่องช่วยสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ คอมพิวเตอร์ ระบบสืบค้นข้อมูล เอกสาร ไฟล์ วิดีโอ การเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ และที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ นักเรียนสามารถเรียกดูได้ตลอดเวลา รวมทั้งมีบททดสอบและประเมินผลด้วยตนเองด้วย

(๔) ผู้เรียน

(๔.๑) ผู้เรียนต้องพัฒนาระดับตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต ผ่านทางแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และลงมือปฏิบัติให้เกิดทักษะที่จำเป็นหรือ Active learning

(๔.๒) ผู้เรียนต้องสามารถมีส่วนร่วมในการระบุผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการตาม แนวทางของ Outcome based education และการสร้างความรู้ที่จำเป็นด้วยตนเองตามแนวทาง ของ Constructivist Theory ตลอดจนการเสริมสร้างสมรรถนะในการคิดเชิงระบบและการจัดการ ด้วยตนเองตามแนวทาง Work – based learning

จากข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพ ให้สามารถผลิตกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับ สถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ดังที่กล่าวมาข้างต้น กองทัพโดยเฉพาะในส่วนของการจัดการศึกษา จะต้องเล็งเห็นถึงความจำเป็นว่าต้องมีการปรับเปลี่ยนผ่านการพัฒนาทั้งในเรื่องของการบริหารจัดการ ครูผู้สอน หลักสูตรและการจัดการเรียนสอน และผู้เรียน รวมทั้งองค์ประกอบพื้นฐานทางการศึกษา ในทุกมิติ เพื่อยกระดับผลิตภาพ (Productivity) ชีตความสามารถ (Capability) ไปจนถึงกระบวนทัศน์ (Paradigm) ต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามแผนภาพโมเดลของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อตอบโจทย์ คุณลักษณะของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรว่าจะต้องมีสมรรถนะ ความรู้และทักษะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับสถานการณ์โลกในศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถรองรับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของประเทศด้วย

ท้ายนี้ โดยที่บริบทโลกในศตวรรษที่ ๒๑ มีลักษณะผันผวนเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างพลิกผัน (Disruption) จึงส่งผลให้ เกิดการแข่งขันกันทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจแห่งยุคสมัย จนอาจนำไปสู่ระบบการเมืองระหว่างประเทศแบบหลายขั้วอำนาจ (Multipolar world) ที่มีการ แบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ยังได้เข้าไปมีบทบาทและขยาย อิทธิพลในระดับภูมิภาคผ่านกลไกทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี โรคระบาด รวมถึงประเด็น ทางสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งในสภาวะการณ์เช่นนี้คณะกรรมการอาหารการทหารและความมั่นคงของรัฐ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบการศึกษาของกองทัพ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตกำลังพล ให้สามารถตอบสนองภารกิจของกองทัพ ในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือ

ประชาชน และการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงครามในมิติอื่น ๆ ด้วยเหตุผลความจำเป็นนี้ คณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ จึงคาดหวังว่าการศึกษาเรื่อง “การศึกษาของ กองทัพรองรับศตวรรษที่ ๒๑” ตามรายงานนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่สถาบันการศึกษาของกองทัพจะได้ นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง หรือเพิ่มเติมหลักสูตร เนื้อหาวิชาการศึกษา และองค์ประกอบ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถพัฒนากำลังพลชั้นสัญญาบัตรของกองทัพ ให้มีสมรรถนะ ความรู้ และทักษะ ที่เหมาะสมสามารถปฏิบัติการกิจต่างๆ ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐.

กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗.

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘.

พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๐.

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑.

พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พ.ศ. ๒๕๖๒.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒.

พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐.

พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑.

พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙.

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐.

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙.

หนังสือ

ประไพ ฉลาดคิด. หลักการสอน. กรุงเทพฯ: เกษมศรี ซี.พี, ๒๕๔๘.

ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๖๖.

ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, ๒๕๑๗.

สมพร เฟื่องจันทร์. แนวคิดและหลักการจัดการในองค์การสาธารณสุข. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

อกศักดิ์ บุตรลับ. ครูและการสอน. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๓๗.

Bernard, H.R. *Research Methods in Anthropology: Qualitative and quantitative approaches*. 5th ed. United Kingdom: Altamira Press, 2011.

Joint Systems and Analysis Group Technical Panel 3. *Guide to Capability-Based Planning*. The Technical Cooperation Program (TTCP), 2004.

NATO Strategic Analysis Branch HQ SACT Strategic Plans and Policy. *STRATEGIC FORESIGHT ANALYSIS 2017 REPORT*. Virginia USA.: ALLIED COMMANDER TRANSFORMATION, 2017.

Rafael Popper, R.Luke Georghiou, Jennifer Cassingena Harper, Michael Keenan, and Ian Miles. *The Handbook of Technology Foresight*, Edward Elgar Publishing Inc, 2008.

Samuel P. Huntington. *The soldier and the state: The theory and politics of civil-military relations*, Cambridge: Belknap Press, 1981.

บทความทางวิชาการ

- กฤษฎา สว่างงาม, ร้อยโท. กลยุทธ์การบริหารห้องสมุดกองทัพบกตามแนวคิดการพัฒนากำลังพลที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ กองทัพบก พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๙. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า* ๖ (๒๕๖๒).
- ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี และ จินตกานต์ สุธรรมดี. กรอบแนวคิดการพัฒนาศูนย์พยากรณ์ขององค์การในศตวรรษที่ ๒๑. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (ฉบับพิเศษ) (กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐)*.
- ชวนณรงค์ ชื่นจันทร์, พันโท. การพัฒนาสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการศึกษาของอาจารย์ส่วนวิชาทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. *วารสารวิชาการ กองวิชาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (๒๕๕๘)*.
- ดวงพร ศรีชัย, ธีรภัทร ภูโลภาส และ พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. สมรรถนะนายทหารสัญญาบัตรกองทัพบกไทยในศตวรรษที่ ๒๑. *วารสารสมาคมนักวิจัย ๒๕ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๓)*.
- ธัญพร ศิริหล่อ และธีระวัฒน์ จันทิก. ปัจจัยความคาดหวังที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าแผนกเด็กอ่อนในระบบอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (ฉบับภาษาไทย) ๙(๒) (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๕๙)*.
- ปัทมาธิ์ เมฆมณี, สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา และ พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. การพัฒนาสมรรถนะครูทหารของโรงเรียนเหล่าตามแนวคิดการเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังพลของกองทัพบก. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า* ๖ (๒๕๖๒).
- สฤกษ์ แผนสนธิ และ สมิทธา จิตตลดากร. การพัฒนาพลทหารกองประจำการของกองทัพเพื่อความมั่นคงของชาติ. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ ๕(๑๐) (ตุลาคม ๒๕๖๓)*.
- อภิวัฒน์ สมานธิ และคณะ. ความคาดหวังของประชาชนต่อแนวทางการเสริมสร้างสันติสุขและความสมานฉันท์. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ ๓๓(๒) (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๓)*.

วิทยานิพนธ์

- ฉัตรขวัญ พูลเพิ่ม. *ความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพบริการที่ส่งผลต่อความภักดีในการให้บริการของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาหนองแขม, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาการเงินและการธนาคาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๔.*
- นันทิยา เกตุราม, จำอากาศโทหญิง. *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของกำลังพลศูนย์วิจัยพัฒนา*

วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบินและอวกาศกองทัพอากาศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ, วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการโทรคมนาคม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย, ๒๕๕๗.

บัณฑิต ทิศาภาค. ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
อำเภอแม่เหล็ก จังหวัดสระบุรี ในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม, วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์ (อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๓.

พรพิมล ภาชนะ. ความคาดหวังของผู้เลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓ ของจังหวัดพะเยาเกี่ยวกับคุณสมบัติและ
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและวิธี
สอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔.

ปริมรดา จันทโรตติกุล, เรืออากาศเอกหญิง. คติชนกับการสร้างอัตลักษณ์ทหาร : กรณีศึกษา
สถาบันการศึกษาและการฝึกทางทหารกองทัพอากาศไทย, วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต,
สาขาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒.

ยอดขวัญ เรืองรัตน์. ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อคุณภาพการบริการของโรงพยาบาล: กรณีศึกษา
โรงพยาบาลพญาไท ๑, ปัญหาพิเศษปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัย
การบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗.

ยุทธศักดิ์ พูลสุวรรณ, นาวาอากาศเอก. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยการทัพอากาศตาม
แนวคิดการเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำระดับยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศ, วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุขฎีบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

ศิริรัตน์ รัชตประทาน. ความคาดหวังต่อองค์กรของพนักงานในร้านอาหาร เขตเทศบาลนครเชียงใหม่,
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐.

สกลรัตน์ ศรียันต์. นาวาอากาศโท. กลยุทธ์การพัฒนากำลังพลเพื่อรองรับเทคโนโลยีอากาศออลของ
กองทัพอากาศ, วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๑.

สันติชัย คำสมาน. ความคาดหวังของศึกษาธิการอำเภอกับผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ
เกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการศึกษา
ผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๔.

สุมิตร สุวรรณ, นาวาอากาศตรี. การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับ
สัญญาบัตร เพื่อพัฒนานาภาพกองทัพอากาศไทย, วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต,
สาขาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

สุรัต แสงสว่าง, พันเอก. การพัฒนาระบบป้องกันคุณภาพภายในสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของกองทัพไทย,
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต, สาขาการประเมินการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๒.

อารีย์วรรณ สุทธิพงษ์พันธ์, พันโทหญิง. กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าตาม
แนวความคิดคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางทหารและความมั่นคงของชาติในศตวรรษที่ ๒๑,
วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๖๐.

เอี่ยมพร นาคสุขศรี. ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ สำนักงานที่ดินจังหวัด
ตราด, ปัญหาพิเศษปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา,
๒๕๕๖.

เอกสารวิจัย

กฤษณะ นันทะวิชัย, พันเอก. การพัฒนากำลังพลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วย (เอกสารวิจัย
ส่วนบุคคล) วิทยาลัยการทัพบก, ๒๕๖๐.

เมธินี เฉลิมวัฒน์, พันเอกหญิง. การจัดการศึกษาที่เหมาะสมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเพื่อ
พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนนายร้อย (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล). กรุงเทพฯ: วิทยาลัย
การทัพบก, ๒๕๖๐.

กฤษณะ นันทะวิชัย, พันเอก. การพัฒนากำลังพลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วย (เอกสารวิจัย
ส่วนบุคคล) กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, ๒๕๖๐.

เฉลิมพล ยังประดับ, พันเอก. การพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลในการทำหน้าที่ครูฝึกศูนย์วิวัฒน์
พลเมืองศูนย์ต่อสู้ป้องกันภัยทางอากาศกองทัพบกที่ ๑ ประจำพื้นที่ภาคกลาง (เอกสารวิจัยส่วน
บุคคล) กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, ๒๕๖๓.

ชนาวุธ บุตรกีนรี, พลตรี. การพัฒนาระบบการฝึกและศึกษาทางทหารของกองทัพบกไทยรองรับ
ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล). กรุงเทพฯ: วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๑.

ชุตีเทพ ราชสีหา, พันเอก. กรอบแนวคิดการจัดการศึกษาวิทยาลัยการทัพบก สู่วิธีการเป็นเลิศด้านการสร้าง
นักยุทธศาสตร์เพื่อรองรับนโยบายด้านความมั่นคงภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (เอกสารวิจัยส่วน
บุคคล) กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, ๒๕๖๓.

ธาดา เคี่ยมทองคำ, พลอากาศตรี. แนวทางการพัฒนากำลังพลกองทัพอากาศเพื่อรองรับเทคโนโลยีอวกาศ
(เอกสารวิจัยส่วนบุคคล) กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๖๑.

นพรัตน์ ผลากพิบูลย์ และคณะ. ความคาดหวังของนักศึกษาต่อการศึกษาในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต
(การพยาบาลและผดุงครรภ์) (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๗.

นภวรรณ พนาสถิต, พันเอกหญิง. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีพศึกษาทหารในศตวรรษที่ ๒๑
กรณีศึกษาโรงเรียนช่างฝีมือทหาร (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล) กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, ๒๕๖๓.

วิชัย ชูเชิด, พลตรี. แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการทูตฝ่ายทหาร เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติระยะ
๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร,
๒๕๖๐.

อรยา พูลทรัพย์, พันเอกหญิง. การจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อนกองทัพบกภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล) กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก, ๒๕๖๓.

เอกสารประกอบการบรรยาย

กัลัญญ เพชรภรณ์. จิตวิทยาสำหรับครู. เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาสำหรับครู (EDP1103) ดำเนินการโดย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.eledu.ssru.ac.th/kalanyoo_pe/file.php/6/_4_.pdf[๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔].

สุรีย์ กาญจนวงศ์. จิตวิทยาการมุ่งใจเพื่อการบริหาร: ความคิดพื้นฐานและความต้องการพื้นฐานของมนุษย์. เอกสารประกอบการบรรยายด้านจิตวิทยา ดำเนินการโดย ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๑, ๑-๔ กันยายน ๒๕๔๑.

เอกสารอัดสำเนา

กองทัพเรือ. หลักสูตรของสถาบันทางทหารในต่างประเทศ. [เอกสารอัดสำเนา]. มปป.

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. เอกสาร วปอ. หมายเลข ๐๐๘ คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ. [เอกสารอัดสำเนา]. ๒๕๕๒.

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. เอกสาร วปอ. หมายเลข ๐๐๙ คู่มือการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ. [เอกสารอัดสำเนา]. ๒๕๕๒.

สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสำนักงานเลขาธิการกองทัพบก. โครงการวิจัยสำรวจทัศนคติและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของกองทัพบก ประจำปี งบประมาณ ๒๕๖๓. [เอกสารอัดสำเนา]. ๒๕๖๓.

สำนักวิจัยซูเปอร์โพล สถาบันวิจัยความสุขชุมชนและความเป็นผู้นำ และศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. ประชาชนมองอย่างไรต่อกองทัพไทย: เกียรติภูมิกองทัพไทย. [เอกสารอัดสำเนา]. ๒๕๖๔.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรมกำลังพลทหารอากาศ. แผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ (พ.ศ.๒๕๕๙-๒๕๖๓) [ออนไลน์] ๒๕๕๙. แหล่งที่มา: http://www.rtafaqa.org/images/sub_1470721922/แผนพัฒนาการศึกษาของ%20ทอ_59-63.pdf. [๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔].

กรมยุทธการทหารบก. นโยบายการศึกษาของกองทัพบก[ออนไลน์] ๒๕๖๔. แหล่งที่มา: <http://www.pcm.ac.th/druweb/sites/default/files/userall53/Education%20Policy2560->

2564.pdf. [๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔].

กรมยุทธศึกษาทหารเรือ. การประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพ [ออนไลน์]. ๒๕๕๙. แหล่งที่มา:

http://www.navedu.navy.mi.th/qedu/book59-63/manual_4-59/manual4_pdf/04-chapter_02_P14-33.pdf. [๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔].

กรมยุทธศึกษาทหารเรือ. การประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพ[ออนไลน์]. ๒๕๕๙. แหล่งที่มา:

http://www.navedu.navy.mi.th/qedu/book59-63/manual_4-59/manual4_pdf/04-chapter_02_P14-33.pdf/ [๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔].

กระทรวงกลาโหม. คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๒๒๐/๔๕. (๒๕๕๕) นโยบายด้านการศึกษา กระทรวงกลาโหม[ออนไลน์]. ๒๕๕๕. แหล่งที่มา:

http://jsc.rtarf.mi.th/upload/File/JSC_QC_2.pdf/ [๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔].

กระทรวงกลาโหม. ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพทหารระดับอุดมศึกษา

สถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๖[ออนไลน์]. ๒๕๕๖. แหล่งที่มา:

<http://dag.rtarf.mi.th/dlfiles/thurakan/articles/ข้อบังคับ%20กท.มาตรฐานวิชาชีพทหารระดับอุดมศึกษา๒๕๕๖.pdf/> [๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔].

กองบัญชาการกองทัพไทย. คำสั่งกองทัพไทย (เฉพาะ) ที่ ๕๕/๕๑. เรื่องนโยบายการศึกษากองทัพไทย [ออนไลน์]. ๒๕๕๑. แหล่งที่มา:

<http://www.afaps.ac.th/~smt/website/policy/thaiarmyedupolicy.pdf>. [๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔].

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. แผนการปฏิรูปการศึกษา[ออนไลน์]. ๒๕๖๑. แหล่งที่มา:

https://drive.google.com/file/d/1q_4TFya_ugGnQr8wpgHxmWgnDYnRxbWK/view/ [๒๔ เมษายน ๒๕๖๔].

ชนาวุธ บุตรกนิรี, พลตรี. การศึกษาทางทหารต่อความมั่นคงของรัฐ : ความหมาย ปัญหา และแนวทางการแก้ไข[ออนไลน์]. ๒๕๖๑. แหล่งที่มา: http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561.pdf/ [๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔].

ซีโนรส ถิ่นวิไลสกุล. ผลกระทบของงานโฆษณาที่มีต่อการเรียนรู้ของเยาวชนกรณีศึกษา : เยาวชนชุมชนสวนอ้อย [ออนไลน์] ๒๕๕๕. แหล่งที่มา: <http://ssruir.ssrui.ac.th/bitstream/ssruir/753/1/176-55.pdf>. [๕ เมษายน ๒๕๖๔]

ณัฐพล นาคพาณิชย์. การบริหารจัดการความมั่นคงรูปแบบใหม่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๐)[ออนไลน์]. ๒๕๕๙. แหล่งที่มา:

http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2559-2560/PDF/wpa_8123/ALL.pdf/ [๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๔].

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. "ทหาร" ในสายตาประชาชน[ออนไลน์]. ๒๕๕๓. แหล่งที่มา:

<https://www.ryt9.com/s/sdp/1002552/> [๑๒ เมษายน ๒๕๖๔].

รัฐบาลไทย. นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.๒๕๖๕ [ออนไลน์] ๒๕๖๓. แหล่งที่มา:

<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/36765> [๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔]

- สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. การออกแบบระบบการศึกษาทางทหารของไทยใหม่ เพื่อการผลิตทหารอาชีพ และการปฏิรูปกองทัพ[ออนไลน์]. ๒๕๖๑. แหล่งที่มา: https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CRMA_HUSO/article/view/154540/ [๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔].
- สำนักข่าวออนไลน์ RYT9. สมศ.แนะครูยุคใหม่ให้ผันตัวเป็น “ไลฟ์โค้ช” พร้อมเผยทักษะ 4 ด้านที่ต้องเติมให้เด็ก “ใช้เทคโนโลยีสอน – กระตุ้นระบบความคิด – สร้างทักษะชีวิต – เปลี่ยนครูเป็นผู้ชี้แนวทาง”[ออนไลน์] ๒๕๖๓. แหล่งที่มา: <https://www.ryt9.com/s/prg/3085633> [๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔]
- American Statistical Association. **ASA Series: What Is a Survey?**[Online]. 1997. Available from: <http://www.prm.nau.edu/prm447/asa%20brochures/focusgroups.pdf/> [1 May 2021].
- Bloom et al. **Taxonomy of Educational Objectives**[Online]. 1956. Available from: <http://www.elearning.psu.ac.th/courses/105/Chapter2.pdf/> [5 April 2021].
- Peter and Waterman, อังถึงใน เอกกมล เอี่ยมศรี. “กรอบแนวคิด 7s McKinsey”[ออนไลน์]. ๒๐๑๗. แหล่งที่มา: <https://eiamsri.wordpress.com/2011/07/15กรอบแนวคิด-7s-mckinsey/> [1 May 2021].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

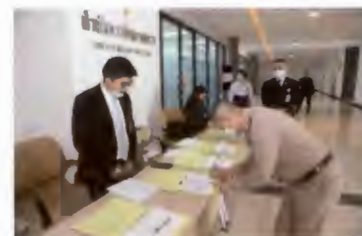
รูปภาพการดำเนินการ

“การศึกษาของกองทัพเรือรับศตวรรษที่๒๑”

๑. พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ ประธานคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
ประชุมมอบนโยบายการดำเนินการฯ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม ๔๓๒ ชั้น ๓ อาคารอเนกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๑. พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ ประธานคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
ประชุมมอบนโยบายการดำเนินการฯ เมื่อ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น.
ณ ห้องประชุม ๔๓๒ ชั้น ๓ อาคารอเนกประสงค์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๒. กลุ่มการศึกษาด้านการตรวจสอบภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

๒. กลุ่มการศึกษาด้านการตรวจสอบภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในศตวรรษที่ ๒๑

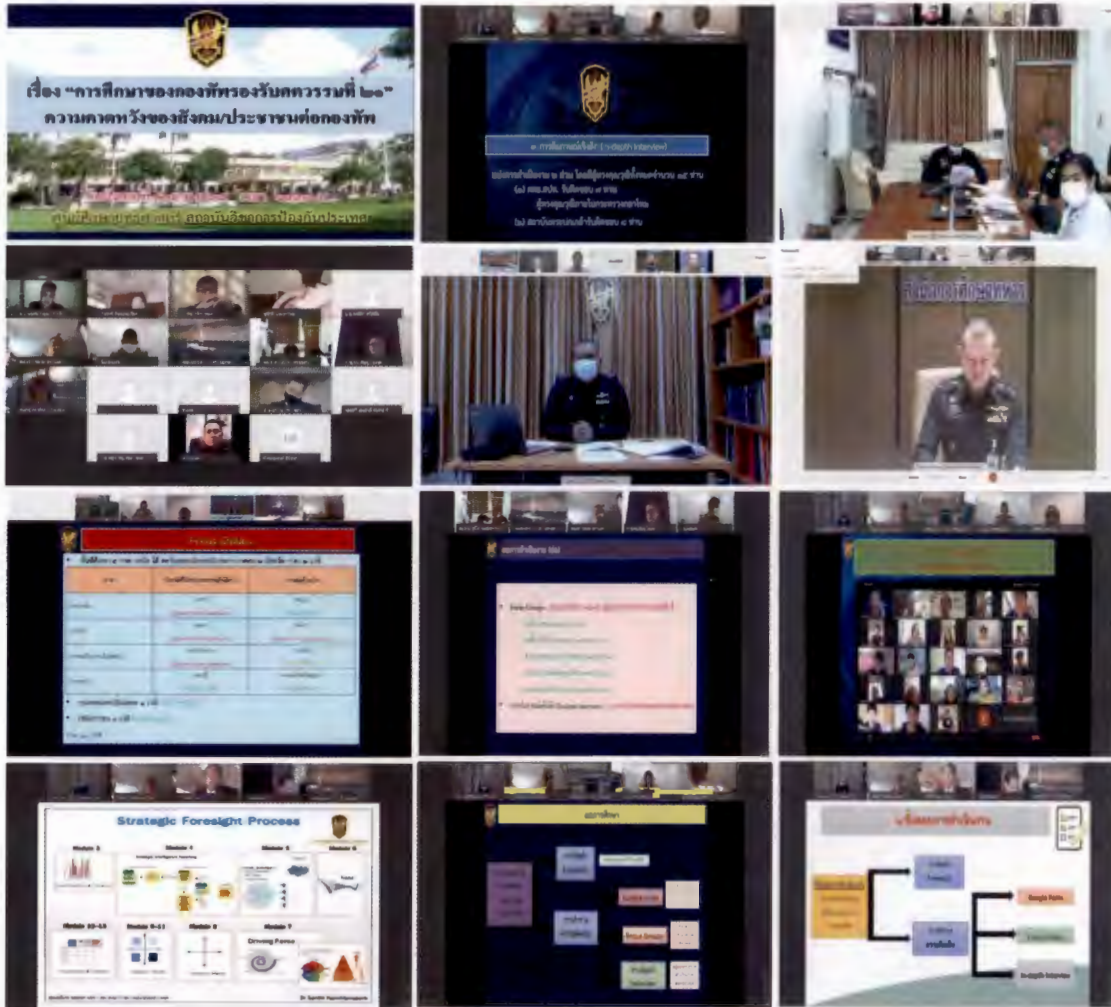
๓. กลุ่มการศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย

๓. กลุ่มการศึกษาบทบาทหน้าที่ของกองทัพตามกฎหมาย

๔. กลุ่มการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพบก

๔.๑ ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

วันที่ ๑๗ พ.ค.๖๔ เวทีเยาวชน ผ่านระบบ Zoom วันที่ ๒๑ พ.ค.๖๔ ณ ม.ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

๔. กลุ่มการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

๔.๑ ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

วันที่ ๒๐ พ.ค.๖๔ ณ สถาบันปวงผลญาพยา
วัดศรีโคมคำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

วันที่ ๒๘ พ.ค.๖๔ ณ ห้องประชุมนิพนธ์ อินสิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วันที่ ๑๘ เม.ย.๖๔ ณ สถานปฏิบัติธรรม
เรือนสุจิตา จังหวัดลพบุรี

วันที่ ๒๔ พ.ค.๖๔ กรุงเทพและปริมณฑล
ผ่านระบบ Zoom

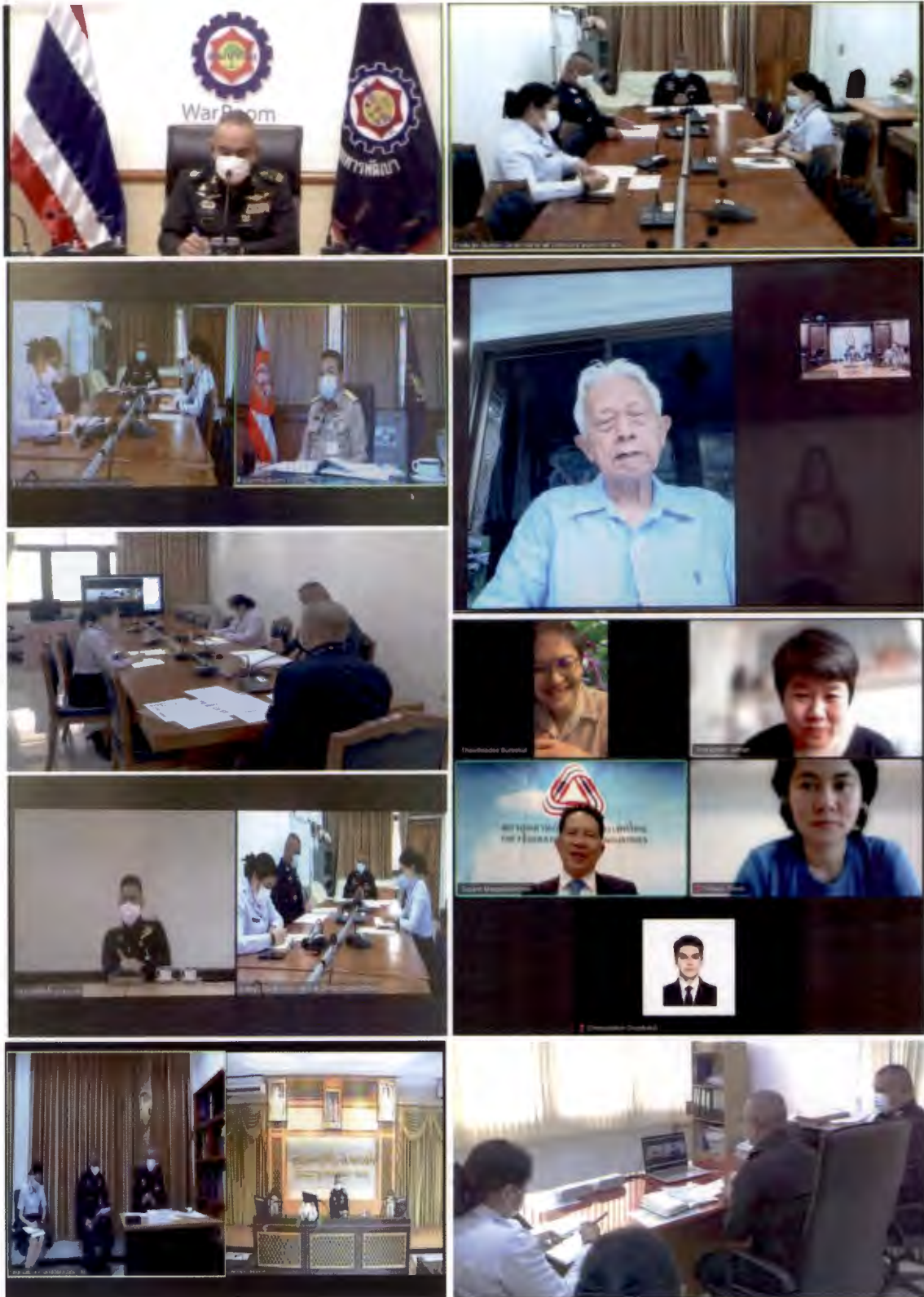
วันที่ ๒๕ พ.ค.๖๔ กลุ่มนายทหารชั้นสัญญาบัตร

วันที่ ๒๗ พ.ค.๖๔ กลุ่มนายทหารชั้นประทวน

๔. กลุ่มการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

๔.๒ ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

๔. กลุ่มการศึกษาความคาดหวังของสังคมและประชาชนที่มีต่อกองทัพ

๔.๓ ภาพจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำภาพอนาคต (Foresight)

ระหว่างวันที่ ๕-๘ เมษายน ๒๕๖๔ ณ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ กองทัพอากาศ จังหวัดชลบุรี

๕. กลุ่มการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะ
ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

๕. กลุ่มการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะ
ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่พึงประสงค์

๖. กลุ่มการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะ
ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

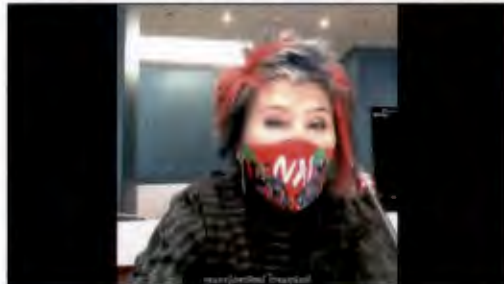
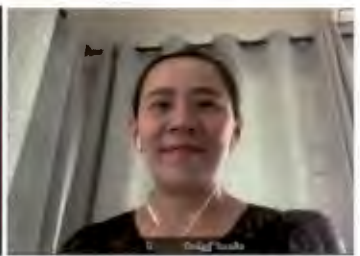
๖. กลุ่มการศึกษาขีดความสามารถของกองทัพ และสมรรถนะ ความรู้และทักษะ
ของกำลังพลชั้นสัญญาบัตรที่เป็นผลผลิตมาจากระบบการศึกษาของกองทัพในปัจจุบัน

๗. คณะกรรมการระดับปฏิบัติการ ขอความเห็นชอบผลการศึกษา “การศึกษาของกองทัพรองรับ ศตวรรษที่ ๒๑” ต่อ คณะกรรมาธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ / คณะกรรมการระดับอำนวยการ

๗. คณะกรรมการระดับปฏิบัติการ ขอความเห็นชอบผลการศึกษา “การศึกษาของกองทัพรองรับ ศตวรรษที่ ๒๑” ต่อ คณะกรรมการธิการทหารและความมั่นคงของรัฐ / คณะกรรมการระดับอำนาจการ

ออกแบบและพิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๓ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๓ ๙๔๖๖,
๐ ๒๘๓๓ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๓ ๙๔๗๖